

Gezamenlijke dichtwerken IV-VI

Hendrik Tollens

bron

Hendrik Tollens, *Gezamenlijke dichtwerken IV-VI*. Suringar, Leeuwarden 1855-1856 (resp. vijfde, derde en tweede druk)

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/toll003geza04_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de [gebruiksvoorwaarden](#).

[Romancen, balladen en legenden]

Berigt voor den derden druk.

Verplichting om nu en dan in dezen of genen letterkundigen kring eenig dichtstukje uit te spreken, heeft, bij gebrek aan tijd tot het opstellen van iets oorspronkelijks, deze verzameling langzamerhand doen geboren worden. De meeste dezer stukjes zijn met eene luchtige pen overgezet. Door te groote getrouwheid wordt men zijnen voorganger wel eens ongetrouw, en maakt hem stijf en gedwongen waar hij los en bevallig was. De waarde dezer stukjes is zeer onderscheiden. Eenige werden minder om hunne schoonheid dan wel tot proeven van den dichttrant van dezen of genen Engelschen, Duitschen of Franschen zanger gekozen. Met enkele dezer kleinigheden loopt echter de overzetter zeer hoog, en wilde er liever de oorspronkelijke dichter van zijn, dan van menig beroemd treurspel en menig boekdeel in verzen. Over den smaak valt

IV

niet te twisten. Voldoet de uitgave van dit bundeltje aan het voorgestelde doel, en dient het om een verloren uurtje aangenaam en schuldeloos te doen doorbrengen, dan volgt er welligt een tweede deeltje, zonder dat men voor een derde zal hebben te vreezen.

Tot zoo verre het berigtje voor den eersten druk geplaatst. Bij dezen nieuwen herdruk is nog alleen te voegen, dat de beide afzonderlijke deeltjes thans in eenen bundel verzameld zijn, en dat men een stukje van CLAUDIUS zal missen, waartegen men er een van SCOTT in de plaats vindt. Het weggenomen stukje zal in eene kleine bloemlezing der gedichten van ASMUS wedergevonden worden.

T.

1832.

Eerste stukje.

Lenardo en Blandine.

Blandine zag hem en Lenardo zag haar;
Zij zagen verrukt en verteederd elkaar:
Blandine, de schoonste prinsesse der aard',
Lenardo, zoo schoon een meesteres wel waard.

Te land en te water, van ver en nabij,
Kwam rijksgraaf en hertog met prachtig livrij;
Zij bragten gesteenten en paarlen en goud,
En hadden zoo gaarne Blandine getrouwd.

Maar goud en gesteenten en paarlen en pracht,
't Bleef alles Blandine gering en veracht,
En had haar nog nooit als het bloempje verrukt,
Voor haar door den schoonsten der knechten geplukt.

Die schoonste der knechten was vroom van gemoed,
Hoewel niet gesproten uit vorstelijk bloed;
God schiep toch den knecht en den koning uit slijk,
En deugd maakt den laagste den hoogste gelijk!

Toen eens op het landfeest en ver van de stad,
Het schitterende hof om den appelboom zat,
En ieder de vruchten het gretigste nam,
Door schoonen Lenardo geplukt van den stam:

Toen hief de prinsesse, met sneeuw witte hand,
Een appeltjen op uit haar zilveren mand,
Een appeltje, kleurig en geurig en rond,
En sprak met een tooverzoet lagchenden mond:

'Zie daar, mijn Lenardo! voor u ook er een:
Wat lekker is groeit niet voor prins en alleen.
Dit goudgele vruchtje, zoo blozend van koon,
Zij, wensch ik, van binnen u tienmaal zoo schoon.'

En pas was de knaap met de vrucht onder dak,
Of zag dat er (hemel!) een blaadjen in stak,
Een blaadje van zijde, zoo aardig en lief,
En daarop van binnen geschreven een brief:

'Gij schoonste der knapen van ver en nabij,
Mij liever dan vorsten met prachtig livrij,
En reiner en vromer van hart en gemoed
Dan rijksgraaf en hertog uit koninklijk bloed!

U heb ik verkozen uit al die ik zag;
Voor u klopt mijn boezem bij nacht en bij dag;
Om u kan ik rusten noch duren van smart,
Voor dat gij, beminde! mij klemt aan uw hart.

Vlieg op met het middernachtsuur uit den droom,
Uit slaapkoets en sluimer, en ijl naar den boom,
Den boom, die dit goudkleurig appeltje droeg:
Daar wacht u de liefde: nu weet gij genoeg.'

Dat viel haren dienaar zoo vreemd en zoo zoet,
Zoo zoet en zoo vreemd op het minnend gemoed;
Hij las en herlas en herdacht het geschrift,
Nu angstig, dan zalig en gloeiend van drift.

En toen nu de klokslag des middernachts klonk,
En 't maanlichtje scheen en het starrenlicht blonk,
Toen sprong hij in eens uit den slaap en den droom,
En ijldde naar buiten en zocht er den boom.

En pas zat hij neer aan den boom, dien hij vond,
Of 't ritselt in 't loover en schuift langs den grond,
En eer hij zich keert en ontdekt wat er leeft,
Lag reeds zijn prinses in zijn armen gekleefd.

En eer zij zijn staamlenden groet nog ontvong,
Kust zij hem de woorden al weg van de tong;
En eer zij naar vreezen of weifelen hoort,
Trekt zij aan het sneeuw witte handje hem voort.

Zij voert hem allengskens door loover en laan:
'Kom, liefste, kom, schoonste der knapen! stap aan;
Hier is voor de koude geen dak of verdek:
Kom, zoetert, kom meê naar mijn eenzaam vertrek.'

Zij leidt hem door distels en heesters en kruid,
Tot daar zich een heimlijke kelder ontsluit;
Zij troont hem er binnen met lokkenden drang
En wijst hem bij 't lampjen een eenzamen gang. -

Een vreedzame sluijer look ieders gezigt:
Maar 't oog van verraders luikt nimmer zich digt.
Lenardo! Lenardo! wie weet wat u naakt,
Welligt eer de haan weer op morgen ontwaakt.

Van ginder, uit Spanje, heel ver hier van daan,
Kwam brallend en pralend een koningszoon aan,
Met giften en gaven van paarden en goud,
En was met Blandine zoo gaarne getrouwd.

Hem vonkelden de oogen, hem blaakte de borst,
Doch niets mogt hem baten noch laven zijn dorst;
Hij haakte, hij hoopte reeds maanden aan een,
Doch de een zoo als de ander brak aan en verdween.

Die smaad viel den trotsche zoo zwaar en zoo zuur;
Bij dag noch bij nacht had hij ruste noch duur;
Steeds zon hij op wraak voor den hoon, die hem trof,
En juist dezen nacht in een laan van den hof.

Daar had hij gezien en daar had hij gehoord
Hun kussen, hun kozen van woordje tot woord;
Hij bijt op de tanden en stampt op den grond:
'Dat meld ik, zoo roept hij, den vader terstond.'

En ijlings, daar komt hij, in 't holst van den nacht;
Hem keerde ten hove geen wapen of wacht:
'Straks kenne, straks wreke de koning dien hoon;
Geschandvlekt, bezoedeld, onteerd is zijn kroon!

Waak op thans, o koning! 't is meer reeds dan tijd!
Uw dochter, uw luister, uw faam zijt ge kwijt:
Blandine, de kroon van uw vorstlijken echt,
Vergeet zich, o wee! met een eerloozen knecht!

Dat viel op den vorst als een donderslag neer:
Hij minde zijn eenige dochter zoo zeer;
Hij hield haar veel hooger dan scepter en schat,
Ja, hooger dan koning ter wereld bezat.

Verwoed vloog hij op met ijelhoofdig misbaar:
'Dat liegt gij, verrader! dat liegt gij voorwaar!
Uw bloed zal het boeten en verwen mijn grond,
Voor 't eerloos verhaal van uw giftigen mond.' -

'Hier sta ik, o koning! ten pand van mijn woord:
Waak op en kom meê en aanschouw wat gij hoort:
Mijn bloed moog het boeten en verwen uw grond,
Zoo gij van mijn lippen een logen verstondt.'

Daar ijde de koning gewapend hem voor;
De giftige slang kroop hem na langs het spoor,
En wees hem door distel en heester en kruid,
Waar 't eenzaam verwulfsel zijn bogen ontsluit.

Hier praalde voordezen een slot van arduin,
Verstoven, na eeuwen, tot gruis en tot puin;
Nog hield slechts de kelder zijn wanden omhoog,
En school zich in distels en dorens voor 't oog.

De toegang daarhene had leispoor noch pad;
Slechts hij, die er kondschap of gissing van had,
Die vond, als hij zocht en herzocht naar de plek,
Den kelder, den gang en Blandines vertrek.

Nog schemerde 't lampje den keldergang door
En baande den vorst en den valschaard het spoor.
Zij slopen en drongen, gedoken en zacht,
Waar 't flikkren van 't flaauwende lichtje hen bragt.

Maar eensklaps, daar stuit hen een heimlijke deur!
De koning verschoot en verbleekte van kleur.
'Geef acht nu, o koning! met oor en met oog,
Let op maar en luister en hoor of ik loog.'

En pas hield de grijsaard het oor aan het slot,
Of zweert zich een schriklijke wrake, bij God!
Hij hoort hun gekozel, hun kussen nu klaar,
En 't minnen en vleijen van 't zalige paar.

'o Lieve, mijn liefste! mint ge ook mij zoo zeer,
Zoo zeer ik u minne, zoo vurig, zoo teer?
Ontzie mij bij dag als uw trotsche prinses,
Maar kus mij des nachts als uw zielsminnares.' -

'o Schoone prinsesse, mijn wellust op aard',
Och, of gij zoo arm als gij schoon zijt ook waart!
Geen koning, zoo rijk, zoo gelukkig als ik!...
Nu slaat mij, o jammer! uw liefde met schrik.' -

'o Lieve, mijn liefste! laat varen dien waan:
Zie langer mij toch voor geen koningskind aan;
Van al wat er schittert en blinkt om mij heen,
Wil ik slechts Lenardo, Lenardo alleen.' -

'o Schoonste der schoonen! hoe ras vliegt uw woord,
Hoe ras ligt (wie weet het!) uw liefde weer voort!
Hoe ras reeds, begoocheld door paarden en goud,
Wordt gij ligt (wie weet het!) een koning getrouwd!

Wel waait eens de wind en wel stijgt eens het meir,
Maar 't windje wordt stil en het water zakt neer:
De wind en het water is 't vrouwlijk gemoed:
Het stuift en het stilt als de vlaag en de vloed.' -

'Laat pralen en pronken met paarden en goud:
Geen koning ter wereld, die immer mij trouwt!
o Lieve, mijn liefste! bij God, die ons hoort!
U min ik, u hou ik voor eeuwig mijn woord.

De wind en het water: zie daar mijn gemoed:
Wel stilt eens het windje, wel ebt eens de vloed,
Maar eeuwig zijn beiden in aard en natuur,
Zoo blijft ook, zoo eeuwig, mijn liefde van duur.' -

'o Schoonste der schoonen! het weegt mij zoo zwaar,
Zoo loodzwaar op 't harte, zoo angstig, zoo naar!
Verscheurd wordt de band en de trouwring verbreekt,
Waarover Gods priester den zegen niet spreekt.

En als eens de koning, o hemel! 't ervaart,
Dan bluscht hij mijn levenslamp uit met zijn zwaard;
Dan velst hij uw vonnis, uw liefde ter straf,
En ruilt gij uw kerker alleen met uw graf.' -

'o Liefste! de hemel vernielt niet, zoo wreed,
Zoo teeder een liefde, zoo heilig een eed;
Het oog eens verraders, hoe listig het ziet,
Ontdekt ons geluk, ons genot hier toch niet.

Kom, liefste! kom, beste! kom, staaf ons verbond,
 En druk mij den kus onzer trouw op den mond...'
 Daar vliegt hij en kust haar en liefkoost en smacht,
 Tot dat hij aan zuchten noch zorgen meer dacht.

Toen knarste de koning de tanden van spijt;
 De Spanjaard verkleurde, verteerde van nijd.
 Zij loerden als doggen, die, dorstig en dol,
 De hazen beloeren, verscholen in 't hol.

Maar eensklaps be kroop weer een schrikbeeld van smart
 Den siddrenden minnaar het vreesachtig hart,
 En 't zalig genot van zijn vlugtigen droom
 Bekocht hij met banger en vlijmender schroom.

'Vaarwel nu, prinsesse! daar kraait reeds de haan:
 Reeds kraait hij den ochtend: vaarwel, ik moet gaan.' -
 'Och, liefste! vertoef nog, vertoef bij uw bruid:
 De haan roept den nacht, maar den ochtend niet uit.' -

'Zie op dan, prinsesse! de schemer verdwijnt:
 Vaarwel nu, vaarwel, eer de dag ons beschijnt.' -
 'Och, liefste! vertoef nog, waar vlugt gij? waarheen?
 Het starlicht beschijnt ons, het starlicht alleen.' -

'Hoor toe dan, prinsesse! hoor toe en vaarwel!
Reeds gorgelt de leeuwrik zoo luid en zoo schel.' -
'Och, liefste! vertoef toch, vertoef op mijn raad:
De nachtegaal, enkel de nachtegaal slaat.' -

'Neen, laat mij, neen, laat mij! daar kraait reeds de haan;
Daar breekt reeds, daar ginder, de dageraad aan;
De leeuwrik begroet reeds den morgen met zang:
Neen, laat mij! mijn hart wordt zoo eng en zoo bang.' -

'Och, liefste! vaarwel dan, neen, blijf nog... vaarwel!
o Wee mij! hoe jaagt mij de boezem zoo snel!
Hoe trilt ook uw hartje, zeg, liefste! zoo zeer?
Bemin mij, o hartjen, en morgen nog meer.' -

'Slaap wel dan! vaarwel dan!' Daar ging hij en sloop;
Hij wist niet wat ijzing, wat angst hem be kroop;
Daar rook hij zoo aaklig, zoo doodlijk een damp,
En zag niets dan schimmen bij 't schijnsel der lamp.

'Sta!' schreeuwden de beiden en sprongen voor 't licht,
Met slagen en houwen, zoo wis en zoo digt:
'Daar, booswicht, verliefd op de vorstlijke kroon!
Daar hebt gij uw bruidschat, uw uitzet, uw loon.' -

'o Jezus, Maria! ontferming! ik sterf!
Zoo riep hij en stortte, verschoten van verw,
En lag daar, gekneusd en bebloed en besmet,
En gaf zijnen geest zonder biecht of gebed.

De Spaansche verrader, nog kokend van spijt,
Greep rond in zijn boezem, met grijnzend verwijt:
'Waar trilt nu dat hartje, zeg, liefste! zoo zeer?
Bemin haar nu, hartjen, en morgen nog meer.' -

Toen reet hij, wraakgierig, met duivelschen lach,
Dat bloedende hart uit de borst voor den dag:
'Hoe trilt gij,' hernam hij, 'zeg, hartje! zoo zeer?
Bemin haar nu, hartjen, en morgen nog meer.'

Blandine werd langzaam intusschen zoo naar;
Zij sluimerde, en droomde zoo zwart en zoo zwaar
Van rouwfloers en paarlen, zoo bloedig en rood,
Van uitvaart en lijkfeest en grafkuil en dood.

Zij wierp zich te bedde, zoo krank en zoo bang;
Elk uur scheen een dag en de dag scheen zoo lang.
'o Nacht!' riep zij, 'daal toch weer spoedig en kom
En voer in mijn armen mijn wellust weerom.'

Maar als weer de klokslag des middernachts klonk,
En 't maantje zoo hel bij het starrenlicht blonk,
o Wee! hoe verschoot toen, hoe bleek werd haar kleur!
Daar kraakte luidruchtig de heimlijke deur.

Een jonker, in rouwfloers, met krip en met kant,
Had lijksprei en fakkel, gebluscht, in zijn hand,
En droeg een verbroken, een bloedigen ring,
En lei hem stilzwijgend ter neder, en ging.

Toen volgt hem een jonker, in 't purper met kant;
Hij kwam met een beker van goud in zijn hand;
Het deksel geknoopt en gekruisd op den knop,
En boven een koninklijk zegel daarop.

Toen volgt hem een jonker, in 't zilver met kant;
Hij droeg een verzegelden brief in zijn hand,
En lei hem eerbiedig Blandine voor 't oog,
En keerde, stilzwijgend en langzaam, en boog.

En toen nu Blandine met angst en met drift
Haar oogen, verbijsterd, liet rollen in 't schrift,
Toen draaiden de zolder, de wanden in 't rond,
En wierpen in zwijmel haar neer op den grond.

En toen zij, krankzinnig, verwilderd en bleek,
Weer oprees en omgriep en rondzocht en keek,
'Hopheisa!' toen sprong zij en zong zij zoo luid:
'Tralieren, violen! speelt op voor de bruid!

Hopheisa! violen, speelt op voor den dans!
Hoe schitteren mijn kleeren van paarden en glans!
Danst op nu, gij prinsen, met prachtig livrij!
Danst, heeren en dames, van ver en nabij!

Ha! zweeft niet mijn minnaar daar ginds in den drang,
In 't goud en in 't zilver gedost naar zijn rang?
Hoe schoon staat die star op dien schitterenden grond!
Hopheisa! mijnheeren en dames in 't rond!

Komt allen! danst allen de baan op en neer!
Hoe trekt gij, o adel! de neuzen zoo zeer?
Dat is hij, mijn bruijom, in 't zilver en goud:
Ons hebben Gods engelen hier boven getrouwd.

Danst op dan en springt en zwiert rond door elkaar.
Wat trekt gij, o adel! de neuzen zoo raar!
Weg, edel gepeupel, zoo stinkend van waan!
Gij steekt hier de lucht met uw hofadem aan.

Schiep God niet den knecht en den koning uit slijk?
Het hart maakt den laagste den hoogste gelijk.
Mijn bruijom is edel van hart en gemoed,
En lacht wat en spot met uw adelijk bloed.

Hopheisa! violen! speelt op voor den dans!
Hoe schittren mijn kleeren van paarlen en glans!
Komt, heeren en dames! strooit loover en kruid!
Tralieren! violen! speelt op voor de bruid.'

Zoo zong zij al voort en zoo sprong zij in 't rond,
Tot dat haar het doodzweet op 't aangezigt stond,
Tot dat zij geen lucht en geen adem meer kreeg,
Maar neerviel voorover, en stil lag en zweeg.

En toen zij nog eenmaal weer opzag en zat,
Toen nam zij den beker, zoo krank en zoo mat,
Toen hield zij hem, bevend en bang, in haar schoot,
En dekte, voorzigtig en langzaam, hem bloot.

Daar zag zij, o jammer! daar vond zij, helaas!
Nog rookend, nog lillend, zijn hart in de vaas,
En barstte toen nokkend en snikkend en luid,
In bloedige tranen zoo bitterlijk uit:

'Ja, schreit nu, mijne oogen! schreit beiden u blind:
Nu lijkt het volkomen naar water en wind,
Want eeuwig zijn beiden in aard en natuur:
Zoo blijft ook, zoo eeuwig, mijn lijden van duur.'

Toen zonk zij ten laatste, verwilderd al meer,
Met brekende blikken in doodzwijmel neer,
En klemde, gemarteld, geteisterd van smart,
De bloedige vaas aan haar minneziek hart.

'U volg ik, Lenardo! in leven en dood...
o Wee mij! wat stort op mijn boezem als lood?
Och, wentel dien steen, die zoo zwaar is, op zij'...
O Jezus, Maria! hebt deernis met mij!'

Toen sloot zij haar oogen, toen sloot zij haar mond;
Toen ijlden de boden met handgewring rond,
En gilden, als gold het den val van zijn rijk,
'Uw dochter, o koning! uw kind is een lijk.'

Dat viel op den vorst als een donderslag neer:
Hij minde zijn eenige dochter zoo zeer;
Hij hield haar veel hooger dan scepter en schat,
Ja, hooger dan koning ter wereld bezat.

En toen nu de Spanjaard verscheen op dien kreet,
Toen brulde de grijze: 'Zie daar wat gij deedt!
Uw bloed zal het boeten en verwen mijn grond,
Barbaar! voor den raad van uw giftigen mond.

Hun bloed daagt u reeds voor Gods regteistoel op;
Reeds nadert de geesel der weerwraak uw kop...'
Zoo sprak hij en greep toen verwoed zijn geweer
En boorde den Spaanschen verrader ter neer.

'Lenardo! rampzaalge!.. Blandine! mijn kroon!...
o Hemel! bestem mij naar waarde geen loon...
Laat mij toch, o lieve! zijn roede niet slaan:
Ik ben toch uw vader: klaag mij toch niet aan!'

Zoo weende de koning; zoo rouwde te laat
Hem 't aaklig gevolg dier bedachtlooze daad.
Toen bouwde hij beiden een graf van arduin
En lei hen bij een aan den boom in den tuin.

BÜRGER.

De blinde keizer Theodosius.

Naar 's blinden keizers hoog bevel,
Hing op het plein van 't hofgebouw
Een klok in de oude slotkapel,
En aan den bengel hing een touw:
Wie onregt leed, die trok er aan
En werd gehoord en regtgedaan.

Daar klonk op eens, om middernacht,
De koopren tong met schel gedruisch;
Ontsteld en siddrend stond de wacht,
En sloeg, van schrik verbleekt, een kruis;
De vorst werd wakker op zijn spond',
En rolde 't blind gezicht in 't rond.

't Was alles eensklaps op de been;
De knechten stoven uit hun bed,
En woelden naar het hofplein heen
Met schuwen blik en bangen tred;
Want zie! geen sterv'ling trok het koord,
En luider ging het kleppen voort.

Men zag verstomd elkander aan,
Verbleekte en beefde meer en meer;
De lijn bleef op en neder gaan,
De klepel schudde heen en weer;
Maar niemand, die 't geraas vernam,
Wist hoe of waar van daan het kwam.

Zij dachten dat een spook misschien
Zich had verscholen in den trans,
En waagden 't naar den top te zien
Bij d'opgestoken fakkelglans;
En zie! een slang zat om het koord
En schoof er langs en trok het voort.

De keizer peinsde bij 't berigt,
Hem lagchende en met spot verhaald,
En zond een vluggen knaap met licht
Naar boven in de torennaald,
En zie! daar kroop een vuile pad,
Die 't slangennest bezoedeld had.

De hofknaap greep het ondiep aan
En smakte 't op de steenen neer.
De looze slang was regtgedaan;
Zij nam haar oude wijkplaats weer. -
Nu hoor hoe 't met den keizer ging,
Na 't houden van dit regtsgeding.

Eens lag hij met de handen zaam
Des middags op zijn koets in rust;
Er woei door 't open vensterraam
Een lieflijk koeltje van de kust,
En suisde door zijn lokken heen,
Wanneer de zon te brandend scheen:

Daar sloop met gladde kronkelvaart
De slang naar 't eenzaam slaapsalet;
Geen wacht stond met zijn hellebaard
Te waken aan des keizers bed:
Niets was er bij hem in de zaal
Dan 't windjen en de zonnestraal:

Zoo kwam de slang het venster door
En golfde in 't onbewaakt verblijf;
Ze glinsterde van git en gloor
En glibberde om des keizers lijf:
Hij voelde 't, maar hij gaf geen gil,
Want ademtogt en bloed stond stil.

De slang, als of zij verder zocht,
Ontrolt haar wrongen van fluweel,
En, slingrend zich in bogt aan bogt,
Omkronkelt zij des keizers keel;
Maar schuift en woelt nog hooger op,
En knoopt zich om zijn grijzen kop.

De keizer, tot zichzelf' gebragt,
Ontwaart, verbaasd, een zoet gevoel;
De slang bedekt zijne oogen zacht,
En lekt ze met een vreemd gewoel;
De keizer, die zijn schrik vermant,
Slaat eensklaps naar het beest de hand.

Maar ijlings kromp het af van 't oog
En week, al golvend langs den grond;
De keizer beurde 't hoofd omhoog,
En zag, o wonder! zag in 't rond!
Hij zag de slang, hij zag het licht:
De schil viel van zijn blind gezigt.

ELTON.

**De ongehoorde rampen van eene schoone, deugdzame en
doorluchtige gravinne.**

Teedere harten! aanhoort mijn verhaal...
Maar reeds verstikken de tranen mijn taal.

Hooft het verdriet en het wee en de smart,
Die een gravinne moest lijden in 't hart.

Maakten ons deugden en schoonheid en geest
Altijd gelukkig, dan was zij 't geweest.

Zuster eens ridders, van adel zoo oud...
Waarom haar, hemel! niet beter getrouwd?

Niet dat haar man geen vermogen en schat,
Graafschap, vazallen en sloten bezat:

Maar wee, o wee! hij was wreed en verwoed
Voor zijn gravinne, zoo schoon en zoo goed.

Sloot niet, o gruwel! de beul op den duur
Haar in zijn slot tusschen toren en muur?

Vrouwen en ridders en knapen en knecht
Had haar de wreedaard voor altoos ontzegd.

Dienstmaagd noch dienaar was ooit om hen heen:
Al wat hij eischte, bragt zij hem alleen.

Zij bakte brood en gebraad en banket,
Mestte zijn hoenders en spreidde zijn bed.

Maar al de grond van zijn gruwzaam gedrag
Was een jaloersheid, zoo wreed men ooit zag.

Vindt gij jaloerschen uit hevige min,
'k Roep voor die zieken uw derenis in.

Maar haar gemaal, die haar nooit had bemind,
Werd door vermoeden en logen verblind.

Dwaze! hij dacht dat zoo schoon eene vrouw
Altijd moest lagchen met eer en met trouw.

Hij had des daags haar altoos in 't gezigt,
En look des nachts het uit vreeze niet digt.

Dwaze! wat baat het, hoe naauw of gij ziet?
Zonder haar deugden bewaakt gij haar niet.

Eens werd hij droomend een minnaar gewaar:
Och, bij 't ontwaken vergold hij het haar!

Had zij dan niets voor haar geest en haar smaak?
Och, wat gedierte was al haar vermaak.

Twee wilde zwijnen, twee wolven er bij,
Liepen, als schapen, gedwee aan haar zij'.

Eens drong een beer uit het woud in hun gaard':
Straks, op haar stem, was hij vreedzaam van aard.

Op haren roep lag het vee aan haar schoot,
En at altoos uit haar handen zijn brood.

't Scheen dan te zeggen, hoe wild en hoe woest,
Dat haar gemaal haar ook liefhebben moest.

Soms wordt een beer nog tot zachtheid gekneed,
Maar een jaloersche blijft steeds even wreed.

Dan, wat een slag stort hem neer op den kop!
Graaf, gij moet strijden: uw vorst roept u op.

Hij roept u op: 'Onze neef, trek te veld,
Strij voor uw vorst en uw land als een held.'

Hij van zijn huis, van zijn vrouw af! o spijt!
Maar hij verbijt zich en gordt zich ten strijd.

Hij bragt haar voedsel voor drie jaren lang
En sloot haar op in het holst van een gang.

Zij, schoon gehuwd sedert vijfde-halfjaar,
Voelde tot heden nog nimmer zich zwaar.

En dezen nacht, eer zij 't weet of het ducht,
Werd zij voor 't eerst nu, o wonder! bevrucht.

Hij, eer hij 't gist, zegt vaarwel aan zijn slot:
Arme gravinne! wat wacht u voor lot!

Twee jaren lang en een maand en een dag
Sleet zij in 't hol, waar zij nooit iemand zag.

En ver, wel ver van verwijting en klagt,
Scheen in zijn afzijn haar lijden verzacht.

Maar eens des ochtends (wie beeft er niet van!)
Klopt men en opent - o hemel! haar man.

Hij ziet zijn vrouw met zijn kind op haar schoot,
Dat ze aan den boezem al kussende sloot.

Bleek en verstomd bij dat roerend gezigt,
Zweert hij, zij schond in zijn afzijn haar pligt.

Hij houdt voor vast, dat een minnaar met list
Heimlijk haar kerker te ontgrendelen wist.

Straks door dat denkbeeld tot woede gesard,
Drijft hij zijn ponjaard het kind in het hart.

Fluks dreigt hij haar met een bliksemend oog,
En tilt zijn bloedigen pook weer omhoog.

'Vrouw, die uw eeden en pligten bespot!
Kniel: gij moet sterven: beveel u aan God.'

De arme, die niets van zijn dreigen verstond,
Klemde het stervende wicht aan haar mond.

Zij ving aldus in den nokkenden krop
d'Adem en 't zieltje des zuigelings op.

Zeg ons wat tijger niet week worden zou?
En och! de tijger stort los op zijn vrouw!

Hij legt zijn staal op haar boezem reeds aan...
Maar, waar op eens dat gerucht toch van daan?

God in den hemel! haar broeder, hijzelf,
Stapt met zijn ridders in 't eenzaam gewelf!

Fluks voert het monster een minzamer taal:
'Kom met mij mede, mevrouw! naar de zaal.'

Hij sleept haar voort. 'Maak terstond u gereed,
Rijg u in 't keurs en in 't geelzijden kleed.

Haast u! ik vlugt en ontschuil aan den nood:
Gij weet, uw broeder bezwoer mij den dood.

Als hij u vraagt waar uw ridders thans zijn,
Zeg hem: Zij jagen in 't bosch naar het zwijn.

Vraagt hij naar schildknaap en aalmoezenier,
Zeg: Zij verreiden met giften van hier.

Vraagt hij waarheen gij uw vrouwen toch zondt,
Zeg hem: Zij dolen in bedevaart rond.

Vraagt hij waarom hij uw maagden niet ziet,
Zeg hem: Zij wasschen mijn kleed in den vliet.

Vraagt hij waarom hij uw zuigling niet vindt,
Zeg hem: God gaf en ontnam mij het kind.

Vraagt hij: Waar is dan de graaf, uw gemaal?
Zeg hem: Hij zwaait voor zijn koning het staal.'

Maar reeds verdubbelt de ridder zijn tred,
En ras versteekt zich de graaf in het bed.

'Waar is mijn zuster? men dien' mij haar aan.' -
'Broeder! zijn dan u mijn trekken ontgaan?' -

'Zuster, mijn zuster! wie had dat gegist?
God! gij zijt bleek als een lijk in de kist!'

Luid zegt zij: 'Ach, ik was krank sedert lang.'
Stil zegt zij: 'Broeder! mijn lot is zoo bang!' -

'Zuster, mijn zuster! waar is toch uw stoet?
Knechten noch vrouwen zijn hier mij ontmoet.'

Luid zegt zij: 'Allen zijn thans in 't gebed.'
Stil zegt zij: 'Broeder, mijn hart is verplet.' -

'Zuster, mijn zuster! waarheen ik mij wend',
Ridders of knapen zijn hier niet omtrent.'

Luid zegt zij: 'Allen zijn heden ter jagt.'
Stil zegt zij: 'Broeder, ik stik en versmacht.' -

'Zuster, mijn zuster! waar is dan uw man?
'k Wacht nog vergeefs er den riddergroet van.'

Luid zegt zij: 'Broeder, hij strijdt voor zijn vorst.'
En stil ontglipt er een zucht aan haar borst.

'Zuster, mijn zuster! zoo dier aan mijn hart!
Neen, gij ontveinst mij de bron van uw smart.

Hij is in 't slot, de barbaar, die u kwelt,
En die den schat van uw deugden niet telt.

'k Zie hem! daar is hij! Tiran, voor den dag!
Met heft hij 't zwaard en daar dreigt hem de slag.

Zij vliegt er tusschen en keert het en krijt:
'Broeder, hij is toch mijn man nog altijd!

'k Smoor het herdenken aan al mijn verdriet;
o, Laat hem leven: wis moordt hij mij niet.' -

'Neen, dat zijn gruwel gestreng zij geboet!
Al wie u martelt, verbeurt mij zijn bloed.'

Toen dringt hij door en hij stoot hem ter neer:
'Beul! kwel haar nu, zoo gij kunt, nog eens weer.'

Hij geeft den geest, en ter dood toe versteend,
Sterft hij, door haar nog van harte beweend.

Mannen en vrouwen! gedenkt aan zijn straf:
't Loopt met jaloerschen toch zelden goed af.

MONCRIF.

De vier zusters.

Eens had er een moeder vier dochters bij een:
Drie waren er vaardig ter spraak en ter been;
Maar 't laatste, dat ter wereld kwam,
Dat arme schaap was stom en lam.
Het kon niet gaan, het kon niet spreken:
Dat scheen het moederhart te breken.
En toen ze op haar doodsbed te zieltogen lag,
Toen deed zij haar dochters beloven,
Bij God onzen Vader hier boven,
Haar zuster te plegen, zoo trouw als zij plag.
De dochters beloofden 't, geroerd en bewogen,
En toen sloot de moeder gelaten haar oogen.

De dochters ook hielden haar woord aan de vrouw,
En pleegden de zuster geduldig en trouw;
Doch hoe zij haar kweekten, zorgvuldig en teer,
Het kind bleef zoo stom en zoo lam als weleer. -
Maar de oudste werd bruid en het bruiloftsuur sloeg:
    Toen dachten ze, in 't zingen,
    In 't schertsen en springen,
Niet eer aan de zuster voor 's anderdaags vroeg.
En toen zij nu kwamen met haastigen tred,
Daar stapte, genezen, het kind uit het bed,
    En hief vrolijk het oog
    En de handjes omhoog,
    En zei duidelijk en luid:
'Verschrikt niet, o zusters! verschrik niet, o bruid!
Reeds moeder was bij mij en heeft mij gevoed;
Weest hartlijk, gij allen, van moeder gegroet.'
Zoo sprak zij, en zweeg, even stom als weleer,
En viel, en sliep in, en ontwaakte niet weer.

KÖRNER.

De boodschap naar de ijzersmelterij.

Knaap Fridolijn was vroom en braaf
En aan zijn meesters trouw:
Ten hove van Savernes graaf
Gebod hem de eedle vrouw.
Ook zij was vroom en zacht van geest;
Nogtans al waar' zij norsch geweest,
Hij had zijn pligten nooit vergeten,
Maar zich met liefde en trouw gekweten.

Altoos, altoos, van 's ochtends vroeg,
Ter aller uur en tijd,
Tot 's avonds als de vesper sloeg,
Was hij aan 't werk met vlijt.

En sprak de vrouwe: 'Spaar u wat!
Dan werd hem 't oog van tranen nat;
Dan dacht hij, zoo veel goedheid ziende,
Dat nog zijn vlijt te traag haar diende.

Ook daarom won hij 't hart alreeds
Der goedige gravin;
Haar schoone mond verhief hem steeds
Bij heel haar huisgezin;
Zij zag als knecht noch onderdaan -
Zij zag als kind en zoon hem aan,
En, met vermaak en wel te vreden,
't Volwassen van zijn ranke leden.

Dat deed den ruwen Robbert zeer,
Den jager van het slot:
Zijn wrevel kookte meer en meer
En zwol hem in den strot.
Hij spoog op eens, in helsche drift,
De ziel des graven vol van gift,
Toen zij van 't jagtrumoer te zamen
Door 't eikendal weer huiswaarts kwamen.

'Wat is, o heer! uw noodlot zoet!
 Zoo ving de valschaard aan:
 'Geen argwaan weet in uw gemoed
 Zijn helschen klaauw te slaan;
 Gij hebt eene eedle, brave vrouw,
 Zoo vroom als schoon, zoo schoon als trouw;
 En wie haar kuischheid mogt belagen,
 Niet een zou in dien gruwel slagen.'

Daar sloeg de graaf een wreevlen blik:
 'Wat revelt gij, o dwaas!
 Ik vrouwedeugd betrouwen! ik!
 Dat ras verschoten waas?
 Ik bouw mijn rust op vaster grond
 Dan op de deugd van Kunegond':
 Wie waagde 't, uit verboden minne,
 Te loeren naar mijn gemalinne!'

De booswicht lacht, de booswicht zegt:
 "t Is lagchenswaard, gewis,
 Dat een geboren, lage knecht
 Zoo stout en schaamtloos is;

Dat niets dan een verachte slaaf
Het bed wil schenden van zijn graaf...'
'Wat?' riep hij uit, in vlam gevlogen:
'Spreekt gij daar waarheid of is 't logen?'

't Gedrogt vervolgt: 'Is 't mogelijk, heer!
Gij wist en zaagt het niet!...
Doch, spreken wij daarvan niet meer,
Dewijl gij 't weet noch ziet!' -
'Gij zijt des doods, of, duivel! spreek!
Hernam de graaf, van woede bleek:
'Wie durft zijn lust tot haar verheffen?
Verschriklijk zal mijn wraak hem treffen!'

'Nu ja! hij ziet als melk en bloed!
Zoo voer het ondier voort,
En joeg den graaf vergif en gloed
In 't hart met ieder woord:
'Is 't mogelijk, heer! gij zaagt niet, gij,
Hoe Fridolijn haar hangt op zij,
Aan tafel vastkleeft aan haar wenken,
En u, zelfs u, vergeet te schenken!' -

'Zijn dat de verzen, die hij dicht,
De blonde wulp! o smaad!
En zij, zij bergt het mijn gezicht
En dekt en stijft het kwaad!
- 'De goede vrouw! uit deernis, och!
Verzweeg ze u 't gruwzaam opzet nog;
Ik ook, ik dwaze! moest niet spreken,
Want zeker, heer! nu zult ge u wreken.'

Daar reed de graaf, de hel in 't hart,
Naar de ijzerhut in 't woud,
Waaruit de koolstoom, dik en zwart,
Het groen verkleurt aan 't hout.
Daar spatten vonken wijd en zijd,
Daar zwoegt men, zweet en stookt altijd,
En laat altijd de balgen blazen,
Als moest men berg en rots verglazen.

Het vuur en 't water, even sterk,
Vereenen hier 't geweld;
De stroom beweegt het molenwerk,
Dat om zijn asspil snelt;

De raders kleppren nacht en dag;
In maatklank bonst de mokerslag,
En altijd brekend, altijd gloeiend,
Wordt zelfs het ijzer week en vloeijend.

Hier wenkt hij twee der knechts op zij'
En zegt hun kort en goed:
'Den eerste, die hier komt van mij
En deze vraag u doet:
Hebt gij gehoorzaamd aan 't bevel?
Dien smijt gij in die open hel;
Dat hij tot stof en asch vertere
En nooit van hem iets wederkeere!'

Dat kittelt het onmenselijk ras,
Van ziel en aanzigt zwart;
Want even als het ijzer was,
Zoo was hun ijskoud hart.
En feller stookt, met ruw gebaar,
En blaast en pookt het gruwzaam paar,
En schijnt de knuisten reeds te scherpen
Om 't offer in den poel te werpen.

'Waakt op, gezellen! aarzelt niet!
Sprak Robbert, valsch en boos:
'Volbrenge hetgeen de graaf gebiedt,
Volbrenge zijn wil altoos.'
Nu sprak de graaf tot Fridolijn:
'Ga daadlijk heen naar de ijzermijn,
En vraag er aan de beide wachten
Of zij 't bevel alreeds volbragten.'

De jongling buigt, en gaat terstond...
'Maar,' denkt hij, en vertoeft:
'Welligt dat de eedle Kunegond
Mijn dienst vooraf behoef.' -
'Men zendt mij heen naar de ijzerhut:
Ben ik u ligt nog eerst van nut?'
Zoo vraagt hij, needrig en gebogen,
En ziet eerbiedig haar naar de oogen.

En de eedle vrouwe neemt het woord,
En zegt, met stillen dank:
'Ik had wel graag de mis gehoord,
Maar och! mijn kind is krank.

Ga gij dus, knaap! ga gij er heen,
En bid voor u en mij met een,
En, heb ik te onbedacht misdreven,
God wille om u mijn schuld vergeven!

En vrolijk ijlt hij, welgemoed,
Tot beider dienst bereid;
Maar naauwlijks tot het dorp gespoed,
Waardoor zijn pad hem leidt,
Of hoor! daar roept en noodigt luid
Het klokgeklep de vromen uit
Om d'arbeid en de rust te staken,
En God in 't sacrament te naken.

'Welaan, dat is een goed begin:
Het zegent ieder werk!'
Zoo denkt hij en treedt aanstonds in,
Maar vindt een leege kerk:
't Was in den oogst, en man en vrouw
Was ver van huis aan d'akkerbouw;
Geen enkle koorknaap was verschenen
Om bij de dienst zijn hulp te leenen.

Doch Fridolijn is aanstonds klaar
En treedt in 't sacristij:
'Dat' zegt hij, 'houdt niet op, voorwaar,
Het brengt mij God nabij.'
Hij draagt den wierook en den wijn
Ter plaatse waar die noodig zijn,
En gordelt stool en staatsiekleeden
Den priester om de eerwaarde leden.

En statig stapt hij, vroom van zin,
Als ingelijfd in 't koor,
Ten tempel met den priester in
En draagt hem 't misboek voor.
Hij knielt en wierookt aan 't altaar,
En keert zich hier en wendt zich daar,
En toont zich kloek en onbezweken
In 't kerkelijk latijn te spreken.

En als de priester, neergeknield,
Het driemaal *Sanctus* spreekt,
Of, plegtig en van God bezielde,
De hostie heft en breekt:

Dan vat de knaap op eens de bel
En klinkt en ringelt lang en schel;
En ieder kruist en buigt zich neder
En slaat de borst en kruist zich weder.

Zoo past hij trouw op elken pligt,
Als waar 't zijn daaglijksch werk;
Geen enkel punt bleef onverrigt
Van 't oud gebruik der kerk.
Hij doet ten einde toe zijn best,
Tot dat bij 't *lte, missa est*,
De priester 't heilig offerplegen
Voleindigt met den laatsten zegen.

Nu brengt hij eerst nog, vroom en vlug,
Voor dat hij 't koor verlaat,
Den toestel op zijn plaats terug
En reinigt elk sieraad;
En ijlings en gerust te moê,
Vliegt hij naar de ijzersmelters toe,
En bidt, in 't loopen, zevenmalen
Nog al zijn paternoster-kralen.

En als hij d'oven, gloeiend rood,
En 't zwart geboefte ziet:
'Is' roept hij: 'wat de graaf gebood,
Is, knechten! 't reeds geschied?'
En grijnzend gilt het ruw gebroed,
Al wijzend in den laaijen gloed:
'Hij knapt en knettert reeds in d'oven:
De graaf zal wel zijn dienaars loven.'

Hij keert, en buigt zich voor zijn heer,
En acht zijn last voldaan;
Maar naauwlijks ziet de graaf hem weer,
Of blik hem roerloos aan.
'Ellendige! van waar? van waar?' -
'Van de ijzerhut: terstond van daar.' -
'Zoo hebt gij langzaam aangetreden!' -
'Neen, heer! maar onderweg gebeden.

Want toen ik straks u dienen zou,
Gelijk betaamt en past,
Vroeg ik vooraf ook de eedle vrouw
Eerbiedig haren last:

De mis, o heer! beval zij me aan;
Ik ben ter kerk het eerst gegaan,
En bad daar menig Onze-vader
Voor haar en u en mij te gader.'

Daar zonk de graaf in mijmring weg
En stond een poos als stom.
'En welk een antwoord brengt gij, zeg,
Van de ijzerhut weerom?' -
'Heer! vreemd en duister was de zin:
Men sprak, en wees den vuurpoel in:
Hij knapt en knettert reeds in d'oven:
De graaf zal wel zijn dienaars loven.'

'En Robbert?' riep de graaf met spoed,
En werd als ijs zoo koud:
'Hebt gij dan Robbert niet ontmoet?
Hij ging u na in 't woud.' -
'Heer! noch in 't woud noch hier of daar
Werd ik van Robbert iets gewaar.'
'Nu!' riep de graaf, zichzelf te buiten:
'Hier werken hooger raadsbesluiten!'

En, goedig, dat hij zelden scheen,
Zegt hij op eenmaal: 'Kom!'
En leidt naar Kunegond hem heen,
Die niet begreep waarom.
'Hou wel, o vrouw! dien knaap in eer:
Geen engel Gods verdient het meer!
Hoe listig ook de boozen schijnen,
De hemel zelf bewaakt de zijnen.'

SCHILLER.

De koe.

Vrouw Magdalis brak nu haar laatste stuk brood,
En kon het van kommer niet eten:
Och, weduwen zitten soms dieper in nood
Dan menige menschen wel weten!

'Nu brengt mij het lot dan den harteslag toe!
Nu heeft mij dan alles begeven!
Zoo riep zij, en kreet bij haar stervende koe,
Waarvan zij alleenig moest leven.

Daar kwamen de runders van verre weer aan
En loeiden langs velden en wegen:
Voor Magdalis deur bleef niet eene meer staan,
Noch brulde verzadigd haar tegen.

Zij kreet als een kind, dat op eenmaal de borst,
Op eenmaal de moeder moet missen;
Zij beefde wanhopig voor honger en dorst,
En kon al haar tranen niet wisschen.

Zij zonk op haar leger onmagtig ter neer,
Verward en verwilderd van smarte;
Wat deden het hoofd en de leden haar zeer!
Hoe droef en hoe krank was haar harte!

Geen slaap look hare oogen, hoe mat ook en loom,
Van waken en weenen al zwakker;
En viel zij temet in een aakligen droom,
Dan sloeg haar de klokslag weer wakker.

Reeds vroeg in den morgen klonk luid langs haar hut
Des veeherders horenschal weder:
'Voor mij' riep zij uit, 'is geen ochtend meer nut!
En wierp in haar kussen zich neder.

Voorheen had zij vurig, getroost in haar lot,
Den hemel des ochtends geprezen;
Nu morde zij bitter en luid tegen God,
Den Vader van weeuwen en weezen.

En luister! het viel op haar neer als een steen,
En liet zoo ontzettend zich hooren!
Het siddert en rilt haar door merg en door been:
Het brult uit den stal haar in de ooren!

'o God!' riep zij gillend, 'ik mor niet, o neen!
'k Zal zwijgen, hoe streng Gij moogt spreken.'
Zij dacht dat de hel met haar spoken verscheen,
Om schriklijk den hemel te wreken.

Maar spijt haar berouw en haar angst en haar klagt,
Haar radeloos wringen en gillen,
Verhief zich het loeijen en brullen met kracht
En liet zich bezweren noch stillen.

'Barmhartige God, hou zoo streng geen gerigt,
Maar wil weer den booze bedwingen!'
Zoo kreet zij, en sloot in haar kussen zich digt,
Dat hooren en zien haar vergingen.

Daar sloeg haar zoo hevig en snakkend naar lucht,
Het bevende hart als een hamer,
En luider verhief zich het loeijend gerucht,
Als waar 't voor haar bed in de kamer.

Nu sprong zij verbijsterd en wild op den grond,
Stiet luiken en deuren zich open;
En vrolijk scheen de ochtend de velden weer rond,
Met dauw weer verkwikkend bedropen.

Nu sloeg zij godvruchtig en plegtig een kruis
En vouwde haar handen te zamen,
En trad in den stal naar het brullend gedruisch,
In 's Heeren drievuldige namen.

o Wonder! daar stond nu de weligste koe,
Zoo blank als een spiegel te blinken,
En stak de verzilverde horens haar toe,
En deed haar de steenen ontzinken.

De vloer was met hooi en de kreb was met gras;
Rondom blonk de rijkdom haar tegen:
Hier kannen van koper, zoo helder als glas,
Daar emmers, om de uijers te leêgen.

Het beest had een blaadje, beschreven met zwier,
Om kop en om horens gewonden:
'Vrouw Magdalis!' stond er, 'mijn meester heeft hier
Van nacht mij in stilte gebonden.

God heeft hem, genadig, uw jammer, uw nood,
Uw deugd en uw lijden doen weten;
God gaf hem, genadig, zijn dagelijksch brood:
Dat wil hij, alleenig, niet eten.' -

Waarachtig, mijn vrienden! 't is zalig en zoet
Wat goed en wat schoon is te prijzen;
Dus zing ik wel gaarne wat schoon is en goed
Op hartlijke, kunstlooze wijzen.

Men heeft mij dit voorval als waarheid verhaald,
Alleen men verzwegg mij de namen.
't Zij hier en hier namaals den brave betaald:
Dat bid ik eerbiediglijk, amen.

BÜRGER.

De hoenders.

Geen deugd, hoe rein en vroom ze zij,
Is hier van nijd en laster vrij;
Ten minste, vrienden! ging het dus
Den heiligen Antonius.
Hij leefde needrig, stil en goed,
Vereerde God in 't vroom gemoed,
En wie hem raad of bijstand bad,
Dien gaf hij gaarne 't geen hij had;
Hij was bemind van blond en grijs;
De bisschop hield hem hoog op prijs
En wees op elke levensbaan
Den braven man als voorbeeld aan.
Maar zie! een vrek, wien 't zweet en bloed
Van de armen bragt tot overvloed,

Had, toen de heilig' 't hem verweet,
Een strik tot zijn verderf gesmeed.
Hij was hem nijdig om dien hoon,
Hem nijdig om zijne eerekroon,
Maar dekte loos het vuil venijn
En huichelde zijn vriend te zijn;
Hij lokte hem in d'angel vast,
En vroeg op vrijdag hem te gast.

De vrome zet zich aan den disch,
En ziet bescheiden rond naar visch;
Want al wie Roomsch is, vrienden! weet
Dat niemand vleesch op vrijdag eet:
Maar nochtans alles wat hij ziet,
Zijn jonge hoenders, anders niet.
De vrome man scheen niet gesticht
Door dat aanstootelijk gezigt;
Maar aanstonds ving de gastheer aan:
'Vergeef het dat gij vleesch ziet staan;
Ik heb een lompen kok in huis:
De vlegel heeft altijd abuis.
Maar echter, zeg mij, beste maat!

Waarom toch schuwen wij 't gebraad?
God schiep den visch en schiep het hoen,
Om ons daarmee te goed te doen.
Slechts menschelijk gezag gebiedt:
Gebruik des Heeren gaven niet.
't Is waar: wij eeren dat bevel
En doen voorzeker braaf en wel;
Maar, wie toch daarom honger lijdt,
Trekt, dunkt mij, d'eerbied wat te wijd.
Kom aan! tast toe van 't geen er staat:
Het doet gewis uw ziel geen kwaad.
De hemel, die ons hoenders gaf,
Vergalt zijn gunsten niet met straf;
En, wat de menschen aan moog gaan,
Geen oog ziet onzen schotel staan.'

De Godsman hield zich kloek en sterk,
En week niet van de wet der kerk;
Maar ras ook mengt, ondanks zijn wil,
De leêge maag zich in 't geschil,
En haakt en hunkert naar den buit
En loert hem hongrig de oogen uit;

Ze watertandt al meer en meer,
En pijn en plaagt haar armen heer,
En liet niet af, hoe vroom hij sprak,
Voor dat hij wet en vasten brak,
En van 't gebrad niet overschoot
Dan afgekluisde vlerk en poot.

Den gastheer sprong, bij dat bedrijf,
Van helsche vreugd het hart in 't lijf,
En, naauw ontslagen van 't bezoek,
Knoopt hij de beenders in een doek,
En ijlt er meê, met boozen zin,
Het hofgebouw des bisschops in.
'Hoogwaardigste!' dus ving hij aan:
'Te lang bedriegt u schijn en waan;
Te lang reeds werd uw oog misleid
Door nagebootste heiligheid.
Gij stelt ons op het levensspoor
Antonius ten gidse voor:
Maar, 't is geen leidstar naar omhoog,
Het is een dwaallicht voor ons oog;
Ik moet u 't zeggen, schoon met smart,

Hij is een huichlaar in zijn hart.
Hoe vroom de veinsaard schijnen mag,
Hij eet toch vleesch op vastendag;
Hij sloeg bij mij aan huis van daag
Twee kloeke hoenders in zijn maag,
En, slechts een oogenblik geduld,
Gij ziet getuigen van zijn schuld.'

De priester schudde d'ouden kop
En hief verbaasd de handen op,
Terwijl de booswicht, met een blik
Van vromen afschuw en van schrik,
Zijn zakdoek uit elkander sloeg,
Waarin hij rif en beenders droeg.
Maar eensklaps staat hij als een steen!
De doek bevat geen enkel been!
Al wat hij vindt, al wat hij ziet,
Zijn graten - graten, anders niet!
'Ja!' riep hij, doodsbleek: 'Ja, voorwaar!
Ik zie Gods vinger zonneklaar!
De brave, dien ik strikken span,
Waarachtig, is een heilig man;

De hemel heeft zijn zaak bepleit:
Zijn glorie leve in eeuwigheid.'

'Dat zal zij!' riep de bisschop luid:
'En gij, trek leer en les daaruit:
Hij, die zijn naaste strikken zet,
Vangt eens zich in zijn eigen net.'

LANGBEIN.

Wilmientje.

Daar ginds op de bergen daar buldert de wind;
Daar mijmert Wilmientje, daar wiegt zij haar kind;
Daar staat zij, daar doolt zij, daar zit zij en wacht,
En blikt in de verte tot laat in den nacht.

Naar 't woud, in de verte, daar reikhalst zij heen;
Daar toeft haar geliefde reeds maanden aan een.
Zoo kort nog genoot zij de vreugd van zijn trouw,
Nu wringt zij zoo lang reeds de handen van rouw.

Nu rollen de tranen haar heet in de borst;
Het kind lekt die tranen als zog voor den dorst,
En liefkoost de moeder en dartelt en lacht...
Zij blikt in de verte tot laat in den nacht.

Wat waaijen haar haren verwilderd en los!...
Wilmientje, uw geliefde keert nooit uit het bosch:
De Silfen en de Elfen doorkruisen het woud...
Kom af: 't is daar boven zoo guur en zoo koud.

Daar ginds op de bergen daar buldert de wind;
Daar mijmert Wilmientje, daar wiegt zij haar kind;
Daar staat zij, daar doolt zij, daar zit zij en wacht,
En blik in de verte tot laat in den nacht.

TIEDGE.

De standvastige liefde van Alexis en Aline.

Waarom toch, ouders, wreed van zinnen,
Stuit gij hun trouw?
Gij hadt zoo hartlijk hen zien minnen,
Als man en vrouw:
Er steekt in goud en adelbrieven
Geen rijkdom, neen!
Er is geen schat voor zielsgelieven
Dan liefde alleen.

Wanneer men opgroeit met elkander,
Sinds de eerste jeugd,
En de een zich hecht en sluit aan de ander,
Als al zijn vreugd;

Bemint men meer nog alle jaren,
Zijn speelgenoot,
Dan, hemel! met een ander paren!..
Veel liever dood!

'Och, moeder!' riep het kind zoo teeder,
En snikte 't uit:
'Alexis mint me en ik hem weder:
Maak mij zijn bruid.
Daar is geen liever of geen goeder
Dan ik begeer...'
'Ik wil tot schoonzoon' sprak de moeder,
'Een edel heer.'

Dat kon het kind toch niet verduren;
Men zag het wel!
Toen sloot men tusschen kloostermuren
't In de enge cel.
Daar zat zij drie jaar lang te rouwen,
Verdiept in smart,
En mogt niet eens haar vriend aanschouwen!
Wat had zij 't hard!

Maar eens... (o gruwzaam logensmeden!)

De moeder komt:

'Alexis' zegt zij 'trouwt nog heden...'

Het kind verstomt.

'Zie hier den brief door hem geschreven:

Hij laat u vrij;

Hij heeft uw beeldtnis uitgewreven:

Doe ook als hij.'

Toen kwam een heerschap binnendringen,

Met hem de schout;

De priester wisselt ras hun ringen:

Zij zijn getrouwd.

Zij is, helaas! voor dans en zangen

Verdoofd en blind;

Haar ziel blijft aan Alexis hangen,

Altoos bemind.

't Wordt avond. Och! wat nu begonnen?

Het kind verstijft.

De moeder raast als onbezonnen,

En tiert en kijft.

Gelijk een lam, dat, voortgetrokken,
De slagbank naakt,
Zoo ziet het kind, van angst verschrokken,
Haar bed gemaakt.

De nacht gaat om en de ochtend nadert:
Aline is vrouw.
Zij heeft haar moed, haar kracht vergaderd
En smooit haar rouw.
Zij zag haar man haar droefheid sparen,
Zoo innig groot!
En gaf hem van haar hart welgaren
Wat overschoot.

Maar och! dat hart, verscheurd van binnen
Door wreeden dwang,
Bleef nog Alexis - hem slechts minnen,
Haar leven lang.
Nu zat ze vijf jaar reeds te krijten
En diep gegriefd;
Zij bleef haar liefde zich verwijten,
Maar toch verliefd.

Helaas! om niet was al haar pogen,
Was al haar deugd!
Alexis stond steeds voor hare oogen,
In volle jeugd.
Hij drong zich telkens in haar zinnen
Op 't onverwachts,
En, liet zij hem des daags niet binnen,
Hij kwam des nachts.

Eens toen zij treurig zat te kwelen,
Kwam haar gemaal,
En bragt een koopman met juweelen
Haar in de zaal.
'Kom, liefste!' sprak hij, 'zie zijn waren
En zoek wat uit:
Niets doet de smart zoo ras bedaren
Als zulk een kruid.

Kom, kus mij, schatje! droog uw wangen:
Kijk niet zoo dof;
Verkies en koop naar uw verlangen;
Ik moet naar 't hof.

Verspillen is het zwak der schoonen,
Maar ik heb geld:
Zie, daar zijn vijftien Fransche kroonen,
Ter deeg geteld.'

Hij gaat. De koopman rolt robijnen
En paarden bloot,
En zwijgend wijst hij hoe zij schijnen,
Zoo wit en rood.
Doch telkens als hij speld of ringen
Of halsnoer biedt,
Kan hij den traan maar niet bedwingen,
Die hem ontschiet.

Aline zag niet naar zijn steenen,
Niet naar zijn goud,
Maar zag te wel hem heimlijk weenen,
Hoe stil hij 't houdt.
'Wat onheil' dacht zij 'of hem grieve,
Wat innig wee?
Och, zoo hij schreit om zijn geliefde,
Dan schrei ik meê.' -

'Spreek, koopman! spreek: ontlast uw harte!'

Zoo sprak zij luid:

'Ligt teert gij weg van minnesmarte...

Stort alles uit.' -

'Helaas! wat eischt mij, eedle vrouwe!

Uw deernis af?

Ja, heimlijk teer ik weg van rouwe

En kwijn naar 't graf.

Er is een schat, een schat op aarde,

Nog nooit betaald!

Ik, ik alleen kende al zijn waarde,

Waar niets bij haalt.

Ik dorst mij 't kostbaar pand beloven:

't Was niet te koop!

Ik zag voor altoos 't mij ontrooven,

Met al mijn hoop.

Helaas, mijn smart was niet te peilen,

Mijn lot was wreed!

Naar 't eind der wereld ging ik zeilen

Met al mijn leed.

Niet dat ik ooit dien schat vergeten,
Verloochnen wou,
Maar om te sterven, zat gekreten,
Verteerd van rouw.' -

'Spreek, koopman! spreek! wat mag het wezen,
Dat rijk juweel?' -

'Mevrouw, geen schat, hoe uitgelezen,
Was ooit zoo eêl.' -

'Spreek, koopman! spreek: gij zijt hier veilig;
Beef niet zoo zeer;

't Zijn ligt de beendren van een heilig?' -
'Och, 't is nog meer!

Maar hoe verpletterd en verwilderd,
Toen mij 't ontviel,

Ik heb het voorwerp afgeschilderd
Van uit mijn ziel.

Ik kan dat beeld nog nooit aanschouwen
Dan stom van smart,

En kan toch nooit me er van onthouën,
Al breekt mij 't hart.' -

'Laat zien, laat zien! Wat doet u vreezen?
Gij zucht zoo zwaar!
Dat zeldzaam beeld moet kostbaar wezen!
Ik vlam er naar.'
Toen trok hij, och! en zuchtte weder,
Een gouden doos,
En wierp een traan op 't kleinood neder,
Zoo weergaloos.

Aline nam dien schat in handen
En las met drift,
In 't goud gedreven langs de randen,
Het volgend schrift:
'Hier zie ik, hier, met schreijende oogen,
In diep verdriet,
Wat van mijn vreugd, op eens vervlogen,
Nog overschiet.'

Toen sloot zij 't zeldzaam raadsel open,
Met drift en haast,
En stond, van kouden schrik bekropen,
Op eens verbaasd.

Wie zag zich ook van al zijn leven
Dien trek gespeeld?
Wie had als zij geen kreet gegeven?
Het was haar beeld!

'Aline! Aline!' riep hij teeder,
'Ik ben het, ik!
Gij ziet nog eens Alexis weder:
Verwin uw schrik.
Hij komt nog eens, na al zijn zwerven,
Na jaar en dag,
Om u te zien en hier te sterven,
Na hij u zag.' -

'Alexis,' sprak zij, langs hoe banger,
'Ga heen, ga heen!
Verlaat mij, vlugt! ik hoor niet langer,
Ik mag niet, neen!
Een ander' is mijn trouw gegeven,
Een ander', ja!
Maar blijf, Alexis! blijf toch leven,
Maar ga nu, ga!' -

Hij, die toen langer niet dorst beiden,
Hij ging terstond,
Maar drukte een kus, bij 't pijnlijk scheiden,
Haar op den mond.
Haar man komt t'huis, vliegt ijlings binnen,
Blikt woest en zwart,
En drijft een dolk, met dolle zinnen,
Door beider hart.

Alexis sterft, Aline mede,
Maar sprak vooraf:
'Ik daal gerust en wel te vrede,
Barbaar! in 't graf.
Gij hebt onnoozel bloed doen stroomen,
Ontzind en wreed,
Maar toch aan 't leven niets me ontnomen
Dan enkel leed.'

Na hij dat gruwzaam feit dorst plegen
Met eigen hand,
Treedt 's middernachts haar schim hem tegen,
Voor 't ledikant.

Zij wijst hem dreigend op haar wonde,
Met bang misbaar,
En noemt hem luidkeels voor zijn sponde
Haar moordenaar.

Maar sinds dat voorval, zoo vol rouwe,
Zoo gruwzaam boos,
Houdt thans geen man zijn kuische vrouwe
Zoo ligt trouwloos.
Hij denkt, al ziet hij dat een ander
Ter sluik haar kust:
'Zij nemen afscheid van elkander!'
En is gerust.

MONCRIF.

De gewonde Huzaar.

Langs d'oever des Donaus, nog pas na den strijd,
Zwierf schoone Adeleide, met roerend gekrijt:
'Waar krimpt gij,' zoo riep zij, 'waar ligt gij aan 't strand,
En kleurt met uw bloed, mijn geliefde! het zand?'

Hij zuchtte. 'Dat is hij!' zoo riep zij, met schrik,
En rolde langs d'oever bij 't maanlicht den blik;
Hier trad zij op dooden, op stervenden daar,
En vond haar getrouwen, gewonden huzaar.

Zijn bloed vloeide gudsend rondom langs den grond;
Er gaapte zoo diep in zijn voorhoofd een wond;
Zijn wang had geen verwe, zijn oog had geen gloed
Zoo hel eens van liefde, zoo vurig van moed.

Aleide viel neder, met roerend gekrijt:
Hoe duur ook, o jammer! betaalt zij den strijd!
'Nog komt gij, geliefde!' zoo snikt hij tot haar:
'En troost uw getrouwen, gewonden huzaar!' -

'U redden,' zoo roept zij: 'dat kom ik, o ja!
Algoede! zie neder, en spaar nog mijn gâ!' -
'Neen!' nokt hij en snikt hij: 'mijn adem vergaat:
Het doodsuur, geliefde! het scheidensuur slaat.

Vaarwel met uw kinders, vaarwel nu, o vrouw,
Gij, lust van mijn leven, zoo teeder als trouw!
Vaarwel nu!' zoo nokt hij en snikt hij zoo zwaar:
Toen stierf haar getrouwe, gewonde huzaar.

CAMPBELL.

De ring van Polycrates.

Eens stond hij op zijn trotsche woning,
En naast hem stond Egyptes koning
En zag met hem op Samos neer:
'Wie durft zich tegen mij verzetten?
Dit alles' sprak hij, 'vreest mijn wetten
En dient mij met ontzag en eer!' -

'Gij moogt der goden gunst ervaren:
Die eertijds uws gelijken waren,
Hebt ge onderdaan en slaaf gemaakt;
Nog een maar' liet de vorst zich hooren:
'Nog een maar kan uw voorspoed storen:
Nog een benijder leeft en waakt.'

En eer de vorst had uitgesproken,
Verscheen een bô, in 't goud gestoken,
En sprak aldus den dwingland aan:
'Laat, heer! laat lof noch wierook sparen;
Laat luidkeels klinken stem en snaren
En krans de kruin met lauwerblaân:

Uw vijand is in 't stof gevallen!
Hem velde voor Myletes wallen
Uw trouwe veldheer Polydoor.'
Hij zegt, en doet een bloedig bekken
Op eens voor beider oog ontdekken,
En houdt des vijands kop hun voor.

De koning siddert bij 't aanschouwen.
'Toch moet ge 't wuft geluk mistrouwen:'
Herhaalt hij, met verbleekt gelaat:
'Uw vloot bezeilt de ontrouwe vloeden;
Gij hoort de stormen hevig woeden:
Wie weet hoe 't met uw schepen gaat!'

En eer hij 't woord heeft afgebroken,
Daar wordt de feestklaroen gestoken,
En 't welkom rolt van 't juichend strand:
Daar ziet men de overladen schepen
Met vreemde schatten binnen slepen
En ankren in het vaderland.

De koninklijke gast ontstelde:
"k Erken hoe hoog uw voorspoed snelde,
Doch ducht het noodlot, ducht het steeds!
De Kreter, om uw buit verbolgen,
Zal schriklijk thans uw vloot vervolgen:
Misschien genaakt hij d'oever reeds!

En eer dat woord hem is ontvallen,
Daar schaatren eensklaps vloot en wallen,
En roepen: 'Zege!' heinde en veer.
'De Kreter is in zee bedolven,
Zijn schepen zijn een prooi der golven:
De orkaan joeg hem in d'afgrond neer!

De koning hoort, en staat verwezen.
‘Voorwaar, uw heil is hoog gerezen,
Maar nogtans’ zegt hij: ‘beef en schroom!
Een nijdig god vervolgt uw schreden:
Volmaakt geluk is hier beneden
Niets anders dan een ijdele droom.

Mij ook, mij lonkte 't noodlot tegen:
Ik zag mijn scepter en mijn degen
Met voorspoed en geluk bestraald:
Maar diep betreur ik kroost en erven:
Ik had een zoon: ik zag hem sterven!
Ik heb 't geluk mijn schuld betaald.

Dus, wilt gij grooter ramp vermijden,
Roep dan den Hemel aan om lijden,
Bid onspoed bij uw voorspoed af.
Niet een, hoe rijk aan heil te noemen,
Trad hier zijn baan ten eind langs bloemen,
Noch zeeg, na loutre vreugde, in 't graf.

En zoo geen god uw beê wil hooren,
Geloof mijn raad: voorkom zijn toren:
Haal zelf op u den rampspoed neer.
Wat schat uw hoven ook omvatten,
Neem ras het kostbaarste uwer schatten
En werp het in 't verslindend meir.'

De dwingland beeft, en zegt bestorven:
'Van wat ik heerlijk heb verworven,
Is deze ring het kostbaarst goed:
Hem wil ik offren aan de baren,
Zoo moog mij 't lot zijn gunst bewaren!
Hij zegt, en werpt hem in den vloed.

En naauwlijks is de nacht vervlogen,
Daar treedt een visscher voor zijne oogen,
En buigt, met zwaren last belaân:
'Heer!' zegt hij, 'k heb een visch gevangen,
Zoo als er nooit in 't net bleef hangen,
En biê u dien eerbiedig aan.'

En toen de kok den visch ontleedde,
Daar gilt hij 't uit, bij de eerste snede,
En ijlt voor Polycrates troon:
'Uw ring, door 't gulzig meir verslonden,
Is in den visch terug gevonden:
Erken, o vorst! de gunst der goôn.'

Toen riep de gastvriend, langs hoe banger:
'Vaarwel, vaarwel! ik toef niet langer;
't Is hier niet veilig, waarlijk neen!
De wraak der goôn zal u verderven;
Vaarwel! ik wil met u niet sterven.'
Zoo sprak hij en vlood ijlings heen.

SCHILLER.

De wettige zoon.

De vrouwe des keizers voorzag nu haar dood;
Reeds werden haar lippen als ijs en als lood:
'o Keizer!' zoo sprak zij, 'verneem het dan nu:
Van al mijn drie zonen is één maar van u.'

De keizer stond bleek en vergramd en ontsteld,
Maar deed om zijn twijfel zichzelve geweld:
'k Vergeef u den gruwel, hoe zwart hij ook zij,
Maar noem mij den zoon, die moet heerschen na mij.'

De vrouwe des keizers bedacht zich zoo lang;
Het moederhart sloeg zoo onrustig en bang;
Zij minde haar drietal van zonen zoo zeer,
En aarzelde en sprak niet en leefde niet meer.

De keizer van Rome voorzag nu zijn dood;
Reeds werden zijn lippen als ijs en als lood:
'Jeruzalems koning beklimm' dan mijn troon,
Tot dat hij dien ruim' voor mijn wettigen zoon.'

Jeruzalems koning beval met zijn staf
Het lijk van den keizer te storen in 't graf;
Het lijk van den keizer, zoo broos en zoo loom,
Te binden, regt-op, aan den stam van een boom.

Toen bood hij den zonen een pijl en een boog,
En zwoer bij zijn kroon en de goden omhoog,
Dat hij, die het hart zou doorboren van 't lijk,
Den scepter zou zwaaijen, als vorst van het rijk.

Het lijk van den keizer stond steil op den grond,
En de oudste der prinsen treedt nader terstond,
En mikt, onbewogen, met vinger en oog,
En schiet zijnen pijl, dat het snort, van den boog.

De pijl vloog geweldig en gonzend daar heen,
En kliefde den schedel des keizers van een;
Toen nadert de tweede met rustigen stap,
En zet, onverwikt, onverschrokken, zich schrap.

Hij spant zijnen boog met bedaard overleg:
De pijl siste snel als een bliksemstraal weg,
En trof en doorgriefde den zielloozen vorst,
En stak hem door vleesch en door been in de borst.

Jeruzalems koning zag rondom zich heen,
Waarom niet de jongste der prinsen verscheen:
De jongste der prinsen bleef roereeloos staan,
En zag met ontzetting het schriktooneel aan.

Men wrong in zijn handen den pijl en den boog;
Toen hief hij den blik in vervoering omhoog,
Vertrapte den boog en den pijl in het slijk:
'Ik martel niet' riep hij, 'o vader! uw lijk!'

Jeruzalems koning trad af van den troon,
En gaf aan den jongste der prinsen de kroon.
'Herneem' sprak de koning, 'uw zetel van mij:
o Volken! de zoon van uw keizer is hij.'

ELTON.

De ridder en zijn liefje.

Eens toog een ridder naar den slag:
Zijn liefje, dat voor 't laatst hem zag,
Hing om zijn hals gevlogen,
Met traantjes in hare oogen,
En snikte: 'Goeden dag!

Komt gij van 't veld terug in 't land,
Dan strenglen wij den echtenband,'
Zoo sprak zij onder 't kozen,
'Den zachten band van rozen,
En knoopten hart en hand.' -

'Weg, weg, zottin! wat gril is dat?
Kom ik eens weer in deze stad,
Dan kussen we als verleden;
Maar huwlijksboeijen smeden..?
Zottin! wel schaam u wat!' -

'o Wee! wie had dat ooit geloofd?
Gij stalt de kroon mij weg van 't hoofd!
Gij hebt door list en logen,
Verrader! mij bedrogen;
Gij hebt mijne eer geroofd!' -

'Weg, weg, zottin! en laat mij gaan;
Wat ik deed, hebt gij meê gedaan;
Ik heb geen storm geloopt:
Gij deedt terstond mij open;
Slechts even klopte ik aan.' -

'o Wee! wie had dat ooit gedacht!
Gij streelde mij de kin zoo zacht,
Gij zwoert mij duizend eeden:
Ik zwichtte voor uw beden,
En ben ten val gebragt!' -

'Weg, weg!.. Een duifje, mak en tam,
Dat in mijn hand gevlogen kwam,
Bragt ik ten mijnent binnen:
De zotskap had geen zinnen,
Die zulk een vangst niet nam!'

Daar reed de ridder, hopsasa,
En zong en neurde, trallala,
En liet zijn liefde schreijen:
Zij hoorde tusschenbeïen
Zijn lagchen, ha, ha, ha!

Vertrouwt geen ridders, meisjes, neen!
Zij gruwen van een blok aan 't been;
Zij stoeijen wat en mallen,
En minnen (schijnt het) allen,
Maar meenen er niet een.

BÜRGER.

Sint Menardus.

Menardus leefde, als jongling, ingetogen,
En hoorde alleen naar 't geen de Heer gebod,
Hij vastte en bad, voor 't outer neergebogen,
En was voor de aarde en haar vermaken dood.
Maar nogtans drong, met onbevleete stralen,
Het vuur der kunst in zijn verrukte ziel,
En waar hem rein het schoone in de oogen viel,
Daar wist hij rein het schoone op doek te malen.

Zoo vlood zijn tijd, gerust en wel te vreden,
In kunstliefde en in stille godsvrucht voort.
Daar zegt hem de abt, die in zijn cel komt treden:
'Uw kiesch penseel heeft lang ons oog bekoord.

Thans zij u 't loon, het edelst loon, geschonken!
Uw ijver en uw deugd verdient die gunst;
Breng aan den Heer een offer van uw kunst:
Doe onze kerk met een altaarstuk pronken.'

En toen nu de abt het woord had afgebroken,
Stond daar de knaap, verbijsterd en bedeesd:
Door 't needrig hart werd zoo veel lof weersproken;
Maar 't kunstgevoel ontvlamde op eens zijn geest.
'Wél,' riep hij, 'ken ik de onmagt van mijn verwen;
'k Gevoel te wel wat wigt die taak bevat;
Doch, daar uw gunst mij 't voorregt waardig schat,
Zal ik Gods hulp in 't hachlijk werk niet derven.'

Hij zet zich neer, van aandrifft opgetogen,
Verliest zichzelf' in mateloos gevoel;
Het woelt en wart hem voor den geest en de oogen,
Als in een droom, een mijmring zonder doel.
Maar eensklaps schijnt hem heller dag te omgeven:
Een hooger straal verheldert hem 't gezicht;
Zijn teelt krijgt vorm, zijn schepping treedt in licht,
En 't ideaal staat in zijn ziel te leven.

Van 's ochtends vroeg, bij de eerste morgenstralen,
Omvat zijn hand het godgewijd penseel;
Tot dat hij 't licht in 't nijdig West ziet dalen,
Staat hij beziend voor 't onvoltooid tafreel;
Zelfs in den nacht, bedacht hij in zijn droomen,
Hoe 't hemelsch beeld het reinst wierd uitgedrukt;
En, onvermoeid en telkens meer verrukt,
Deed hij zijn vuur op zijn paneeldoek stroomen.

Het ideaal, hem in de ziel geboren,
Werd door zijn verw met waarheid afgeprent:
De Moedermaagd, in rein gevoel verloren,
Stond met den blik naar hooger sfeer gewend.
Van zaalge liefde ontgloeiden hare wangen;
Om 't ligchaam golfde een kuisch en rein gewaad;
Den Heiland, met den hemel in 't gelaat,
Scheen ze aan haar borst - neen, in haar borst te prangen.

En aan haar voet lag Satan zich te rekken,
Te schuiflen, met vertrapt kop en muil:
De smart der hel zag vreeslijk uit zijn trekken;
Wanschapen was het monster, zwart en vuil.

De moeder Gods stond op zijn nek verheven,
Van eigen deugd en hooger kracht bewust:
Haar hemelsch beeld wiegde elke ziel in rust;
Des duivels beeld deed elk van afschuw beven.

Als vrucht, in 't eind, van zoo veel kunstvermogen,
Was de eedle taak met heerlijkheid volbragt;
Het grootsch tafreel stond treflijk schoon voltogen.
Menardus sliep voor 't eerst weer kalm en zacht.
Maar eensklaps raast een woest rumoer in 't ronde;
Verschrikt ontwaakt hij in de ontruste cel:
Hij riekt op eens den solferstank der hel:
Hij ziet op eens den duivel voor zijn sponde.

En Satan sprak: 'Dat laffe stervelingen
Ten hemel zien! het gaat mijn rijk niet aan!
Maar wie vergunt u 't, in de hel te dringen
En 't oog op mij en mijn geheim te slaan?
Wie gaf u 't regt, zoo schriklijk mij te malen,
Dat alles, wat mij aanblijft, gruwet van 't kwaad?
Wisch mij dien trek der boosheid van 't gelaat,
Of vreeslijk zult ge uw stoutheid mij betalen!'

En toen de hel haar wrok had lucht gegeven,
Zonk weer haar vorst in d'open zwavelpoel.
De jongling voelt zijn hart inwendig beven:
Zijn stouter geest bleef nogtans kalm en koel.
En naauwlijks was de morgen weer verrezen,
Of nogmaals stond hij voor zijn schoon tafreel,
Dacht aan 't gezicht en greep op nieuw 't penseel,
En duivelscher werd nog het duivelsch wezen.

Daar stroomden van rondom de ontelbre scharen
Den tempel in, om 't heilig werk te zien;
De jongling zelf, niet moê van 't aan te staren,
Lag op 't altaar, met vroom gebogen kniën.
Maar ijlings rilt hem 't ijskoud door de leden!
Hij ziet op eens weer Satan voor zich staan!
De duivel dreigt hem, vat hem vreeslijk aan,
En scheurt hem door de zerken naar beneden.

Och, ziel en zin verging hem, toen hij daalde!
Maar, God regeert en staat de vromen bij.
De Heiland zelf, dien hij zoo treflijk maalde,
Neemt leven aan in 't heilig schilderij:

Hij strekt zijn arm hulpvaardig uit naar onder,
Grijpt naar den knaap, dien Satan met zich toog,
Omvat hem, voert hem met zich weer omhoog,
En siddrend juicht de menigte bij 't wonder.

KÖRNER.

De visscher.

Het water bruiste, 't water steeg,
Daar trad een visscher toe,
Deed aan zijn angel aas en deeg,
En lei zijn hengelroê.

Maar wijl hij loert en wijl hij zit,
Daar splijt de vloed in twee,
Daar stijgt een vrouw, met hair als git,
En blank als schuim, uit zee.

Zij sprak tot hem, zij zong tot hem:
'Wat lokt gij loos en snood
(Als zuiver zilver klonk haar stem)
'Mijn schepslen in den dood?

Och, wist gij hoe de visch in 't meir
Gelukkig is en blij,
Gijzelf, gij sprongt er bij hem neer
En werdt zoo rijk als hij.

Duikt niet de zon in 't ruime sop?
Zoekt niet de maan den plas?
En stijgt niet elk weer schooner op
Dan zij bij 't zinken was?

Gijzelf, verfrischt gij 't aanzigt niet
Des morgens in de beek?
Hoe graauw ook soms de hemel ziet,
Mijn blaauw wordt nimmer bleek.'

Het water ruischte, 't water zwol:
De visscher staart er in;
Zijn boezem werd zoo week en vol
Als bij den kus der min.

Zij sprak alweer, zij zong alweer;
Hij bleef van weelde stom.
Half trok zij hem, half zonk hij neer;
Men zag hem nooit weerom.

GÖTHE.

Het weesmeisje.

De hagelbui hield eindelijk op,
De najaarszon zag neer
En gaf aan dal en heuveltop
Den bruinen herfsttint weer.

En Lady Anna trad weer uit
En zag haar kudden rond,
Die graasden op het dorrend kruid,
Dat langs de beken stond.

Een eik, die rondom schaduw gaf,
Stond voor het slot geplant,
En wierp zijn gele bladers af,
Die schuifelden door 't zand.

En onder d'eik zat, droef en bleek,
Een barvoets weesje neer,
Dat hagels uit haar lokken streek,
Met handjes koud en teer.

En 'Lady!' sprak het kind met vrees,
Terwijl het boog en kreet:
'Ik ben een wees, een arme wees,
En vraag u troost in 't leed.' -

'Onnoosle!' zei haar de eedle vrouw:
'Ik zoek als gij naar troost,
Ik, weduw, die verkwijn van rouw,
Ik, moeder zonder kroost!

Helaas, mijn dierbre Lord viel neer
Voor 's vijands woedend zwaard,
En ik ontvlood het moordgeweer
En mijn verwoesten haard.

Ik vlood in angst - om mij niet, neen!
Maar om ons dierbaar pand,
Langs de opgeruide golven heen,
Naar 't overliggend strand.

En och! in Campsies kolk verdwaald,
Daar kentelde onze boot;
Ik werd uit d'afgrond opgehaald:
Mijn zuigling dronk den dood.

Brigittaas morgen zag dat wee,
Waaraan ik kwijn en lij;
Sinds klom hij dertienmaal uit zee,
Maar zonder troost voor mij.' -

'Op Sint Brigit, voor dertien jaar,'
Hernam het kind met spoed:
'Zwierf ook een visscher met zijn kaar
Langs Campsies hollen vloed:

Hij ving geen zalm of rog of tong
In 't opgetrokken tuig,
Maar mij, die in zijn schakels hong,
En aan uw voeten buig.' -

'Bewaar ons!' riep, met blijden schrik,
De ontroerde Lady luid:
'Dat is mijn egaas valkenblik!
Daar straalt zijn inborst uit!

Gezegend zijt ge, Campsies vloed!
Brigittaas dag als gij!
Mijn kind, herneem uws vaders goed,
Uw moeders hart er bij!

Toen stak men 't weesje, rijk en rad,
In kostbaar dons en wol,
En 't hair, dat vol van hagels zat,
Was nu van paarden vol.

SCOTT.

De tortels.

Eens mijmerde ik in 't avonduur,
Verdoold in bosch en beemd,
En zag de sluimring der natuur,
Aan zoo veel oogen vreemd.

Ik doolde en kruiste wijd en zijd,
En hoor de stem der min,
Die uit een tortelbekje glijdt
Mijn luistrend ooren in.

'Neen!' zegt ze, 'lieve! ramp noch rouw
Ontknoopt ons dier verbond:
Elke avond vindt ons even trouw
Als ons de morgen vond.

Opregtheid, die nog nooit bedroog,
En liefde, rein en teer,
En onschuld lonken uit uw oog,
En iedren morgen weer.

Wat is mij leed en tegenspoed,
Aan mijn geliefdes zij'?

Mij is het lief en 't lijden zoet,
Als gij die deelt met mij.

Wanneer de sperwer vliegt door 't woud,
Of als de bliksem schiet,
Dan klopt mij 't hart voor uw behoud
En denkt aan 't mijne niet.

Dan dring ik me aan uw zijde vast,
Als uw verkleefde gâ,
Opdat de slag, die u verrast,
Mij nevens u versla.

Maar o! zoo ge, onbedacht ontvonkt,
(Vergeef mij 't gruwzaam woord!)
Gevoel en liefde eene andre schonkt,
En wat slechts mij behoort:

De sperwer, die ter neder schiet,
Het schriklijk bliksemweer
Verraste en trof zoo fel mij niet,
Noch brak mij 't hart zoo zeer!

Zoo kirde en zong de teedre gâ
En look het purper oog;
En ik, ik kweel haar liedje na,
Of 't iemand roeren moog.

COWPER.

Tweede stukje.

De gijzelaar.

Op Dionys, den dwingeland,
Schoot Moros toe, den dolk geheven;
Daar hield de lijfwacht hem omgeven.

‘Wat wil dat moordtuig in uw hand?’

Riep Dionys, de dwingeland.

‘Dat wilde ik u in 't harte boren.’ -

‘Zoo zij de kruisdood u beschoren!’ -

‘Welaan, ik ben ter dood bereid,

En zal niet laf om 't leven vragen,

Maar gun me alleen een drietal dagen:

Mijn zusters echtkoets is gespreid;

Mijn zegen wordt bij 't feest verbeid...

'k Zal u mijn vriend tot gijzelaar geven:

Keer ik niet weer, breng hem om 't leven.’

De dwingland grijnst met valschen lach,
En antwoordt, na een kort bedenken:
"k Wil u dat drietal dagen schenken;
Maar weet, zoo ik den derden dag
U niet ter strafplaats komen zag,
Dat ik uw kop niet meer verlange,
Maar uw vriend aan 't kruishout hange.'

En Moros wenkt zijn vriend ter zij':
'Ik ging des dwinglands hart doorboren:
Hij heeft den kruisdood mij gezworen.
Drie dagen nogtans laat hij mij;
Ik woon mijn zusters trouwfeest bij;
Gij zijt tot gijslaar aangenomen:
Blijf borg dat ik terug zal komen.'

En zwijgend drukt de vriend zijn hand.
Men klemt de kluisters om zijn leden,
En Moros ijlt met vlugge schreden.
Gesloten wordt de huwlijksband;
De derde morgen komt in 't land,
En Moros vliegt langs berg en dalen,
Om tijdig weer de stad te halen.

Daar stort de regen taplings neer;
De bergstroom wringt zich uit zijn wellen;
De beken en de plassen zwellen...

Daar komt hij aan den oever weer:
De bruggen drijven weg in 't meir;
De golven, die naar boven bruisen,
Verbrijzlen de ondermijnde sluizen.

Daar doolt hij troostloos om aan 't strand,
En blik, zoo ver zijn oog kan halen,
En roept en schreeuwt wel honderd malen.

Geen boot steekt af van d'oeverkant
Noch voert hem naar 't begeerde land;
Geen roeijer waagt het overvaren,
En holler - holler gaan de baren.

Hij zinkt ter neer en bidt en krijt,
Met bang en raadloos handenwringen:
'Wil toch, Jupyn! den vloed bedwingen!

Reeds klimt de dag, reeds kort de tijd:
Indien ik hier mijn uren slijt,
En god noch mensch mijn kreet wil hooren,
Dan gaat mijn vriend om mij verloren.'

Maar 't gulzig nat wint voet aan voet,
En baar aan baar bedelft de dijken,
En de uren van den dag verstrijken.
Daar zweept hem de angst, daar grijpt hij moed;
Hij werpt zich in den wijden vloed,
En smeekt den goôn nog eens erbarmen,
En klieft den stroom met reppende armen.

Hij reikt aan 't strand en spoedt zich voort,
En dankt voor 't afgesmeekt behouden...
Daar daagt, van uit het holst der wouden,
Een rooverbende, heet op moord,
Genesteld in 't gevaarlijk oord,
En stort zich op den moede neder,
En zwaait de knodsen heen en weder.

'Wat zijt ge' gilt hij 'wat gezind?
Ik heb niets anders dan het leven:
Dat moet ik Dionys gaan geven.
Heb deernis, om mijn trouwen vrind'...
Hij grijpt des eenen knods gezwind,
En velt er drie met wisse slagen,
Die de andren naar hun schuilhoek jagen.

Nu brandt de zon met heeten gloed;
En van vermoeidheid neergezegen,
Strekt hij den hemel de armen tegen:
    ' o Gij, die mij van 't roofgebroed,
    Die mij gered hebt uit den vloed!
Laat gij mij nu van dorst versmoren,
Dan toch, dan is mijn vriend verloren!

En hoor! (daar rijst nog eens zijn hoop!)
Daar hoort hij 't murmlen in de twijgen;
Hij spoedt er heen met smachtend hijgen,
    En vindt een zilvren waterloop,
    Die uit het hart der rotsen droop;
Hij schept en drinkt, en koelt de leden,
En tijgt weer voort met vaster schreden.

Maar zie! de zon helt af in 't nat
En vangt reeds aan, in beemd en dalen,
De schaduwen van 't loof te malen;
    Daar ijlen, langs zijn eenzaam pad,
    Twee burgers naar de koningstad;
Daar hoort hij ze, in 't voorbijgaan, zeggen:
'Nu gaan zij hem op 't kruishout leggen.'

En de angst be vleugelt hem den voet;
Hij schijnt den grond niet aan te raken.
Daar schittren Syracuses daken
Van verre reeds in d'avondgloed:
Hij rent al voort met sneller spoed...
Daar houdt op eens zijn slaaf hem tegen,
Aan 's meesters hijgend hart gezegen.

'Terug! gij redt uw vriend niet meer;
Red nu voor 't minst uw eigen leven:
Hij heeft den jongsten snik gegeven.
Hij wachtte, rustig, keer op keer
En uur aan uur, u zeker weer,
En dat onwrikbaar vast gelooven
Kon hem des dwinglands spot niet rooven.' -

'o Schrik!... En is het feit geschied,
En is mijn hoop in rook verdwenen,
Zoo zal de dood ons toch vereenen!
Zoo smaal' de wreede dwingland niet,
Dat ik trouwloos mijn pligt verried;
Hij moge een offer meerder vellen,
En waarde in trouw en vriendschap stellen!'

De zon duikt neer; hij naakt de poort,
En ziet het kruis omhoog geheven,
En duizenden het kruis omgeven;
Zijn vriend hangt opgesleurd aan 't koord...
Daar breekt hij door de menigt' voort:
'Hou op! hou op! maak los! laat neder!
Ontsla den gijslaar: ik kom weder.'

Daar blijft de menigt' roerloos staan.
De vrienden zinken hart aan harte,
En snikken 't uit van vreugde en smarte.
Aan aller oog ontglipt een traan.
Men brengt die maar' den koning aan:
Hij voelt zijn ijzren ziel ontroeren,
En doet hen voor zijn zetel voeren.

Hij blikte op beiden beurtlings neer,
En roept, in 't steenen hart bewogen:
'Voorwaar, de deugd is meer dan logen!
'k Omhels voortaan die reine leer!
Neemt, eedlen! neemt een makker méér:
Laat mij (ik smeeke het) mij nog heden
In uw verbond als derde treden.'

SCHILLER.

De drie dochters.

Drie dochters zagen neder
Van 't hooge burggevaart':
Haar vader keerde weder,
Geharnast en te paard:
'Wees welkom, vader! welkom t'huis!
Wat brengt ge uw lieve dochters meê?
Wij waren vroom en kuisch.' -

'Mijn kind in gele zijde!
'k Heb heden u bedacht:
Niets maakt u toch zoo blijde
Als de opschik en de pracht.
Het gouden snoer, hier in mijn hand,
Nam ik een jongen ridder af,
En stak hem dood in 't zand.'

Zij hing zich, wel te vreden,
Het halssnoer om den krop,
En ijde naar beneden
En 't pad naar buiten op.
'Wat ligt gij daar, bebloed en stil,
Mijn lief, mijn ridder, koud als lood!
Zoo kreet zij met een gil.

Zij nam hem op haar schouders,
Met jammerlijke klagt,
En lei in 't graf der ouders
Haar luid beweende vracht.
Zij wong het snoer, zoo schoon en rijk,
Zich knellend vast om d'elpen hals,
En viel gesmoord op 't lijk. -

Twee dochters zagen neder
Van 't hooge burggevaart':
Haar vader keerde weder,
Geharnast en te paard:
'Wees welkom, vader! welkom t'huis!
Wat brengt ge uw lieve dochters meê?
Wij waren vroom en kuisch.' -

'Mijn kind in groene zijde!
'k Heb heden u bedacht:
Niets maakt u toch zoo blijde
Als 't woest rumoer der jagt.
Dees werpspies, aan een gouden band,
Nam ik een jongen jager af,
En stak hem dood in 't zand.'

Zijn nam den spriet met graagte,
En ijde van den wal
Blijmoedig naar de laagte
Tot ginder in het dal:
Daar vond zij d'uitverkoren knaap,
Verslagen naast zijn trouwen brak,
In ademloozen slaap.

'En kwaamt gij zoo om 't leven?'
Zoo kreet zij in haar smart,
En hield den spriet geheven,
En dreef hem zich in 't hart.
Daar sluimren zij nu naast elkaar:
De vooglen zingen 't bruiloftslied,
En 't loover dekt het paar. -

Een dochter zag ter neder
Van 't hooge burggevaart:
Haar vader keerde weder,
Geharnast en te paard:
'Wees welkom, vader! welkom t'huis!
Wat brengt ge uw lieve dochter meê?
Zij was zoo vroom als kuisch.' -

'Mijn kind in witte zijde!
'k Heb heden u bedacht:
Geen opschik maakt u blijde:
De bloemen zijn uw pracht.
Dees fraaije tulp, zoo blaauw en rood,
Nam ik een jongen tuinman af,
En stak in 't zand hem dood.' -

'En waarom hem doorstoken?'
Zoo sprak het goedig schaap:
'Het bloempje was ontloken,
Ontloken voor den knaap.' -
'Neen, neen! hij was te stug, te straf;
Hij spaarde 't bloempje voor zijn bruid,
En stond niet willig 't af.'

Toen nam de zachtgeaarde
Het bloempje blaauw en rood,
En ijld naar de gaarde
En vond haar minnaar dood.
Daar stond een groene heuveltop,
Met roos en lelie rondgegroeid:
Daar zette zij zich op.

‘Och, of ik, in mijn smarte,
Nu 't lot der zusters vond!
Ik druk de bloem aan 't harte,
Maar bloemen slaan geen wond.’
Zoo kreet zij, droef en krank van ziel,
En zag het welkend bloempjen aan,
Tot dat zij nederviel.

UHLAND.

Alwin en Alwina.

Een reiziger kwam aangegaan,
Met uitgeputte kracht,
En klopte op wand en huisdeur aan,
In d'allerguursten nacht.
'Doe open! open, man of vrouw!
Ik krimp en bibber weg van kou;
Doe open, open! heb erbarmen:
Laat me even aan uw haard mij warmen.'

Hij smeekt zoo lang, hij klopt zoo luid:
Daar gaat de klink omhoog;
Daar treedt een duislend knaapjen uit,
Nog met de vaak in 't oog.

'Wat wilt ge toch? wat zoekt ge dan?
Wat stoort ge mij, gij, wreede man?
Waarom mij al mijn vreugd ontnomen?
Ik lag zoo zoet van 't graf te droomen.

Mij dacht, ik hoorde 't naar gehuil
Van storm en stroom niet meer;
Men droeg mij heen naar d'open kuil
En liet mij langzaam neer;
Men sloot de grafsteê zwijgend toe...
Ik lag en sliep zoo wel te moê,
Tot dat twee vriendlijke englen kwamen,
En mij met zich naar boven namen.'

De vreemdling beeft, ontroerd en bleek,
En zuizelt daar hij staat.
'Waar is uw vader, knaapje, spreek?
Waar toeft hij nog zoo laat?' -
'Hij is daar ginds, en wacht op mij:
Daar ginder, zon en maan voorbij;
Daar rust en juicht hij, moê van 't weenen:
Ik ook, ik reikhals derwaarts henen.' -

'En dan uw moeder? dierbaar kind!
Hoe is het haar vergaan?' -
'Zij spreekt mij soms in d'avondwind
Van uit den hemel aan:
Dan lispelt zij en fluistert zacht,
Terwijl ik zit, om middernacht,
Alleen op 't eenzaam graf te kwijnen,
En duizend heldre starren schijnen.' -

'En dan uw zuster? - o, Ga voort:
Wat is met haar geschied?' -
'Mijn zuster toog naar beter oord:
Hier was haar luchtstreek niet.
Haar geest voer op naar 't hemelrijk;
Daar ginder slaapt haar jeugdig lijk:
De vlierboom laat zijn breede takken
Belomrend op haar heuvel zakken.'

'En zeg mij, zeg mij, dierbaar wicht!
Voor wie rees gindsche steen?
Hij blinkt in 't maan- en starrelicht
Door struik en klimop heen.' -

'Helaas!' zoo barst het knaapjen uit:
'Helaas! daar rust mijn broeders bruid;
Daar ligt een bloem in 't zand geslagen,
Zoo schoon als ooit uwe oogen zagen.

Mijn broeder toog, van streek tot streek,
Naar verre landen voort:
Daar werd Alwina krank en bleek;
Van hem werd niets gehoord.
Zij riep hem daaglijks luider weer:
Hij dacht aan huis en bruid niet meer;
Toen zwijmden haar vermoeide krachten:
Nu ligt ze in 't graf hem op te wachten.'

En Alwin hoort, en Alwin rilt,
En neemt een kort besluit;
Omhelst zijn broeder, woest en wild,
En vliegt zijn oogen uit.
Hij stort zich op Alwinaas graf,
En kust het stof den lijksteen af;
Hij laat een zucht ten hemel varen,
En plompt zich in het hart der baren.

KUHN.

Hertog Richard.

Geen ander zag hoe Richards vuist
Het kind in 't water smeed;
Geen ander hoorde - Richard slechts,
Hoe jeugdige Edmund kreet.

Vazal en knecht erkende in 't rond
Den moorder voor hun heer:
En hij, de laatste tak van 't huis,
Zet zich als hertog neer.

Dat aadlijk huis van Erlingford
Ligt in een boschrijk dal;
Severnes golf bespoelt het slot
En glijdt voorbij zijn wal.

De reiziger staat telkens stil
In dit verruklijk oord;
Hij wenscht zich hier een hut van leem,
En reist met weerzin voort.

Nogtans de hertog heeft geen duur,
En vliedt terug van 't meir:
Elk windje, dat de golven krult,
Brengt Edmunds kreet hem weer.

Vergeefs, dat de afgebeden slaap
Zijn matte leden streelt:
In elken nacht, in elken droom,
Verschijnt hem Edmunds beeld.

Vergeefs, door 't wroegend hart gejaagd,
Ontvliedt hij 't heerlijk oord,
En vlugt van daar hij 't feit bedreef
Naar verre landen voort.

Hij reist en trekt en doolt en vlugt,
Maar vlugt zijn wroeging niet;
Hij keert terug - terug naar huis,
Zoo als hij 't huis verliet.

De tijd was traag, de dag was lang,
De bange nacht nog meer;
Toch eindelijk kwam het schriklijk uur,
Het uur des gruwels, weer.

De dag brak aan, die Richards angst
In 't jagend hart vergroot:
't Geweten wist dien dag zoo juist,
Den dag van Edmunds dood.

't Was schriklijk weer: de orkaan brak los,
De regen beukte 't land;
De stroom zwol boven de oevers uit
En overspoelde 't strand.

Vergeefs, ofschoon hij gasten nood',
Ofschoon de wijnkroes zwier',
De hertog hoort de stem der wraak,
Hoe luid de feestvreugd tier'.

Met elken ruk, met elke vlaag,
Die op de muren breekt,
Verschrikt de storm zijn kranke ziel,
En 't hol gelaat verbleekt.

Een kille doodskou greep hem aan,
Toen elk zijn disch verliet;
Hij werpt tot slapen zich ter neer,
Helaas, tot rusten niet.

Daar trad zijn broeders geest aan 't bed,
Zijn broeder Edmunds geest,
Zoo bleek als hij in 't uur des doods,
In 't sterven, was geweest.

Daar stond hij krank en zwak als toen,
En greep als toen zijn hand,
En sprak zoo flauw, maar dringend toch,
Als toen van 't ledekant:

“k Beval u’ sprak hij ‘d'armen wees,
Den teedren Edmund aan:
Spreek, Richard! spreek: gij gaaft me uw woord:
Hebt ge aan uw woord voldaan?’

Het koude zweet droop Richard af,
Bij 't hooren van dien toon:
Daar loeide op nieuw een rukvlaag aan:
Dat loeijen klonk hem schoon.

Maar eensklaps vliegt hij op van 't bed!
Wat wild en woest gedruisch!
'Op, op, heer Richard! berg het lijf:
Het water stroomt in 't huis!

Hij stuift omlaag en ziet den stroom,
Die in de zalen plast;
't Is middernacht: geen hulp genaakt,
En 't woelend water wast.

Nogtans daar komt, daar dringt een boot
Door schuim en golven heen,
En kondigt hulp en redding aan,
Maar redding slechts voor één.

'Mijn boot is eng, de plaats is klein,'
Zoo roept de roeijer luid:
'Slechts één van allen neem ik in,
En voer hem 't water uit.'

Daar stort zich Richard in de boot...
'Voort, voort! naar d'overkant!
Roei voort, met schatten loon ik u,
Zet gij mij ginds aan land.'

De roeijer slaat zijn riem met moed,
Al is het water breed...
Maar eensklaps, welk een bange gil!
't Is jongen Edmunds kreet!

De roeijer toeft... 'Ik hoor geschrei:
Het is een kinderstem!' -
'Voort, voort! het is het stormgehuil!
Zoo antwoordt Richard hem.

'Roei voort, roei voort, en rep den riem,
En hou den haak gereed'...
Daar rijst op nieuw een bange gil:
't Is jongen Edmunds kreet!

'Ik hoor alweer een schreijend kind:'
Herneemt de roeijer weer.
'Voort, voort! de nood groeit aan: roei voort!
Wij redden toch 't niet meer.' -

'o God! heer Richard! zoo gij wist
Wat angst dat schepsel lijdt!..
Maar gij, gij stopt uw ooren digt,
Hoe bang de onnoosle krijt!

Hoe schriklijk zou uw foltring zijn,
Zoo ge uit het zwalpend nat
Vergeefs de magtlooze armen hieft
En vruchtloos bijstand badt!

Daar gilt hun eensklaps weer een kreet,
Een luider kreet in 't oor,
En eensklaps dringt het licht der maan
De donkere buijen door:

En, God! daar staat een doodsbleek kind
Te bibbren op een rots,
Die in den vloed te storten dreigt
Door 't hevig golfgeklots.

De roeijer slaat met kracht zijn haak
In 't harde rotszand vast,
En palmt zich naar de naakte klip,
Waarop de branding plast.

'Nu grijp het kind, heer Richard! grijp,
Volvoer den diersten pligt;
Grijp aan: het strekt u de armpjes toe...'
En Richard grijpt het wicht.

Hij grijpt en rilt: het kind was koud
En kil als steen, en dood:
't Was Edmund, jeugdige Edmund zelf,
Een zwaarder wigt dan lood.

De boot sloeg om; de moorder zonk:
Zijn strijd was lang en wreed;
Hij zonk en rees en rees en zonk:
Geen mensch vernam zijn kreet.

SOUTHEY.

De vadermoorder.

Gij knapen, komt! gij maagden, naakt,
En hoort, wat ik vertelle!
Daar staat in 't heilig Bijbelboek:
Den vadermoorder wacht de vloek
En 't eeuwig wee der helle.

Eens heeft de Heer op Sinaï
Verkondigd zijn begeeren:
Bemin hem, die u 't leven geeft,
Bemin die u gedragen heeft,
Of ducht de wraak des Heeren. -

Eens vierde een Beijersch edelman
Zijn bruiloft in zijn zalen;
Gaf visch en vleesch, gebak en vrucht,
En specerij uit elke lucht,
En wijn in gouden schalen.

Een schoone maagd was speelgenoot:
Zij heette Kunegonde. -
't Was alles vreugde en sier en pracht;
Men braste en dronk tot middernacht,
En zong en sprong in 't ronde.

't Was opgepropt en vol in 't huis
Met alle soort van gasten;
Men wees de maagd een toren aan,
Van een gespleten door d'orkaan,
En waar de raven krasten.

Maar Kunegond was rein en goed,
En hield zich God voor oogen;
'o Liefste Jezus! red mij, red!
(Zoo bad zij, neergeknielt aan 't bed)
'Wat nooden dreigen mogen.'

En naauwlijks lag ze op 't leger neer,
Daar treedt een spooksel binnen,
Vermagerd, bleek, gekromd en grijs;
Het rilt en bibbert, koud als ijs,
En tracht den haard te winnen.

Het sleept een zware keten voort,
Om 't naakte lijf geklonken;
Het strompelt aan met pas voor pas,
En wroet de sprankels op uit de asch,
En warmt zich aan de vonken.

Maar Kunegond had Christenmoed:
De hemel sterkt de vromen.
'Spreek op!' zoo riep zij, onbevreesd:
'Spreek op! wat zijt ge? mensch of geest?
Wat doet u herwaarts komen?'

De grijsaard slaat zich woest voor 't hoofd,
Met aaklig knarsetanden,
En gilt en krijscht: 'Ziedaar ons loon:
Vervloekt ben ik, vervloekt mijn zoon!
En wringt de dorre handen.

'Den ridder, die zijn bruiloft viert,
Gaf ik, rampzaalge, 't leven;
Ik ben zijn vader, ik, o God!
En 't monster wrocht mij zulk een lot,
En zit in eer verheven!

Reeds vijftien jaren leef ik hier,
Vervreemd van al 't geschapen';
Hier heb ik zwart en schimmlig brood,
En water uit de torenoot,
En stroo om op te slapen.

Zie, jonkvrouw! zie dees lompen aan,
Die mij om 't lijf verteren;
Aanschouw dit zwak en krank gestel,
Dit uitgerekt en rimplig vel,
Verscheurd van booze zweren.

Hier krimp ik driemaal daags in een
Voor strenge geeselslagen;
Maar 't ondier, dat mij krimpen ziet,
Beweeg ik door mijn lijden niet,
Noch roer ik door mijn klagen.

Thans schudde ik eens de ketens af
Van de ingenepen armen;
Ter bruiloft vol en zat gebrast,
Slaapt thans mijn wachter lang en vast:
Nu kom ik hier mij warmen.' -

'Hou op, hou op!' riep Kunegond,
In tranen losgebroken:
'Uw zoon is zulk een monster dan!
En God, die 't ondier straffen kan,
Heeft nog u niet gewroken!' -

'Mij? God mij wreken? Zie mij aan,
En hoor en ken mij nader:
Kleeft daar geen bloed aan gindschen wand?
Daar pleegde ik, daar, met eigen hand,
Een doodslag aan mijn vader.' -

Hij sprak, o schrik! daar viel een been
En nog een been beneden;
Daar zag men, bij een zwavelvlam,
Hoe heel een rif te voorschijn kwam
Uit knokkelen en leden.

Een dorre schedel viel er op;
Het ooghol stond te branden.
"t Is waar!" zoo krijschte 't naakt geraamt':
'Het monster, dat natuur zich schaamt,
Sloeg eens aan mij zijn handen.

Hier, hier heeft mij zijn helsche vuist
Te middernacht verslagen;
Daar kleeft mijn bloed aan gindschen muur:
Dat bloed zal hem in 't stervensuur -
In d'oordeelsdag, verklagen.

Gevloekte zoon!' zoo kreet het rif:
'Gij lijdt uw wee naar waarde:
Wie handen aan hun oudren slaan,
Zal 't van hun kindren zoo vergaan:
Hun hel begint op aarde.'

o Wee! men hoorde hondgebas
En bang gehuil van verre...
'Daar kraait de haan: nu moet ik heen;'
(Zoo gilde 't rif, en zonk in een:)
'Daar blinkt de morgensterre.'

De jonkvrouw vlugt, van schrik gejaagd,
Met los gewaad en hairen;
Zij vlugt en ijlt, en naakt de stad,
En meldt, verbleekt en afgemat,
Haar schriklijk wedervaren.

Soldaten, ijlings voortgerukt,
Omringden wal en toren;
Men vond den grijsaard, neergestrekt,
Het hoofd verdraaid, het lijf verrekt,
In d'ademtogt aan 't smoren.

Hij stierf, met de oogen uitgepuld;
(God moog zijn schuld vergeven!)
Zijn zoon, de Beijersche edelman,
(Zoo als gansch Munchen tuigen kan)
Kwam op het rad om 't leven.

Daar spookt het nu des middernachts,
Daar huilt het naar in 't ronde;
Daar zucht een bang, een dof gebrom:
'o Wee, ik bragt mijn vader om!
De hel vergeldt mijn zonde.'

De jonkvrouw trok een klooster in,
En lag in 't stof te knielen;
Daar bad zij, met een vroom gemoed,
Het Vader-ons en 't Wees-gegroet
Voor de afgestorven zielen.

En als een kind in 't klooster kwam,
Dan vloog zij 't ijlings tegen;
Dan kuste en zei ze 't honderdkeer:
'Bemin, o kind! uw oudren teer,
Zoo wacht u 's hemels zegen.'

SCHUBART.

Nanny.

De blonde Nanny, vol van vuur,
Vergat haar pligt in 't groenend dal,
En baarde, in 't aaklig winteruur,
Een knaapjen in den runderstal:
'Red, red mij, zuster! hulp en raad!
Bewaar uw bloed voor schimp en smaad;
Verberg mij met mijn zuigeling...'
'Neen!' zei de zuster, 'neen!' en ging.

De blonde Nanny, bloo en mat,
Den boezem en de hairen los,
Sloop angstig, langs een duister pad,
Naar de ijzersmelterij in 't bosch:

'Bewaar uw bloed voor schimp en hoon:
Verberg mij, broeder! berg mijn zoon:
Gij krijgt er 's hemels zegen voor...'
'Weg!' riep de broeder, 'weg, gij sloor!'

De vader kwam van 't nachtmaal weer,
Godvruchtig en gesticht van zin;
Daar valt zij aan zijn voeten neer
En roept zijn deernis roerend in:
't Is waar, ik heb te snood misdaan,
Doch neem mij slechts als dienstmaagd aan...'
'Neen, schandvlek! leef in schimp en smaad:
Weg!' riep de vader, 'weg, op straat!'

Toen viel zij, overstelpt van smart,
Haar moeder, nat beschreid, te voet:
'Ontsluit uw schuldig kind uw hart;
Vergeef mij, wat ik bitter boet!' -
'Zie voortaan, kind, slechts beter toe;
Vergeve u God, als ik u doe!
Gij weet niet hoe ik nog u min!...
Kom,' sprak de moeder, 'schaap, kom in.'

HAUG.

De wilde jager.

De roof- en Rhijngraaf schreeuwde en blies:
'Op, knapen! op! te paard, te voet!
Zijn klepper vloog met luid gebriesch;
Daar vliegt en volgt zijn breedte stoet,
En stuift en stort zich, wild en wakker,
Door hei en haag en air en akker.

De zondagochtend kleurt den grond
En schittert op den torentop;
Het klokgeklep luidt plegtig rond
En roept het volk ter hoogmis op;
En 't lofgezag der vrome koren
Laat statig zich door d'omtrek hooren.

Te viervoet vliegen heer en knechts
Den kruisweg langs, met woest misbaar;
En zie! daar komt van links en regts
Een ruiter hier, een ruiter daar:
Een rooden hengst had de een beschreden,
Een paard als zilver droeg den tweeden.

Wie waren dan die ruiters wel?
Ik weet het niet, maar gis het toch:
De regter scheen een goed gezelschap,
Onmagtig tot het minst bedrog;
De linker keek met scheelziende oogen,
Waar bliksems uit in 't ronde vlogen.

'Weest welkom,' riep de graaf verheugd:
'Weest welkom, ridders! kiesch van smaak!
Geen aarde of hemel kent een vreugd,
Zoo zalig als het jagtvermaak!'
Zoo riep hij, schaatrend en brooddronken,
En blies, dat veld en heuvel klonken.

De regter sprak: 'Keer om, keer om!
De hoorenschal en 't jagtgerucht
Stemt kwalijk met het klokgebrom
En 't koorgezang van 't vroom gehucht:
Hoor mij, uw goeden engel, spreken,
En wacht u voor des boozen treken.' -

'Jaag voort, heer graaf! jaag rustig door!
Hernam de linker: 'jaag en blijf!
Wat raakt u klokgeklep en koor?
De jagt is aadlijk tijdverdrijf.
Ik leer u, ik, wat past aan heeren;
Laat gindschen dwaas uw boeren leeren.' -

'Ha, wélgesproken, linker man!
Gij zijt een makker naar mijn zin!
Hij, die geen weitasch dragen kan,
Slaap' bij zijn paternoster in!
Zwijg, vrome dwaas ter regter zijde!
'k Wil jagen in het jagtgetijde.'

En voorwaarts stoven heer en knechts,
Veld in en uit, berg op en af;
De ruiters reden, links en regts,
Aan wederzij', op d'eigen draf:
Daar schiet een hert uit gindsche doornen
Met zestien takken op de hoornen.

En luider blies de graaf met kracht,
En sneller - sneller vloog de vaart:
Daar storten eensklaps, onverwacht,
Twee knechten dood van 't vliegend paard:
'Laat storten! laat ter helle storten!
Dat moet geen vorstenvreugd verkorten.'

Het hert vlood in een korenveld,
En zocht te ontduiken aan den nood;
Daar komt een landman aangesneld,
De haren grijs en de oogen rood:
'Erbarmen, edel heer! erbarmen!
Ontzie het zure zweet der armen.'

De regter ruiters vat het woord,
En maant den graaf tot deernis aan;
De linker, die zijn moedwil spoort,
Hitst weer hem op om voort te gaan:
De graaf stopt voor den regter de ooren,
En wil alleen den linker hooren.

'Terug! wie denkt aan keeren nu?
Ellendig ploeger! pak u weg,
Of, bij den duivel! 'k jaag op u!
Komt, knapen! doet het, wat ik zeg:
Om hem te toonen dat wij 't meenen,
Drijft met de zweep hem voor ons henen!'

Gezegd, gedaan! Het heerschap reed,
En alles giert in doller vaart,
En jaagt en drijft, met woester kreet,
Den landman voort met hond en paard;
En hond en paard vertrappt het koren,
Gestriemd, gejaagd met zweep en sporen.

Het hert, van 't luid rumoer verschrikt,
Berg op en af, veld in en uit
Gesneld, vervolgd, maar niet verstrikt,
Redt telkens zich door struik en kruid;
Het ziet van ver een kudde weiden,
En vlugt en schuilt er tusschen beiden.

Maar, rond en om en op en neer,
De beemden in, de bosschen door,
Vliegt brak en jager heen en weer,
En volgt het wild langs ieder spoor:
Daar komt de herder aâmloos draven,
En stort zich aan de kniën des graven.

'Genade!' gilt zijn luide schreeuw:
'Laat hier mijn kudde toch met vreê!
Bedenk, zoo menig arme weeuw
Heeft al haar rijkdom bij dit vee.
Erbarmen, edel heer, erbarmen!
Ontzie het goed en bloed der armen!'

De regter ruiters vat het woord,
En maant den graaf tot deernis aan;
De linker, die zijn moedwil spoort,
Hitst weer hem op om voort te gaan:
De graaf stopt voor den regter de ooren,
En blijft alleen den linker hooren.

'Vermeetle boef! terug! op zij!
Al staakt gij zelf met lijf en geest,
En al uw weêuwen nog daar bij,
In 't ruige vel van 't eerste beest,
Ik zou geen voetstap verder blijven,
Maar dreef u voort met al uw wijven!

Waakt op, gezellen! rost en rent!
Hourah! scheert alles weg van 't land!
En wat nabij was of omtrent
Gevoelde in 't vleesch den hondentand:
De herder werd aan bloed gereten,
De halve kudde dood gebeten.

Het hert, vermoeid en afgemat,
Zocht hijgend nog naar lijfsbehoud;
Met schuim en bloedig zweet bespat,
Verborg het zich in 't eikenwoud,
En, bij een kluisnaarshut gekomen,
Viel 't aâmloos aan den voet der boomen.

En pijlsnel, en door dreef en dal,
Met luid gejuil en woest misbaar,
Met zweepslag en met hoorneschal,
Vervolgt en rent en rost de schaar':
Daar treedt de pelgrim biddend buiten,
En poogt den wilden drom te stuiten.

'Laat af! ontwij Gods vrijplaats niet!
Bezwaar uw ziel niet meerder nog:
De hemel, die uw zonden ziet,
Straft langzaam, ja, maar zeker toch!
Laat af! keer weer! betem uw woede,
Of ducht zijn opgeheven roede.'

De regter ruiters vat het woord,
En maant den graaf tot keeren aan;
De linker, die zijn moedwil spoort,
Hitst weer hem op om voort te gaan:
En wee! hij stopt voor d'een zijn ooren,
Om enkel d'ander aan te hooren.

'Wat, vrijplaats hier en vrijplaats daar!
Terug, 't is nutloos tijd verspild!
Schoon 't in den derden hemel waar',
'k Vervolgde nog en kreeg het wild!
Schoon zon en maan ook nu vergingen,
Geen hel of hemel zal mij dwingen!'

Hij klapt de zweep en spoort zijn paard:
'Hourah! nu nog een nieuw begin!
En, God! de hut zinkt weg in de aard',
En ros en ruiters stort er in,
En schal en jagtkreet zijn verdwenen,
En doodstil wordt het rondom henen.

Hij blik verwilderd heen en weer,
En blaast, maar brengt geen toon meer uit;
En roept, maar hoort zichzelf' niet meer;
En klapt - de zweep geeft geen geluid;
Hij spoort zijn hengst in beide zijden,
Maar kan niet voor- niet rugwaarts rijden.

Toen werd het duister rond en om,
Als kwam een aaklig onweer op;
Van verre rolt een dof gebrom
En nadert hem allengs den kop;
En uit een raatlend bliksemweder
Slaat - vlamt zijn schriklijk vonnis neder:

'Beef, bloedhond, boos van lust en aard,
Wreed tegen dier en mensch en God!
Het luid geschrei klom hemelwaart,
Bij 't vieren van uw helsch genot;
De roê der wraak werd opgeheven,
En zal u loon naar werken geven.

Vlugt, booswicht! door uw schuld geknaagd;
Vlugt rond tot aan den jongsten tijd,
Van hel en duivel voortgejaagd,
Tot schrik der vorsten, wijd en zijd,
Die, om hun euvlen aard te toonen,
Noch dier noch mensch noch God verschoonen.'

Een zwavelgele flikkervlam
Kroop rondom langs de takken heen;
Hij werd zoo eng, zoo kil, zoo klam;
Het huivert hem door merg en been;
Een bliksem volgt hem allerwegen,
Een snerpende ijskou blaast hem tegen.

En de ijskou waait en 't onweer ruischt,
o Schrik! en als een pijl zoo rad,
Schiet op hem toe een reuzenvuist,
En spant zich uit en zoekt en vat,
En grijpt hem aan met stalen sporen,
En draait den kop hem 't achterst voren.

Het vonkt en vlamt langs elken kant,
Met rooden, gelen, groenen gloed;
Gejaagd door d'opgestegen brand,
Daar splijt een afgrond voor zijn voet,
En adders en gewiekte draken
Bespuwen hem uit keel en kaken.

Hij vliegt en vlugt door haag en heg,
En huilt met aaklig ach en wee,
En voert alom, langs elken weg,
De hel en al haar spoken meê:
Des daags door de onderaardsche kolken,
Des middernachts door lucht en wolken.

Zijn kop blijft achterstvoren staan;
Hoe snel hij vliedt, waarheen hij vaart,
Hij moet de spooksels gadeslaan,
Die volgen achter 't ijlend paard;
Hij moet de hel, met al haar plagen,
Hem op de hielen na zien jagen.

Nu spiegelt u aan 't voorbeeld toch,
Gij, Nimrods op den troon en 't veld!
Men zegt, dat menig ander nog
Zijn goeden engel weinig telt,
Maar, wil hij 't kwaad niet ras verleeren,
Zich ook den kop zal om zich keeren.

BÜRGER.

Ankaos.

De koning van Samos toog rond door zijn gaard,
En bleef bij een heuveltop staan,
En stak met zijn vingers den wijnstok in de aard:
Zijn slaaf zag bekommerd het aan.

'Laat rusten, Ankaos! laat rusten uw hand:
Het zweet drupt u af van den baard.
De wijn van den wingerd, o vorst, dien gij plant,
Wordt niet voor uw lippen vergaard.'

De vorst, onverschrikt en in jeugdijlijk vuur,
Dreef spot met die duistere taal:
'Al ware ook de herfst nog zoo gram en zoo guur,
Gij vult met dien wijn mijn bokaal.'

o, Mistrouw 't sirenenzingen;
Bouw niet op 't geluk, o mensch!
En bereikt gij ook uw wensch,
Vrees des noodlots wisselingen:
Tusschen voor- en najaarsweer
Vallen bui en vlagen neer.

Reeds schoten de slingrende ranken omhoog;
De trossen bedekten het blad;
De beziën blaauwden en lokten het oog,
En zwollen van 't geurige nat.

En als nu de koning de vrucht van zijn zweet,
Den rijpenden druiventros, zag:
'Ras worden zij' riep hij 'geperst en gekneed:
Men haal de bokaal voor den dag.' -

'Al gist reeds de most in de kuip en het vat,'
Zoo antwoordt de slaaf zijnen heer:
'Toch heeft nog geen droppel uw lippen bespat:
Verheug u, o koning! niet eer.'

o, Mistrouw 't sirenenzingen;
Bouw niet op 't geluk, o mensch!
En bereikt gij ook uw wensch,
Vrees des noodlots wisselingen:
Tusschen doel en handgreep door,
Vindt het nog een open spoor.

En als nu de slaaf aan het vorstelijk maal,
Waar 't lied op den druivenoogst klonk,
Den koning zijn wijn in de gouden bokaal
Met bevende vingers schonk:

Toen schalde de koning met lustigen zin:
'Wel, dwaze! wat vreest ge nog meer?
Nu oogst ik de vrucht van mijn zwoegen toch in:
Nu schenkt gij den wijn voor uw heer.' -

'Wel is reeds de wijn in uw beker gevloeid,
Wel zwiert gij hem juichende rond,
Maar nog heeft geen druppel uw lippen besproeid;
Nog bragt gij hem niet aan den mond.'

o, Mistrouw 't sirenenzingen;
Bouw niet op 't geluk, o mensch!
En bereikt gij ook uw wensch,
Vrees des noodlots wisselingen;
Tusschen lip en bekerrand
Grijpt zijn onverbeden hand.

En nog houdt de koning den beker omhoog
En zwaait hem al heen en al weer:
Daar dondert een schreeuw langs den wand en den boog,
Daar stort zich een knecht voor hem neer:

'Op, koning! een ever drong door in uw gaard,
En slingert uw wingerds in 't zand;
Reeds vielen uw jagers, uw brakken ter aard,
Vermaald en verscheurd door zijn tand.'

De koning vloog op en greep om naar zijn staal,
En kampte met jeugdigen moed:
Helaas! hij dronk nimmer zijn gouden bokaal:
De grond dronk zijn vorstelijk bloed.

o, Mistrouw 't sirenenzingen;
Bouw niet op 't geluk, o mensch!
En bereikt gij ook uw wensch,
Vrees des noodlots wisselingen:
Tusschen één en nogmaals één
Vliegt en vlamt de bliksem heen.

KIND.

De duivel in Salamanka.

Het is bekend, sinds overoude dagen,
En de ondervinding staaft het nog,
Dat snedigheid en fijn bedrog
Somtjids den duivel fopt, in spijt van al zijn lagen.
Wie stout is en wat afgerigt,
Ontduikt zijn helsche kunstjes ligt.
'k Wil daarvan eens een staaltje geven,
En, tot vermaak van stad en land,
Een hoofdstuk uit heer Satans leven
Bezingen op een lossen trant.

Toen jaren - eeuwen lang te voren,
Het opperhoofd der duivlen zelf

In Salamankaas grafgewelf
 Een leerstoel had, zoo goed als andre professoren;
 En, meer nog uit belang dan gunst,
 Er les gaf in de zwarte kunst,
 Toen drong geleerde en ongeleerde
 Rondom zijn kansel en - studeerde.
 Ook was professor waarlijk knap:
 Niet een kreeg slaap van al zijn preken;
 Hij zultte 't onderwijs met menig slinksche grap
 En onuitputbre boevenstreken.

Te klein werd ras het groot gebouw:
 (Dat laat zich trouwens makkelijk gissen!)
 Men beefde reeds voor 't uur, waarin men 't voorregt missen -
 Waarin 't *vacantie* wezen zou.
 De duivel, die zijn loon verwachtte,
 Voorzag dat uur met vreugd, en lachtte.
 't Verscheen. 'Mijnheeren!' sprak de guit:
 'De *cursus* van dit jaar is uit.
 Zoo u mijn lessen wel gevielen,
 Gelijk ik opmaak uit uw lof,
 Dan eisch ik eene van uw zielen:

Dat *honorarium* is zeker niet te grof.
Dien ik het laatst vind in 't vertrek,
Hem breek ik (met verlof) den nek.
Gij moogt, indien gij 't goedvindt, loten.' -
Daar brak de wanhoop eensklaps door
En greep in 't hart der schoolgenooten:
Men schold professor voor een duivelsch professor.
Daar raasde en klonk het duizendmalen:
'De Satan moog den Satan halen!
Maar al 't gevloek en al 't getier
Verzachtte 't vonnis niet een zier.
Zij wierpen kroes en dobbelsteenen
Den helschen vijand voor de scheenen,
En telden angstig de oogen op:
Het lot verwees een gravenkop.
Die kop nogtans was loos en schrander,
En hield zijn zinnen bij elkander,
En dacht: al is de duivel sterk,
Die zich te weer stelt, geeft hem werk:
Laat zien hoe ver wij 't kunnen rekken. -
De duivel zet zich aan de deur,
Maar even open met een scheur,

En laat hen man voor man vertrekken.
Nu komt de graaf ook eindelijk aan,
En houdt zich of hij door mag gaan,
En groet heer Satan, in 't passeren.
De duivel grijpt hem in den rug:
'Halt!' roept hij, 'vriendje! niet te vlug!
Gij zult met mij naar huis toe keeren.' -
'Neen!' antwoordt de ander 'gij hebt mis:
Uw deel is die nog achter is.
Waar zit de schelm? terstond aan 't zoeken!
Wis school hij weg in een der hoeken.'
Hij wendt en draait langs elken kant,
Tot dat op eens de zonnestrallen,
Die schuins in d'open kelder dalen,
Zijn schaduw teeknen aan den wand.
'Daar is hij!' roept hij: 'aangeprepen,
Professer! pak hem! hou hem vast!
De duivel vliegt en vat en tast,
En grijpt de zwarte schaduwstrepen;
Want zie, het hemelsch zonnelicht
Verblindde hem het helsch gezigt.
De graaf intusschen sluipt naar buiten,

En rept zich voort en spilt geen tijd,
En laat professor bleek van spijt,
En lacht zich slap met zijn kornuiten.

Maar 't wonderst van dit vreemd geval,
En 't geen men minst gelooven zal,
Is dat de graaf, na 't nu verhaalde,
Hij mogt zich wenden waar hij kon,
't Zij hij ging wandlen in de zon,
Of 's avonds in den maanschijn dwaalde,
Het zij hij stond, het zij hij zat,
Niet de allerminste schaduw had.

KÖRNER.

De dappere Alonzo en de schoone Antigoon.

Een ridder, zoo kloek, en een jonkvrouw, zoo schoon,
Bescheidten elkander in 't veld;
Zij koutten en koosden op smeltenden toon:
De naam van de maagd was de schoone Antigoon;
Zijn naam was Alonzo, de held.

'Helaas!' borst hij uit, zoo beklemd en zoo bang,
'Weer morgen omgordt mij het staal;
Misschien wel betreurt gij mijn afzijn niet lang:
Misschien komt een minnaar met rijkdom en rang,
En dringt zich u op als gemaal!' -

'o Zwiġg!' riep de maagd 'dat vermoeden is wreed!
Gij weet hoe mijn hart u aanbidt!
Ik zweer met een diere, een plegtigen eed,
Dat ik u in leven noch sterven vergeet,
Dat nooit mij een ander bezit.

En zoo ik, o gruwel! bestond wat gij vreest,
Geducht en gestreng zij mijn straf:
Dan kome aan mijn zij', op mijn bruiloft, uw geest,
Beticht' mij, herneem' mij, ontscheur' mij aan 't feest,
En sleep' met zich meê mij in 't graf!

De held toog ten strijd naar den boord der Jordaan;
De schoone versmolt in haar leed;
Maar naauw was een jaar in haar lijden vergaan,
Daar sprak haar een graaf om haar wedermin aan,
Met paarlen en goud op het kleed.

Zijn rijkdom, zijn rang, zijn geschenken, zijn goed
Verdreven haar spoedig den rouw;
Hij blinkt in haar oogen en schokt haar het bloed,
En zet haar den hijgenden boezem in gloed,
En rijdt haar naar huis als zijn vrouw.

De bruiloft vangt aan, en men schertst en men lacht,
En danst door de feestzalen heen.
Wat keur van geregten, van zilver en pracht!
Men klinkt en men drinkt tot in 't holst van den nacht:
De klok in den toren slaat één.

Toen zag daar de bruid voor het eerst aan haar stoel
Een zwijgenden vreemdeling staan;
Hij klonk niet en dronk niet; was statig en koel,
En had voor de vreugd en het feest geen gevoel,
Maar zag al gedurig haar aan.

Zijn helm was gesloten, omfloersd was zijn zwaard:
Zijn rusting was somber en graauw;
De snufflende honden verscholen den staart;
Geen speeltuig klonk helder, hoe goed ook gesnaard;
Het licht in de zalen werd blaauw.

't Zag alles verschrikt en onthutst naar zijn dos;
Verstomd was de schaatrende vreugd;
In 't eind zegt de schoone, verschoten van blos:
'Gesp, ridder! gesp thans uw vizier toch eens los,
En wees ook met ons eens verheugd.'

Zij zwijgt, en de vreemdling gehoorzaamt haar wil,
En ligt zijn helmet voor haar op:
't Zat alles gespannen en angstig en stil...
Daar stort zij ter aard met een vreeslijken gil!
Een doodshoofd, o schrik! is zijn kop!

't Gaf alles een kreet wat er zat of er stond,
En drong zich ontzet uit de zaal;
De grafmaden kropen den bruiloftsdisch rond;
Het spooksel ontsloot en verroerde den mond,
En sprak zijn verschriklijke taal:

'Herken dan, geveinsde! mijn trekken, mijn leest!
Berei u, ontrouwe! ter straf:
Nu staat aan uw zij', op uw bruiloft, mijn geest,
Beticht u, herneemt u, ontscheurt u aan 't feest,
En sleept met zich meê u in 't graf.'

Hij sprak, en greep heftig in de armen haar vast;
Ontzag geen versiersel of pronk.
De grond splijt van een; hij verzinkt met zijn last,
En, waar men doorzoekt en beschouwt en betast,
Geen mensch vindt de plaats waar zij zonk.

De graaf heeft van schrik met den dood het betaald;
Het slot bleef ontruimd na dien tijd;
Want de oude kronijk, die het voorval verhaalt,
Zegt, dat Antigoon hier nog spookt en nog dwaalt,
Nog weent om de straf, die zij lijdt.

Tot vier keeren 's jaars (zoo vervolgt het verhaal)
Verschijnt zij, met bloemen omkransd;
Versierd, als ter bruiloft, met paarden en praal,
Komt zij en 't geraamte des nachts in de zaal,
En gilt als het spook met haar danst.

Zij dansen, van geesten en schimmen verzeld,
Die zingen, op huilenden toon,
En drinken uit schedels, met juilend geweld,
En klinken ter eer van Alonzo, den held,
Ter eer van de valsche Antigoon.

LEWIS.

De oude ridder.

Daar zat hij in zijn breeden stoel,
En dacht zijn feiten na,
En sloeg, in duizlig voorgevoel,
Zijn bronzen vaadren gâ.

En eensklaps roept hij, opgestaan,
'Men reik' mij 't blank rapier;
Men gord' mij 't ijzren harnas aan:
Mijn kindren, 'k reis van hier.'

En, spraakloos en verbaasd te moê,
Staat knecht en knaap geschaard,
En gespt hem 't ijzren pantser toe,
En geeft hem 't wigtig zwaard.

En, bogen hals en schouders krom,
Hem past het harnas nog;
En schudt hem 't hoofd van ouderdom,
Hij draagt den helmhoed toch.

En allen staan van schrik ontsteld,
Bij 't aanzien van zijn stand,
Bij 't staren op den grijzen held,
Het slagzwaard in de hand.

Daar stond hij, met zijn schild gedekt,
Uit zwaar metaal gesmeed,
Den sabel boven 't hoofd gestrekt,
Als tot den kamp gereed.

Daar stond hij als een beeld van steen,
Terwijl zijn adem vlood,
Terwijl zijn laatste blos verdween:
Daar stond hij, koud en dood.

GOTTWALT.

Robbert, koning van Sicilië.

Sicieljes vorst, omringd van praal,
Toog statig uit zijn trotsche zaal,
    En reed ter vesper voort;
Verblindend was zijn weidsche stoet;
Zijn zetel blonk van gouden gloed,
    Met eêlgesteente omboord;
Zijn schittrend hof stond rond en om
Verspreid in 't prachtig heiligdom.

Ja, kostbaar was het kerkgebouw,
Gesticht ter eer der Lieve Vrouw
    Uit marmer en albast;
Het koopren koor was zwaar verguld,

De wanden in fluweel gehuld,
Aan zilvren nestels vast;
En in al 't zilver en al 't goud
Weerkaatste 't waslicht duizendvoud.

Om 't hoog-altaar van japissteen
Hing zwaar gepareld purper heen,
Met keur van kant verbreed;
De Moedermaagd stond rijk getooid,
Met starren om het hoofd gestrooid,
In 't hemelsblauw gekleed;
De Heiland, op haar kuischen schoot,
Hield scepter vast en wereldkloot.

De priester ging aan 't outer staan,
Den kruisrok van scharlaken aan,
En zag naar God omhoog;
Het orgel rolde en dreunde luid;
De lofzang steeg de harten uit,
En alles knielde en boog;
Alleen de koning zweeg en zat,
Bij 't schallen van 't *Magnificat*.

Plegtstatig klonk en rees de toon
En hief zich tot des Heeren troon
Van uit het dicht gedrang:
'Wat opwaarts stijgt, stort Gij ter neer,
Wat bukt in 't stof, verheft Gij weer!'
Zoo schalde 't vroom gezang.
't Kan zijn,' sprak Robbert stil ter zij,
'Niet een nogtans vernedert mij.'

Nu zweeg het rollend lofgeluid;
De priester sprak den zegen uit;
Het outer werd gekust;
't Gewijde water rondgespat;
Gedoofd het gouden wierookvat;
Het waslicht uitgebluscht.
De koning zat, in al 't gewoel,
Te sluimren op zijn donzen stoel.

De kerk liep leeg; 't werd 's avonds laat;
De vorst ontwaakt, en tast en slaat
En roept en raast in 't wild;
De koster steekt een toortslicht op,

En grijpt een knuppel met een knop,
En zoekt er wie zoo gilt:
'Ha, bengel!' roept hij, 'wat getier
In 's Heeren tempel! weg van hier!'

De knods viel neer, de koning vlood,
En zwoer den oude straf en dood,
En ijldde heen naar 't hof;
Hij schreeuwde en riep, maar niemand kwam;
Hij sloeg en bonsde, woest en gram,
Met luider plof op plof;
Daar naakte in 't eind de hofportier:
'Voort, bengel!' riep hij, 'weg van hier!'

'Ha, booswicht!' riep de koning, dol,
'Gij speelt niet lang die laffe rol:
U wacht tot loon de strop.'
Hij grijpt hem aan en werpt hem neer,
En vliegt door wacht en tegenweer
Den marmren hoftrap op;
Hij dringt zich, langs het trotsch portaal,
Onstuimig in de staatsiezaal.

En, groote God! wat zag hij aan!
Hij zag zichzelf' in 't purper staan,
    Zijn eigen vorm en leest!
Hij wreef zijne oogen, blikte rond,
En zag zichzelf', die ging en stond,
    Omringd van 't woelig feest;
Hij zag zichzelf' met kroon en staf,
Die 't rijk en 't feest bevelen gaf.

Hij stond versteend bij 't geen hij zag.
Het hof barstte uit in luid gelach,
    En staakte dans en spel;
En de andre Robbert sprak met spot:
'Ik zocht, mijnheeren! lang een zot:
    Die spitsboef komt ons wél!
Men trekk' hem 't kleed van hofnar aan:
Dat zal den kinkel treflijk staan.'

En aanstonds toen de vorst gebod,
Verscheen een kleed met blaauw en rood
    En geel en groen bestikt;
Een kap met bellen, lang en breed,

Zoo bont gevederd als het kleed,
Hing aan den kraag gestrikt;
En 't hof barstte uit in luider lach,
Toen 't zoo den hofnar tooijen zag.

Nu wees men hem, bij 't slapen gaan,
Den paardenstal tot kamer aan,
En op een stroobos neer;
De honden vlogen op hem los,
En beten naar zijn bonten dos,
En kenden hem niet meer;
Zij kregen 't vleesch, dat overschoot,
En hij een bak met korstig brood.

En eenslags, toen het daglicht klom,
Daar klinkt trompet, klaroen en trom,
En roept het hof op reis:
Van paus Urbaan verscheen een brief:
'Kom, koning Robbert, broederlief!
Daag op in mijn paleis;
Ik geef tournooi en ridderspel:
Mijn feest verdient uw bijzijn wel.'

Daar rolden koets en wagen voort,
En voerden 't juichend hof naar boord;
    De nar kwam na, te voet.
De wimpels wappren van den top;
Het schuim spat voor den steven op;
    Het vaartuig klieft den vloed.
Daar daagt ltaaljes lagchend strand,
En 't hof treedt met zijn nar aan land.

En de andre Robbert, rijk in pracht,
Het kleed en 't hoofd met goud bevracht,
    Besteeg een sneeuw wit paard;
Juweelen dekten 't purper zaâl;
Gebit en toom blonk uit in praal,
    De kostbre beugels waard;
En 't juichend strand ontving met lof
Zoo rijk een koning en zijn hof.

Maar, moê en mat, berg op en af,
Liep de arme nar door slijk en draf,
    Bezij' den trotschen stoet;
En als hij de oogen heffen dorst,

Zag hij zichzelf' te paard, als vorst,
Met luid gejuich begroet;
Zag hij zichzelf', in 't goud gekleed,
Die Romes muren binnen reed.

Nu togen zij de reijen door,
Die krielden langs hun geurig spoor,
Met bloem en kruid bestrooid;
En maagd aan maagd, zoo schoon als eêl,
Zat, raam aan raam, op rood fluweel,
In 't wit satijn getooid;
De paus met al zijn kardinaals
Stond op den trap des hofportaa's.

En aanstonds, na den broedergroet,
Doorrent de vorst den ridderstoet,
En vangt het steekspel aan;
Zijn wapen flikkert heen en weer,
En zeven ridders storten neer,
En stuiven uit de baan.
De schoonste maagd omkranst den held,
En 't prachtig maal wordt aangemeld.

Verjaagd met schimp, bespuwd met smaad,
Gesold, gescheurd bij 't bont gewaad,
    Vlugt de arme hofnar voort;
Hij vlugt en ijlt van wijk tot wijk,
Bedeekt met stof, bespat met slijk,
    Tot buiten wal en poort,
En ziet, bij 't scheemrend licht der maan,
Een landkapel van verre staan.

Hij snelt er heen, en treedt er in,
Verweekt van ziel, gekneed van zin,
    En kust het stof der aard;
Zijn adem stokt, zijn bloed verstijft,
Nu de orgeltoon naar boven drijft,
    En 't lied ten hemel vaart:
'Wat opwaarts stijgt, stort Gij ter neer,
Wat bukt in 't stof, verheft Gij weer!'

Hij hoort dien toon, hij hoort dat lied,
Verzonken in zijn eigen niet;
    Geknaagd van eigen schuld.
Met tranen in 't verwilderd oog,

Verheft hij 't hart tot God omhoog,
Van diep berouw vervuld;
En stort, in snikkend boetgeluid,
Aan 't kruis geknield, zijn beden uit:

'Heer!' roept hij, 'ik ben slecht en snood;
Gij, Gij-alleen zijt goed en groot:
Van U komt magt en eer!
Ik ben geen kroon, geen scepter waard;
Maar druk den worm, gekromd ter aard,
o God, niet dieper neer;
Ofschoon mij, zondaar, regt geschiedt,
Verpletter mij naar waarde niet.'

En zie! een prachtig flonkerlicht
Verschijnt voor Robberts aangezigt:
Een engel Gods daalt af:
Zijn ranke leest is hemelschoon;
Hij draagt in de eene hand een kroon,
In de andre hand een staf;
Een blaauwe vuurvlam is zijn spoor:
Hij wenkt, en vliegt den zondaar voor.

Hij vliegt hem voor in snelle vaart,
En Robbert volgt, getild van de aard,
Met wapprend schoeisel aan;
Hun voeten raken straat noch stof;
Zij zweven voort naar 't open hof,
Het hof van paus Urbaan;
En Robbert zit, in pracht en eer,
Als koning naast zijn broeder neer.

ELTON.

Ridder Toggenburg.

'Ridder, trouwe zusterliefde
Draag ik u in 't hart;
Vorder mij geen andre liefde:
Haar genot is smart;
Rustig wil ik u zien naken,
Rustig u zien gaan;
'k Wil uw heimlijk zuchten-slaken,
Ridder! niet verstaan.'

En met sprakeloze ontroering
Hooft hij 't wreed besluit;
Klemt ze in de armen met vervoering,
Vliegt hare oogen uit;

Laat zijn manschap zich vereenen;
Werpt zich op zijn paard;
Stort zich op de Saracenen,
Met het kruis en 't zwaard.

In het hevigst der gevaren
Drijft hij 't schuimend ros;
In des vijands dichtste scharen
Golft zijn vederbos;
Ver geducht en luid geprezen,
Klinkt zijn naam in 't rond;
Maar zijn hart wil niet genezen
Van de diepe wond.

Na een jaar lang ommezwerven,
Hardt hij 't nu niet meer!
Laafnis mogt hij niet verwerven -
Anders niets dan eer.
't Eerste schip op Joppes reede,
Dat de zeilen rept,
Voert naar 't zalig land hem mede,
Waar zij adem schept.

Aan haar burg terug gekomen,
Klopt de pelgrim aan;
God! wat heeft zijn oor vernomen,
Toen werd opgedaan!
'Die gij zoekt en dacht te ontmoeten
Is des Heeren bruid:
Gistren sprak zij aan zijn voeten
d'Eed voor eeuwig uit.'

En nu daalt hij, zonder knapen,
Van zijn slotwal neer;
Ziet zijn rusting, ziet zijn wapen,
Ziet zijn ros niet weer.
Eenzaam daalt hij naar beneden,
Zonder pronk of praal;
't Hairen kleed om lijf en leden,
Eens gedost in staal.

En hij bouwt in gindsche streken,
Waar hij 't klooster ziet
Uit de duistre linden steken,
Zich een hut van riet;

Van het eerste morgengloren,
Tot het maanlicht scheen,
Zat hij, in zijn hoop verloren,
Zat hij hier alleen:

Zat te staren op de muren,
Op haar vensterglas,
Vele trage, kruipende uren,
Tot het open was;
Tot hij de engel daar ontdekte,
Die, in hemellust,
De oogen langs de velden strekte,
Van geen kwaad bewust.

En dan lei hij 't hoofd ter neder,
Zonder smart of rouw;
Innig blij, omdat het weder
Morgen worden zou.
En dan zat hij weer te staren
Op haar vensterglas,
Alle dagen, vele jaren,
Tot het open was:

Tot hij de engel daar ontdekte,
Die, in hemellust,
De oogen langs de velden strekte,
Van geen kwaad bewust.
En zoo zat hij, zonder leven,
's Ochtends eens als steen,
Nog den dooden blik geheven
Naar het venster heen.

SCHILLER.

De boetelinge.

Hoort nu, hoort nu, lieve vrouwen,
Die nog schoon en jeugdig zijt!
Een verhaal van d'ouden tijd,
Dat ik u wil aanvertrouwen:
Moogt gij 't als een les beschouwen,
Levenslang het wél onthouên,
Hoe een ridder eens de smet
Heeft gewroken van zijn bed. -

In het grijs en goed verleden,
Toen de kuischheid en de trouw
Nog de pronk was van de vrouw,
En geteld werd bij de zeden,

Kwam een ridder aangereden,
Door de velden en de steden,
Als gezant van Lodewijk,
In het Deutsche keizerrijk.

Eens, toen zich de orkaan liet hooren,
En in krijg was met het woud,
Zag hij, druipens nat en koud,
Ginds een burgtop en een toren,
In 't besneeuwde veld verloren:
IJlincs rept hij zweep en sporen,
En zijn moê en hijgend paard
Haalt het aadlijk burggevaart'.

Bibbrend en van kou bevangen,
(Want de nacht was bitter guur)
Bonst hij tegen poort en muur;
Knecht en knaap doorwoelt de gangen,
Ziet zijn wapen, hoort zijn rangen,
Grijpt het ros bij toom en stangen,
En geleidt met fakkellicht
Hem in 't aadlijk hofgesticht.

Hartlijk, als de vaadren waren,
Reikt de gastheer d'afgezant
Riddergroet en broederhand.
'Schud de sneeuw van baard en hairen!
Laat dat schriklijk weer bedaren;
Blijf, en neem hier zonder sparen;
Neem hier bed en haard en disch,
Even of het uwer is.'

Met trompetten aan de monden,
Leidt de hofstoet heer en gast,
Langs de trappen van albast,
Tot daar 's ridders vaadren stonden,
Midden in verheven rondon,
Forsch gewapend, ongeschonden,
Louter van gebronsd metaal,
In de helverlichte zaal.

Daadlijk, zonder lastig dralen,
Zitten heer en gastvriend aan;
't Kostbaar maal wordt opgedaan,
Wasemt uit vergulde schalen;

Zilvren bekers en bokalen,
Vol en ledig menigmalen,
Klinken, zwaaijen heen en weer,
Voor den vreemdling en den heer.

Maar, terwijl zij 't gastmaal deden,
Opent zich een eng portaal,
En een vrouw genaakt de zaal:
Langzaam komt zij aangetreden,
Zonder tooi of staatsiekleeden,
't Rouwfloers om de ranke leden;
Schoon, maar deerlijk afgetreurd,
Bleek, zoo als de maan gekleurd.

Siddring en onwillig beven
Overviel den rijksgezant;
Hij werd wit gelijk de wand,
Twijfelde of een mensch met leven -
Of een spooksel aan kwam zweven,
Dat, van 't graf terug gegeven,
't Aakligst uur had afgewacht
Van den bangen winternacht.

't Naakte hoofd ter aard gebogen,
Zit zij neder aan den disch,
Eet een weinig brood en visch,
Schelt, met neergeslagen oogen;
Knapen, in de ziel bewogen,
Komen ijlings aangevlogen:
Eenen wenkt zij: hij verstaat
Haar bedeesden blik, en gaat.

Huivrig en van angst verschoten,
Biedt hij, op een zwart fluweel,
Haar een sneeuw wit bekkeneel,
Half met water volgegoten.
Och, terwijl haar tranen vloten,
Boog zij voor de dischgenooten,
Nam den schedel, dronk hem leeg,
Gaf hem weder, ging en zweeg.

'Ik bezweer u, doe mij weten'
Ving de Franschman eensklaps aan:
'Wat die vrouw u heeft misdaan?
Wreeder mag geen tijger heeten!

Brassende aan uw disch gezeten,
Martelt gij de bleekgekreten',
Die zoo lijdzaam in haar wee,
En zoo schoon is als gedwee.' -

'Vreemdling, ja, van al uw leven
Hebt gij schooner niet aanschouwd!
'k Had mijn heil op haar gebouwd.
Vorsten, op den troon verheven,
Was zoo rijk geen deel gegeven!
Mogt ik haar in de armen kleven,
Mogt ik baden in haar blik,
Zalig was geen mensch als ik!

Maar haar huichellonken logen:
Wie doorgrondt het hart der vrouw?
Zij werd eerloos en ontrouw;
Zij heeft gruwzaam mij bedrogen!
Voor een knaap in vlam gevlogen,
Dien ik zelf had opgetogen,
Werd mij de echtverbreekster zat,
Mij, die niets dan haar aanbad!

Eens, met opgestoken degen,
't Krijgsrumoer, des nachts, ontgaan,
Kwam ik... God! wat zag ik aan!
't Ondier in mijn plaats gestegen,
Naast haar op mijn koets gelegen!...
'k Heb hem 't schuldig hart doorregen:
Spartlende aan mijn breedte kling,
Kermde 't monster, en verging.

Zij, met losgevlogen haren,
Wring haar armen om mijn kniën:
Geef ook mij, wat ik verdien;
Laat uw gramschap niet bedaren;
Straf mij, (riep zij) zonder sparen!
Al het bloed uit al mijn aren
Wisch' de schandelijke smet
Van uw vuig bezoedeld bed.

Maar gereed haar aan te randen,
Dacht ik in mijn woede toch
Aan haar arme ziele nog,
En het staal ontviel mijn handen.

Eeuwig in de hel te branden,
Eeuwig daar te knarsetanden..!
Neen, dat schrikbeeld was te zwart,
En van huivring kromp mij 't hart.

Hou het, (riep ik) hou het leven:
'k Wil niet, dat zoo kort een wraak
U de prooi des Satans maak'.
Welk een schuld u aan moog kleven,
Hart en beê tot God geheven!
Hij kan nog genade geven:
Maar van nu tot aan uw graf
Doem ik u tot aardsche straf.

'k Wierp een rouwkleed om haar leden;
Nam haar paarlen en haar praal;
Schoor haar nek en schedel kaal,
Koud en roerloos voor haar beden. -
Kom! sta op, verzel mijn schreden,
Volg mij naar haar cel beneden;
Zie haar woning en haar wee:
Zoo gij moed hebt, kom, ga meê!

En langs bogt en slingeringen,
Daalt hij trap en ladder af:
‘God, gij voert mij naar een graf!
In wat diepte gaat ge dringen?’
Riep de gast, terwijl zij gingen.
‘Stil toch, stil! ik hoor haar zingen,
’k Hoor het klinken van haar luit...
Stil! zij stort haar boetzang uit.’

En al lager afgestegen,
Draait hij aan een zwaren knop:
De ijzren deur gaat krassend op.
In godsdienstig boeteplegen,
Lag zij, op een steen gezegen,
Strekte 't kruis haar armen tegen,
En het open Bijbelblad
Sproeide zij met tranen nat.

‘Och, wat boet ze streng haar zonde!’
Roept de gast, geroerd van zin;
En de Duitscher trekt hem in,
Voert hem 't vunzig hol in 't ronde,

Wijst hem op haar harde sponde,
Toont hem, als zijn wreedste vonde,
(God! wie had het ooit geloofd!)
Een geraamte zonder hoofd.

En op eens van drift aan 't koken,
Gilt hij met een raauwe stem:
'Daar nu, vreemding! ziet gij hem,
Hem op wien ik ben gewroken;
Die haar 't eerloos hart deed joken,
Van haar liefde mij verstoken -
Mij, bevoorregt met dien schat,
Snood ontroofd heeft wat ik had!

Dát nu moest haar straf verzwaren,
Dat zij d'onmensch, die zoo wreed
Mijn geluk verkeerde in leed,
Daaglijks - daaglijks aan moet staren:
Eertijds deed de ontrouwe 't garen!
't Stolt haar nu het bloed in de aren;
En bij ieder karig maal
Is zijn schedel haar bokaal.' -

Eer zij de arme vrouw begeven,
Wenscht de vreemdling haar geduld,
En vergifnis voor haar schuld.
De oogen naauwlijks opgeheven,
Zegt ze: 'Ik heb te zwaar misdreven!
Ridder! heel mijn verder leven
Boet mijn gruwzaam misdrijf niet:
Mij is niets dan regt geschied.'

Beiden wenscht zij, neergebogen,
Goeden nacht. Zij spoeden voort
Uit dat hol en aaklig oord.
Vol van schrik en mededoogen,
't Hart tot smeltens toe bewogen,
Deinst de vreemdling uit haar oogen,
Tast en waggelt, kil en bang,
Door den diepen, donkren gang.

In zijn slaapvertrek gekomen,
Wordt de lange winternacht
Wakend van hem doorgebracht.
Telkens, in zijn korte droomen,

Ziet hij weer haar tranen stroomen.
Nergens werd een vrouw vernomen,
In geen hut of op geen troon,
Zoo rampzalig en zoo schoon.

Toen de morgen door kwam breken,
Schoot hij kleeft en rusting aan;
Naar den gastheer heen gegaan,
Om hem 't afscheid toe te spreken,
Poogt hij 't ijsren hart te weeken:
Waagt hij 't voor de vrouw te smeecken;
Werpt zich ijlings op zijn paard,
En verlaat het burggevaart'.

Lang nog, lang nog was haar lijden;
Menig harer tranen zonk
Daaglijks in haar wrangen dronk;
Zich aan God alleen te wijden,
Al wat aardsch was af te snijden,
Bleef haar streven en haar strijden.
Daaglijks zong zij uren lang
Haar godvruchtig boetgezang.

Eindelijk trof, na jaar en dagen,
Haar demoedig stille smart
Des gestrengen gades hart.
Wie kon 't op den duur verdragen,
't Hooren van haar roerend klagen?
Harten, in metaal geslagen,
Smelten weg van teederheid,
Als een vrouw, die schoon is, schreit.

Eindelijk werd het uitgewreven,
't Vonnis, dat haar tot aan 't graf
Doemde tot zoo streng een straf:
Alles - alles werd vergeven.
Zij, nog in den bloei van 't leven,
Schonk, weer op zijn koets verheven,
Hem een zoon, zoo kloek als hij,
En een dochter, schoon als zij.

Lieve vrouwen! moog u 't leeren,
't Voorval, naar een oud geschicht,
U verhaald in kreupel dicht.
't Strekk' tot les dier dartle heeren,

Die een anders goed begeeren.
Mogt die tijd eens wederkeeren,
Op hoe menig disch misschien
Zou men thans een schedel zien!

STOLBERG.

Het roosje.

Een jonge tuinman kweekte teeder
Een roosje, dat zijn bloembed droeg;
Behoedde 't wel voor buijig weder,
En gaf het warmte en vocht genoeg.

't Was eindelijk zeldzaam schoon ontloken,
En menig had en kocht het graag:
'Het is voorlang mij reeds besproken'
Was elk bescheid op elke vraag.

Nu plukt hij 't zorglijk van den stengel,
En laat er meê naar 't landhuis gaan,
En de eedle vrouw, een jeugdige engel,
Nam zelf het bloempje lagchende aan.

'Hoe laat hij,' sprak zij, 'hoe zich noemen,
Die mij dat kostbaar roosje zendt?' -
'Hij is een vriend van schoone bloemen:
Meer' sprak de knaap, 'is me onbekend.'

En toen zij rondreed in haar wagen,
Den boezem met de bloem getooid,
Toen zag de tuinman 't uit de hagen,
En blijder sloeg hem 't harte nooit.

RASZMANN.

De doodgraver.

Hij had zoo vele braven,
Zoo menig dierbaar vrind,
Veel boozen ook begraven,
En ook zijn vrouw en kind.

'Och,' riep hij, bij het delven
Van reeds zoo menig graf:
'Och, viel toch eens mijzelven
De last des levens af!

Ik ben zoo hoog van dagen,
Zoo grijs van baard en hair;
Ik kan geen schop meer dragen,
Of zweet en hijg zoo zwaar!'

Reeds had hij lang te voren
Aan d'oever van den Rhijn
Den lindeboom gekoren,
Waaraan zijn graf zou zijn.

Zorgvuldig hield zijn spade
Dat dierbaar plekje vrij:
Ter regter sliep zijn gade -
Zijn kind ter linkerzij'.

Daar komt men 's nachts hem kwellen
Met lang en luid geklop:
'Eer 't klokje drie zal tellen,
Spit ginds een grafkuil op.

Gij zult een teeken vinden
Aan d'oever van den Rhijn:
Daar ginder aan de linden,
Daar moet de grafkuil zijn.'

En naauwlijks deed men 't hooren,
Of ijlings gaat hij heen;
De klok in gindschen toren
Sloeg dof en statig één.

Hij zoekt en vindt het teeken
Aan d'oever van den Rhijn,
Maar vindt, o smart! het steken,
Waar eens zijn graf zou zijn.

Nogtans hij gaat aan 't slaven,
Hoe grijs van baard en hair,
En zweet en hijgt van 't graven
En ademt bang en zwaar.

Zijn oog besproeit zijn spade
Met tranen zonder tal,
Nu naast zijn kind en gade
Een vreemde rusten zal.

Doch eer de starren weken,
Hoe zwaar hij hijg' en zweet',
Eer 't licht weer aan komt breken,
Is 't nieuwe graf gereed.

Hij wringt de dorre handen
En snikt nog eens zijn klagt,
En zegt zijn dierbre panden
Nog eenmaal goeden nacht.

Maar toen hij heen zou treden,
Daar doet hem 't hart zoo zeer,
Daar trillen al zijn leden,
Daar zijgt hij dood ter neer.

Daar stort hij met zijn spade
Den mullen zandhoop af,
En sluimert naast zijn gade
En naast zijn kind in 't graf.

SEIDEL.

[Nieuwe gedichten. Eerste deel]

Berigt voor den tweeden druk..

Deze herdruk van het Eerste Deel mijner NIEUWE GEDICHTEN staat onmiddellijk door het Tweede Deel te worden gevolgd, waarmede deze verzameling zal gesloten zijn. Men heeft mij te dikwijls en te verpligtend aangezocht om door de uitgave van ten minste nog eenen bundel eene volledigheid aan deze verzameling te geven, die zij tot heden miste, dan dat ik niet gaarne aan dat vleijend verlangen zou willen voldoen, zoo haast mijne zeer langzaam aangegroeide voorraad mij daartoe in staat wilde stellen. - Ik heb niets ter aanprijzing of ter verschooning van deze Gedichten te zeggen. Ik geef ze voor hetgeen zij zijn: vruchten mijner weinige ledige uren, en waaraan ik alleen om de goedkeuring en belangstelling, waarmede mijne Landgenooten mijne dichtproeven willen vereeren, eenige waarde hecht. - Ik vlei mij dat het

oordeel over het tweede of nieuwere gedeelte dezer verzameling niet gestrenger en ontoegeeflijker zal zijn dan dat, hetwelk men over het eerste geveld heeft, maar dat men ook nu weder zal willen in het oog houden, hoe zeer het gebrek des Dichters aan eene geletterde opleiding en het gemis der gelegenheid om zijn natuurlijken aanleg uit te breiden en te volmaken, op zijne voortbrengselen invloeijen moet. - Mijne niet verminderende bezigheden en mijne niet vermeerderende eerezucht zijn weinig bevorderlijk uan de voortzetting mijner dichtelijke uitspanning: ik verzeker echter in geenen deele dat deze verzameling nog niet door eene andere zal kunnen gevolgd worden, want mijne liefde tot de Poëzij zal niet ophouden dan met mijn leven. Er kunnen nogtans jaren verlopen, eer men weder iets van mij, als Dichter, verneemt, maar ik hoop toch, als zoodanig, nog geen 'Vaarwel!' maar slechts een 'Tot wederziens!' aan mijne Landgenooten te mogen toeroepen.

T.

1828.

Feestzang bij het huwelijk van den prins van Oranje en Anna Paulowna, grootvorstin van Rusland, gesloten te St. Petersburg op den 21 van sprokkelmaand, 1816.

Feestzang.

Klink, citer! toonen, vloeit, en, heilig dichtvuur, blaak!
Hoor, Nederland! den zang, den feestzang, dien ik slaak;
Europa! hoor. - Kartouwen raasden, donders braken
Met vuur en vlammen uit metalen keel en kaken:
De grondvest schokte van den weerklank. 't Was de schal
Der feestvreugd, losgeploft met ijzerzwaar geknal,
De dreunende triomf, die ratelde in onze ooren.
Kartouwen, zwijgt! gezangen, spreekt: het hart wil hooren;
De kreet der blijdschap heeft gedaverd en gebromd...
Spreek, tooverschoone kunst, die elke stem verstomt.
Klink, citer! 't is uw beurt: laat de uitgestroomde zangen
Als zachten regen nu den donderslag vervangen,
En tuig' het stugst gemoed, hoe dik omschorst het zij,
Dat geen metalen mond zoo krachtig spreekt als gij.

Ja, onzer is het regt op de eer, waarnaar wij dingen!
Wij mogen, vorstlijk feest! uw hoogen luister zingen:
De vaderlandsche lier, voor vreemden nooit gesnaard,
Is de eer van zulk een zang, van zulk een zangstof, waard.
Leent de ooren aan mijn stem, o volken! hoort haar schaatren,
o, Wolgaas kille stroom en Flevoos zilte waatren!
Hoor, aarde! Neerland juicht: dat Neerland, laagst van al
Gezonken en vertrap in d'ongehooften val;
Het felst geteisterd door de rukvlaag, die de rijken
Deed schudden op hun hoef en wagglen en bezwijken;
Het diepst bedolven door den springvloed, die naar lust
De staten slingren deed, als wrakken langs de kust;
Dat Neerland, weggevaagd, verzwolgen en verloren,
Uit d'afgrond opgeweld, als andermaal geboren,
Als heerlijk wonder Gods, met nooit bereikte pracht,
Nog rasser dan het zonk, herschepen voortgebragt;
Met uitgezette grens en toegevloeide landen
Verdubbeld; vastgeknoopt door koninklijke banden;
Verheerlijkt met een troon, op wet en regt gebouwd,
En kostbaar om den vorst, die daar den scepter houdt;
Dat Neerland, nogmaals groot door Gods herhaalden zegen,

Bewonderd en benijd, van rang tot rang gestegen,
Praalt weer met nieuwen roem, met heller blinkende eer...
Klink, citer! zangen, vloeit! en, volken! buigt u neer.

Ja, schittrend, spreidt ge alom, verheven feest! uw stralen:
'k Voel koestrende op mijn geest uw weerschijn nederdalen;
Mijn opgetogen ziel, doortinteld en ontgloeid,
Stroomt van den luister vol, die uit uw glansen vloeit.
Hij naakt, de held genaakt, in aller hart gedragen,
De wellust van zijn stam, de hoogmoed van zijn magen;
Hij komt! Van wijd en zijd verheft zich, waar hij treedt,
Het weergekaatst gejuich van lof en zegenkreet.
De grijze staart hem aan, en dankt hem duizendwerven
Het onvervreemde graf en 't onvernederd sterven;
De vader, die zijn zoon aan 't ruimer harte knelt,
Wijt hem den wellust dank, dien hij zich droomt en spelt;
De moeder, toegesneld met kloppend hart en ader,
Dankt voor haar kindren hem het leven van hun vader,
En leert het jeugdig wicht, tot staamlen niet bekwaam,
Reeds dartelen van vreugd, bij 't hooren van zijn naam.
Hij was het, volken! hij, die, weerloos en bekreten,
Verstooten met zijn stam en uit zijn wieg versmeten,

In 't huilen van d'orkaan, die op uw bodem sloeg,
Het vaderland verloor, dat nog hem naauwlijks droeg;
Die, in zijn prilste jeugd, (zoo vroeg bestemd tot derven!)
Beroofd werd van zijn regt, gevonnisd werd tot zwerven;
En voor genot en pracht, het purper ingeweefd,
Den kommer torschen moest, die op den balling kleeft.
Hij was het, volken! hij, die, vorstlijk door zijn daden,
Het lot beschamen dorst en 't op zijn beurt versmaden,
En, van den rang ontzet, die toekwam aan zijn bloed,
Zich ophief tot zijn stam, door eigen kracht en moed;
Die Spanjes brandend zand en ongemeten bergen
Ontzag voor Neerlands teelt en Nassaus deugd dorst vergen,
En aan 't verbaasd Euroop voorspellen dorst met klem,
Hoe trotsch Oranjes naam herrijzen zou in hem.
Hij is het, Neerland! hij, die, na den nacht van plagen,
Gevlogen tot den grond, waarop hij was gedragen,
Op d'eersten roep gekeerd met d'onvergeten stam,
Uit liefde en inspraak u tot vaderland hernam;
Die, niets aan u verplicht, wat u hem dier kon maken,
Het veld van eer verliet, om voor uwe eer te waken,
En aan den voet des troons, dien God u stichten deed,
Den eed van trouwe zwoer, en trouw was aan dien eed.

Ja, trouw was aan dien eed! Getuigt het, alle tongen
En talen! tuig, Euroop, van 't ondiep weer besprongen,
Dat, met verzaamd venijn en ingespannen kracht,
Den muilband stukkend wrong, waarin gij 't veilig dacht:
Tuig, toen u 't harte kromp, van kouden schrik benepen,
Toen 't weggeworpen zwaard op nieuw werd opgegrepen,
Toen 't feest was in de hel en in den hemel rouw,
En weer geweld en regt den bloedkamp strijden zou:
Tuig! toen van wijd en zijd, uit bergen en moerassen,
Die vloed van helden rees, ontelbaar aangewassen,
En naar des monsters val als om den eerprijs dong,
Tuig, wie, vóór allen heen, zich aan de spitse drong:
Hij was het, 's konings zoon, die voor onze eer in 't wapen,
Zich daar had vorst doen zijn, al waar' hij 't niet geschapen,
En wiens doorluchte naam van kroost tot nakroost gaat,
Als reeds voor Brussels muur geen Viersprong meer bestaat.
Hij is het, Neerlands held, Oranjes liefde en luister,
Die de aarde ontzetten hielp van nieuwen blaam en kluister,
En op zijn eigen borst, met eigen moed vooruit,
Des ondiers eersten schok weerstaan heeft en gestuit;
Die, door den moord begrimd, bespogen uit de kaken,
Deu glans gaf door zijn bloed aan 't vorstelijk scharlaken,

En door de kostbre wond, die 't moedig lijf versiert,
Gesteente en star verdooft, die 't kleed omhangen wierd.
Hij is het, wien die roep, die luide schal van zegen,
Van dank en zegen klinkt en weerkaatst allerwegen,
En die geen bloed zoo koud, geen ziel vindt zoo vereelt,
Die in dat luid gejuich niet juichend mede deelt.
Hij is het, Neerland! hij, die bij zijn zegeteeken,
Op nieuw een trotsch kleynood aan uwe kroon wil steken,
Een overdier juweel, dat u ter eere blinkt...
Hij is de held van 't feest, waarvoor ons speeltuig klinkt.

'Ga!' sprak de rijksmonarch, op Peters troon gestegen,
Beminlijk om zijn deugd, verschriklijk door zijn degen,
Die, toen de lava gloeide en door zijn staten dreef,
In Azie en Euroop den scepter zwaaijen bleef:
'Ga!' sprak hij van zijn troon, en beif de werelddeelen
Verschenen op zijn wenk en wachtten zijn bevelen:
'Ga! zoek van oord tot oord wat kostbaar is en schoon,
En breng het heerlijkst van mijn bodem voor mijn troon.
'k Wil zoo veel moed en deugd met waardigheid vergelden:
De roem der vorsten is het lauweren van helden;
Zoo zij de krans der eer, dien ik Oranje vlecht,

Een nieuw verworven roem, aan Ruslands kroon gehecht.
Hij zweeg. 't Was alles stil. Maar uit een wondren luister,
Die neerschoot van omhoog, ontstond een zacht gefluister,
Een bovenaardsche stem, die ziel en ooren trof:
'Ge omvat het eêlste kleinood, o keizer! in uw hof.'
Zoo sprak zij, en verdween. Van eerbied opgetogen,
Blikt hij den luister na, die weerkeert naar den hoogen,
En zinkt in gissing weg en blijft in twijfel staan...
Maar Anna treft zijn oog... maar Anna staart hij aan!
'Ja! roept hij eensklaps in vervoering: 'Achtbre vaadren,
Die nog het bloed bemint, dat voortspoot uit uwe aadren,
Die nog den troon bewaakt, door u bekleed met eer!
Ik heb uw wil verstaan: hij is niet duister meer.
Nog bleef een zware schuld op Ruslands zetel kleven:
Ik mag die schuld voldoen, gelukkigste uwer neven!
Ik mag, als diersten pligt, die op het nakroost daalt,
Verrekenen voor u, wat gij niet hebt betaald.
Ja, Neerlands burgers! Peters vrienden! die zijn vingren
Zoo wel den dissel als den rijksstaf leerde slingren,
Hem gastvrij aanweest, wat hij opzocht aan uw kust,
En d'arbeid kiezen deedt voor werkloosheid en rust!
Weldadig heeft uw les ons hooger licht ontstoken:

De lauwen van mijn rijk zijn op uw grond ontloken;
De luister van mijn kroon schoot uit uw stralen voort...
Ontvangt den dank, den prijs, die aan uw deugd behoort.
Paulowna is het loon, dat u mijn vaadren brengen!
Zij kan met reiner bloed het mijne niet vermengen;
Zij kan haar eedlen stam niet trotscher zien gekroond,
Dan als zij heldendeugd en burgerdeugd beloont.
Ga, dierbre zuster! lust en liefde van mijn staten!
o Kostbaar is de taak, die we u vervullen laten!
Ga, sier den zetel naast den held, die door zijn moed
Hem heeft bevestigd en bepurperd met zijn bloed.
Wees kinderlijk vereerd en dankbaar aangebeden!
Doe Neerlands burgers wél, zoo als zij Rusland deden,
En breng door rang en deugd, in u zoo schoon vereend,
Op hen den glans terug, door ons aan hen ontleend.
Ga, toon dat edel volk, zoo dierbaar aan uw broeder,
De wijsheid van vorstin, de teederheid van moeder,
En maak de godspraak waar, die door dees wanden klonk,
Dat ik hun 't eêlst juweel van al mijn rijken schonk.'

De aanminnige werd rood. Een hooger blos der wangen
Verraadde 't eerst gevoel, waarvan zij werd bevangen;

De maagdelijke borst, die nog zoo bloode zwol,
Steeg van verrassing en ontroering beurtlings vol.
Zij voelde 't jeugdig hart, met stille vrees beladen,
In weerspraak met haar bloed, bestemd tot grootsche daden,
En aarzelde in haar keus, en weifelde in 't besluit:
Maar 't vorstelijk gemoed verhief zijn stem te luid!
Schroomvallig zij het hart en zwak de wil der schoonen,
Paulownaas keus is grootsch: zij zal den moed beloonen!
Wat ridderlijke held, die in den kamp verwon,
Vond maagden zoo versteend, die hij niet kneden kon?
Neen! wie in zege keerde en monsters aan dorst randen,
Verkreeg haar hart tot prijs of d'eerkrans uit haar handen,
En zag het bloedig zwaard, dat schrikgedrogten trof,
Belauwerd door haar liefde of schittren van haar lof.
Dat ridderlijk gebruik vermeerstert haar de zinnen:
Ja, edel is die taak en waardig aan vorstinnen!
Vergeefs niet heeft de faam, met onvermoeid gerucht,
Oranjes naam herhaald, geschald in elke lucht;
Vergeefs niet werd haar borst, bij 't zegerijk verkonden,
Doortinteld van zijn moed, bewogen met zijn wonden;
Vergeefs niet is de hel - de hydra niet getart,
Neen, kostbaar zij het loon: zij geeft den held haar hart!

Hij komt, hij nadert; door ontelbaar tal van tongen
Verwelkomd waar hij naakt, in elke taal bezongen;
Van Neerlands velden af, tot daar de Newa stroomt,
Met d'eigen kreet begroet, gezegend waar hij kooft.
Paleis en hutten stroomen ledig. Berg en dalen
Weergalmen van 't gejuich en dreunen van 't herhalen.
Hij komt, hij nadert. Krans en kroonen, wijd en zijd,
Omwemelen zijn kar, die over lauwrên rijdt.
Hij komt in luister, rijk aan glorie, groot in daden,
Met vorstendeugd gesierd, met heldeneer beladen;
En snelt, van lof verzaad en moê van zegebuit,
Uit de armen van den roem in de armen van zijn bruid.

Heft aan, heft allen aan, die stemmen hebt en snaren!
't Is hoogtijd! zangen, vloeit! en blooz' wie u zou sparen!
Op, mededingers! stelt het feestlied met mij in!
Hier zegt een enkle stem, een enkle lier te min.
Viert feest, o steden en o velden! jubelt, grooten!
En, schaamlen! schatert! juicht! weest allen feestgenooten!
Vermengt uw vreugde, zingt den lofzang, jong en oud!
Gelijk de blijde dag in 't weer ontwakend woud,

Als de afgerende nacht, na de uitgespookte zorgen,
Den sluijer rolt in een en wegvlugt voor den morgen -
Gelijk het heuglijk licht, dat weer de dreven siert,
Door al wat zingt in 't loof begroet wordt en gevierd.

Gij zaagt dien blijden dag aan de onbewolkte kimmen,
Bevoorregt Petersburg! met glans en luister klimmen;
Gij hebt dat heerlijk licht zien opgaan in uw wal,
Dat Neerland glorie brengt en zegen brengen zal;
Gij hebt het feest aanschouwd, waarvan in later dagen
De naneef van ons kroost zal melden en gewagen;
Gij hebt den eed gehoord, die voor het oog van God,
Het dier verbond bezwoer en onzer kindren lot;
Gij mogt omvatten, gij bezitten in uw midden
Dat digt omkniel'd altaar, dat ons niet meê zag bidden!
Gij hebt uw schat, uw kunst, uw kostbaarheid en pracht,
Als offers van uw vreugd, aan 't heilig feest gebragt.
Benijdenswaarde! ja, met regt werd alle luister
Een schaduw van uw glans en bij uw glorie duister!
Wat wondren van alom verbaasden oog en geest!
Wat prachten bij die praal! wat feesten bij dit feest!
Wat digt vermengsel van vermaken en van spelen,

Die duizendvoud in aard en niet in doel verschelen!
Wat tal van klanken in de feestvreugd, die zoo schoon
Den maatzang vormen door verscheidenheid van toon!...
Waar wendt gij 't eerst uw blik, in zoo veel praal verloren,
Gij, trotsche vreemden, op beschaafder grond geboren!
Waar staat gij 't eerst verstomd en schaamrood of verbleekt,
Bij zulk een schat van kunst, in sneeuw en ijs gekweekt?
Zal 't bij die renbaan zijn, waar langs uw scheemrende oogen
Die gouden sleevaart zien, als enkel licht vervlogen,
Waarbij het klinkend span, in brieschend vuur ontgloeid,
Den hoef heeft afgeschud en vleuglen aangeschoeid?
Of zal die wondre bouw, die vreemde keten bergen,
Die zuilen, rij aan rij, uw hoogmoed meerder tergen,
Als gij dat trotsch gevaart', tot hard metaal gesmeed,
Gewrocht zult zien uit ijs, uit vlokken sneeuw gekneed?
Als gij die naalden ziet, die bogen en gebouwen,
Met beelden in den top, als uit arduin gehouwen,
Maar die de ontwaakte zon, als 't weder lente wordt,
Tot enkel water smelt en in den Newa stort?
Of zal nog hooger pracht, tot tooverkunst geklommen,
Uw aanblik boeijen, n verbijstren en verstommen,
Als ge in die tuinen treedt, waarin, bij winternacht,

Een zoete zomer daagt en bloem en loover lacht;
Waar vooglen zonder tal, van alle pluim en zangen,
Zich nestlen in de haag of in de twijgen hangen,
En vrucht van allen geur, door kracht van kunst gekweekt,
Met Zuiderverwen gloeit en aan de struiken steekt;
Waar licht van allen glans, met duizenden van stralen
Den gloed der zon vervangt langs heuveltop en dalen;
Terwijl die wondre hof, met al zijn pracht en lust,
Te midden van 't paleis op marmren pijlers rust? -
Die luister kwam u toe, o jubel, dat wij vieren!
Geen ons bekende praal was waardig u te sieren;
De feesttooi, die u voegt en geen beschrijven lijdt,
Moest ons een wonder zijn, zoo als gij zelf ons zijt.
Moog de afgunst en de wrok aan 't nijdig harte knagen,
Nu zulk een schitterend licht ter onzer eer mogt dagen;
Nu Neerlands luister blinkt in ieder nabuurs oog:
De glorie, die haar kroont, is de afgunst ver te hoog.

Doch, waarom wendt mijn blik, door zoo veel pracht beschenen,
Zich van die feestvreugd af, naar stiller schouwspel henen?
Of is het zacht tooneel, waarbij zich 't hart hervindt,
Nog schooner dan de glans, die 't scheemrend oog verblindt?

Zoo is het! Sluit u op, o tempel!... Heilige wanden,
Omvangt mij! Ik genaak, ik vouw ontroerd de handen.
Het orgel dreunt, de lofzang rolt, de priester bidt,
En Ruslands keizer knielt, hoe hoog ten troon hij zit.
Ja, aardsche goden, die u vreezen ziet en dienen!
Verneert en buigt u voor den troon des Ongezienen:
Smeekt heil voor Neerland af! geen waardiger gebed
Genaakt den hoogen God, die op uw smeeken let.
Knielt! roept zijn bijstand in, als bron van elken zegen.
De menschheid viert haar feest als vorsten godsdienst plegen.
De hoog geklommen praal van heel uw trotsch gebied
Wordt bij dit schoon tooneel, o magtig vorst! tot niet. -
Het naakt, het edel paar, en luider lofgezangen
Weergalmen op zijn tred, door 't hoog gewelf vervangen:
Het naakt het outer, waar Gods dienaar, in zijn naam,
Twee harten gloeit tot een, twee zielen smelt te zaam.
Het naakt, van d'indruk vol der hooge plegtigheden.
De lievenswaarde schroom der maagdelijke zeden,
De ridderlijke moed, in 't heldenhart gestort,
Wordt eenerlei gevoel, dat enkel eerbied wordt.
Een diepe stilte daalt; de lofgezangen zwegen,
Alleen de priester spreekt en blikte den hemel tegen;

't Is of uit hooger sfeer, waarheen hij opwaarts ziet,
De klank hem binnen vloeit, die van zijn lippen vliet.
De gloed van 't heilig vuur, dat vonkelt in zijne aren,
Steekt bij het sneeuw wit af van grijzen baard en haren,
En dringt de zielen in en schokt ze door zijn taal.
Hij neemt de ringen op van uit de gouden schaal,
En heft ze boven 't hoofd voor aller starende oogen,
En ziet op 't echtpaar neer, in diep ontzag gebogen.
't Is of hij weifelt, of hij stil staat, en vooruit
Een wenk der godheid wacht, eer hij den echtknoop sluit,
Eer hij den zegen spreekt en weer den zang laat schallen. -
Men wil, dat op dien stond, bedekt voor 't oog van allen,
Door 't zijne alleen gezien, aan d'oppertempeltrans
Een vreemd verschijnsel rees, gehuld in licht en glans;
Dat groote Peter zelf, die uit den doodslaap scheidde,
Des eersten Willems geest in 't heilig koor geleidde,
En neerwees uit een wolk op 't godgewijd altaar:
Zij strekten de armen uit, als zegenden zij 't paar,
En hieven 't oog naar God, en fluisterden en spraken,
Als zwoeren zij een eed, om voor hun stam te waken,
En drukten hand in hand, met waardigheid en kracht.
Dit, wil men, was de wenk, door d'outervoogd gewacht:

Toen sloot hij eensklaps, met vervoering, in hun namen,
De handen van hun kroost, hun beider telgen, zamen,
En stak de ringen aan hun vingren, en ontsloot
Nog eens den vromen mond, waaruit de zegen vloot.
Toen stegen eensklaps weer de galmen! Gang en bogen
Verroerden van 't gejuich, en wand en trans bewogen;
Het heilig amen klonk, en 't zwangere kartouw
Barstte eensklaps open en verkondigde de trouw.

Ja, plegtig is die stond en d'aanblik waard der englen,
Als harten, voor Gods oog, hun aanzijn zamenstrenglen;
Als zij hun lot, hun doel, hun uitzigt en hun hoop
Vereenen voor altoos in d'omgelegden knoop;
Als al wat hunner heet, hoe ver weleer gescheiden,
Zich weerszijds de armen reikt en nader komt in beiden;
Als afkomst en geslacht, verdeeld in aard en stand,
Zich met hen aansluit en omgordelt in hun band;
Als vreemden van elkaar, op verren grond gezeten,
Zich weerszijds magen zien, zich weerszijds broeders heeten,
En uit de reine vlam, die 't minnend paar ontgloeit,
Een dubbelwijde kring van naauwer vriendschap vloeit:
o, Kostbaar dan die band, hoe needrig ook gesloten,

Hoe schamel ook gevierd, gezegende echtgenooten!
Gij dient het doel van God, in welk een stand het zij,
En brengt de menschen tot de menschen naderbij, -
Aandoenlijk tooneel, als tweederlei gezinnen
Vereenen in hun kroost, vereenen tot beminnen;
Als vijandschap en wrok, zoo ooit die heeft gewoed,
Beschaamd terugdeinst voor het spreken van hun bloed;
Als de opgedekte koets, die 't echtbaar zal ontvangen,
Hun beider hoop vermengt, hun onverdeeld verlangen,
En in den laatsten neef, die uit dien stam ontstaat,
Nog beider leven klopt en beider adem gaat!

Maar verder, vorstlijke echt en jubel, dat wij zingen!
Spreidt gij uw zegen rond en vloeit in wijder kringen;
Van milder luister vol en rijk aan breeder glans,
Stijgt ge als een trotscher zon in ruimer sfeer ten trans,
Wijkt, minder lichten, duikt, en haalt uw flikkring onder!
Er klimt zoo trotsch een zon, er rijst zoo grootsch een wonder;
Het rijst voor Neerland op, en boeit het stugst gezigt
Aan d'onbegrensden loop en 't onbeneveld licht.
Ziet op, geslachten! ziet dat licht ten toppunt varen!
Ja, 't is uw aanblik waard, zijn luister na te staren!
Zijn zegen vonkelt, waar gij rondziet, voor uw geest,

En wie de menschheid mint, viert om ons jubel feest.
Ja, in dat eenig paar, dat, hart aan hart gezonken,
Aan 't heil zich zalig droomt, dat zij elkander schonken;
Dat wil en doel vermengt en lot en leven knoopt,
Begint een keten, die door werelddeelen loopt:
Door sluimrende eeuwen heen, die nog de ontwaking wachten
Breidt zij haar schakels uit tot wordende geslachten,
En sluit met d'eigen knoop van 't zaamgestrengeld paar
Gezinnen niet alleen, maar volken aan elkaar.
In d'uitgesproken eed, dien liefde alleen deed hooren,
Is 't heilig staatsverdrag, dat rijken bindt, bezworen;
En door des priesters mond, bij 't zeegegnen van dien echt,
Is plegtig Neerlands lot aan Ruslands lot gehecht. -
De woeste Samojeed, van 't hertevel omwonden,
Houdt met zijn rendier op, in 't ruw gareel gebonden,
En hoort verbaasd de maar, die tot zijn sneeuwhoop klonk,
Dat Anna hart en hand aan Neerlands redder schonk:
Hij peinst het wonder na, maar durft het niet vertrouwen,
Dat hij zoo ver een volk voor maag of vriend mag houên;
Dat hij van 't vreemde strand, waar IJ en Schelde vliet,
De broederarmen zich aan de IJzee reiken ziet.
Ja, brijzel, slagboom van gebruiken en van zeden!

De grenspaal is verzet, de hoefslag overschreden!
Geen liefde tot elkaar, het menschlijk hart zoo waard,
Wordt langer nu beperkt door afstand en door aard.
Geen diep gedolven gracht noch hooge bouw van muren,
Die staten scheidt van een en burenen van geburen,
Wijst meer de grenzen aan met overjaard gezag,
Hoe ver de broedermin der menschen reiken mag;
Geen nooit verzoend geschil van twistende outertolken
Schiet meer zijn banvloek uit, voortaan de spot der volken,
Noch delft de kloof weer op, die, uit den zwarten schoot
Des afgronds, veete en wrok op 't lijdend menschdom goot:
Neen, door den eigen God, wat namen ook hem noemen,
Die 't Noorden kleedt in sneeuw en 't Zuiden tooit met bloemen,
Die geen gebed verstoot, naar welk een leer gedaan,
Is Annaas eed gehoord en Willems eed verstaan.
Wel kostbaar dan uw les en 't voorbeeld, dat wij kregen,
o Driemaal zalige echt, gewenschte bô van zegen!
Gij hebt den kring verwijd, aan menschenmin gezet,
En godsdienst-haat beschaamd bij 't vorstlijk bruiloftsbed.
Vloei voort door eeuwen en geslachten! dring uw luister,
o Vorstlijk voorbeeld! door, waar de aarde zucht in 't duister.
Verspreid uw stralen, o verlichting! rein en schoon:

Een koninklijke zuil verheft zich aan uw troon.
Ja, schittrend rolt gij aan, o toekomst, die wij hopen!
Gij nadert, eeuw van licht! de slagboom sluit zich open;
Gij nadert, dag van heil, en zendt uw koestring af
Op onzer kindren wieg en op 't ons wachtend graf.
De wereld zal den glans bewondren van uw stralen;
Zijn weerschijn zal op haar van onzen hemel dalen;
Zij zal in eedlen strijd, den prikkel ons verpligt,
Wedijvren met elkaar om hooger heil en licht.
Die zegen, vorstlijke echt! zal uit uw voorbeeld wellen.
Deelt, volken! deelt de vreugd, die ons het hart doet zwellen;
Viert onzen feestdag, viert en looft hem allen luid:
Zijn kostbre weldaad strekt tot al wat leeft zich uit.
Blink, prachtig jubel, zoo vol luister en vol waarde!
Het huwlijk van den vorst beslist het lot van de aarde.

Verschriklijk klonk ons eens die waarheid! zwaar als lood
Viel ze op Europa neer, in 't barnen van den nood.
De laatste straal van hoop, die nog zoo flauw mogt blinken,
Scheen eensklaps in den nacht, den laatsten nacht, te zinken,
En streefde 't hart niet meer met nog een zweem van troost.
Rampzalig was ons lot, rampzalig was ons kroost,

Rampzalig elk verschiet, dat we in de toekomst zagen:
't Was uit! voor altoos uit! de doodklok had geslagen!
Het misdrijf zat in eere en op den troon gevest,
Toen 't heilloos monster, uit zijn gruwlenbroedend nest,
Met onbeschaamd geweld, dat niets te heilig keurde,
Een koninklijke maagd van 't vaderharte scheurde;
Toen hij van 't schendig bed, losbandig uitgespat,
De deelgenoot versmeet, die hem verheven had,
En, van het gif verhit, dat in zijne aders woelde,
Aan 't Oostenrijksche bloed zijn duivlenwellust koelde;
Toen hij Europa dwong met schaamteloos spot,
Te roemen op haar smaad, te loven voor haar lot,
En met gekocht gejuich en valsche vreugdekreten
Zijn gruwel, overluid, den hemel dorst doen weten;
Toen hij Gods priester selv', in nooit gehoorde trots,
Dorst dagen voor zijn troon, den stedehouder Gods!
En de onbevleete tong, van 't zuiver hart geweken,
Bij 't hel-verheugend feest den zegen dwong te spreken!
Toen viel ons 't wee te bang, en schrikbre twijfel rees,
Of de Almagt nog regeerde en langer vonnis wees;
Of deugd en ondeugd nog beteekende in hare oogen.
Maar, vreeslijk was de wraak van 't regtdoende Alvermogen:

Te zwaarder viel de straf naar 't misdrijf steeg in eer,
En vloek daalde op dien echt in plaats van zegen neer.

Schep lucht, o blijdschap, schal en adem! stem uw galmen!
Vlecht rozen door elkaar met maagdelijke palmen!
Hef feestgezangen aan, van mond bij mond herhaald:
Nu is de vreugde niet gehuicheld en betaald.
Neen, vurig is, o God! de bede, die wij slaken:
Zie neder van uw troon, dien wij in ootmoed naken;
Zie op den dank ter neer, die 't vol gemoed ontspringt,
En wijs de beê niet af, die tot uw zetel dringt.
o, Laat hernieuwde gunst dat kostbaar werk voltooijen:
Stort zegen op de koets, waarop wij bloemen strooijen!
Het vaderlijk gemoed, in 't juichend kroost verheugd,
Verijdt niet gestreng de kinderhoop op vreugd.
o, Maak het uitzigt waar, zoo lagchende opgerezen!
Geef ieder beeld bestaan en elke schaduw wezen;
Vaag mist en nevel weg, waar nog ons oog die ziet,
En gun ons 't vol genot van 't schoon gemaald verschiet.
Dat zult gij! Ja, voorwaar! geen loos getooide logen
Schetst ons een droombeeld, bij de ontwaking weer vervlogen;
Geen vonden van bedrog begoochlen ons gezigt:

Te heerlijk stelt ge, o God! uw wondren ons in 't licht!
'Ja!' spraakt Gij van uw troon en blikte naar beneden:
'Rijs, Neerland, hef het hoofd: uw ramp is uitgeleden;
Uw dwaling is geboet; de hemel is voldaan:
Word! vang een nieuwe jeugd, een nieuwen tijdkring aan!
Die godspraak is vervuld! die jeugd is aangevangen!
Wie sluit hier de oogen dicht en blijft in twijfel hangen?
Wat diep verstokte ziel en ijzerhard gemoed
Schiet van verrukking bij die wondren niet in gloed?
Hoe? uit den dood gewekt, in rouwfloers nog gedoken,
Van rang en roem ontzet, van schat en tooi verstoken,
Geplonderd en beroofd, maar schoon nog als weleer,
Verschijnt Europaas bruid en vraagt haar regten weer:
't Stroomt alles, als om strijd, haar tegen op haar wenken;
't Wil alles Neerlands maagd het rijkst en 't eerst beschenken:
Een kostbre gordel sluit zich schittrend om haar vast;
Een kroon versiert haar hoofd, zoo trotsch als vorsten past;
Het Noord, naijvrig in dien wedstrijd niet te wijken,
Brenghet haar het schoonst geschenk van zijn onmeetbre rijken,
En maakt zijn dierbaarst bloed, door tijd en afstand heen,
Met Neerlands edelst huis belang- en lotgemeen;
Dat huis, in glorie grijs, in adel nooit geschonden,

Aan vorst bij vorst verwant, aan troon bij troon verbonden,
Door held aan held befaamd tot in zijn jongste spruit,
Breidt nu zijn takken tot bij Ruricks neven uit.
Wie aarzelt bij dien glans de toekomst aan te schouwen?
Wie durft den hemel en zijne almacht niet vertrouwen,
Die Neerlands lief en leed, zoo lang haar naam bestond,
Met Nassaus wislend deel zoo zichtbaar zamenbond?
Ja, 'k zie hun heuglijk lot zich meer dan ooit vereenen;
'k Zie door de neevlen, die de twijfel uitspreidt, henen,
En drink met open ziel en opgetogen zin
Den vollen luister van de ontsloten toekomst in:
'k Zie weer op Neerlands kruin een oogst van lauwren steken;
Den smaad van vroeger leed door hooger glorie wreken;
Het diep gekankerd wee, hoe bang het heeft gewoed,
Door milder zegen weer vergolden en vergoed.
De bron der welvaart, die verstikt lag in haar wellen,
Barst door den weerstand heen en vangt weer aan te zwellen,
En stort des werelds schat, te lang in loop gestuit,
Met breede golven weer langs Neerlands vlakten uit.
Nog eens hecht elke draad, die zich met weezin slaakte;
De handel beurt het hoofd, als uit den dood ontwaakte,
En zwaait op nieuw zijn staf om 's aardrijks polen heen,

Maar vestigt zich ten troon op Neerlands grond alleen.
De lang verloren trouw, die volken hield verbonden,
Wordt in haar schuilplaats, wordt in Nederland hervonden,
En trekt van oord tot oord, van wat geslacht of naam,
De volken weer tot ons, in 't middenpunt, te zaam.
De wereld pleegt ons raad en huldigt onze waarde;
De vaderlandsche grond draagt weer de school der aarde;
En zeedlijkheid en deugd, hij ons op nieuw ten troon,
Blinkt bij de fakkel der verlichting dubbel schoon.
't Geluk beschenkt de vlijt met vruchten uit zijn horen;
De prikkel is vernieuwd, de krachten zijn herboren,
De grootheid is ontwaakt en neemt haar luister weer,
Maar dubbel rijk aan glans en trotscher dan weleer.

Zoo schiet een grijze tronk, van lot en loof verstoken,
Geplonderd van d'orkaan, in splinters afgebroken,
Als weer de lente keert en nederstrijkt in 't woud,
Op nieuw een jong gewas en frisscher groenend hout;
Hij spreidt met stouter kracht, al sloeg zijn kruin te mortel,
De stevige armen rond uit d'ongeschonden wortel,
En tart het jong geboomt', dat nog van stam te zwak,
Reeds neerbuigt onder 't wigt van tengre twijg en tak;

Hij houdt zijn botten op, hoe welig uitgeschoten;
Spreidt schaduw om zich heen met onbesnoeide loten;
Biedt rust en vrijplaats aan voor alle vlugt en zang,
En staaft door trotscher groei ten tweedenmaal zijn rang.

U danken wij dat heil, nog eenmaal ons beschoren,
o Stamhuis, ons zoo dier, zoo wettig uitverkoren!
U danken wij dien roem, ons andermaal gespaard,
o Godbehaaglijke echt, den lof der dichtkunst waard!
Gij geeft den feesttoon aan, dien de aarde luid hoort rijzen;
U rolt het welkom toe van kindren en van grijzen,
Als 't overdier geschenk, hetgeen een hooger Magt,
Ten borge van haar gunst, aan 't juichend Neerland bragt.
Bloei, was in glorie aan, door lot noch leed te dooven;
Draag Neerlands grootheid op uw vleuglen meê naar boven,
En leer voortaan Euroop, zoo ver uw luister boort,
Dat ook der vorsten roem aan 't vaderland behoort.
Ja, daver, kreet van vreugd en klink den hemel tegen!
Het heil van Nassaus huis is Neerlands rijkste zegen!
Schept luid, o harten, lucht, die voor haar welzijn slaat:
Het jubel van den vorst is 't jubel van den staat.
o, Hou dien dag in eer, waarop wij 't heerlijk zagen!

Begroet hem met gejuich, zoo dikwijls hij zal dagen;
Hou in uw tempels, in uw godsdienst, hem in stand:
Ja, heilig is die dag, verheerlijkt Nederland!
Vermeldt hem aan uw kroost, o ouders! Later neven,
Benijdt ons, bij 't verhaal, het heil, dat wij beleven,
En stemt de blijdschap toe, die schaterde bij 't feest,
Als gij in schrift van goud zijn hoogen luister leest.

Onbeneveld zult gij pralen
Tot bij 't jongste nageslacht,
Dag, wien duizend pennen malen,
Die niet reiken tot uw pracht!
Dag, voor Neerlands roem verrezen,
Nooit zoo heerlijk meer beleefd,
Die den naneef dier zult wezen,
Zoo lang Neerland telgen heeft!

Zouden we u geen welkom zingen,
Welkom met een gloeiend lied,

Dag, die zoo veel zegeningen
Over Neerlands beemden giet;
Die de rondgestrooide zaden,
Door uw blijden glans gevoed,
Van hernieuwd geluk beladen,
Dubbel snel ontkiemen doet?

't Noorden zag een bloem ontloken,
Kostbaar van waardij gekeurd,
Waarbij duizend bloemen doken,
Hoe begeerlijk schoon gekleurd:
De aarde hield het oog geslagen,
Waar die bloem te bloeijen stond:
Gij, o blijdste dag der dagen,
Plantte haar op Neerlands grond.

Schaatrend juichen dreef en velden,
Trotsch op dien benijden schat:
Daarbij dort, vergode helden,
Uw onsterflijk lauwerblad.

Schoone bloem uit verre streken,
Beeld van nieuw ontloken jeugd!
Gij zijt Neerlands zegeteeken,
Gij de kroon der heldendeugd.

Zorglijk zullen we u bewaken,
Pand van overdier belang!
En het regt ons waardig maken
Op den ons geschonken rang.
Bloem, die ons ter eer wilt bloeijen -
Ons ten lust en luister zijn!
Zie ons hart van liefde gloeijen:
Neem het voor uw zonnenschijn.

Pronkt, o dreven! jubelt, o beemden!
Schatert, wouden! velden, lacht!
Gretig ziet gij vriend en vreemden
Staren op uw lentepracht.
De oogsttijd, dien wij tegensnellen,
Voor geen stormen meer vervaard,

Zal van vroeger vruchten zwellen,
Zulk een schoone lente waard.

Maar wat heil het heil vermeere,
Tot hoe hoog de luister pronk',
Neerland houdt den dag in eere,
Die haar de eerste stralen schonk;
Neerland zal die lente vieren
Bij geslacht en nageslacht,
Tot de laatste stormen gieren
Van den jongsten winter nacht.

**Wapenkreet,
in maart 1815.**

Op, op! ontwaakt! te wapen! op
Wat harten heeft en handen:
't Gemuilband ondier hief den kop
En toont weer de ijzren tanden.
De wachter sliep: het reet zich los
En stuift op nieuw door beemd en bosch,
In bloeddorst en in woede;
Het grijnst zoo wreed als ooit weleer,
En zit in 't eigen moordhol weer,
Waar 't eens zijn gruwlen broedde.

Op, op! ontwaakt! den dag besteed,
Eer de avond weer zal graauwen!
Nog voelt het ondiep het leed
Der halfverminkte klaauwen.

't Geneest en heelt van uur tot uur:

Op, op! ontwaakt! de tijd is duur -
Beraad alleen te vreezen.

't Gedrogt gestuit met klem en kracht,
En 't eindelijk nu den slag gebragt,
Waarvan 't niet zal genezen!

Op, op! gevaar en lot getroost!

Ontwaakt, bedreigde broeders!

Nog spiegelt zich uw bloeiend kroost

In 't lagchend oog der moeders:

Één oogwenk nog: 't gedrogt schiet uit

En kiest en grijpt op nieuw zijn buit,

Door klagt noch kreet weerhouwen;

En zwelgt, met onverzaden krop,

Het bloed weer van uw kindren op

En tranen van uw vrouwen.

Te wapen! 't is voor hun behoud,
Uw hopen en uw wenschen!
Het is geen strijd, waar God om rouwt,
Van menschen tegen menschen:
't Is de aanval op het roofgediert',
Dat niet genoeg getuchtigd wierd -
Dat wij te blind vertrouwden;
Maar dat nog eens door hooger hand
Geslaakt werd uit den breidelband,
Opdat wij 't vellen zouden.

Daagt op, o volken, wijd en zijd!
Daagt op, wie menschen heeten!
Gods wenk roept al wat leeft ten strijd,
Hoe ver van een gezeten.
Ten kruistogt op! snelt aan, snelt aan!
't Uitheemsch gebroedsel nederslaan
En de aard van 't wee bevrijden;
De menschheid redden, God ter eer...
Ziet daar, o volken! de eigen leer',
Die wij voortaan belijden.

Trekt op dan! op, wat aamt en leeft!
Geslachten! vliegt te wapen!
Trekt op, wie vrouw en kinders heeft,
Met grijzen en met knapen!
Hij blooz', wie van beraden weet!
Het geldt wat dierst en heiligst heet:
De zwaarden uit de schede!
Geen stand verschoont, geen uitvlugt baat!
Wie niet de vuist aan 't wapen slaat,
Spant met het monster mede!

Spreekt uit den eed op 't heldenstaal,
o Wijdverspreide volken!
God hoor' dien eed in elke taal
Zich boren door de wolken!
Spreekt uit den eed, en zweert en zegt
Dat niet uw vuist, aan 't zwaard gelegd,
Te vroeg zich los zal maken;
Dat geen genot, geen rust u streel',
Voor 't ondiep uit de tijgerkeel
De zwarte ziel zal braken.

Op, kroost van Neerland! op! ontwaak!
't Geleden wee vergolden!
De tranen schreijen nog om wraak,
Die zoo ontelbaar rolden.
Nog waren, in het nachtelijk uur
De schimmen om in Woerdens muur,
En komen weerwraak smeeken:
Nog sijpelt uit hun open wond
Het bloed des nachts de wijken rond...
Bij God! wij moeten 't wreken!

Snelt aan dan, Hermans nageslacht!
Geslacht van Wolgaas dappren!
Wij volgen u met moed en magt,
Waar Nassaus vanen wappren.
Uw arm heeft ons van 't juk bevrijd,
Nu ijlen we aan uw zij' ten strijd,
En wagen bloed en leven;
Ten strijd, ons bloed en leven waard,
Die Neerland aan den dank der aard'
Een kostbaar deel moet geven.

**Krijgslied,
in maart 1815.**

Nu ijlen wij ten strijde,
En strijden onvervaard,
En, welgemoed en blijde,
Beproeven wij het zwaard.
De godheid heeft gesproken,
Gesproken in haar taal:
'De menschheid zij gewroken,
Gewroken door uw staal.'

Nu trekken wij te velde,
Te velde nu om zoen,
En oud en jong vermelde
Wat Neerlands knapen doen!

Wij trekken, wel te vrede,
Op de ons gewezen baan,
Met al de volken mede,
Die Gods bevel verstaan.

Geen monster zweept in woede,
Uit enkel lust tot moord,
Met geeselende roede,
Ons nu als slagvee voort;
Het zal ons graf niet delven
Aan 't uiterst eind' der aard',
Maar tegen 't monster zelven
Beproeven wij het zwaard.

Geen vader stond te schreijen,
Van droefheid als ontzind,
Bij 't zielverscheurend scheiën,
Te schreijen als een kind:
Hij zag de toekomst tegen,
Getroost in Gods bevel,
En gaf ons zijnen zegen
En zei bedaard: 'Vaarwel!'

Geen moeder, toen wij gingen,
Kreet deerlijk overluid,
Met raadloos handenwringen,
Noch wrong de haren uit:
Een traantje mogt er hangen
En drijven in haar oog,
Zij wischte zich de wangen
Bij 't afscheidskussen droog.

Nu trekken wij ten strijde
En strijden onvervaard,
En, welgemoed en blijde,
Beproeven wij het zwaard.
We ontrollen nu de vanen
Ten wissen val van 't rot,
Dat koel met vadertranen
En moederwanhoop spot.

En wie ons nu ontmoeten,
In 't woelen van den stoet,
Die mogen weer ons groeten
Als Neerlands wettig bloed;

Die kennen aan ons wapen
En Nassaus vrije vaan,
De Nederlandsche knapen,
Die onverschrokken staan.

Zwaait rond dan zwaard en degen,
Gezellen in 't gevecht!
Op onze schouders wegen
Herwonnen rang en regt.
Laat luid de krijgsleus schallen
En dreunen wijd en zijd:
'Ten strijde nu voor allen -
Op Gods bevel, ten strijd!'

Vaderlandsliefde.

Gewis mij zijn de menschen dier,
Zij wonen waar zij mogen;
Wie groot en goed is, daar of hier,
Is edel in mijn oogen;
Maar echter, mag ik kiezen waar?
'k Heb nog hen liever hier dan daar.

Een wereldburger ben ik niet,
Hoe grootsch die naam moog schijnen;
De liefde, die mij God gebiedt,
Begin ik met de mijnen:
Ik knoop het eerst den broederband
In 't mij gegeven vaderland.

De wereldburger staroogt rond
 Waar groote mannen rijzen,
En, hoont het ook den moedergrond,
 Hij zal hen luidkeels prijzen;
Neigt Neerland op hun wenk ten val,
Nog huldigt hen zijn lofgeschal:

Die wondre deugd, hoe schoon ze zij,
 Sloop nooit mijn boezem binnen;
Mij bleef het zoet vooroordeel bij
 Van 't vaderland te minnen;
En wie zijn welvaart lastig viel,
Dien haat ik met mijn gansche ziel.

Gewis, 'k heb allen lief in 't hart,
 Die list noch boosheid plegen;
Hun aanzigt zij dan blank of zwart,
 Ik wensch hun heil en zegen;
Maar Neerland wensch ik tienmaal meer:
Dat, vrienden! is mijn liefdeleer'.

Wat Neerlands roem verbreidt en baat,
Is ver mij 't meest van waarde;
'k Heb minder deel aan deugd en daad,
Wie ze elders pleegt op aarde:
't Is daar een namaag, dien ik min,
Maar hier, 't is hier mijn huisgezin.

Als Regulus zijn eed volvoert
En in den dood gaat snellen,
Dan voel ik, door ontzag geroerd,
Mijn borst van eerbied zwellen;
Maar als het Neerlands Beiling doet,
Dan vliegt mijn hart in laaijen gloed.

Stort Curtius zich levende af,
Met Romes wee bewogen,
Dan dreunt mijn lof hem na in 't graf,
Dan volgen hem mijn oogen;
Maar doet hier Schaffelaar als hij,
Dan stort zich heel mijn ziel er bij.

Zoo is mijn aard, zoo is mijn leer',
't Moog regt of onregt heeten;
Bij eigen deugd is vreemder eer
Mij vlugtig en vergeten;
Het eigen gaat voor vreemd belang:
Zoo leert mijn ziel, zoo luidt mijn zang.

Als Wellingtons en Bluchers moed
Het Fransch gedrogt doet vallen,
Dan tintelt mij van vreugd het bloed
Om 't handgewring der Gallen;
Maar als Oranje 't ondier stuit,
Dan gil ik mijn verrukking uit!

Dat is mijn leer', dat is mijn aard,
Dat is mij aangeboren!
Geen lof is meer mij 't luistren waard,
Laat Neerlands lof zich hooren!
Zoo klopt mijn hart, zoo klinkt mijn lied:
Een wereldburger ben ik niet.

Voorwaar, mij is hun deugd verdacht,
Die andre liefde leeren:
Die 't heiligst niet het heiligst acht,
Wat zou de schender eeren?
Die niet het meest zijn moeder mint,
Voorwaar, is een ondankbaar kind.

Neen, neen! (mijn boezem gruwt er van!)
Die schuld drukk' nooit mijn schouders!
Wie 't vaderland vergeten kan,
Beschimpt het graf der ouders;
Verguist, o schande! smaadt den grond,
Waar hem zijn wieg te toeven stond.

Gewis, mijn liefde strekt zich uit
Tot alle soort van menschen;
Zij stroomt, door grens noch pool gestuit,
Van zegenen en wenschen,
Maar eer zij reikt tot verder strand,
Besproeit zij u, mijn vaderland!

Jan Harink.

'Wie uwer is de wakkre gast,
Die de eere boven 't leven keurt,
En van des vlootvoogds eigen mast
De Spaansche vlag ter neder scheurt?
Wie, mannen, niet gewoon te vreezen,
Wie uwer wil de waaghals wezen?'

Zoo riep, van de ingeschoten plecht,
Het dapper hoofd van Hollands vloot,
In 't hevig worstlen van 't gevecht
En 't gieren van het vliegend lood:
'Wie, mannen, tot iets stouts genegen,
Wie durft Bossu dien krijgsroof plegen?'

En allen zagen weiflend neer;
Wel kloek en onversaagd van geest,
Wel jookrig naar den buit en de eer,
En voor geen wissen dood bevreesd,
Maar hooploos, schoon zij 't mogten wagen,
In 't onuitvoerlijk stuk te slagen.

En doller ging de scheepstrijd voort,
En luider klonk het woest misbaar,
En digter drong zich boord aan boord,
En boeg en steven op elkaar,
En 't weerzijdsch zwaard werd aangegrepen,
En sloeg dooreen van beider schepen.

Daar schiet Jan Harink voor den dag,
En grijpt een losgeschoten reep,
En neemt een sprong, zooforsch hij mag,
En slingert bij Bossu zich sloop,
En dringt zich door de Spaansche knechten,
Die razend op het scheepsdek vechten.

Hij klautert langs de takels op,
En houdt aan blok en touw zich vast,
En hijscht en palmt zich naar den top,
De kniën schrijlings om den mast;
En, kruijend tot de spil geschoven,
Scheurt hij de Spaansche vlag van boven.

En, rustig in 't gewaagd bedrijf,
Ziet hij manmoedig om zich neer,
En met de vlag geknoopt om 't lijf,
Daalt hij langs mast en takel weer;
En tot het dek weer afgegleden,
Daar staat hij met een sprong beneden.

En, dwars door allen, hij alleen,
Voert hij zijn krijgsbuit met zich meê;
En worstelt door 't gedrang weer heen,
En stort zich met den kop in zee,
En stijgt weer op zijn eigen steven,
En 't roekloos waagstuk is bedreven.

Maar ijlings geeft een gierend lood,
Uit 's vijands bussen losgebrand,
Hem 't eerloon van den heldendood,
Den dood voor 't heilig vaderland,
En werpt hem, door en door geschoten,
In 't midden van zijn scheepsgenooten.

Al suizlend van den kogelslag,
Geveld om niet meer op te staan,
Ontknoopt hij de omgewonden vlag
En reikt haar nog zijn makkers aan;
Toen legt hij 't hoofd gelaten neder,
En opent nimmer de oogen weder.

Maar uit het graf, waarin hij zinkt,
Ontsnapt en zweeft en stijgt zijn faam,
En met den glans des adels blinkt
Zijn eertijds diep vergeten naam:
Hij staat geboekt in 's lands geschichten,
En schittert nu in mijn gedichten.

Het kerkgebouw.

Steek den spitsen top omhoog,
Rijs van uit uw looden zwaarte,
Schemer, plegtig kerkgevaarte,
Mij van uren ver in 't oog.
Wees gegroet, bemoste toren,
Statig, boven stad en woud,
Hoog en heerlijk opgebouwd,
En in 't ledig ruim verloren!
Wees gegroet, vergrijsde dom,
Die in d'afstand op komt dagen!
Voer, van uit mijn mijmervlagen,
Tot de menschen mij weerom.

Hier, aan 't laf gewoel ontweken
Van een beuzelzieke stad,
Dool ik, langs een eenzaam pad,
Peinzend om door stiller streken.
Ver ontvlood ik al den waan,
Al 't gedroomd gezag der dwazen,
Die, van trotschheid opgeblazen,
De oogen tergend om zich slaan.
Hier verpest de damp der steden
d'Adem en 't geweten niet;
Hier verbieden wet noch zeden
Wat het hart als pligt gebiedt;
Hier stort liefst het lot zijn horen
In den vuigsten schoot niet neer;
Hier beleedigt oog en ooren
De overmoed zoo stout niet meer...
Gij, nogtans, vergrijsde toren,
Roept mij tot de menschen weer.

Elders, waar mijn blikken weiën,
Waar men beuzelt, spilt en slooft,
Springen mij uw harde keijen,

Trotsche steden! tegen 't hoofd:
'k Zie den hoogmoed, suizeldronken
Van zijn ingebeelden rang,
Eerbied en ontzag geschonken
Door het kruipend zelfbelang;
'k Zie de waarheid stout belogen,
Als zij maat en weegschaal houdt,
En de grootheid afgewogen
Naar de zwaarte van het goud;
'k Zie behoefte, neergekrompen
Voor de geesels van den smaad,
Dieper schuwen om haar lompen
Dan de schande en de euveldaad;
'k Zie het scheuren van de banden,
Waarin God ons zamensnoert,
En het dwaas verschil van standen
Telkens hooger opgevoerd;
Duizend vonden, even schrander,
Even tergend voor 't gevoel,
Deelen wezens van elkander,
Die bestaan voor 't eigen doel;
'k Zie gehoorzaamd en geboden

En verheerlijkt en veracht,
Als of onderscheiden goden
't Menschdom hadden voortgebragt;
'k Zie het, ja, en diep bewogen,
Diep geschokt in 't vol gemoed,
Keer ik van een schouwspel de oogen,
Dat mij schaamrood worden doet.

Maar de klokslag in den toren,
Grijze tempel! klept en luidt;
't Orgel dreunt door welf en koren,
Die ge aan allen opensluit;
Groot en klein betreedt uw drempel,
't Zij in 't linnen of in 't goud;
Arm en rijk vervult den tempel,
Waar de Godheid zitting houdt.
De een zij statig aangereden,
Uitgedost met pracht en zwier,
De ander barvoets ingetreden:
Kleed noch aanzien gelden hier.
Allen, hoe in stand verscheiden,
Hoe verdeeld door 't grillig lot,

Allen, knecht en koning beiden,
    Kennen zich gelijk voor God;
Alles naakt den troon der troonen,
    Met het regt van d'eigen rang;
Allen mengen luid hun toonen
    In 't eenparig lofgezang;
Allen plengen de offergaven,
    In 't gebed aan God gebragt;
Allen knielen op de graven,
    Waarin arm en rijk vernacht;
Allen sluiten hier zich nader
    En vergeten smaad en waan;
Allen roepen d'eigen Vader -
    Allen hem als kindren aan;
Allen staven - wat zij wenschen,
    Wat zij bidden van omhoog -
Dat zij allen evenmensen,
    Broeders zijn in 's Vaders oog.

Daarom heft gij 't hoofd naar boven,
    Daarom steekt gij hemelwaart,
Prachtig uit bij hut en hoven,

Grootsch en statig kerkgevaart!
Laatst gedenkstuk, dat op aarde
Van het regt der menschen rijst,
Dat hun aller zelfde waarde,
Hun gelijken rang bewijst;
Grijze tempel, trotsch van tinnen
Die tot eerbied plegtig wekt,
Die van buiten als van binnen
Oog en geest ten hemel trekt;
Kostbaar pronkstuk! blijf in wezen,
Wat verouder' of verdwijn',
Tempel, God ter eer gerezen,
Waar de menschen menschen zijn!
Vest uw zuilen, hef uw bogen,
Beur uw grijs bemosten top:
Neergedrukten, slaat er de oogen -
Aardsche goden, staart er op.

De moeder aan haar zuigeling.

Kom dan, kom dan, dierbaar wicht!
Willen de oogjes nog niet dicht?
Kom dan, reik me uw handjes tegen.
Hebt gij nog al - nog al dorst?
Zie, daar is de moederborst,
Nogmaals voor u losgeregen:
Jongen, voor wien anders toch
Volt haar God zoo mild met zog?

Zie, nu lacht en lonkt hij weer!
Nu dan, jongen! leg u neer;
Woel en wieg in moeders armen:
Daar stilt elke kinderklagt;

't Hoofdje rust en slaapt er zacht:
Zoo kan dons noch purper warmen!
Nergens, waar ge u nederstreckt,
Ligt gij liever toegedekt.

Wie is, jongen! zeg het mij,
Rijker nog dan ik en gij,
Rijker met zijn aardsch vermogen?
Vader vraagt het honderd keer:
Vrouw, wat wenscht en wilt ge meer,
Moeder, die uw kind moogt zogen? -
Ja, waarachtig, ik ben rijk:
Jongen, vader heeft gelijk.

Neen, geen aardsche rijksvorstin
Smaakt dat in haar hofgezin,
Kent dat in haar grootsche woning;
Zij heeft met haar eigen bloed
Nooit haar eigen kroost gevoed,
Nooit de kindren van den koning:
De arme, met haar rang en schat,
Heeft nog nooit geluk gehad!

Droevē moeder! hulploos kind!
Och, het krijt zich de oogjes blind,
En zij mag zijn leed niet sussen;
Vreemde bijstand, veil voor elk,
Laaft het met gehuurde melk,
Troost het met betaalde kussen;
Maar geen warme moedermin
Tintelt er of leeft er in.

Nu dan, jongen! lesch den dorst;
Wieg en slaap aan moeders borst;
Hou er 't mollig handje tegen:
U behoort zij, u geheel!
Kostbaar, jongen! is ons deel:
Ruilt gij wel voor goud uw zegen?
Neem wat in mijn aders vliet:
Koningskindren hebben 't niet.

De dag van morgen.

't Licht des daags is uitgebluscht,
De avond haalt zijn sluijer neder,
Maan en sterren tintlen weder;
't Matte ligchaam neigt tot rust;
Zwanendons en varen wacht:
Moêgewaakten! goeden nacht!

Morgen blinkt het zonlicht weer.
Vriendlijk ging het prachtig wonder
Lonkende aan de kimmen onder;
Schoon en schittrend dook het neer:
Morgen, sprak zijn laatste lach,
Morgen komt een nieuwe dag.

Morgen? morgen! zorglijk woord!
Weet hij, die het uit mag spreken,
Hoe het licht hem aan zal breken,
Als een nieuwe morgen gloort?
Weet hij, die zich nederstrekt,
Wat hem vóór den morgen wekt?

Welig ruischt u 't golvend graan,
Bouwman! langs den akker tegen;
De oogsttijd komt met al zijn zegen;
Morgen zal de sikkel gaan!
Morgen plast de hagel neer:
't Is voor u geen oogsttijd meer.

Gistren reed langs straat en gracht,
Rijkaard, u de feestkoets henen;
Rollend klonk het langs de steenen,
Dat gij aankwaamt met uw pracht:
Morgen brengt uw koets de maar,
Dat gij neerligt op de baar.

Heden juilt uw feestgeschal,
Belzazar, door hof en zalen;
Boelen wilt gij en onthalen,
Tot de morgen dagen zal:
Dezen nacht nog schrijft een hand
U de doodstraf aan den wand.

Morgen, morgen! zorglijk woord!
Damp, waarop wij zuilen bouwen,
Hoe bedriegt ge 't blind vertrouwen,
Met wat droomen vlugt gij voort!
Wat verdwijnt er en verschijnt,
Als gij aanbreekt of verdwijnt!

Wissel' hoop en vrees om beurt,
Hoop en vrees beschaamt ge beide:
Morgen lacht wat gistren schreide,
Heden juicht wat morgen treurt:
Morgen komt de slaaf tot eer,
En de dwingland suizelt neer.

Schrik en angsten staaplen op,
Vreeslijk zwelt hun looden zwaarte;
Dreigend naakt het schrikgevaarte;
Morgen plet u 't wigten kop:
Morgen, als het zonlicht daagt,
Zijn de bergen weggevaagd.

Niet zoo hooploos dan in 't leed,
Lijders, in den rouw gezeten!
Morgen zal het gisten heeten,
Wat van daag nog heden heet;
Morgen breekt een ochtend aan,
Dien nog niemand op zag gaan.

Zuchtende in den kerkermuur,
Jozef, zwart en boos belogen,
Staan u smaad en straf voor oogen;
Wacht ge ze ieder morgenuur:
Hoor! daar gaan de grendels af,
En gij zwaait een koningsstaf!

Tast niet, naar uw blindheid giss',
Menschen, in het diepst verborgen;
Rekent bij geen dag van morgen,
Dag, die nooit aanwezig is;
Die, zoo ras hij heden heet,
Ander lief brengt - ander leed.

Niet zoo trotsch het hoofd gebeurd,
Blijden, wat uw deel moog wezen;
Weer een dag verschijnt na dezen:
Droeven, niet zoo diep getreurd.
Wie van daag geniet of lijdt,
Morgen is een andre tijd.

Mijne vrienden.

Wie elk genot van 't leven vlugt,
Altoos om elke dwaasheid zucht,
Altoos het strak en stroef gelaat
In d'eigen norschen rimpel slaat,
En nooit tot vreugd zich stemmen liet,
Dien tel ik bij mijn vrienden niet.
Wie altoos wikt en altoos weegt,

En nimmer iets dan wijsheid pleegt;
Wie nooit, hoe gul de vriendschap schonk,
Een enkle teug te meerder dronk,
Noch ooit zijn inborst openplooit,
Die noem' zich bij mijn vrienden nooit.

Waarachtig, 't staat bij hem niet goed,
Die altoos afmeet wat hij doet;
Die nimmer zien laat in zijn hart,
Is wis van binnen vuil en zwart;
Die gruwt van alle levensvreugd,
Is koud voor alle menschendeugd.

Maar hij, die met den blik omhoog,
Zijn ziel laat tintlen in zijn oog;
Die, wijs en waardig als een man,
Zich als een kind verheugen kan,
En schaatren aan den vriendendisch,
Die zegg', dat hij mijn makker is!

Want hij is braaf, want hij opregt,
Die meet noch afweegt wat hij zegt;
Die pijnlijk nooit zijn aard bedwong,
Maar 't hart laat rollen van de tong,
En lezen laat in 't rond gemoed:
Waarachtig, die is rein en goed.

Bij hem zijn hart en ziel in rust,
Die gloeijen kan van levenslust;
Die dartlen kan met kinderzin,
Heeft kinderdeugd en onschuld in;
Die dischvermaak en feestvreugd mint,
Waarachtig, is een menschenvrind.

Tuigt allen, broeders! tuigt om strijd,
Wanneer gij braafst en edelst zijt:
Bindt niet de vreugd om allen heen
Den band der liefde meer tot een?
Is in de blijdschap niet uw hart
Gevoeligst voor den kreet der smart?

Dan is ons 't weldoen zoet en ligt;
Genoeglijk dan is elke pligt;
Dan drukt de waarheid, zilverblank,
Haar uitspraak af in elken klank;
Dan heeft ons hart, van veete vrij,
Geen denkbeeld meer wat wrevel zij.

Dan schiet, in 't ruischend feestgeluid,
't Ontvlamd vernuft zijn vonken uit,
En tintelt met verfijnden gloed,
Verjongt en kittelt brein en bloed,
En tooverd op den rijken disch
Wat smaaklijk voor de zielen is.

Dus reik ik hem de broederhand,
Die met mij heult en zamenspannt;
Die, na de zorgen van den dag,
Den avond wijdt aan luim en lach;
Die met een hart, als goud zoo rein,
Den toom viert aan 't geslepen brein.
Voor hem dan schenk ik, blij van zin,
Den romer aan den feestdisch in;

Voor hem dan zwier ik, hem ter eer,
Den vollen beker heen en weer,
En drink, als 't op de vriendschap luidt,
Voor hem, in eene teug, dien uit.

Het dichterlijk geluk.

Uitgesproken in de openbare zitting der tweede klasse van het Koninklijk Instituut, op den 10 van slagtmaand, 1820.

Het dichterlijk geluk.

'k Ruil voor Sardienjes zeekoralen,
Voor Perzies parelvangst, op de oevers uitgestrooid,
Noch voor Potozies erts noch Mexicoos metalen,
U, diergeliefde citer, nooit.
'k Gaf voor een hairband van robijnen,
Een rijkskroon uit Golcondaas mijnen,
De lauwen van de dichtkunst niet;
Ik koos voor de uitgezochtste schatten,
Die de aarde en de oceaan omvatten,
De zege van 't onsterflijk lied.

Doet krimpen voor uw wapentuigen,
Gij, Cesars, wie den nek beweegt;
Maar harten, stug als de uwe, buigen,
Ziet daar, wat slechts de dichter pleegt.
Sleept de offers, aan uw voet versmeten,
Gij soudeniërs, in juk en keten,
Door tranen en door rookend bloed;
Maar zielen tot verrukking dwingen,
En tranen van genot ontwringen,
Ziet daar, wat slechts de dichter doet.

o, Wel hem, wien dat alvermogen
Mag vonklen in de ontvlamde ziel;
Op wien die straal van 't licht, verhuld voor stoflijke oogen,
Die sprank der Godheid nederviel!
o, Wel hem, die in 't innig blaken,
Dien toon, dien welklank weet te slaken,
Die 't stugst gemoed zijn schors ontvoert;
Die 't ongevoel om tranen vragen -
Het ijskoud bloed in vlam kan jagen,
En 't hart tot op den bodem roert.

Hij is de rijksmonarch van de aarde,
Die zielen in zijn boeijen knelt!
Geen koning hem gelijk in waarde,
Die werelddeelen wetten stelt.
Hij heerscht tot over nageslachten
En eeuwen, die de ontwaking wachten,
Als godspraak, scheidsman, vorst en heer;
Als vreugd der goeden, schrik der snooden,
Als regter over aardsche goden -
Verkondiger van schande en eer.

Wie is hij, de onmensch, zoo vermetel,
Die 't wrevel hart verstaalt voor 's dichters toovertoon?
Geen Dionys op Syracuses zetel,
Geen Nero op den wereldtroon!
Bij 't ruischen van zijn citersnaren,
Ontroeren de aartsgeweldenaren,
Al zwaaijen zij een wereldstaf;
En, siddrend voor zijn alvermogen,
Zien ze uit hun hoogte hem naar de oogen,
En beedlen hem een lauwer af.

Maar, luttel hem, dat heerschapplegen,
Dat kluistren van wat adem haalt,
Die magten, voor hem afgestegen,
Die cijnzen, die hem de aard betaalt:
Het kennen van zijn hooger waarde,
't Gevoelen van zijn rang, niet afgeborgd van de aarde,
Het tintlen van den gloed, die opwaarts henen blaakt,
Het leven in zijn kloppende aren
Des Gods, die hem is ingevaren,
Ziedaar, wat hem benijdbaar maakt.

Dat doet hem 't hart en 't hoofd verheffen,
Op rang en voorregt fier en stout,
't Inwendig weten en beseffen,
Dat hij een God gehuisvest houdt.
Dat doet hem, d'aanblik rondgeslagen,
Het broed van wormen diep beklagen,
Dat naast hem op den stofklomp woelt,
En, zin noch ziel omhoog geheven,
Gedoemd om aan het slijk te kleven,
Geen zanggodes in de aadren voelt.

Dan kent hij zich doorluchter wezen,
't Omkleedsel, dat hem prangt, te groot,
Voor beter sferen uitgelezen,
En reiner geesten stamgenoot.
Dan voelt hij, van het stof omwonden,
Maar aan een hoogren teelt verbonden,
Wat eertaak hem is aangeduid:
Dat hij, verwant aan beider kringen,
In de ordeschaakling aller dingen,
Het eindig aan 't oneindig sluit.

Te weinig dan wat de aard hem zamel,
Die blik en eerezucht hooger slaat;
Haar loover is zijn kruin te schamel,
Wien rijker kroon te dragen staat!
Bewust van waar zijn afkomst reket,
Ziet hij den kreits voorbij, die de aarde is afgeteekend,
En kreunt zich harer gunst niet meer:
De vleuglen aan den geest getogen,
Ontsnapt hij aan haar scheemrende oogen,
En zet zich bij zijn Oorsprong neer.

Daar schuilt hij voor de martelslagen,
 Waaronder al wat stof is zucht;
En, afgemat van aardsche plagen,
 Schept hij in ruimer hemel lucht.
Het noodlot zwaai' zijn gramste roede,
 Geen Godheid buigt zich voor zijn woede,
 Geen dichter neigt den geest er voor!
De traan moog bigglen langs zijn wangen,
 Hij stort zijn weemoed in zijn zangen,
 En weelde stroomt zijne aders door.

Ginds sleept, langs klip en steenrotsbrokken,
 Met de aakligheid des nachts alleen,
Zich Konaas zanger voort, vergrijsd van baard en lokken,
 Door najaarsmist en stormen heen.
't Is doodsch en ledig in zijn hallen;
Malvina slaapt in 't graf en Oscar is gevallen:
 Geen nazaat, die hem de oogen sluit!
Hij mengt zijn klagten met de orkanen...
o, Zalig is hij met zijn tranen,
 Want Ossian behield zijn luit.

Wie is dat, die door vlek en steden,
Behoeftig, blind, verkleumd, verbleekt,
Met lompen om de naakte leden,
Een aalmoes voor zijn nooddrift smeekt?
Wie is dat? op zijn lippen weemlen
De oraaklen en 't geheim der heemlen,
En stroomen in zijn zangen neer:
Wat telt hij jammren, ramp en nooden?
Hij huist en zetelt bij zijn goden...
Benijdt hem, vorsten! 't is Homeer.

Vrijmagtig, aarde en stof te boven,
Ontwassen aan wat eindig heet,
Ontvlamd om niet weer uit te dooven,
Belacht de dichtgeest lot en leed.
Wat aardsche kluister zou hem teuglen?
Een hooger luchtstroom draagt zijn vleuglen;
't Oneindige is hem uitgespreid;
En, opgestegen, omgevaren,
Vergeten wie hem lauwren garen,
Smaakt hij zijne onafhankelijkheid.

Wie schetst die weelde, nooit genoten
Met kouder bloed dan dichtrenbloed?
Dien wellust, uit den God gevloten,
Die 't hart des zangers kloppen doet?
Geen zingenot, hoe hoog gedreven,
Wat toovervonden 't prikking geven,
Dat afbeeldt wat zijn ziel geniet,
Als de aandrift, die zijn borst doet gleeijen,
In sprankels, die tot zangen vloeijen,
Zich vonklend van zijn lippen giet.

Dan blinkt de rijksstaf in zijn handen,
De scepter van den wereldkloot;
Dan slaat hij al wat aâmt in banden,
En kent zich zalig, vrij en groot.
Zijn almagt schokt en scheurt het harte,
Zijn adem droogt den traan der smarte:
Hij is een God, die wondt of heelt;
Die, moog hij vloek of zegen slaken,
Zijn bovenaardsch genot blijft smaken,
En in geen aardsche kwelling deelt.

Wie durft uw rang den zijnen heeten,
o Dichter! wie bekleedt uw zij?
Geen ander is zoo hoog gezeten,
Geen ander heeft een magt als gij.
Wie snelt als gij zijn schors te buiten,
En dwingt de heemlen zich te ontsluiten?
Geen ander, die uw opvaart waagt!
Wien volgt er, door den stroom der jaren,
Die wierook der ontelbre scharen?
Geen ander, die uw lauwren draagt!

'k Ruil voor Sardienjes zeekoralen,
Voor Perzies parelvangst, op de oevers uitgestrooid,
Noch voor Potozies erts noch Mexicoos metalen,
U, diergeliefde citer! nooit.
Wat zoudt ge in plaats mij geven mogen,
Verlokkend aas in kinderoogen,
Verblindend slijk uit mijn en meir?
't Onzinnig graauw, door schijn te doeken,
Moog schatten in een drashoop zoeken,
De dichter haalt ze uit hooger sfeer.

'k Misgun het zaamlen en het sloven,
Gij, aardsche goden! uwer geen;
Bestraal' mijn' geest de glans van boven,
Wroet gij uit d'afgrond gruis en steen.
'k Zie al hun schittren en hun flonkren
Bij 't blinken van één traan verdonkren,
Die op mijn zangen nedervliet.
'k Gaf voor den hairband van robijnen,
Noch rijkskroon uit Golcondaas mijnen,
De lauwren van de dichtkunst niet.

Meizang.

Zijt gij daar weer, schoone Mei,
Met uw kruidjes en uw knoppen,
Met uw groen in beemd en wei,
En uw zoele regendroppen?

'Welkom, welkom weer in 't land!
Fluit en tjilpt het in de boomen,
Gonst en suist het in het zand,
Kwakt en kwaakt het in de stroomen.

Al wat ademt tiert en leeft
Met verjongd gevoel in de aren;
'Welkom!' roept wat adem heeft:
'Welkom!' trillen ook mijn snaren.

Heil en welkom! Jong en oud
Doet gij 't hart van wellust gloeijen,
Schoone, die uw kleur behoudt,
Zonder kwijnen of verbloeijen.

Veertig keeren zag ik u,
Veertig maal op nieuw herboren,
Telkens even schoon als nu,
Nu zoo schoon als ooit te voren.

Vreugd en weelde lacht in 't veld;
Storm en bui houdt op met huilen;
't Laatste vlokje sneeuw versmelt,
Waar het nog zich mogt verschuilen.

Jeugdig als in 't scheppingsuur,
Groenen, kleuren dal en dreven;
Onverouderd pronkt natuur,
Weer door u beziel met leven.

Echter vaagt uw tooverstaf,
Waar hij jeugd en vreugd moog wekken,
Schoone Mei, geen rimpel af
Van mijn sombre wezenstrekken.

Zie, daar zit een vlok gestrooid,
Voorbô reeds der winterjaren,
Die gij, Meimaand! niet ontdooit,
Niet kunt smelten uit mijn hairen.

Telkens als gij daagt in 't kruid
En komt lonken op mijn lokken,
Steekt er 't wit al meerder uit
Van op nieuw gestrooide vlokken.

En na heen en wederkeer,
(Is mij levenstijd beschoren)
Vindt ge digt besneeuwd mij weer
En van koude stram gevoren.

Eindelijk daalt gij nogmaals af
En verjongt weer al 't geschapen,
Maar vindt mij verstijfd in 't graf,
Waar ik eenzaam lig te slapen.

Mogt dan, mogt uw deernis dan
De ijskorst van mijn lijksteen dooijen,
En een bloem, in plaats er van,
Op mijn kil gebeente strooijen!

Mogt gij, (dat waar zoet en zacht!)
Als ge 't loof steekt aan de struiken,
Als natuur herleeft en lacht,
Mij de brekende oogen luiken!

Blijder zou mijn doodsuur slaan,
Als de vooglen 't mogten slaken,
En mijn hoop van op te staan
Door het bottend kruid ontwaken.

Schoone Meimaand! wees mij goed:
Zij dat voorregt mij gegeven!
Hoor nog eens mijn welkomgroet,
Bij mijn afscheidsnik van 't leven.

De Spaansche broeders voor Haarlem.

Wel haat ik hem uit 's harten grond,
Wie Neerlands omkeer zoekt;
Wie ooit haar welvaart tegenstond,
Mij is zijn naam gevloekt.

Wel gaarne wierd mijn eigen vuist
In 't heilloos bloed gedoopt
Des Spanjaards, die mijn land vergruist,
Des Franschmans, die het sloopt.

Maar grootheid toch, en deugd van ziel
En edelheid van aard,
Aan wien zij ook ten deele viel,
Is lof en liefde waard.

Zij treft en roert mij 't vol gemoed,
Al pleegt haar blank of zwart,
Al steekt zij in een Spanjaards bloed
Of in een Franschmans hart.

Ook wijzen 's lands historieblaân,
In Neerlands staatskrakeel,
Hun deugden naast hun gruwlen aan,
Al scheelt het aantal veel.

Dat is opregt! dat is naar pligt,
En vreemd van vuig belang!
Dat voorbeeld geeft mij 's lands geschicht:
Dat voorbeeld volgt mijn zang.

Hoort toe dan al wie grootheid schat,
In welk een borst zij slaat:
Ik breng uit 's lands historieblad
Een schoon bedrijf op maat.

Voor Haarlems fel bestreden muur
Is 't roerend stuk bestaan,
Toen Alvaas zoon door zwaard noch vuur
De poort mogt op doen gaan.

Toen Alvaas zoon, in strijd op strijd,
Rondeel en schans verwon,
Maar, rood van woede en bleek van spijt,
De stad niet krijgen kon.

'Voort, knechten!' riep hij, 'knechten, voort!
Verduurt zoo diep geen hoon:
Bestormt en dwingt mij wal en poort:
De plondring zij uw loon.

Wat smaad, wat onuitwischbre schand,
Zoo ons de prooi ontsprong!
Zoo ons de zwakste stad van 't land
Tot aftogtblazen dwong!

Voort, knechten! voort met zwaard en vuur!
Bestormt en beukt en blaakt!
Zet Spanjes vaan op Haarlems muur
En stroopt de muiters naakt!

Zij stormden aan met drom op drom,
En beukten wal en poort,
En staken brand in huis en dom
En drongen vechtend voort.

En aaklig gonsde 't fluitend lood
Door 't bang geklep der klok,
En schriklijk was de stad in nood
Van zoo geducht een schok.

En woelend drong door straat en stad
Zich oud en jong bijeen,
En al wat zwaard en handen had,
Vloog poort- en vestwaarts heen.

De mannen volgden Ripperda,
Het heldenhart in gloed;
De vrouwen volgden Kenau na,
De ziel in mannenmoed.

En vreeslijk vlamden zwaard en vuur,
In 't worstlen van den kamp,
En rood van bloed zag wal en muur,
En zwart van smook en damp.

En schriklijk trof uit raam en pui,
Uit gevel, nok en goot,
Den Spaanschen kop een hagelbui
Van zwavel, pek en schroot.

En, weggestuwd en zaamgeprest,
En op elkaar gehort,
Werd man aan man van wal en vest
Naar onder neer gestort.

En, voortgejaagd en nagesneld,
Verdrongen en verwond,
Vlood hoop aan hoop, door gracht en veld,
Verstrooid en wild in 't rond.

Daar ziet op eens Fernando om
En staat verwilderd stil:
'Joan! waar zijt ge? broeder, kom!'
Zoo kreet hij met een gil.

Hij zoekt al rond en roept alweer,
Maar zonder vrucht of baat:
Hij zag zijn broeder nergens meer,
En wist geen hulp of raad.

'Waar zijt gij,' riep hij, 'broeder! waar?
De schrik bekruipt mijn ziel!
Wij zouden vallen naast elkaar,
Zoo een van beide viel.

Gij zoudt u hechten aan mijn zij',
Waarheen ik drong of week:
Wie werd er trouwloos, ik of gij?
Joan, mijn broeder, spreek!

Hij grijpt een weggeworpen schild
En zaamt nog eens zijn kracht,
En dringt zich, onversaagd en wild,
Terug door veld en gracht.

Hij breekt de breede benden door,
Die vloten langs zijn pad,
En bakent zich een lijnregt spoor,
Terug naar schans en stad.

Hij dringt door Haarlems burgers heen,
Die stroomden uit de poort,
En woelt zich, onbesuisd, alleen
Naar muur en veste voort.

Hij naakt de stad, hij haalt den wal,
Maar kracht en adem kwijt,
En ziet het onafzienbaar tal,
Dat neerviel in den strijd.

Hij hijgt en zwoegt, en wischt zijn zweet,
Dat neerdrupt op den grond,
En roept, met telkens luider kreet,
‘Joan, mijn broeder!’ rond.

En afgetobd, tot zwichtens mat,
Betast hij lijk aan lijk,
Verminkt, gezengd, met bloed bespat,
En neergeploft in 't slijk.

Hij schouwt en monstert een voor een,
En dwaalt de rijen door,
Door stervenden en dooden heen,
En zoekt dien hij verloor.

Hij staart op rusting, helm en kleet,
Vervuild van slijk en kruid,
En roept op nieuw, met banger kreet,
‘Joan, mijn broeder!’ uit.

Intusschen mikt van Haarlems wal
Een wel bestierd geweer...
Daar brandt het schot, daar dreunt de knal,
En 't lood sist naast hem neer.

Maar vlamme' en kraak' het langs zijn kop,
Hij geeft om kruid noch lood:
Hij zoekt Joan, zijn broeder, op,
Of nevens hem den dood.

Hij wrijft het bloed van elk gelaat,
En dringt al voort en voort;
En staroogt waar nog adem gaat,
Of waar hij ritslen hoort.

Hij schudt en wentelt man voor man,
En schrikt op eens, en beeft!..
En, hemel, ja! dat is Joan....
Dat is Joan! hij leeft!

Dat is Joan! hij leeft, hij snikt,
Hij strekt zijn armen uit;
Dat is Joan, die om zich blikt,
Maar weer zijn oogen sluit.

Verschriklijk had een kogelslag
Zijn helm van een gekloofd,
En 't brein, dat bloot en open lag,
Ontwol het gapend hoofd.

En kermend riep hij, zwak en bleek,
Den dood om uitkomst aan,
En 't harte, dat van pijn bezweek,
Zou nu niet lang meer slaan.

Fernando wringt de handen zaam,
En ziet wanhopend uit,
Maar scheidt zich raad in 's Hemels naam,
En neemt een kort besluit.

Hij slingert lijk aan lijk ter zij',
Dat om en op hem ligt,
En maakt hem borst en lenden vrij
Van hun benaauwend wigt;

Hij rijgt hem helm en pantser los,
Ontgordt hem kraag en zwaard,
En tilt hem uit zijn wapendos,
En 't hangend hoofd van de aard;

Hij perst en sluit de breede wond,
Die vreeslijk bloedt en gaapt,
En windt er doek en lijnwaad rond,
Dat hij van 't slagveld raapt;

Hij zeult hem op zijn schouderblad,
Met ingespannen kracht,
En slibbert langs het drassig pad
Met de opgeladen vracht.

Hij schrijdt met lange schreden voort,
En gunt zich rust noch duur,
Terwijl hij schot op schoten hoort,
Die daavren van den muur.

Hij rept zich wat hij kan en mag,
Door puin en scherven heen,
En schrikt en rilt bij elken slag,
Maar voor Joan alleen.

Hij worstelt zich door grep en sloot,
En waadt door veld en voor....
En, God! daar vaart een vliegend lood
Hem 't hijgend ligchaam door!

Het slaat hem tegen 't schouderbeen,
En scheurt door vel en huid,
En breekt door vleesch en pezen heen,
En barst van voren uit.

Hij zijgt, en kromt zich in elkaar,
Maar houdt zijn broeder vast,
En denkt aan wee noch lijfsgevaar,
Maar om zijn dierbren last.

Het bloed gudst langs zijn lenden neer
En sijpelt door zijn kleed:
Toch heft hij 't krimpens ligchaam weer,
Dat drijft in bloed en zweet.

Hij waggelt, op zijn zwaard geschoord,
En strompelt voet voor voet,
En kruipt en tobt en worstelt voort,
Schoon nat van zweet en bloed.

Hij klemt zich aan zijn dierbren buit,
En wint al steê aan steê,
En reikt en rekt en grijpt vooruit
En sleept zijn schreden meê.

God dank, God dank! hij ziet zijn tent
En naakt haar meer en meer,
Bereikt, betast, betreedt ze in 't end,
En stort er aamloos neer.

Hij stort er met zijn vracht belaân,
En heft de zwakke stem,
En wijst zijn broeders toestand aan,
En smeekt om hulp voor hem. -

De veldheer, voor geen deugden koud,
Schoon Alvaas wreede zoon,
Zet op hun beider lijfsbehoud
Een hoog en heerlijk loon.

En beide, tot den dood gewond,
Maar voor elkaar gespaard,
Hernieuwden weer hun oud verbond,
Zoo trouw een liefde waard. -

Wat spijt, zegt menig ligt, met smart,
Geroerd van 't schoon bedrijf,
Wat jammer, dat zoo vroom een hart
Stak in een Spanjaards lijf:

Maar menig voegt er zeker bij,
In weerspraak op dien toon:
De deugd, in welk een dos het zij,
Is altijd even schoon.

**Tafereel van de overwintering der Hollanders
op Nova Zembla,
in de jaren 1596 en 1597.**

**Met den gouden eereprijs der Hollandsche Maatschappij van Fraaije
Kunsten en Wetenschappen in den jare 1819 bekroond.**

*With living colours give my verse to glow:
The sad memorial of a tale of woe!*

FALOONER.

**De overwintering der Hollanders op Nova Zembla,
in de jaren 1596 en 1597.**

Nog hield het schriklijk pleit van dwang en vrijheid aan;
Nog droeg der vaadren erf de Spaansche legervaan
En dronk om strijd het bloed van landzaat en van vreemden;
De kneuzende oorlogsvracht beploegde Vlaandrens beemden,
En Neerlands weeke grond hijgde onder 't wigt van wee.
Toch hield haar vlag zich op, en dekte land en zee,
En woei in eere rond en de overwinning tegen.
Kastielje kromp terug voor Maurits heldendegen,
En de Ooster-indiaan, op Javaas kust begroet,
Bevrachtte Neerlands vloot met 's werelds overvloed.

Europa zag, verbaasd, het rijzend wonder wassen, -
Het ongekend kleinood, verscholen in moerassen,
Uit wier en dras geweld; - dat, onbevlekt en schoon,
Welhaast als keurgesteent' zou vonklen aan haar kroon.
Reeds wendde Houtmans kiel, in Gamaas wed gedreven,
Door 't zog des Portugees, naar Bantams reê den steven;
Reeds grijpt Van Noord het roer, en stuurt zijn ranke vloot
Door Magellanes straat en om den wereldkloot.
Een ander stout bedrijf vangt Heemskerk aan te wagen!
Hij waakt zijn nachten door, doormijmert gansche dagen,
Doorkruist den aardbol, meet de zeeën, smelt ze in één:
Hij wil door 't ijzig Noord naar 't zengend Oosten heen.
Langs Nova Zemblaas kust, in storm en sneeuw verloren,
Wil hij naar China voort, en d'Indus op gaan sporen;
En, zoo dit pad besta door 't eeuwenheugend ijs,
Hij wil dat Neerlands vlag Euroop den doortogt wijz'.
De kloeke Rijk wil meê en doodsgevaren tarten:
Twee bodems zijn genoeg en onverschrokken harten!
Het stout besluit staat vast en stap aan stap gaat voort:
Twee bodems zijn gereed, met wakker volk aan boord.
De schrandre Barends zelf zal Heemskerks roer bestieren:
Hij, rustig in 't gevaar, wat stormen om hem gieren,

Hij, grijs in kennis, jong in ijver, vast van ziel,
En zeeman in het hart, staat zeilreê op de kiel.
Zij smachten naar het uur, waarop zij henen snellen:
Het slaat: de kust stroomt vol en Tessels oevers zwellen;
De palen zijn bevolkt, en booten zonder tal
Zijn op- en volgepropt, en kruisen langs den wal.
't Vaarwel en 't afscheid joelt en schatert langs de stranden;
De mutsen zwieren rond in de opgestoken handen;
De doeken zwaaijen; groet en handkus, 't luid hoezee
Verzelt hun uittogt langs de duinen en de reê.
Heel Neerland zendt haar wensch ten hemel. Opgetogen
Ziet zij haar kindren voor hare eer ten kamp gevlogen,
't Gevaar verachten, 't lot braveren, om, misschien,
Een lauwer meerder aan haar lauwerkroon te zien.
't Vangt aan, het kloek bedrijf, waar 't nakroost van zal spreken;
Men windt de kabels, hijscht de zeilen, wacht het teeken...
't Verschijnt: de lont strijkt neer, het knappend kruid ontbrandt,
En 't losgedonderd schot wenschte heil aan 't vaderland.

Zet, zangster! zet dien togt op de aangeslagen snaren;
Volg Neerlands wimpel na langs de ongemeten baren;
Bezing het waagstuk, maal den uitslag, roer en streef,

En vall' u 't loon der kunst, een enkele traan, ten deel!

't Was of natuur verbood, den toeleg door te drijven:
Zij wijst de schepen af, die wrevlig binnen blijven;
Uit deernis met de ramp, die 't opzet kosten zou,
Geeft zij den tegenwind voor de afgebeden kou.
Maar, vruchtloos is haar wenk op voogd en scheepsgezellen:
't Was Neerland niet meer vreemd, natuur de wet te stellen!
Bij 't opgekomen tij, met ongeduld verwacht,
Doorsnijden zij den vloed en glippen uit haar magt;
Zij zetten zeil bij zeil, en zijn op zee verdwenen,
En houden Noordwaarts aan, naar Hitlands banken henen.
Gelijk het vlugtend wild, ontkomen langs het veld,
Zoo reppen zij zich voort, de teugels uitgesneld.
Helaas! waar ijlt gij heen, verdoolden? wendt den steven,
Keert weer, naar de oevers weer, voor 't gapend graf begeven!
Ziet, ziet! uw wimpel, die zich uitstrekt in de lucht,
Wijst u naar 't land terug, dat gij te roekloos vlugt;
Het grimmig Noorden, dat gij opzoekt, stuwt zijn vlagen
Uw kielen tegen, in de worstling lek geslagen;
Uw bodems barsten, tuig en stengen storten neer;
De masten zwiepen met de zeilen heen en weer;

De doeken scheuren; 't roer ontwingt zich aan uw handen...
Keert weer, verdoolden! keert, en zoekt de ontweken stranden!
De dood steekt de armen uit de golven naar u op...!
Vergeefs! hun moed houdt stand, al stijgt hun nood ten top;
Zij slingren verder, trots de vlagen, trots de vloeden. -
Maar, de onverbeden storm verdubbelt zich in 't woeden,
Verzaamt zijn krachten, loeit van gramschap, buldert aan,
En grijpt de kielen vast, die tergend hem weerstaan:
Hij bonst ze tegen een, dat romp en opstal kraken,
Ploft ze in den afgrond neer, die ze opvangt in de kaken;
Zweept ze, als in warling, uit den draaikolk weer omhoog,
En werpt ze van elkaar - elkandren uit het oog.
Waarheen? waar doolt gij heen, gescheiden reisgezellen!
Wat kruist gij d'omtrek rond, om weer tot een te snellen?
Wat blikk gij d'afstand door, langs elke windstreek heen?
Gij ziet het kokend schuim en 't vliegend zwerk alleen.
'Ja!' roept de wakkre Rijk, voor 't eerst van schrik verschoten:
't Is uit! gij vindt uw graf, rampzaalge togtgenooten!
Gij zijt uw Heemskerk kwijt, o Neerland! Al te wreed
Bezuurt gij 't jongst vaarwel en wint voor lauwren leed. -
Komt, makkers! gindsche kust zet ons een wijkplaats open:
't Ontredderd schip hersteld en derwaarts ingeloopt!

Besparen wij voor 't minst, bij 't nooit vergoed gemis,
Wat Neerland in onszelv' nog niet ontnomen is.'
Hij sprak; zij snellen voort en wisschen zwijgend de oogen. -
'Nu is mijn laatste hoop (barst Heemskerk uit) vervlogen:
Zoo ver ik reik en staar, waarheen ik wende of keer,
Ik zie van Rijp geen spoor, geen mast of wimpel meer:
Mijn vrienden! 't is gedaan: de zee verzwolg hen allen! -
Neen, veegt den traan niet weg, die uit uw oog wil vallen:
Niet laffer is de held, die menschlijk is van aard:
Weent, mannen! - Broeders, rust: gij zijt die tranen waard! -
Maar, makkers! beurt het hoofd uit d'aandring der ellenden:
Ziet waar de storm ons sloeg, in 't eindlijk gunstig wenden!
Wij zijn de Noordkaap langs, en zien het ijs alreë,
Dat opkruit voor den boeg en omdrijft door de zee!
Wij zijn het pad nabij, ontsloten door niet eenen!
Komt! naar het Oosten! door de schotsen! opwaarts henen!
De zege wacht ons! viert de schoten! Kindren, moed!
Zijn onverschrokken taal zet aller ziel in gloed.
Zij grijpen d'arbeid aan met veerkracht in de spieren,
En slaan de reven weg en gaan de schoten vieren,
En vliegen voorwaarts, schel en korsten stuk en door.
De hagel klettert neer, de sneeuwjagt stuift hun voor;

Een mist omvangt hen; de ijzel kleeft zich aan hun lompen:
 Zij woelen voorwaarts, door de schotsen, door de klompen.
 De kegels stollen aan den wimpel en den mast;
 De voeten vriezen in het glibbrig gangboord vast;
 Het roer beweegt niet, touw en tuig wil heen noch weder:
 Zij worstlen voorwaarts; rijzen beurtlings, plompen neder,
 Slaan loef- en lijwaarts om, aan duizend nooden prijs,
 En dringen voort, en voort - en schieten vast in 't ijs.

Waar zijn zij? 't graauwe zwerk hangt loodzwaar naar beneden:
 Hier zit natuur in rouw, den doodstooi om de leden;
 't Is alles leeg, en stil, en onbeziel, en naar.
 Alleen een enkle meeuw vliegt hongrig hier en daar;
 Alleen een enkle klip, nog uit de sneeuw geheven,
 Vertoont een valen den, die loover heeft noch leven;
 Alleen een zware klomp, die door de scherven kruit,
 Geeft in dit zwijgend graf een donderdof geluid:
 Verschriklijk dreunt die toon het siddrend volk in de ooren!
 't Gevreesd gevaarte naakt, dat ze in de verte hooren;
 Het naakt; - verdelgend en verbreedend giert het aan,
 En spat de brokken weg, die 't in zijn loop weerstaan;
 Ontzettend is zijn kracht, zijn razen en zijn rollen;

't Sleept schuim en golven meê, die om zijn korsten stollen;
Het stuift den rukwind voor, die 't najaagt wat hij kan,
En alles davert, bonst en klotst en kookt er van.
Het naakt; - en ieder knielt en stort zijn jongste bede...
Het schaaft de kiel voorbij, maar neemt de spaanders mede
En tuimelt verder heen, tot uit het oor en 't oog.
Doch schriklijk slaat de zee en 't splijtend ijs omhoog;
't Woelt alles, alles werkt, het water en de schotsen:
Zij klemmen 't schip tot een, in 't horten en het botsen,
En slaan met schok op schok en ratelend gerucht,
Den spiegel in het ijs, den steven in de lucht.
't Barst alles; alles scheurt en wordt aan stuk gewrongen.
De bootsliên storten neer, in 't schokken zaamgedrongen,
En grijpen takel, blok en kabeltouw en koord,
En warlen uit elkaar en slingren over boord.
De schrik hecht wieken aan hun voeten, aan hun leden;
Zij vliegen over 't ijs, door niemand nog betreden;
Zij waden door de sneeuw, die nog geen voetzool droeg,
En weten niet waarheen noch waar de schrik hen joeg.
o Heul in zoo veel ramp, met luide vreugd vernomen!
Ginds steekt een landtong uit! zij naadren haar! zij komen!
Als aan den dood ontsneld, die op hun hielen jaagt,

Verdubben zij hun vlugt, nu ginds een wijkplaats daagt.
Langs rotsen, torenhoog, en lijnregt opgespleten,
Ontsluiten zij hun pad door de ingescheurde reten;
Genaken, ijlen aan, beklimmen rots en zoom,
En Nova Zemblaas kust draagt menschen op haar boôm.

Hier heeft de wintervorst zijn zetel opgeslagen;
Hier is zijn erf, zijn rijk! hier zijn geen lentedagen.
't Van ver genaderd licht, dat door den nevel schiet,
Moog lekken aan de sneeuw, maar deert den ijsklomp niet.
Een altoos graauwe lucht weegt drukkende op de stranden;
Hier houdt geen sterv'ling 't uit; hier komt geen Noorman landen;
Geen andre plek op aard, hoe karig ook bedeed,
Is zoo ellendig naakt, zoo arm aan groei en teelt.
Hier is de grond versteend, om nimmermeer te ontdooijen;
't Zijn vlokken, anders niet, wat hier de wolken strooijen;
Het doodlijk wit alleen, dat op den omtrek kleeft,
Is 't onverwisseld kleed, dat hier de schepping heeft.
't Zijn klippen van rondom, zoo ver de blikken snellen,
't Zijn rotsen louter ijs, die topzwaar overhellen;
Die, van den vloed geknaagd en door den wind gekraakt,
Den dood bedreigen aan den eerste, die hen naakt.

Zie daar, 't ontgastvrij oord, van 't menschdom afgesloten,
Den boôm, dien Heemskerk drukt, met al zijn toggenooten;
Den onbetreden grond, waarop hij bidt en knielt,
En de Almagt vurig dankt, die al zijn volk behield.
Hij rijst, omarmt hen in vervoering; slaat zijn oogen
d'Onmeetbren afstand door, zoo ver zij reiken mogen,
En - siddert. Alles beeft bij d'aanblik op dit oord.
Nogtans de nacht daalt neer en drijft hen verder voort,
En jaagt hen landwaarts in, opdat ze aan schuilplaats komen...
Maar nergens staat een hut, maar nergens groeijen boomen.
De naakte grond-alleen, in 't hart verstaald en stijf,
Biedt hun een rustbed aan voor 't afgetobde lijf.
Bij elken verdren tred klopt ieders boezem banger.
Geen enkele star breekt door: zij zien elkaar niet langer;
Hun knieën knikken; de een na d'ander zijgt ter neer,
Zij zijgen allen; wenden 't ligchaam heen en weer,
Verschikken 't magtloos hoofd, dat ze op de handen strekken,
En laten door de sneeuw, die nederstuift, zich dekken.
Helaas, de slaap is kort, die 't matte lijf bekruipt!
Ginds snuffelt de ijsbeer rond, die telkens nader sluipt,
En vreemden roofbuit riekt, en vlamt in de ingewanden.
Hij naakt, ontdekt zijn prooi, strekt nagels uit en tanden,

En grijpt een hunner met de klauwen en den muil
Van 't harde leger weg en sleurt hem naar zijn kuil.
Zij rillen wakker, grijpen, duislend en verschrokken,
In 't wild: de nacht is ruw, de maan is digt betrokken...
Zij zoeken tastend om naar 't kermen van 't gerucht...
Maar spoedig zwijgt het stil en eindigt in een zucht.
Nu scholen ze in een kring en hand aan hand te zamen,
En monstren man voor man, bij 't noemen van de namen,
En missen eenen. De angst valt doodskil op hen neer.
Zij leggen 't matte hoofd op d'ijzren grond niet weer,
Maar staan en waken; âmen naauwlijks; luistren, zwijgen.
Nog is de morgen ver, waarnaar zij angstig hijgen;
De lange nacht is traag, en sleept zich langs zijn baan
En rekt zijn uren uit. Zij tintlen daar zij staan;
De kou bevangt hen, maar zij roeren noch bewegen.
Toch eindelijk glimt een straal in 't ver verschiet hun tegen;
De lucht wordt dunner, 't graauw is bleeker, 't licht komt door...
Zij zien hun makkers lot in 't langsgesleurde spoor:
't Gestolde bloed liet in de sneeuw zijn vlekken steken!
Zij huivren bij 't gezigt en rillen en verbleeken,
En vlieden rugwaarts naar het strand, dat hen ontving.
Zij zien 't gebrijzeld schip, dat in het ijs verging;

Zij zien de onmeetbre zee, ter halver weg bevrozen,
En staren op het land, dat zij ter schuilplaats kozen!
De wanhoop viert zich bot in uitgelaten smart. -
Maar Barends blijft bedaard en spreekt hun moed in 't hart:
'Ja, mannen! 't lot is bang: men denk' hier aan geen keeren;
Elk volgend ochtenduur zal nog den nood vermeerren;
De winter is nabij: God weet hoe streng, hoe koud!...
Maar de Almagt ziet ons aan, waar ons geen mensch aanschouwt.
Komt, in die hoop getroost, de hand aan 't werk geslagen!
Den leeftogt, die ons rest, het sloopshol uitgedragen:
God geve, dat hij strekk' tot ons een uitkomst wacht!
De boot van 't ijs gesleept en hier aan wal gebragt:
God geev', dat ze eenmaal ons te stâ zal mogen komen!
Geweer en kruid verzaamd; de zeilen afgenomen;
De takels ingehaald; wat redbaar is gered,
En van 't gesloopte wrak een woning opgezet! (leven!)
'Aan 't werk! de nood wil spoed! komt, makkers, 't geldt ons
Hij dringt zich voor hen uit, en gaat hun 't voorbeeld geven,
En rept zich over 't ijs en wuift hen op zijn spoor.
't IJlt alles weer naar boord en stuift elkandren voor,
En vindt de kiel ontbloot en op een klip geschoven,
Maar klimt van ondren aan, en klautert voort naar boven,

En de opgegrepen bijl, in aller vuisten vast,
Scheert want en takel weg en drijt in spriet en mast.

't Was schriklijk ruw en koud: de scherpe hagels vlogen;
De losgewaaide sneeuw stuift warlend in hunne oogen
En vriest hun vast aan 't lijf. De kiel wiegt heen en weer.
Zij hijgen van den storm en rusten keer op keer,
En halen vrouw en kind voor de afgedwaaide zinnen;
Maar 't nijpen van de kou doet d'arbeid weer beginnen.
Dees zeulen leeftogt aan en rollen fust van boord;
Die slepen balen weg of trekken kisten voort;
Hier draagt men 't huisraad op en gaart geweer en wapen;
Ginds pakt men korven vol met wat men zaam mag rapen.
Weer andren schuren over 't ijs de boot naar land.
Dees timmren sleden, die zij schuiven langs het strand,
En dolen mijlen ver, en halen stam en boomen,
In 't water neergewaaid, van elders afgekomen,
En hier in 't ijs geklemd met wortelstruik en al.
Zij staaplen reis op reis hun lading op den wal,
En trekken heen en weer en tassen hoop op hoopen
Bij de afbraak van het schip, dat ginds hun makkers slopen.
De spaanders vliegen van den scheepsromp wijd en zijd;

De voorraad meerdert, en verdubbelt nog de vlijt;
De bange nacht-alleen dwingt d'arbeid weer te staken.
Zij slapen in het hol en staan om beurt te waken,
En reppen weer de bijl, als de eerste schemer gloort:
Zoo gaat het dag aan dag in zuren arbeid voort.
Het schip kort in, de bouwstof groeit; de sleden snellen;
Het strand ligt opgehoopt van 't slopen en het vellen;
De laatste toevoer is ontladen en vergaard. -
Nu vat men schop en spa, en scheidt de sneeuw van de aard,
En bakent d'omtrek af, waarin men 't huis zal bouwen,
En rekt na, en meet. De lijn wordt uitgehouën,
De sliet wordt aangebragt; de slegel rijst en raakt,
En de eerste spar breekt in, dat strand en ijskorst kraakt.

Nu klinkt de hamerslag, dat rots en reê 't herhalen;
De zaagtand snijdt het hout; de dissel punt de palen;
De stijlen rijzen in de rondte lijnregt op;
De spanning glooit er bovenover, top aan top;
De bindten hechten en vereenen 't rank gevaarte:
't Groeit uit hun handen aan en wint in kracht en zwaarte;
Het snerpen van de kou, die telkens feller woedt,
Jaagt vuist en hamer voort met dubbele drift en spoed.

't Geraas vermengt zich met het huilen van de vlagen:
Zoo gaat het dag aan dag met onverpoosde slagen.
De planken klimmen langs de stijlen uit den grond;
De vlugge teerkwast breeuwt en zoekt naar naden rond;
De scheepsplecht rijst omhoog, om 't open dak te sluiten;
Een sneeuwen meiboom steekt bevrozen zich naar buiten;
Een bodemlooze ton bedekt de ruwe schouw;
De hangmat slingert aan de balken van 't gebouw;
De zeilen dubben en behangen 't hout met linnen;
Men draagt de bulsters in en kist en korven binnen;
Verdeelt en rangschikt bank en huisraad langs den wand,
En 't schip staat in een hut herschapen op het land.

Maar, naauw was de eerste nacht in 't nieuw verblijf gesleten,
Naauw kwam de trage dag, zijn tijd al meer vergeten,
Met loomer schreden aan, of bij den eersten blik
Stolt hun het bloed om 't hart van onverwachten schrik.
Een aantal beeren, van den honger opgestooten,
Belegert hen in 't huis en houdt hen omgesloten,
En rekt zich, snuivend langs de planken, regt-op uit.
Zij lekken zich den muil en hunkren naar den buit.
Het volk is raadloos en dringt siddrend zich te zamen,

Maar spoort geen uitkomst op in 't wikken en beramen,
En spelt in 't naadrend uur zich d'ijsselijksten dood.
Doch Barends blijft bedaard in d'aangedrongen nood:
'Komt!' roept hij, 'makkers, komt! den vijand aangevallen,
Verdreven of vernield! bestreden met ons allen!
Wij hebben kruid en lood en jagtroer en geweer:
Komt! stijgen we op het dak en schieten wij hem neer!
Hij zegt, en geeft zich op, en breekt de planken open,
En alles klimt hem na, langs spar en bind gekropen,
En schrijdt zich om de nok of zit den schoorsteen rond.
't Gedierte grimt hen aan en schuimbekt van den grond,
En spant de klaauwen uit met uitgehongerd smachten...
Daar brandt het eerste schot hun schriklijk door de vachten;
Een tweede knalt, een derde volgt; het vuur en 't kruid
Jaagt schroot en kogel uit de tromp hun in de huid,
En 't vliegend lood vermaalt hun schenkels en hun schoften.
Zij vlugten in der ijl en stromplen naar hun kroften,
Van de ongekende pijn en 't vlijmend wee verwoed;
Maar 't meerendeel stort neer en stuiptrekt in zijn bloed
Nu ijlt het volk omlaag en komt naar buiten snellen,
En maakt de monsters af, en stroopt de ruige vellen
Van 't log en rookend vleesch, en warmt zich aan den damp,

En gaart het smeer en 't vet tot brandstof voor de lamp.
Zij spannen hier en ginds, aan staken en aan bogen,
De vochte huiden uit, om in den wind te droogen,
En als een lauwerkrans, op 't veld van eer gemaaid,
Siert hen de bonte muts, van 't ruige leer genaaid.

Maar langer duurt de nacht en graauwer zijn de dagen,
En flauwer wordt het licht en ruwer nog de vlagen;
De telkens feller kou, die doordringt tot den haard,
Kort ras de brandstof in, bij 't bouwen uitgespaard.
Zij tijgen weer aan 't werk, en schuiven weer de sleden
Den barren oever langs, met pelzen om de leden,
En zoeken, uren wijd, naar drijfhout langs de zee,
En hakken 't uit het ijs, en zeulen 't op de sleê.
Soms is de dag voorbij, en reeds de nacht aan 't dalen -
Gedurig voor zijn tijd, - eer dat ze 't huis weer halen;
Dan dolen ze om en rond, met telkens schuwer tred,
Tot dat zij 't lamplicht zien, als baken uitgezet.
Soms schiet een ijsbeer toe, voor dat zij 't jagtroer grepen,
En valt den achterste aan, het nekbeen ingenepen,
En sleept hem mede, dunt de manschap, en verhaalt
Hun krijgskunst op zijn prooi, die 't met den dood betaalt.

Soms doen de mist, de sneeuw, de stormen, die er jagen,
Hen bibbren van de kou, bij 't hakken en het zagen,
En dringen door in 't bloed, en vriezen 't ligchaam stijf,
En stollen elken damp en 't kille zweet aan 't lijf.
Dan baat er bont noch wol, hoe dik en digt zij 't knoopen;
Dan zwelt het duislig hoofd, het strakke vel springt open,
En de adem uit de long, die zich met pijn ontlast,
Zet zich tot ijs en rijp aan baard en lippen vast;
Dan vlugt het volk in huis, en sluit de ruwe deuren,
Schuift klep en luiken digt, stopt lompen in de scheuren,
En hoopt het haardvuur op, of klimt de hangmat in,
En wentelt zich in 't bont, maar tintelt niet te min.
De heete moutwijn stremt, in spijt van al het stoken;
De wanden zijn berijpt, al zien ze zwart van 't rooken;
En de ingedragen sneeuw, die aan hun hoosblok zit,
Valt op de vuurplaat af, maar blijft er droog en wit.

Nog kouder wordt de lucht, nog guurder zijn de nachten;
Nog korter blijft de dag, die langer zich laat wachten;
En 't altoos trager licht daalt telkens sneller neer...
Maar eindelijk zinkt het weg en rijst op nieuw niet weer.
Het volk ziet angstig rond; de lamp heeft uitgeschenen,

Een tweede pit verteert... 't is duister om hen henen,
't Is buiten enkel nacht. Zij zitten stil en stom
En zien elkandren aan... de dag komt niet weerom.
't Is of de wijde hut, haar grondvest ingeschoten,
Verkeerd is in een graf, van rondom digt gesloten;
't Is of natuur bezwijmt en, stervende in d'orkaan,
Weer tot een bajert is ontbonden en vergaan.
Doch als de nevel scheurt, van rondom zaamgetrokken,
Als weer de jagtsneeuw dunt, zoo digtgezaaid van vlokken,
Schijnt de opgestegen maan, met regtgeschoten blik,
Van uit haar toppunt neer op dit verblijf van schrik.
Geen morgen drijft haar weg, geen middag dooft haar luister;
Zij houdt haar zetel in en dringt zich door het duister,
En worstelt met den damp, in onbeslisten strijd:
Maar de uitgebluschte zon blijft licht en leven kwijt.
De schrandre Barends zucht: 'Ja,' zegt hij, 'lotgezellen!
Ik heb dien slag gevreesd - sinds lang hem aan zien snellen:
't Verschijnsel, dat u treft, en aller ziel vervaart,
Is de eigenschap der Pool, aan deze grens van de aard.
Ja, lang nog, maanden lang, zal deze nacht nog duren!
Wie weet hoe streng hij nijpt! hoe vele kruipende uren!
Hoe ver het licht nog deinst, eer 't aanbreekt in 't verschiet!...

God weet het, Hij-alleen, wie onzer 't wederziet.
Doch, schent zijn magt niet aan door raadloos jammerklagen:
Geeft in zijn handen 't op: van daar kan redding dagen!
Ziet! de opgekomen maan, die neerblikt op ons leed,
Tuigt u zijn liefde, die ook hier ons niet vergeet.
Weldadig zal dat licht ons treurig pad bestralen,
De nevelklompen door, die om deez' uithoek dwalen;
't Zal ons verzellen en getrouw zijn in 't gevaar,
Tot weer de zon ontwaakt en weer de hoop met haar.'
Hij zweeg, en alles zweeg en zat in rouw verzonken,
Of zag weemoedig neer in de opgestookte vonken,
En drong een traan terug, die opwelde in het oog,
Of slaakte een diepen zucht, die naar hun haardsteê vloog.
Zij zien de toekomst in, en siddren die te kennen,
En uur aan uur vervliegt, eer ze aan het schrikbeeld wennen.
Toch eischt de hooger nood beleid en zorg te meer:
Zij zien den leeftogt na, herzien hem keer op keer;
Bepeinzen voor hoe lang, bereeknen voor hoe velen,
En stellen vast rantsoen, om daaglijks uit te deelen.
De brand wordt afgepast bij luttel tal en maat;
De dunne pit gesplitst, eer ze in de lamppijp gaat;
De korlen zout geteld en 't zuivel voorgemeten:

Zoo wordt hun nood gerekt en 't harde brood gegeten.
Maar de eensgezindheid blijft, al dringt zich de armoê in;
Een onbevolen tucht regeert het gansch gezin,
En zuinigheid houdt huis, naar Hollands oude zeden:
Geen kruimel wordt verspild, geen spaander wordt vertreden.
Des feestdaags, anders niet, wordt uit het zilte nat
Het bruine vleesch gescheurd, dat vastvror in het vat;
Dan dekt de ketel 't vuur, waar zij zich rond om scharen,
En hunkren naar den disch, en in den wasem staren.
Maar, eerst den dag gevierd en God den Heer geloofd!
Zij slaan den bijbel op, ontblooten allen 't hoofd;
Een hunner, beurt om beurt, met eerbied opgerezen,
Staat uit Gods heilig woord een roerend stuk te lezen;
Of aller ziel en zang smelt luidkeels zich ineen,
En Nova Zembla hoort de psalmen van Datheen.

Doch 's avonds dringt de vreugd door al de zorg naar binnen;
Dan bannen zij 't verdriet, verzetten zich de zinnen;
Ontdooijen zich den wijn, en grijpen naar de kruik,
En klinken met den kroes, naar vaderlandsch gebruik.
Dan wordt een voller teug, met milder hand geschonken,
Voor minnares en maag, voor vrouw en kind gedronken;
En mengt zich ook een traan met d'ingegoten wijn,

Dat doet hun harten goed, rampzaalgen als ze zijn!

Een hunner hijgt naar lucht: zijn makkers moeten 't weten,
Hoe lief zijn vrouw hem heeft, hoe al zijn kindren heeten;
Hoe bang hem 't scheiden valt, bij elk vertrek naar boord,
Als ze in zijn armen hangt en in haar tranen smooit;
Hoe de oudste knaap hem lijkt, en, schoon pas zeven jaren,
Reeds plaagt, bij elke reis, om met hem meê te varen,
En hoe zijn droeve vrouw, terwijl de jongen smeekt,
Den lach geen meester is, die door haar tranen breekt;
Hoe bij het laatst vaarwel, zoo zuur hun opgebroken,
De zuigling aan haar borst, met de armpjes uitgestoken,
Hem nareikte om een kus en toeriep honderd keer...
Hier houdt de spreker stil: hij snikt; hij kan niet meer.

Een ander, minder week, en niet zoo ligt aan 't weenen,
Schudt midderwijl de kaart of rammelt met de steenen,
En daagt de makkers aan 't verkeerbord om zich heen:
Het lokaas trekt hen aan: zij komen een voor een
Al nader; zitten neer en legen, zonder sparen,
Den vollen buidel, dien zij nutloos toch bewaren.
Een derde breit of knoopt, en houdt zijn plaats bij 't vuur,
En denkt zijn reizen na, en 's levens zoet en zuur,
Maar drijft zijn mijmring weg en blijft op God vertrouwen,

En heft zijn landslied aan, 't Wilhelmus van Nassouwen,
Of zingt van Maurits moed, en hoe zijn krijgsbeleid
Breda door list verwint en Hulst door dapperheid.
Zoo komt men d'avond door, zoo wislen zich de weken,
Maar de eigen nacht houdt aan, hoe menigmaal verstreken,
En geeft zijn beurt niet op. Zij zien des ochtends rond,
Maar altoos d'eigen nacht in elken morgenstond. -

Soms schiet een wondre glans, een digte vloed van stralen,
Zich spiegkend in de sneeuw, langs klippen en langs dalen,
Als uit de diepte voort, en gloeit hen in 't gezigt,
En voert hun geest omhoog: het is het Noorderlicht.
Nu zien zij 't huivrende aan, en bloedrood opwaarts klimmen
En spellen wee; - dan danst en speelt het aan de kimmen,
En schept hun vreugde in 't hart, zoo min aan vreugd gewoon!
Maar meestal blinkt dat licht verblindend grootsch en schoon.
Nu daagt het heerlijk op, in cirkelronde kringen
En regenbogen, die zich vormen en verdringen,
Waaruit een tintlend vuur, van alle verw en gloed,
In zuilen afstroomt, schuimt, en d'omtrek vonklen doet.
Dan zijn het bergen goude, die bliksemflitsen schieten,
Of solferzeeën, die haar springvloed overgieten,
Of kolken louter licht, waaruit een laaije brand

Van vlammend purper stijgt en borlend diamant.
Dan knapt en kraakt het, spat in sprankels heen en weder,
En sist als pulver; zijgt in vonken lijnregt neder;
Vernieuwt zijn glans, hervat zijn luister; vlamt en vliedt,
En biddend zinkt hij neer, die 't prachtig vuurwerk ziet.

Nog traden ze uit de hut om 't wonder aan te schouwen,
De starren gâ te slaan, de leden rap te houên,
En brand te sprokklen, in den maanschijn, langs het meir:
Maar eindelijk, 't is te koud: geen hunner waagt het weer.
De nevel stolt en vriest tot hagelgruis te zamen;
De lucht wordt ijs, 't is niets dan ijzel wat zij âmen;
Het lenig leer versteent, het zachte vilt verstijft:
Geen neergeslagen kwik, die feller koude schrijft!
Reeds staat de scheepsklok stil, verlamd van radertanden;
Reeds keert men 't zandglas om, gewrocht van Barends handen,
Opdat het slepend uur, al trager dan het plagt,
Niet tweemaal zij geteld in d'eindeloozen nacht.
Reeds wordt de lamp gespaard, vergeten aan te steken,
Opdat men de olie rekk', die eerlang zal ontbreken:
Dan zit het volk bedrukt, stilzwijgende om den haard,
En hoort den stormwind aan, die door den schoorsteen vaart.

De jagtsneeuw drijft terug, wie de oogen slaat naar buiten,
En stuift de luiken dicht, zoo ras zij ze opensluiten,
En grendelt ze in de hut, verduft en vuns van lucht. -

Nu zit de beer in 't hol en is de kou ontvlugt:

Nu komt de vos in plaats, en snuffelt langs de wanden
Der woning rond, en knaagt de planken met de tanden,
En knabbelt door het dak, gedurig meerder stout.

Maar 't afgerigte volk steekt stroppen door het hout,
En hangt er lokaas in, en haalt ze toe van binnen,
En discht het wildbraad op, dat ze in de strikken winnen.
Die toevoer komt hun wél, terwijl de leeftogt kort.

Maar ook de brand raakt op, hoe kouder 't buiten wordt;
Het hout slinkt weg; een handvol steenkool, die hun restte,
Nog voor het laatst bespaard, viel nu den haard ten beste,
En werd tot asch verteerd, tot enkel stof verstookt. -

Eens had men, 's avonds laat, het vuur in gloed gepookt,
De sintels opgeschept, den schoorsteen dicht geschoven,

Om zich in 't bed eens regt te koestren en te stoven:

Nu klimmen ze in de kooi, en strekken 't lijf ter neer,

En hebben 't warm en wel en bibbren nu niet meer.

Maar de adem wordt benaauwd, de polsslag gaat verloren;
Beneveld klopt het hoofd; zij hijgen om te smoren,

En flauwen weg in zwijm, van droppels doodzweet nat.
Een hunner, nog bij tijds, springt duislig uit zijn mat,
En bonst de luiken stuk en rukt de haardklep open,
En laat den togt in huis, terwijl de wanden dropen.
De kou stuift in, en stolt den wasem weer tot ijs,
En kruipt de kooijen rond en vriest de tijken grijs,
En schudt de manschap op, in doodslaap weggezonden.
't Bedwelmd volk ontwaakt, vermoeid en zwijmeldronken,
En suizelt, maar bekomt; het ademt diep en zwaar,
Doch haalt weer lucht in 't hart. Zij huihren van 't gevaar,
Van 't nog ontkomen graf; en loven 't Alvermogen,
Wiens wondre hand zich heeft ontsluijerd voor hunne oogen,
En door de koude zelf, die hier verderft en doodt,
De sprank weer heeft ontvlamd, die 't leven overschoot.

Maar naauw 't gevaar ontsnapt, dat hen had aangevallen,
Genaakt een nieuwe slag, die neerploft op hen allen:
Hun toevlugt in den nood en aller vriend en raad,
De wakkre Barends, kwijnt: zijn treurig sterfuur slaat.
Reeds had zijn zwakke hand, met mat en moeilijk beven,
Een rol papier gevuld en met hun ramp beschreven,
En 't ongesierd verhaal van hun mislukten togt

In ronden stijl gesteld, zoo kort en goed hij 't mogt.
Nu wenkt hij Heemskerk, vat zijn handen, poogt te spreken,
En reikt hem 't opstel toe, - maar blijft in snikken steken,
En wijst hem spraakloos ginds de plaats aan - ginds omhoog,
Waarheen hij 't hechten moet, - waaraan men 't vinden moog',
Opdat de naneef weet', zoo ooit, in later jaren,
Een schip het eiland naakte en weer mogt huiswaarts varen,
Wat bang en aaklig lot, te schriklijk ondergaan,
De vrucht was van een togt, voor Neerlands roem bestaan.
Nu gaârt hij al zijn kracht, en bidt met brekende oogen,
Wie hunner 't wee ontkoom', wie ooit zou keeren mogen,
Dat hij zijn weduw groet', dat hij zijn dierbaar kroost
Des vaders zegen breng' en als een Christen troost';
Dat hij hun allen zegg', hoe teeder hem, in 't sterven,
Het brekend harte sloeg voor die zijn hart moest derven;
Maar dat de hoop op God, die tot ons best besluit...
Hij knikte 't laatst vaarwel, en blies den adem uit.

Nu was de ramp ten top, de ellende 't hoogst gestegen:
Daar lag hun raadsman neer! zijn kille lippen zwegen!
Geen enkel woord van troost, dien hij zoo dikwijls sprak,
Ontging zijn bleeken mond, nu alle troost ontbrak.

Weemoedig zien zij neer, het oog op 't lijk geslagen,
En vinden minder heul, hoe meer hun jammren vragen.
Reeds roept de koude haard om toevoer voor het vuur;
Reeds blijft de tafel leeg, al slaat het etensuur;
Reeds is het vat verstookt, waarin zij 't vleesch bewaarden.
Nog brak geen morgen aan, hoe ver en lang zij staarden;
Nog bleef het rondom nacht. De ellende groeit, de vrees
Verdubbelt met den nood, die elken morgen rees.
De hoop heeft uit; de wanhoop klimt; de dorre handen
Slaan wringend zich ineen; de kaken klappertanden;
De kou en de armoê slopen 't ligchaam met elkaar.
Reeds zinkt er meer dan een naast Barends op de baar.
Reeds is het uur nabij, en 't uitzigt doet hen beven,
Dat een (wie zal het zijn?) al de andren overleven -
En eenzaam worstlen zal met nog geduchter nood...
Zij strekken de armen uit en bidden om den dood.
Reeds wordt het opzet rijp, o gruwel! reeds besloten,
In 't uiterst van 't gebrek om 't veege lijf te loten!
Reeds stond de kroes gereed, die eerlang rond zou gaan...
God dank! daar gaat een vonk van 't sluimrend daglicht aan!
Zij zien het, twijflen, rukken 't valluik heftig neder,
En staren... Ja, God dank! de morgen schemert weder,

De maan verbleekt, de starren deinzen! Heller glans
Verlicht de klippen, kleurt de kimmen, stijgt ten trans,
En dunt de neevlen, luwt de koude en sust de vlagen.
De zon ging op! het uur der uitkomst heeft geslagen!
De nacht verdwijnt, schoon nog onwillig, loom van tred.
Zij barsten juichend uit, en staamlen hun gebed,
En ijlen naar de deur, en wringen ze uit de naven...
Maar vinden 't gansche huis in digte sneeuw begraven,
Bedolven tot de nok, versperd aan elken kant.
Zij nemen kort besluit, de schepspade in de hand,
En oopen zich een weg, zoo snel hun krachten 't gunnen,
En woelen door den klomp en slechten wat zij kunnen.
Zij winnen voet voor voet, in 't baaknen van het pad,
En talen naar geen rust, al hangen de armen mat,
Al steent het krommend lijf en draagt zich naauwlijks zelve;
Zij moeten thans hun graf - of zich een uitkomst delven!
't Verschilt niet, of gebrek of arbeid doe vergaan!
Het uiterst nog beproefd! Zij houden moedig aan,
En naken uur aan uur het doel, waarop zij hopen,
De boot, hun laatste heul. Het pad er heen gaat open!
Zij vinden 't rank gevaart', waaraan hun uitzigt hing,
En wentlen 't uit de sneeuw, waarin het half verging;

Zij boeijen 't vaartuig op; herstellen en kalfaten,
En breken af van 't huis, wat aan de schuit mag baten,
En reppen weer de vuist, hoe uitgeput van kracht.
Zij brengen 't luttel broods (helaas, te ligt een vracht!)
In de opgetuigde sloep, die ze op de schotsen strijken,
En zeggen 't huis vaarwel; begraven nog hun lijken...
Neen! de ijzerharde grond vergunt hier zelfs geen graf:
Zij werpen ze in een kloof, een diepe rotskloof af,
En spreiden er van sneeuw een doodskleed over henen.
Nog dikwijls zien zij om, herdenken hen en weenen;
Bezorgen Barends schrift in d'aangewezen top,
En geven zich aan God en aan de golven op.

Vaarwel, rampzalig oord, misdeeld van elken zegen!
Geen voet betreê uw boôm, geen adem waai u tegen!
Blijf onbezocht en woest en afgescheurd van de aard...
Vaarwel, ongastvrij oord, door Heemskerks ramp vermaard!

De bange togt ving aan, van de ongehoordste ellenden,
Van nood en dood verzeld. Onzeker waar zij 't wenden,
Onwis van elke streek, en pad noch afstand wijs,
Vervoeren zij hun boot langs 't onafmeetbaar ijs.

Wat schouwspel staren ze aan! wat onafzienbre rotsen
En woestenijen langs van opgeschoven schotsen!
Wat schrikkelijk geknars, geratel en gekraak
Van hortend ijs op ijs, verdooft gehoor en spraak!
Gevaarten schaven langs elkander, kruijen, vijslen
En staaplen zich opeen, of botsen en verbrijslen,
En plompen peilloos diep in 't holst der kolken neer,
En borlen elders op, en brijnslen elders weer.
Wat warklomp der natuur! wat bergen en wat dalen,
Gebrokkeld en vermengd, die langs den afgrond dwalen!
Wat ordeloos gewoel, dat rondom gonst en druischt,
Waar rob en walrus, haai en waterdog in huist!
Ginds houdt die bajert op; ginds klimmen vergezigten
Van zuilen uit de zee, en trotsche praalgestichten;
Paleizen, hoven, kerk en toren, vest en wal
Staan op den vloed gebouwd uit onverwikt kristal.
Verbeelding put zich uit in duizend schilderingen:
Daar hevelt Katwijks duin, ginds glinstert Scheveningen;
Hier schittert Utrechts dom, daar schemert Haarlems trans,
Ginds is het de IJstad zelf met elke poort en schans!
Verbazend grootsch tooneel, hoe schriklijk voor hen allen,
Die schuren met hun boot langs de ondoordringbre wallen,

Die dolende, in hun angst, waar 't goed geluk hen leidt,
Rondtasten naar een pad in deze onmeetlijkheid!
Geen loods berigt hun 't spoor naar onbevrozen kusten;
Geen baken wenkt hen aan; geen luwte, waar zij rusten.
't Is of geheel natuur, ontledigd en ontzield,
Zich tot een ijsklomp stremde en enkel hen behield.
Nog menig blijft er na, en op een sneeuwhoop sterven,
Of wordt des roofdiers prooi. Na dag en nacht te zwerven,
Na nooden zonder tal en angsten zonder maat,
Bruist de open zee hen aan, die hol en aaklig staat.
Toch steken zij haar in en geven aan de baren
Hun ranken bodem prijs, onkundig waar zij varen,
En zwalpen om en rond en voor- en rugwaarts heen:
Zoo gaat het dag en nacht en weken lang aan een.
Elke ochtend, die verrijst, doet weer de hoop ontwaken,
Elke avond dreigt den dood. De rotsen, die zij naken,
Zijn onbewoond en dor. Toch stijgen ze op den top,
En zoeken lepelblad en mos en eijers op,
En dobbren voort en worstlen verder en verdwalen
De witte zee in 't hart; bedolven duizend malen,
Verrezen duizend keer. De golfslag drijft hen voort
Naar Laplands oever, dien zij naadren. De ochtend gloort,

De dag is helder, damp noch nevel dekt de stroomen:
Zij zien in 't rond... zij gillen 't uit!... zij zien de zoomen!
Zij zien een mast, een schip, dat zeilreê ligt aan 't strand;
Zij zien een vlag.... o God! de vlag van 't vaderland!...
De blijdschap schokt hen, overstelpt hen! roer en spanen
Besterven in hun vuist; hun oog schiet vol van tranen!
Zij zien hun wimpel weer, hun leus langs elke zee,
Aan gindsche steng gehecht, misschien op Tessels reê!...
Zij roeijen nader, half verbijsterd, half verzonken
In gissing; roepen luid en juichen vreugdedronken,
En komen 't schip op zij, en grijpen lijn en koord,
En palmen zich omhoog en zetten voet aan boord...
o Wonder, nooit gedacht! en vreugd na zoo veel smarte!
Daar ketent Rijk zijn makker Heemskerk weer aan 't harte!
't Is Rijk, zijn makker zelf - bij d'aanvang van den togt
Gesmeten op dit strand - die hier een schuilplaats zocht,
En, nu de winter week en wegdreef van de baren,
't Herstelde zeil ontrolt om huiswaarts heen te varen,
En Heemskerks dood te gaan vermelden aan den Staat -
't Is Rijk, wiens kloppend hart aan Heemskerks harte slaat!
De ontzetting en de vreugd verwarren luid hun kreten;
't Gejuil doorkruist de lucht; de ellenden zijn vergeten!

Matroos en scheepsvoogd, vriend en vreemde, knaap en man
Omarmen zich door een, zoo teêr de blijdschap kan.
Zij winden de ankers op met dubbel rappe handen;
Zij vliegen voor den wind naar de aangebeden stranden;
Het deerniswaard verhaal van zoo veel maanden leeds
Kort hun de t'huisreis op. De duinen blaauwen reeds,
De wal komt nader; 't land verrijst met dom en toren;
Het dek is vol; het woelend bootsvolk dringt naar voren;
Het anker valt; de sloep snelt heen; zij roeijen aan,
En kussen 't heilig strand, tot snikkens aangedaan.
Verbaasd ontvangt de reê de dierbre zwervelingen;
Het welkom haalt hen in, waar heen hun schreden dringen;
't Gewoel omsingelt en vertraagt hen. Jong en oud
Schalt hun volharding uit en 't wonderbaar behoud.
't Erkentlijk vaderland, door liefde en vreugd gedreven,
Neemt weer zijn kindren op, die uit den dood herleven;
Vergeldt hen, juicht hen toe, strooit lauwren voor hen heen,
En rekent d'uitslag niet, maar telt het doel alleen.

Gezang bij het lengen der dagen.**EENE STEM.**

De morgen slaapt zoo lang niet meer,
Noch gaat zoo loom zijn pad;
Hij legt zoo ras het hoofd niet neer,
Als waar hij krank en mat.
Hij speelt al vroeg in 't kiemend groen
Met telkens blijder lach,
En waakt, zoo als gezonden doen,
En maakt een langer dag.

ALLEN.

Hij waakt, zoo als gezonden doen,
En maakt een langer dag.

EENE STEM.

Hij kan niet tegen 't winterweer:
Dat neemt hem lust en kracht;
Dan gluurt hij maar eens even neer,
En zegt weer goeden nacht.
Maar als het ijs op d'akker smelt
En 't knopje zwanger gaat,
Dan daagt hij vroeg en frisch in 't veld,
En blijft tot 's middags laat.

ALLEN.

Nu daagt hij vroeg en frisch in 't veld,
En blijft tot 's middags laat.

EENE STEM.

En zien weer de akkers geel en blaauw
Van bloeiend zaad en graan,
Dan is hij op voor dag en dauw
En lacht het schouwspel aan.
En als hij 't rijpe koren ziet,
Dat reeds de sikkel wacht,

Dan hoort hij klok of klepel niet,
En bleef graag heel den nacht.

ALLEN.

Dan hoort hij klok of klepel niet,
En bleef graag heel den nacht.

EENE STEM.

Zoo goedig is 't weldadig licht,
Zoo zacht gestemd en teer;
Voor jammren luikt het de oogen digt,
Op zegen lacht het neer.
Dus is het loflied wel verdiend,
Dat uit ons harte vloeit:
De morgen is een menschevriend,
Die voor ons welzijn gloeit.

ALLEN.

De morgen is een menschevriend,
Die voor ons welzijn gloeit.

EENE STEM.

Het misdrijf neemt den nacht te baat,
En duikt des daags den kop;
De brave, niet verlokt tot kwaad,
Ziet 's morgens vrolijk op:

Voorwaar, dat is van reinen aard,
Dat is met God bevind,
Wat afschrik aan den booze baart,
En wat de brave mint.

ALLEN.

Voorwaar, dat is van reinen aard,
Dat is met God bevind.

EENE STEM.

Ook blies het eerst Zijn ademtogt
Dat kostbaar licht in gloed,
Dat alles, wat Hij verder wrocht,
Zoo heerlijk prijken doet.
En daarom klinken dank en dicht,
Nu 't weer zijn loop verlengt,
En Gods gewrocht voor ons gezigt
Tot hooger luister brengt.

ALLEN.

En daarom welkom, heerlijk licht,
Dat weer uw loop verlengt!

Dirk Willemsz, van Asperen.

Daar lag hij in het kerkerkot,
Ontroefd aan zijn geliefd gezin,
En riep den troost, de hulp van God
Nog eens voor vrouw en kinders in;
Daar lag hij, in den bangsten nood,
Te wachten op den marteldood.

De jammereeuw brak vreeslijk aan;
De gruwlen hadden maat noch grens:
De mensch, als regter opgestaan,
Deed uitspraak tusschen God en mensch,
En predikte aan de siddrende aard
De liefdeleer met vuur en zwaard.

Men schoot den banvloek rondom uit,
Vervolgde en woedde wreed en fel,
En doemde, als Godgewijden buit,
De ketters tot de straf der hel,
En wierp met hen, tot 's hemels eer,
Ook Willemsz in den kerker neer.

Daar lag hij, op het stroo gestrekt,
Ter dood verwezene als hij was!
Met lompen voor de koû gedekt,
Die indrong door het traliëglas;
Daar lag hij, zonder heul of troost,
En bad nog eens voor vrouw en kroost.

't Sloeg middernacht: voor hem het laatst!
De maan scheen op den kerkerwand;
De wind, die uit het Oosten blaast,
Floot warlend om den torenrand:
Daar lag hij, afgewaakt en moê,
Maar deed geen oog van kommer toe.

Hij hief zich op en trad naar 't licht,
Dat tintlend aan den hemel blonk,
En nog voor 't laatst zijn veeg gezigt
Een schouwspel van Gods luister schonk:
Hij zag de starren en de maan
Aan 't hel azuur in 't zilver staan.

Verdiept in 't wonder schouwtooneel,
Slaat hij aanbiddend de oogen neer,
En ziet op nieuw het grootsch tafreel
Gespiegeld in 't gestolde meir;
Hij ziet hoe de uitgestrekte plas
Tot klaar kristal gevroren was.

Wat denkbeeld stroomt hem onverwacht
Door ziel en aders voort als vuur!
Hij rukt, met ingespannen kracht,
Een steen van uit den kraken muur,
En scheert hem langs het ijsvlak heen,
En 't ijs weerstaat en draagt den steen!

Zijn hoop ontvlamt zoo snel als stout;
Hij neemt een kort en kloek besluit,
En schudt een doorgeroesten bout
Het eng gemetseld kijkgat uit,
En heft zichzelv' er zijlings voor,
En 't ranke ligchaam kan er door.

Hij schurt zijn lompen rad van een,
En rijt het lijnwaad zich van 't lijf,
En woelt het door elkander heen,
En knoopt en vlecht het vast en stijf,
En schiet het ruw gesponnen koord
Door 't venster naar de diepte voort.

Hij vouwt de handen plegtig zaam,
En spreekt zijn kort en rein gebed,
En waagt de kans, in 's hemels naam,
Die 't gunstig lot hem open zet;
Hij grijpt de tralies in zijn hand,
En tilt zich op den vensterrand.

Hij glipt bezorgd en langzaam neer,
En klemt zich nu aan 't hangend touw,
En dan in reet en kloof zich weer
Van 't oud en uitgekalkt gebouw,
En schuift en glijdt, langs muur en reep,
Al lager - lager - greep voor greep.

Hij kwetst zich hier en kneust zich daar,
En houdt zich op of viert zich bot,
En hangt in dreigend doodsgevaar,
Maar wint al grond met ieder schot,
En zakt al slingrend meer en meer,
En staat in eens op d'ijsvloer neer.

Maar voor hij vlugt en verder vaart,
Daar welt een traan hem op in 't oog,
Daar buigt hij eerst de knie ter aard,
En heft het hart tot God omhoog:
Hij dankt Hem met een stillen zucht,
En rijst, en kiest zijn weg, en vlugt.

Dat had een vrome wacht ontdekt,
Gezien hoe slinksch de ketter vlood,
En d'opgeschreven kop onttrekt
Aan d'uitgesproken marteldood,
En aan de kerk de wraak ontroofd,
Haar door de wet en 't regt beloofd.

Hij vliegt in vuur bij 't helsch bedrijf,
En grijpt zijn wapens, grof en zwaar,
En ijlt hem na, en waagt het lijf,
En roept en schreeuwt met woest misbaar:
Maar niemand kwam, hoe luid hij riep,
Want man en makker lag en sliep.

Alleen de ketter ziet en hoort,
En hoort en ziet den vromen wacht,
En ijlt met sneller schreden voort,
En d'ijsvloer langs uit al zijn magt;
Hij naakt en reikt en komt aan land,
En vlugt, gered, langs d'overkant.

Maar eensklaps, hoor! daar stijgt een gil!
Een roep om hulp, een bang gekrijt!
De ketter schrikt, staat ijlings stil,
En ziet den vromen wacht van wijd,
Die lag te worstlen in een wak,
Waaruit hij de armen boven stak.

Hij woelt en tobt en grijpt en vat,
En beurt zich op, maar plompt en plast
En dompelt weer in 't brokkig nat,
En grijpt op nieuw de schotsen vast;
Maar 't nijdig ijs breekt telkens af,
En 't water is zijn open graf.

Wat doet de ketter? vlugt hij heen,
Op eigen lijfsbehoud bedacht?
De ketter vlugt niet verder, neen,
Bij 't krijten van den vromen wacht,
Maar keert terug, gewaagd en stout,
En denkt niet aan zijn lijfsbehoud.

Hij keert terug - terug met spoed,
En wint al meer en meer het wak,
Al buigt het ijs hem voor den voet,
Al scheurt het los met krak op krak,
Hij kruipt al verder, schuift en woelt,
Tot daar hij 't broklig water voelt.

De vrome wachter grijpt zijn hand,
Zijn hand, zoo ver zij kan gestrekt;
De ketter buigt zich op den kant
Zoo ver hij mag, en tilt en trekt;
Maar 't ijs bezwijkt en knapt als glas,
En wijd en wijder gaapt de plas.

Hij geeft niet op, hij laat niet los,
Al spat hem 't water om den kop,
Al slijt het ijs, zoo dun en bros,
Hij laat niet los, hij geeft niet op;
Hoe 't ijs verdunne en 't wak vergroot',
Zijn moed houdt stand al stijgt de nood.

Al stijgt de nood, zijn moed houdt stand,
Zijn kracht groeit aan bij elken kreet;
Hij grijpt nog eens met wissel hand
Den wachter diep in 't leder kleed,
En slingert frisch, met eenen vat,
Hem neer op 't ijs en uit het nat.

Wat doet de wachter? zijgt hij neer
Aan 't hart zijns redders nevens God?
De wachter grijpt zijn breed geweer
En zet den ketter 't op den strot,
En sleept en sleurt hem meê bij 't hair,
En schreeuwt met des te meer misbaar.

Hij sleept hem meê en schreeuwt zich moê,
En roept om hulp, die thans genaakt;
Zijn makkers stuiven rondom toe,
Door 't luid rumoer in 't eind ontwaakt,
En ijlen aan op 't woest getier,
Met hellebaard en zijdrapier.

Zij ijlen aan met riem en koord,
En drijven hem met piek en zwaard,
Gekneveld, naar zijn regters voort,
Ter vierschaar weer bijeen vergaard,
En kondigen het snood bestaan
Des Godvergeten kettters aan.

De regtbank schrikt van 't helsch verraad,
Dat aan de kerk was toegedacht,
En doemt des kettters euveldaad,
En looft en loont den vromen wacht,
En staat zijn trouw het voorregt af,
Dat hij den ketter sleur' ter straf.

De vrome wacht, in dank ontgloeid,
Aanvaardt verrukt de zaak van God,
En sleept zijn redder, streng geboeid,
Naar 't opgeheven moordschavot;
Hij stelt den beul zijn prooi ter hand,
En 't ketterhoofd rolt neer in 't zand.

Het vroom gezang doorklonk het zwerk,
De wierook steeg tot 's hemels eer,
Men zong een lied tot lof der kerk,
Een lied tot lof van God den Heer;
Maar God, met zoo veel wee begaan,
Nam de offers van dien dag niet aan.

Bij mijn gades jongste bevalling.

Weer de knellende angst geleden,
Die door merg en nieren gaat;
Weer de bange strijd gestreden,
Die mij nog op tranen staat;
Weer de schrikbre martelingen,
Die de schatting der natuur
Van het moederharte dwingen,
Doorgezwoegd in 't barensuur!
Nooit nog was met dieper vreezen
De aangesnelde stond verwacht;
Telkens weer mijn angst gerezen,
Als ik weer aan 't naadren dacht.

'k Weet niet, wat al zwarte droomen,
Welk een voorgevoel van wee,
Telkens dreigende opgekomen,
Spookten om mijn legersteê;
'k Weet niet, wat mij 't hart deed jagen,
Huvren deed van killen schrik,
Telkens als mij 't ochtenddagen
Nader bragt aan 't oogenblik...
God! daar sloeg het! Hart en aren
Krompen zaam bij elken gil;
't Zweet hing droppend aan mijn hairen;
Bloed en adem stonden stil.
Of mijn vonnis waar' gesproken,
Wachtte ik roerloos op den slag,
In het droombeeld aangebroken,
Dat ik telkens dreigen zag.
God van goedheid en genade!
Doorgezwoegd is angst en smart;
Gij behieldt me op nieuw een gade,
Met een zuigling aan het hart.
'k Mogt van dankbre blijdschap weenen,
'k Mogt verademen van 't leed;

Vrees en foltring was verdwenen,
Foltring, die ik nooit vergeet!
Lieve, wat uw voorregt schijne,
Rang noch voorregt neem ik aan;
Geef mij 't kind, het is het mijne:
'k Heb er 't wee voor uitgestaan.

Weer een band ons omgewonden;
Vaster nogmaals aan elkaar,
Nauwer weer dan ooit verbonden,
Lieve, zoo dat mogelijk waar!
Weer een gunst van God verkregen,
Weer een kroon ons aangehecht!
Nieuwe zorgen bij dien zegen,
Lieve, weer ons opgelegd.
Maar weest welkom, nieuwe zorgen,
Weest weer welkom, als altijd,
Schoon gij me opwekt elken morgen,
Elken nacht mijn droomen zijt.
Welkom, zorgen! welkom, zegen!
Lieve kleine! welkom weer!
'k Heb in 't harte plaats voor negen,

Wil het God, nog plaats voor meer.
Dankbaar neem ik, vreugdedronken,
Rustig, wat de taak ook zij,
't Zorglijk zoet, mij ingeschonken,
En de zoete zorg tot mij.
Moeder! die met vrolijke oogen
Weer uw zuiglings lach bespiedt,
En, van blijdschap opgetogen,
Al uw telgen bloeijen ziet!
Weet gij wat mij 't hart doet zwellen,
Als mijn oog ons kroost aanschouwt?
't Is de zorgen op te tellen,
Die mij God heeft toevertrouwd;
't Is het wigt der taak te weten,
Op mijn schouder zaamgetast;
En mijn eerrang af te meten
Naar de zwaarte van den last;
't Is het denken en beseffen,
Dat zoo velen, mij verkleefd,
't Oog tot mij als steun verheffen,
Steun, die voor hen waakt en leeft.
Ja, dat doe ik, leven, waken,

Dierbren, voor uw heil alleen;
'k Weet geen verder wensch te slaken,
Naar een vreemder doelwit heen;
'k Heb geen zorgen meer te kweeken
Dan uit zucht tot u verwekt;
'k Weet geen zegen af te smeeken,
Die niet u ten zegen strekt.
Wie er vreezen, wie er hopen,
't Hart vertuit aan roem of eer,
't Mijne hield geen schuilhoek open
Voor zoo wuft een droombeeld meer.
't Heeft een dierder stem te hooren
Dan van hoogmoed en van waan;
Gij weer, lieve laatstgeboren!
Klopt er om een wijkplaats aan:
't Is ontsloten! kom er binnen,
Lieve, kom, hoe vol het zij,
Hoe veel panden 't heeft te minnen,
Neem voor u een plaats er bij.
Moog de last weer zwaarder wegen,
Rang en rijkdom wint er door!
Welkom, zorgen! welkom, zegen!

Goede hemel! dank er voor.

Dierbre, mij op nieuw hergeven
 Uit den bangen martelstrijd,
Ziel en adem van mijn leven,
 Sinds mijn halven levenstijd!
Hoe gevoel ik in de smarte,
 In de blijdschap, elken maal,
Dat gij na mij ligt aan 't harte,
 Vrouw, voor wie ik ademhaal!
Twintig jaren snelden henen,
 Sinds ons aanzijn zamenvliet,
Zijn met zuur en zoet verdwenen,
 Met mijne eerste liefde niet!
Twintig jaren zijn vervlogen,
 En nog nu, als d'eersten keer,
Zit ik, kniel ik, opgetogen,
 Zalig aan uw kraambed neer.
Juichend zwelt mij 't hart naar boven,
 Dat zich lucht geeft in een traan,
Om te danken en te loven,
 Dat ook 't uwe nog mag slaan;

Dat ik d'avond mogt zien vallen
Van den bang verbeiden dag,
En op nieuw: 'God lof!' mag schallen,
Op uw lippen 't kussen mag!
Of wat schat wist de aard te telen,
Die voor mij nog prijs behield,
Mogt ik niet met u dien deelen,
Die mij elk genot bezielt?
Of als storm en rukvlaag huilen,
Buldren om mijn legerspond,
Waar toch zou ik 't hoofd verschuilen,
Zoo me uw hart niet openstond?
Als een struik, verdord van verwen,
Van zijn wortel weggestrooid,
Zou ik dorren en versterven,
Voor den natijd uitgerooid;
Aan geen steun weer opgeheven,
Elke luim van 't lot ten spel,
Kromde ik onder 't wigt van 't leven...
Goede God! dat wist Gij wel.
Daarom, daarom, bange droomen,
Dreigende om mijn spond verzaamd,

Is geen uwer uitgekomen,
Maar uw zwarte sleep beschaamd.
Daarom is mijn angst geleden,
Doorgestreden weer uw strijd,
Vrouw, op nieuw van God gebeden,
Die weer nogmaals mijner zijt!
Vrouw, met wie ik ramp en smarte,
Zwaai en luim van 't lot trotseer,
En, geschakeld hart aan harte,
Nog in 't lijden danken leer!
Dierbre, die mijn vreugd kunt meten,
Peilen wat mijn ziel geniet!
Mogt ik taal en tongslag weten,
Waar zich 't hart in overgiet!
'Welkom! welkom!' zijn de klanken,
Waar ik juichend lucht in schep;
Tranen slechts om God te danken,
Zijn de tolken die ik heb!
Weer dan is mij 't pad ontsloten,
Dat Ge, o God! met bloemen tooit,
Bloemen, zoo volop genoten,
Weer mijn voeten voorgestrooid!

Vloeit mij toe, herinneringen!
Beelden van gesmaakt genot!
Maalt mij al de zegeningen,
Nogmaals weer mijn zalig lot!
Schetst mij wat zijn deel mag heeten,
Die, verkleefd aan wat hem mint,
Heel de wereld kan vergeten
En zijn hemel om zich vindt;
Die, voor stil geluk geboren,
En door liefde rijk genoeg,
Wierd door hem zijn lot gekoren,
Om geen andren zegen vroeg.
Dat weer mijner! mij hergeven,
Na dien doorgezwoegden schroom!
Die ontwaking, dat herleven
Uit dien aaklig zwarten droom!
Dat weer mijner!... Biggelt neder,
Vreugdetranen, dankt en vliet!
Mijner al dat nogmaals weder!...
God, hoe koud zijn woorden niet!

Lijkzang op Elias Annes Borger.

Uitgesproken na de lijkrede van den hoogleeraar J.H. van der Palm, in de kerk der Luthersche gemeente, te Leyden, op den 20 van wintermaand, 1820.

Lijkzang op Elias Annes Borger.

Ziet gij dien boom in 't woud? zijn breede takken stijgen
Met stouten zwier omhoog en 't weligst loof voorbij;
Hij schudt zijn vruchten af van de uitgespreide twijgen,
En staat op nieuw in bloei, in ieder jaargetij.
Ziet gij dien wondren boom, den luister van de streken,
Met jeugdelijke kracht en ongebukten stal,
Door bui en stormen heen, de toppen hooger steken?...
o Wendt uw oogen af, wie siddert bij zijn val.

Daar nestelt zich een worm, den wortel ingebroken,
En wroet den stam in 't hart en vlijmt de veezlen los,
En staat den rukwind bij, verdelgend opgestoken,
En maakt zijn zege ligt, zoo ras hij breekt in 't bosch.

Die rukvlaag buldert, zaamt haar krachten, dreigt en nadert,
Grijpt d'ingeknaagden boom, der wouden pronk en eer,
Bij top en takken aan; zweept, geeselt in 't gebladert,
En ploft den trotschen stam met kruin en wortel neer.

Dat, Borger! is uw beeld. Zoo stondt gij, opgestegen,
Bewonderd, onbereikt, van rang tot rang gesneld;
Zoo stort gij eensklaps neer, met al uw glans gezegen,
Geplonderd in uw bloei en in uw kracht geveld.
Daar ligt de tronk in 't zand, verdord van loof en loten,
En schiet geen bot meer uit, geen enkle schaduw rond,
Maar vraagt een dankbren traan van wie zijn ooft genoten,
Een diepen zucht van hem, die in zijn lommer stond.

Die pligt wordt u vervuld, o zaalge, dien wij missen!
Die dank wordt u voldaan, dat al te ontijdig loon!
Stroomt, tranen! stort u uit; geen schaamte zal u wisschen:
Gij staat bij onzen rouw, bij onze lijkdienst schoon.
Die taak dan werd ons deel! geen lauwrans meer te brengen,
Te kransen om zijn hoofd, aan lauwerkransen rijk;
Maar wierook op zijn graf, het vratig graf! te plengen,
Te huivren van den slag - te weenen bij zijn lijk!

Ja, vreeslijk was die slag, en bitter zijn die tranen!
Een donder was de maar, de maar dat Borger viel!
Wie onzer, die dat licht verduistren zag en tanen,
Wien 't in dat aaklig uur geen nacht werd in de ziel?
Diep, diep liet ge ons gegriefd, o zaalge! diep verslagen!
Uw uitvaart valt ons bang! die eer is duur betaald!
Wij wagglen met den schat, dien wij ter grafkuil dragen;
De lijkist ploft op ons, die in de groeve daalt.

Zoo trof dan nu de flits, tot tweewerf afgesprongen,
Den derden maal zijn doel, met wissel kracht gestierd,
En, vlijmend door ons hart, ons krimpens hart, gedrongen,
Smeet hij het hoofd ter neer, dat Neerlands hoogmoed wierd.
Vijandig op den roem, dien 't zamelde om de slapen,
Greep 't onverzoenbaar lot (of welk een helsch geweld,
Naijvrig op onze eer?) tot driewerf toe het wapen,
En met den derden schicht is 't offer neergeveld.

Ja, tweemaal werd die schicht, u, zaalge! toegedreven:
Gij hielt een gade aan 't hart: zij stortte zielloos neer;
Een andre heelt uw wonde en boeit u weer aan 't leven:
Een andre schicht snort aan en velt de tweede weer.

Nog houdt ge 't hoofd omhoog, wat naast u neer moog ploffen;
Uw geest ontstijgt het leed, hoe diep uw boezem lijdt;
De derde pijl vliegt af... hij heeft te wél getroffen,
En Neerland zit in rouw en is haar hoogmoed kwijt.

Nu viert de bende feest, die stil zat en verstoken,
De domheid met haar sleep, de blinde dweeperij;
Nu kraaijen zij triomf, de walgelijke spoken,
Omdat de wijsheid treurt, de godsdienst aan haar zij'.
Ja, juicht, gedrogten! steekt het hoofd op! ademt weder!
Wij zitten stom van smart, met neergebogen kruin;
Wij strekken hem ter rust, ten diepen doodslaap neder,
Die uw bouwvallig rijk had omgekeerd in puin.

Ja, de uitkomst was vervuld en 't uitzigt onbelogen!
De jongling had den man niet vruchtloos ons beloofd,
Noch, elke baan ten eind', die hij was ingevlogen,
Der jaren tred beschaamd, met de eerkroon om het hoofd.
Vergeefs niet werd voorspeld, wat wonder op ging klimmen,
Wat ochtend naadrend was, van roem en glorie zwaar,
Wat licht van kennis daagde en glom aan Neerlands kimmen,
En weer Europaas nijd ontvlammen zou op haar.

Die glans ging op in hem, en schoot de trotsche stralen
Het peil der hoop voorbij, het eng begrip te hoog!
Hij was dat zeldzaam licht, bestemd om vroeg te dalen,
Maar dat met stouter vaart tot steiler toppunt toog.
Hem was het regt vertrouwd, voor Neerlands roem te waken;
Den cijns der wijsheid weer te zaamlen aan haar kniën;
De waarheid uit haar boei, den stelseldamp, te slaken,
En 't schild te voeren, dat Gods tempel doet ontzien.

Onwrikbaar stond hij pal, ter spitse van de scharen,
Ten aanval onversaagd op 't wroetend onverstand,
Gewapend en omgord voor de eer van zijn altaren,
Als priester van Minerve en heilig Godsgezant.
Wat nevel hield aan een, dien hij uit een wou vagen?
De dwaling vlood zijn blik, met wat haar aanhang is;
Een voller luister rees, langs waar hij op kwam dagen;
Een lichtstroom was zijn spoor door elke duisternis.

Hij steeg den kansel op, van hooger gloed doordrongen,
En lei de oraaklen bloot, met onmiskend gezag.
En zette 't heilig woord, verduisterd en verwrongen,
Den mist der waanleer' door, in onbewolkten dag.

Wie weigerde, op zijn stem, 't aanbidden en 't gelooven?
Des dweepers vloek werd stom, des spotters lach verdween;
De godsdienst hief het hoofd uit elken smaad naar boven,
En 't licht der waarheid gloeide om Christus kruishout heen.

De leerstoel nam hem in: de wijsheid sprak haar lessen
Met bondigheid en kracht en vaster nadruk uit;
De tooverende rei der Grieksche zanggodessen
Wond nieuwe lauwren om de lokken en de luit;
't Geschiedboek werd gekuischt van 't grijze stof der jaren:
Der tijden dragt en teelt, der volken smaad en eer
Stond met verjongden inkt op de eeuwen-oude blâren,
En 't ingedolven puin hield geen geheimen meer.

De wijsgeerte eischt zijn stem in 't pleit van haar belangen:
Hij zit ter vierschaar neer en zoekt haar blaadren door;
Brenkt elk begrip ten toets, van welken dos omhangen,
En wijst den dwaalweg aan en 't afgedoolde spoor;
Hij toont den krankten bouw op de om te werpen gronden;
Het mijmren van 't verstand, het dweepen van 't gevoel;
En brengt het godlijk licht, uit elken tooi ontwonden,
Tot al zijn eenvoud weer en zijn waarachtig doel.

Wat bron van kennis wist haar aadren hem te dekken?
Wat mijnkorst was zoo stug, die hem den toegang sloot?
Hij leschte 't gretig hart, zoo ver zijn lust mogt strekken:
De wijsheid lei haar schat verzameld in zijn schoot.
Hem hield geen slagboom op, waarheen hij raad ging plegen;
Hij had geen gids van doen: zijn kennis was zijn baak;
Hem was geen leerschool vreemd, geen landaard afgelegd:
Hun veder was zijn pen, hun tongslag was zijn spraak.

Maar, in geen dorre schors was al die schat besloten;
Die oogst van wijsheid in geen rotsholte opgegaard;
Noch, als een kostbaar nat, verkwistend uitgegoten
In ruw geknede klei, dat edel vocht onwaard.
Neen, 't was zijn rijkdom niet, verzaamde pracht te omvatten;
Van elders was zijn rang, zijn grootheid niet ontleend;
Zijn ingeschapen glans gaf luister aan zijn schatten;
Hij zelf, zijn eigen geest, was 't edelst pronkgesteent'.

Hij was niet hun gelijk, die, schamel van zichzelve,
Voor ploeg en spa gewrocht, met arbeid taai en zwaar,
In weerwil van natuur, een sprankel kennis delven,
En brallen met die praal, en niets zijn zonder haar.

Neen, had niet eeuw aan eeuw haar cijns hem toegedreven,
Geleerdheid niet haar schat ontsloten aan zijn geest,
Geen enkele straal hem licht - geen bron een teug gegeven,
Toch waar' zijn glans gezien, toch Borger groot geweest.

Hem lag de vonk in 't hart, aan hooger gloed ontsprongen,
De vonk der godheid, gift en weldaad der natuur,
Voor vlijt noch zwoegen veil, gekocht noch afgedwongen,
Maar in de borst ontvlamd, gelijk aan 't levensvuur.
Die vonk doortintelde en doorvloot hem brein en aren;
Gaf waarde en luister aan den rijkdom, dien hij won;
Hief tot den rang hem op, waarop wij duislend staren,
En dien geen loomer ziel van ver slechts naadren kon.

Die vonk gaf warmte en gloed aan uitdruk, stem en klanken;
Ontstak vernuft en geest, doorzulte taal en tong,
En vloog bewonderd rond in telkens heller spranken,
En kluisterde oog en oor, dat aan zijn adem hong.
Wie drong niet hem nabij met aandrift en verlangen,
En zaamde 't geestig zout, dat van zijn lippen schoot,
En zocht het schitterend licht van 't helder brein te vangen,
Nog in zijn dartlen wijs, nog in zijn speling groot?

Hem was de norsche groef in 't aanzigt niet getogen,
De stroeve rimpel, die terugstoot en verguist,
Gehate trek van waan en tergend zelfverhoogen,
Die nooit het hoofd versiert, waarin de wijsheid huist.
Hem stond de gulle lach op 't rond gelaat te lezen,
De lach der reine ziele, der ongetooide deugd,
Der ware wijsheid, die ontijdig 't niet wil wezen,
Maar zich kan wikklen in den trippeldos der vreugd.

Hij kon den pijn der scherts doen treffen en verdragen,
Hij 't hart verjongen, dat in de oogen blonk en sprak;
Hij, speelsch zijn als een kind; - en mogt, wien 't lustte, vragen:
Of dat het hoofd was, waar die wetenschap in stak?
Zoo argloos was zijn hart; zijn eenvoud zonder vlekken;
Zoo onvernist zijn aard, zoo ongehuicheld goed!
Hij hing geen momtuig voor, om 't open hart te dekken;
Hij vreesde 't peilen niet van 't parelblank gemoed.

Zoo heb ik hem gekend, de kindsche ziel ontplooiend,
Den mannelijken geest ontspannende in 't vermaak,
De vonken van vernuft als stofgoud om zich strooiend,
Ten Muzendisch gevlijd, ten disch van kunst en smaak.

Zoo heb ik hem gekend, en 't hart aan hem gesloten,
Aan 't onwaardeerbaar hart, met zulk een geest verzaamd;
En mij op de eer verhoogd, met zelfgevoel genoten,
Dat zich zoo rein een ziel niet mijner heeft geschaamd.

Nu heeft dat voorregt uit! die band is losgereten!
Mij viel een schoone bloem uit 's levens gaarde neer!
Of is 't verlies gering, voor wie zijn vriend mogt heeten,
En trotsch was op roem, en op zijn hart nog meer?
Neen, zoo veel groots en goeds in eenen stond te missen,
Dat was te fel een schrik, dat is te zwaar een slag;
En waar de troost des tijds den traan der smart moog wisschen,
Ik hou het nawee vast, zoo lang ik âmen mag.

Nu steekt gij weer in rouw bij 't overdier gebeente,
En telt uw rampen op en zoekt in tranen lucht,
Gij, deerniswaarde stad en Neerlands pronkgesteente,
Door zoo veel roems vermaard, door zoo veel ramp berucht!
Weer gaat de rouwklagt rond en jammert door uw wallen;
Weer spiegelt gij het hoofd, ontluisterd, in den Rijn;
Weer is een rijk kleynood uw stedekroon ontvallen...
De pronk, helaas! was kort, de rouw zal langer zijn.

Nu krimpt uw hoogmoed in, die weer was opgestegen,
Bevoorregt Neerland, op uw letterroem zoo prat!
't Is rouwenstijd voor u, als Leyden rouw moet plegen!
Steeds grieft de ramp u diepst in de uitgelezen stad.
Ja, bange slagen heeft de doodsklok weer doen hooren:
't Is dat uw glorie zonk, dat deugd en godsvrucht lijdt,
Dat kunst en kennis treurt, dat Borger is verloren,
En dat Euroop u weer een parel min' benijdt.

Ze is weg, de wondre star, die schitterend heeft geblonken,
Zoo ongemeen van pracht, zoo heerlijk in 't gezicht!
Dat trotsch verschijnsel dook, nog rijzend, neergezonken,
En laat ons siddrend staan bij 't eensklaps doovend licht.
Verschrokken zien wij rond en zoeken naar den luister,
Die als een bliksem deinst en uit onze oogen schiet...
Helaas! zijn baan is leeg, zijn gloeiend spoor is duister,
En waar onze aanblik dring', wij zien zijn stralen niet.

Zoo staren wij u na, verstomd van schrik en smarte,
Ontslapene, ons ontvlugt, te vroeg voor eeuwig heen!
Het droef herdenken slechts, onroeibaar uit ons harte,
Blijft ons, in 't wreed gemis, van 't rijk bezit alleen.

o, Eisch den lofzang niet, aan al uw waarde schuldig:
Te dieper grieft ons 't leed bij 't schittren van uwe eer.
Waar stouter loflied rijz' en minder grootheid huldig',
Neem tranen op uw graf... wat heeft de droefheid meer?

Rust, zaalge, rijk aan roem en aardsche rampen tevens:
Schoon halver weg gestuit, reeds waart gij beiden zat.
Schep van den arbeid lucht en van al 't wee des levens:
't Was vol van lauwren, leeg aan bloemen op uw pad.
Rust! smaak in 't graf de rust, in 't leven niet genoten!
Uw uitvaart is volbragt; wij keeren met uw baar;
Wij snikken 't laatst vaarwel! de grafkuil is gesloten...
Drukke u de lijksteen zacht, óns drukt uw lijksteen zwaar!

Het mededoogen.

Wat meent gij, overstelpt van schatten,
Gij, rijkaard, op uw dons gevlijd!
Dat gij aan God behaaglijk zijt,
Door van uw goud een greep te vatten,
Die ge in den schoot des armen smijt?
Wat waant gij, gij gevierd van de aarde,
Bewierookt om uw minste deugd,
Dat ze ook bij God u heft in waarde,
En de engelen om zijn troon verheugt?
Geloofte ge u, slechts door bijstand schenken,
Door 't stillen van den hongersnood,
Door zieken met uw wijn te drenken,
In 't oog, dat op het hart ziet, groot?

Gij dwaalt! dat is geen deugd bedreven,
Die weldaad schrijft u God niet aan,
Tenzij een opgewelde traan
Aan 't weggeschonken goud blijv' kleven!
Dat tuigt geen liefde, rijkaard! neen!
Dat is niet diep van deernis branden:
Of is de deugd een werk der handen,
Of is ze een daad van 't hart alleen?

Dan zou ik woekren, dan besparen,
Opdat ik magt van schatten won,
Indien het zaamlen en vergaren
Mij meerder deugd doen plegen kon.
Dan mogt uw deel tot afgunst nopen,
o Rijkaard, die het voorregt hadt,
Van door uw uitgestrooiden schat
Gods welgevallen aan te koopen;
Dan zou ik huivren van uw lot,
o Schaamle! zoo misdeeld van zegen,
Dat gij niet eens de deugd kondt plegen,
Die 't heerlijkst offer is aan God;
Dan zou ik u mijn wierook branden,

o Toeval, als een schuldige eer,
Zag de Almagt op het werk der handen,
Niet op de daad des harten neer.

Eens doolde ik vlek en veld in 't ronde,
Waar stulp en hut vergeten staan,
En zag, op 't lamplicht afgegaan,
Een grijsaard, hongrende op zijn sponde,
De dorre hand ten hemel slaan.
De landheer, aan zijn disch gezeten,
Verwittigd van dien bangen nood,
Zendt van zijn vorstlijk avondeten
Den armen kranke wijn en brood.
Hij zendt het heen (dat God hem 't loone!)
Hij geeft een handvol gouds er bij,
En viert weer feest met vriend en schoone,
Ten disch vermengd aan wederzij'.
Een knaap ijlt aan, en brengt den grijze
De gaven van den milden heer,
De handvol gouds en wijn en spijsze,
En keert met dank, met zegen weer.
Ja, luid steeg uit de leemen wanden

De lof van jong en oud omhoog;
De grijsaard, met gevouwen handen,
Bad vurig, met een vochtig oog.
Men roemde om strijd, in luide ontroering,
Om de armelijke spond geschaard,
Met kloppend hart en geestvervoering,
Den rijke, zoo veel rijkdom waard;
Men zwoer hem trouw in dood en leven,
En werd van dank noch loven moê,
En wees, den blik naar God geheven,
Den hemel reeds zijn deugden toe. -
Daar zag ik, in een hoek verdrongen,
Een arme, die bij de eerste klagt,
Zijn kranken buurman bijgesprongen,
Een nap met melk tot laafnis bragt:
Daar stond hij, in zichzelf' verloren,
Verzonken in zijn mijmering,
En kon niet juichen, kon niet hooren,
Zoo snel hem 't kloppend harte ging.
o, Dacht hij, dat moet wellust wezen!
Dat heil is boven hoop en wensch,
Benijden, die zijt uitgelezen,

Tot redding van uw evenmensch;
Die wee en wanhoop moogt verblijden,
Moogt schenken, wat mij 't lot misgunt,
En bij 't gevoel van 't medelijden
De hulp der weldaad voegen kunt! -
Zoo dacht hij, onder 't vreugdeschallen,
Met de oogen aan den grond geboeid,
Van duizend wenschen aangevallen,
En 't hart van liefde volgevloed;
Zoo stond hij, met verstrooide blikken,
De ruwe wang van tranen nat,
En barstte los in luide snikken,
Omdat hij niets dan tranen had.

o, Riep ik, in de ziel bewogen:
Die tranen zijn den hemel waard!
Dat is 't gevoel van mededoogen,
Dat ons aan God verwant op aard!
Wie blijft er twijflen, wie er schiften,
Wat offer hier den eerprijs won:
Des rijkaards, met zijn handvol giften,
Des armen, die niet geven kon?

Voorwaar, niet in 't koelbloedig plegen,
Waar 't luttel voor den dader geldt,
Is 't adelman der deugd gelegen,
Die uit de bron der liefde welt.
Het noodlot moog de daad ons gunnen
Of weigren, naar 't zijn luim geval',
Alleen het willen - niet het kunnen
Is wat ons God bereeknen zal.
Dat denkbeeld streelt het hart genadig;
Die troost is meer dan goud bevat:
Niet hij, die gaf, was hier weldadig,
Maar hij, die niets te geven had.

Zomerliedje.

De schepping lacht, natuur is blij,
En ziet zoo goedig neer,
En lonkt op ieder, wie het zij,
Op niemand min noch meer.

Ziet, ziet eens, kindren! rondom heen:
Wat heeft zij pracht verspreid!
Die rolt zij uit voor groot en klein,
En maakt geen onderscheid.

Ziet links en regts, hoe mild zij is!
Hoe siert zij kluif en kruif,
En kleurt het groen op 't veld zoo frisch
Als in des konings tuin!

De lieve zon licht bloem en plant
Van boer en koning aan:
Nog langer blijft ze op 't open land
Dan in den luthof staan.

Wat zijt gij groot, natuur, en goed,
Wat zijt gij wijs en mild,
Dat gij den arme smaken doet,
Wat gij den rijke spilt.

Want, o! indien gij anders deedt
En meer den rijkaard bragt,
Wat waar' het lot des armen wreed,
Dien hij reeds nu veracht!

Gaaft gij hem ééne zonnestraal -
Één enklen dauwdrop meer,
Zijn trotschheid had geen perk of paal
Op die onwettige eer.

Nu, kinders! juicht dan, blij gemoed,
En zingt en springt in 't groen,
Omdat natuur zoo dwaas niet doet,
Als menig mensch zou doen. -

Des winters, ja, helaas! 't is waar,
Wanneer het snerpt en knelt,
Ontduikt de sluwe rijkaard haar
En koopt haar af met geld:

Dan kleedt hij zich in vacht en vel,
En stookt een kostbaar vuur,
En heeft in huis het warm en wel,
Al is het buiten guur:

Dan steekt hij lamp en waslicht aan,
En geeft een groot festijn,
En laat de dansmaat lustig slaan
En schenkt zijn oudsten wijn:

Dan telt hij vorst en storm niet meer,
Die bosch en beemd kastijdt,
Maar laat het aaklig winterweer
Voor die er armoê lijdt. -

Maar als de zomer lacht en lonkt,
En blinkt op bloem en blad,
Dan heeft de rijkaard uitgepronkt,
Dan helpt hem rang noch schat.

Dan baat er vuur noch waslicht, neen!
Dan hoeft het rijk noch arm;
Dan is het licht voor iedereen,
Voor ieder even warm.

Nu, juicht dan, kinders! blij van geest,
En zingt en springt in 't kruid:
De zomer noodigt elk ter feest,
En zondert niemand uit.

't Is zomer! juich' wat juichen kan!
Hij telt satijn noch pij,
En zegt den rijkaard: 'De arme man
Is even goed als gij.'

Lieven heere, van Zierikzee.

Reeds had de Spanjaard Brouwershaven
En 't fort van Bommeneê;
Reeds was hem Duiveland en Schouwen,
Maar nogtans werd de stad gehouên,
De stad van Zierikzee.

Het water klotste langs haar muren
En sloeg de wallen dras;
De sluizen waren stuk gebroken,
De dijken waren doorgestoken:
Het land was ééne plas.

En zat de vijand in de schansen,
Die 't wijkend volk verliet,
En had hij kerk, kasteel en molen,
Hij had geen zand meer voor zijn zolen,
En stormen kon hij niet.

Of Mondragon al tandenknarste
Om 't maandenlang beleg,
Of hij liet bieden en liet vragen,
Zijn boden trokken, afgeslagen
En ongetroost, weer weg.

Intusschen stond het veeg van binnen;
't Volharden viel er zuur:
Al hield men Mondragon er buiten,
Den honger was geen poort te sluiten:
't Gebrek drong door den muur.

Wel lagen ginds, op de Oosterschelde,
De schepen van den Staat;
Maar schoon men hulp en baat mogt wachten,
De dagen deden als de nachten:
Ze bragten hulp noch baat.

Wel loerde, om naar de vloot te sluipen,
Soms hier of daar een schuit;
Maar wie zich heimlijk sloop begaven,
De Spanjaard nestelde in de haven:
Geen boot kon in of uit.

Wel had men duiven opgeschoten,
En brieven aangehecht;
Maar eer zij reikten tot de schepen,
Had haar een Spaansche klauw gegrepen:
Er kwam geen brief te regt.

Nu was het laatste graan gemalen,
Het laatste brood gedeeld;
Tenzij de vloot niet meer vertraagde,
Tenzij ontzet of leeftogt daagde,
Was Zierikzee verspeeld.

'Wie volgt er mij?' riep Lieven Heere,
'Ik haal ontzet of brood!
Wie durft met mij het meê gaan halen?
Wij springen van de vestingpalen,
En zwemmen naar de vloot.'

Dat dorst nog een; nog een dorst mede:
't Was schipper Ewoud Schacht.
Zij zouden domplen van de wallen,
Zoo ras weer de avond was gevallen,
En reizen met den nacht.

Het krijgshoofd schreef terwijl zijn brieven,
Aan 't hoofd der vloot gerigt;
Beschreef hem 't hongren en het lijden;
Drong op ontzetten en bevrijden,
En gaf hem raad en licht.

Hij scheurde, uit vrees voor 's vijands handen,
Het breed vertoog van een;
Rolde ieder deel van 't schrift in linnen,
Bewreef het doek met was van binnen,
En streek er pek om heen.

En de avond viel. De makkers daagden,
Bij 't uitgeschald hoezee;
Zij wonden zich met dubbele snoeren
't Gedeelde schrift om hals en schoeren,
En waren reizensreë.

En of de winterstormen loeiden,
En of de jagtsneeuw vloog,
En of de golven schuimend stoven,
Zij klommen op den dijk naar boven,
En ploften van omhoog.

En voorwaarts ging het, onverschrokken
En dwars door wind en vloed,
Door schuim en golven heen gesneden,
Met klievende armen, spichte leden,
En weggetraptten voet.

En regt-uit ging het, sneller, verder,
Elkaar om beurten voor,
Met breede slagen, lange streken,
Door plas en polder, greb en kreken,
En nacht en buijen door.

Zij schaafden heen langs bouw en beemden,
En roerden klei en kluit;
Of duikten weg, in 't schuim bedolven,
En rolden op met nieuwe golven,
En snuifden 't water uit.

Zij stieten 't hoofd aan paal en puinen,
En kwetsten vleesch en been;
Verwarden 't lijf in wier en boomen,
Maar plompten weer in dieper stroomen,
En schoten verder heen.

Doch kouder werd het, ruwer, zwarter:
Zij zagen maan noch ster;
Geen bakens, om hun koers te sturen,
Ter zij', somwijl, de Spaansche vuren,
Of 't licht der vloot van ver.

En loomer ging het, flauwer, matter,
Met telkens trager spoed,
Met woelen, kantlen, slingren, gieren,
Met korter adem, zwakker spieren,
En ingekrompen moed.

En halverwege voortgeworsted,
Met logger vaart en gang,
Het holst der plassen ingeslagen,
Gezweept, verwaaid door vloed en vlagen,
Daar wordt de togt hun bang.

En dobbrend op de hangende armen,
Vangt Ewoud hijgend aan:
'Mijn kracht is weg! het geldt mijn leven!
Ik kan geen schot aan 't lijf meer geven;
Ik kan geen slag meer slaan.'

En zwalpend aan zijn matte zijde,
Neemt Lieven Heere 't woord:
'Zoo zij ons doodsbed in de baren!
Mij rilt het krampig om door de aren,
Maar tot wij zinken, voort!'

'Nogtans,' zegt Ewoud, 'in dien toren,
Daar brandt het lamplicht nog;
Daar huist een bende Spaansche wachten:
Indien wij 't lijf tot zoo ver bragten,
Wij hielden 't leven toch.'

'Bij God niet! neen! dat nooit! dat nimmer!'
Riep Lieven heftig uit:
'Geen Spanjaard zal mijn brieven lezen!
Ik wil geen gast bij Spanjaards wezen!
Dat is mijn kort besluit.

Voort, Ewoud! voort, en rep de handen!
Weer ieder slag is een;
Of faalt ons kracht tot overzwemmen,
Laat ons elkaar in de armen klemmen,
En 't ga naar onder heen!

En nogmaals ging het, voortgesparteld,
Met loom en traag geplas,
Met worstlen, grijpen, reiken, rekken,
Tot zich geen lid meer uit kon strekken,
En de adem t'einde was.

'Mijn arme vrouw! mijn arme kinders!'
Kreet Ewoud uit, in angst:
'Mij staat een harden dood te sterven,
U, in ellende rond te zwerven:
Wien is zijn lot het bangst?' -

'Ga heen dan, ga, en red het leven,
En hang aan kind en wijf!
Nog brengt ge 't wel tot gindschen toren;
De bange reis is toch verloren;
Ga, Ewoud! ga - ik blijf!'

'Ga heen, en moog de Spanjaard raden
Hoe veeg het binnen sta;
Gij draagt de helft maar van de brieven:
Wil hij ook de andre helft van Lieven,
Hij zwemm' en zink' hem na!

En Ewoud ging, en tobde henen
Waar 's vijands lamplicht blonk;
En Lieven sloot aan wederzijên
Zijn hangende armen langs de dijen,
Gedacht zijn ziel, en zonk.

Aan de maan.

Goedig lonkt gij, gul en teeder,
Gij vriendin van de aard!
En lacht minzaam op hem neder,
Die naar boven staart.

Schoon u starren 't lijf omkleeden,
Schoon omringd van glans,
Ziet gij vriendlijk naar beneden
Van d'azuren trans.

Welkom, lieve nachtvorstinne,
Even goed als schoon,
Die alleen uit menschenminne
Weer u zet ten troon!

't Zonlicht dook met al zijn luister;
't Uur van schrik verscheen:
Gij komt op: daar dunt het duister,
En de schrik vlugt heen.

Schittrend straalt ons uit den hoogen
't Prachtig zonlicht aan,
Maar zijn glans verblindt hem de oogen,
Die hen op durft slaan:

U, in steê ten troon gevaren,
Nu die glans vervloog,
U mag elk in 't aanzigt staren,
Met een open oog.

Hel en heerlijk pronkt de morgen,
Blinkt aan kim en kust;
Maar zijn luister wekt tot zorgen:
Gij lokt uit tot rust.

Welkom, goede, welkom, schoone,
Lieve nachtvorstin,
Die zoo vriendlijk stijgt ten troone,
Slechts uit menschenmin!

In verrukking opgetogen,
Zien wij 't zonlicht aan:
Gij ontlokt der starende oogen -
Gij 't gevoel een traan.

Dat is schooner dan vervoeren
Door zoo trotsch een pracht;
Dat is schooner, 't hart te roeren,
Zoo aandoenlijk zacht.

Om Gods grootheid af te malen
Aan 't verbaasd gezigt,
Tintlen, gouden zon! uw stralen,
Gloeit uw vonklend licht:

Maar ons schetsen en ontdekken
Wat Gods goedheid zij,
Van zijn liefde 't beeld verstrekken,
Zilvren maan! moogt gij.

Mijne dichtkunst.

Wie schittrend met geleerdheid praal',
Voor jaren vlijts gekocht,
Met wetenschap en schat van taal,
In elke lucht gezocht;

Wie 't hart naar wilkeur drenk' en voed',
En elken oorsprong peil',
Voor mij had nooit de rijkste vloed
Een enklen droppel veil.

Voor mij klonk nooit Homerus lied
Noch Saffoos droeve luit,
Noch Flaccus bruisend lierdicht niet,
Noch Maroos herdersfluit.

Geen fakkel hield het licht mij voor,
Dat glans aan andren spreidt;
Minerva wees mij nooit het spoor,
Dat naar den Pindus leidt.

Maar daarom zwelt mij 't hart omhoog,
Hoe laag mijn vlugt ook zij,
Dat alles wat ik wezen moog
Alleen behoort aan mij:

Dat ik geen les, geen voorschrift ken,
Dan eigen geest en vuur;
Dat alles wat ik werd en ben
Gedankt is aan natuur:

Dat tooi en toon en trant en zwier
Uit eigen brein ontstaat;
Dat elke greep op luit en lier
Mijn eigen noten slaat:

Dat Grieksche vlugt noch Roomsche vond
De plooi gaf aan mijn geest;
Dat, schoon Romein noch Griek bestond,
Ik dichter waar' geweest!

Dan juicht, van dat besef verrukt,
Mijn soms zoo vurig bloed,
Dat ik mijn lauwren, zelf geplukt,
Geen' vreemden danken moet:

Dat Neerland, op den luister prat,
Die weer haar dichters hult,
Ook mij een eerkrans waardig schat
En in hun rijen duldt:

Dat, als hierna de schelle faam
Nog eens mijn zangen roemt,
Mijn dichtkunst, naar mijn eigen naam,
Bij 't nakroost wordt genoemd.

[Nieuwe gedichten. Tweede deel]

De verovering van Damiate.

De verovering van Damiate.

Weer riep Honorius, ten Roomschen stoel gestegen,
De Christenvolken op met kruisbanier en degen.
De stam van Saladijn, de magtige soudaan,
Die 't heilig kruis verdreef voor Meccaas halve maan,
En Palestina weer in 't juk wrong der barbaren,
Heerschte in Jeruzalem, tot hoon der Christenscharen.
'Op!' klonk des pauzen roep door land en steden voort:
'Van berg en dalen op! van elke kust aan boord!
Naar Salems muren heen, gij koningen en knechten!
De hemel is hun loon, die voor den hemel vechten.
Wien 't zondig harte wroegt, met wigt van schuld bezwaard,
Ik kondig aflat aan voor wie ten kruistogt vaart.'

Daar bruiste de ijver op in steden en in staten;
De troon werd afgestaan; paleis en hut verlaten.
Vazal en leenheer, knaap en ridder, groot en klein
Zag 't aardisch belang voorbij en 't eeuwig loon alleen,
En reet de harten los uit de allernaauwste banden.
De grijze moeder sloeg vergeefs de dorre handen
Haar laatsten zoon om hals en kniën. De zwangre vrouw
Kroop kermend, maar om niet, in radeloozen rouw,
Den vromen pelgrim na, wiens bloed haar leefde in de aders.
Het kroost viel vruchtloos aan de voeten van de vaders:
Vergeefs! natuur zweeg stil: zij had geen stem zoo sterk,
Waarvoor de roepstem zweeg van 't opperhoofd der kerk:
Haar regt moest buigen voor geheiligder belangen.
Het zwaard werd aangegord, de kruisrok omgehangen,
Het laatst vaarwel gewuifd, en 't ongeloovig Oost
Met 's hemels wraak bedreigd, ten prijs van vrouw en kroost.

Ook Willem, Hollands graaf, wil nogmaals meê ten strijde;
Hij, die als knaap alreeds, aan vader Floris zijde,
Met heel Europaas bloem, op keizer Fredriks togt,
Den Hellespont bevoer en Syrië bezocht:
Hij, die zijns vaders lijk in Antiochiês wallen

Ter rust lei; 't heldenzwaard, der veege vuist ontvallen,
Als wettig erfdeel greep en verwe in Meccaas bloed,
En keerde, als jongling reeds met lauwren op den hoed:
Ook hij wil mede, nogmaals meê! na dertig jaren,
Weer lauwren, 't kruis ter eer, zich strenglen door de hairen;
Weer dagen met Euroop, den Saraceen ter straf,
En 't vadergraf herzien, op weg naar Christus graf.
Hij trekt het zwaard, aan 't hoofd der zijnen; geeft zijn landen
In Gods bescherming op; omhelst zijn dierste panden,
En zegt genot en Haarlems graaflijk hof
En hoofsche pracht vaarwel, opdat de kostbre lof,
De naam van kruisheld, waar hij 't hoofd eens leg te slapen,
Zijn grafsteen sieren moog; opdat ook Hollands wapen,
De leeuw in 't gulden schild, op Sions heuvel prijck',
En Hollands vroomheid blink' door heel het Christenrijk.

De Maas ontvangt de vloot met hoogmoed in haar baren,
Die onwaardeerbare vloot, met Willems legerscharen,
Met Hollands graaf bevracht; en reikt van Vlaardings reê
Dien schat haar armen uit in de armen van de zee.
De dappren snellen heen; zij blikken onverschoten
De holle golven aan, die op de koggen stooten

En spatten binnen boord. Geen week gevoel van smart,
Uit zucht tot huis en haard, bekruipt hun 't heldenhart
Noch trekt hun blik terug naar de afgedeinsde zoomen:
Slechts voorwaarts ziet hun oog, waarin geen tranen komen;
Slechts voorwaarts, ver vooruit, naar Thabor en Jordaan,
Daar Allahs tempel staat, waar Christus treden staan,
En 't heilig kruis in 't stof vertrapt ligt en bespogen:
Daar trekt het hart hen heen, wat nooden dreigen mogen;
Daar blinkt de kroon hun toe - aan welke kust gezocht,
Met welken prijs betaald - te duur toch nooit gekocht:
De kroon des hemels. Draagt hen veilig, holle vloeden!
Stuwt onvertraagd hen voort, waarheen hun wenschen spoeden,
Gebeden winden! Waakt, Judeaas roovers! waakt!
De kruisvaan en het zwaard en Hollands graaf genaakt.

Verwonderd ziet de Teems die breede rij van schepen
Zich ankren op zijn reê en slingren aan de reepen;
Die vlaggen, bont gekleurd, bemaald met Hollands leeuw
En stedewapens en blazoenen; die den Zeeuw,
Den Stichter en den Fries, aan 't Britsche strand bescheiden,
Met drift zijn voorgesnelde, en op hun hoefslag beiden.
Reeds naadren zij van ver, de wakkren, wien het bloed

Van de eigen geestdrift jaagt, en 't even vroom gemoed
Voor de eer der kerke gloeit en 't welzijn hunner zielen.
Zij meerdren Hollands vloot tot driemaal honderd kielen,
En zweren Floris zoon, als leidsman hunner waard,
Den dieren eed van trouw, de hand op kruis en zwaard.
't Gerucht bazuïnt het van de stranden, door de velden,
Tot in de steden rond, dat wassend tal van helden,
Die wemelende vloot, haar herkomst en haar wit,
En blaast het eigenst vuur in de aadren van den Brit:
Het voorbeeld schokt hem uit den sluimer. Mannen, knapen,
Bevolken kust en kaai en zwieren kruis en wapen,
En werpen, drom aan drom, met juilend krijgsmisbaar,
Zich op hun bodems neer, om aandeel in 't gevaar.
De magt verlegt zich en verbreedt zich. Tuig en doeken
Verwarren 't scheemrend oog, dat einde er aan wil zoeken:
't Is onafzienbaar. Graauw geschaduw is het strand
En klip en krijtberg van de zeilen en het want.
De dekken krielen van de koppen. Reê en stroomen
Zijn overzaaid met volk. De togt wordt aangenomen;
De vloot ontwikkelt en verdeelt zich; kiest haar spoor,
En Willem, Hollands graaf, zeilt als haar leidsman voor.

Een opgestoken kou, die aanwoei naar hun bede,
Voert hen de zeestraat uit; de kloof, die Frankrijks reede
Van Englands klippen scheidt; en drijft door breeder kom,
Door Spanjes zee hen voort, Europaas Westhoek om,
Tot bij Gibraltars rots. Doch, eer zij opwaarts varen
Naar 't Middellandsche zout, door Hercules pilaren,
En Ptolemais zich gaan delven uit den vloed,
Beproeft de hemel eerst hun godsvrucht en hun moed.
De wind schiet om; de orkaan breekt los; de golven jagen,
En spelen met de vloot, nu hier, dan daar geslagen,
Geteisterd, lekgescheurd, teruggezweept door 't meir,
En werpen ze in den Taag langs rif en rotsen neer.
Daar wacht een proef hen af, waarop zij niet bezwijken:
Der Portugezen vorst, bekommerd in zijn rijken,
Door 't Marokkaansch geboeft' met roof en moord ontrust,
Verneemt met vreugd de vloot der Christnen op zijn kust.
Hij noodt den graaf aan 't hof, met vorstlijke eerbetooning:
'Wees welkom in mijn rijk, o kruisheld!' zegt de koning:
'De wil van hooger magt, die wind en zee gebiedt,
Geleidde u zonder doel naar Lisbons heuveln niet.
Wat reikt ge 't zwaard zoo ver en voert zoo wijd uw vanen,
Tot straf des Aziaans, tot schrik der Afrikanen,

Het ongeloof ten val en 't heilig kruis ter wraak?
Hier, in Europa, voor uw voeten, ligt die taak.
Nog is mijn rijk een prooi van d'overmoed der Mooren;
Zij nestlen op mijn grond, beladden slot en toren,
Bespringen vlek en stad, en voeren schaar aan schaar
Van Christenslaven meê en kerkroof van 't altaar.
Graaf! reis niet verder. Red uw broedren! hoor hen smeeken!
Hier heeft u God geleid om kerk en kruis te wreken:
Hier lijdt de Christen last; hier huist de Saraceen.'
Die taal vliegt als een vlam door Willems aadren heen.
'Komt!' roept hij, 'makkers, komt! terwijl de schâ der schepen
Hersteld zij aan de reê, het slagzwaard opgegrepen,
Den Moor gezocht, gestraft, vernietigd of verjaagd,
En 't Oosten hier voorspeld, dat Sions redding daagt!
Ten strijd! de vaan ontrold! de vuist beproefd, gij dappren!
Zij rukken 't wapen uit en doen de vanen wappren;
Berennen berg en dal, doorkruisen veld en vest,
En stooten 't moordrot op uit ieder legernest.
Zij dwingen 't om te staan en, knechten tegen knechten,
In 't veld, en onverschanst, als 't mannen past, te vechten,
En storten op den drom met blank rapier en schild.
De benden warlen door elkaar; de krijgsschreeuw gilt;

De lansen flikkren tusschen 't vonklen van de zwaarden;
De ruiters schokken uit den zaâl; de hoof der paarden
Vermaalt den voetknecht; bloed en brein bespat het gruis...
Maar slechts een oogwenk draalt de zege van het kruis:
Het dringt vooruit! het triomfeert! de Mooren ploffen
Met maan en standaard neer, door staal en schrik getroffen,
Geveld, omsingeld, overweldigd en vertrapt.
De kluister is zijn deel, wie nog den dood ontsnapt.
Slechts luttlen, nog ter sluik langs berg en klip ontvloten,
Bereiken Tangers kust, in spijt van duizend nooden;
Verkonden wijd en zijd hun neerlaag en hun straf,
En schrikken nieuw geboeft' van nieuwe plondring af.
De kruisheld brengt den vorst zijn krijgsbuit; geeft hem steden
En schans en sloten weer, gevaagd en vrijgestreden;
Ontwijkt den lofkreet, die hem toejuicht op zijn pad,
En brengt zijn dank aan God, dien hij in 't strijden bad.
De vloot is reê, de vloed is kalm, de wimpels wijzen
Weer zeewaarts heen; het leger scheidt zich; de ankers rijzen;
Het klappend zeil zwelt op; het afscheid klinkt van boord,
En verder gaat de togt van Hollands kruisheld voort.

Nu deinst Europa uit hunne oogen. Dom en toren

Verdwijnt in d'afstand; rots en bergtop raakt verloren;
De lucht zinkt rondom op de golven even laag;
Maar voor hun ijver spoedt de voortgang nog te traag.
Zij hunkren naar het uur, waarop zich uit de stroomen
Een stip uan 't Oosten zal verheffen; in hun droomen
Verschijnt het hun des nachts, maar 's ochtends ziet hun oog,
Door de omgekrulde hand, dat hen de droom bedroog. -
Toch vliegt de trage tijd op al te rappe schachten
Somtjids des avonds heen, zoodat de kooijen wachten
Tot dat geen lamp meer brandt: 't is als er een zijn togt
Van vroeger dag verhaalt, en waar hij voer en vocht
En voortdrong met het kruis door de ingebroken muren,
En Turk en Moor versloeg. Dan denken ze aan geen uren,
Maar zitten luistrend stil, geketend aan zijn stem,
En vangen woord voor woord; of dringen nevens hem
Zich in verbeelding door, langs de omgeworpen wallen,
De Saracenen na, die voor hun slagen vallen. -
Ginds, op een andren boôm, bemaalt er een den wand
Met houtskool of met krijt, en schetst hun 't heilig land;
d'Olijfberg en de beek, die aan zijn voet ontsproten,
Gethsemané bespoelt, waar 's Heilands tranen vloten;
Den Bethlehemschen weg, langs menig grot en rots;

Het akkererf des bloeds; het graf der moeder Gods;
De bronnen in het dal, de heuveln en de vlekken.
Hij haalt hun Salem voor met vlugge teekentrekken,
En beeldt Calvarië af, en wijst in 't rotsgewelf,
Waarop de kruiskerk rust, hun 't graf van Christus-zelf.
Met eerbied volgt hun oog de krijtstift na. Zij dwalen,
Naar 't slingren van zijn hand, langs heuvelen en dalen,
Door boog en tempelwulft in heilig huivren voort. -
Daar, bij graaf Willem sloop, voert weer een ander 't woord:
Hem is 't geheugen trouw, het oordeel kloek; ervaren
In kennis is zijn geest; hij weet van vroeger jaren,
En loopt, van onder op, de pelgrimstogten door.
Met Peter vangt hij aan, die, al de helden voor,
De monnikskap versmeet om 't krijgskuras te dragen,
En heel Euroop door paus Urbaan te veld deed dagen.
Hij maalt de geestdrift af, die jong en oud bewoog;
De ontvolking van het West, dat naar het Oosten toog;
Het vlammen naar den roem, om van Medinaas wetten
Jeruzalem te ontslaan en 't heilig graf te ontzetten.
Hij spreekt van elk bedrijf, van elk beleg in 't breed';
Verhaalt van Godefrooi, van Raimond en Tancreed,
Van Antiochië- en Nicea, op wier wallen

Het eerst de kruisvaan stak, spijt Meccaas duizendtallen,
Met Soliman aan 't hoofd. Hij noemt de legers op,
Voor Davids stad geschaard; en wie den heuveltop,
En wie het dal besloeg; beschrijft van wederzijden
De wondren van den moed, het stormen en het strijden,
Het treffen van den pijl, het moorden van de kling,
Tot Salems muur bezweek en Godefrooi ontving.
Nu toont hij 't wentlen van de krijgskans: schetst de ellenden,
Die keizer Koenraad leed; het smelten van zijn benden;
De ramp van Amauri, van vierden Boudewijn,
En zwaarder slag op slag; tot sultan Saladijn,
Die schrik der Christnen, als een rukvlaag aangeschoten,
Hen vlugtend zamenhoopte in bergengte en in sloten;
Hen navloog, overviel, bemagtigde en versloeg,
En weer van Christus graf en Salems bodem joeg.
Hij schetst de wanhoop om die neerslaag, en 't ontbranden
Van 't feller vuur der wraak door al de Christenlanden;
Den roep der pauzen; d'eed der vorsten; vloot aan vloot
Naar Azië gesneld, en Barbarossaas dood.
Zoo telt hij weer hen op, die weer ten voorschijn traden;
Haalt Franschen Phlippus aan en Britschen Richards daden;
Meldt Ot van Gelder, noemt graaf Floris - en gaat voort

Tot op het huidig uur, bij Floris zoon aan boord.
Hij wijst hun de eerkroon aan, die zoo veel volken zochten;
Den val van Meccaas rijk, het doel van zoo veel togten;
Het weer ontzetten van de Godsstad, voor hun zwaard,
Na zoo veel strijdens, zoo veel bloeds, welligt bewaard.
Dan juilt het volk van moed, bij 't hooren van zijn rede;
Dan vlamt hun 't hart in 't lijf en 't slagzwaard in de schede;
En de opgewekte gloed, met nieuwe kracht ontwaakt,
Hijgt weer naar 't Oosten heen, dat hun te langzaam naakt.

Graaf Willem, midderwijl, verzonken in gedachten,
Rekt zich de dagen uit tot in het hart der nachten,
En, mijmrend op de peul, vindt nog hem de ochtend weer.
Ook hij, hij peinst ze na, de togten van weleer,
Of averegts be kroond, of roekloos ondernomen,
En zoekt een wissel weg om tot zijn doel te komen. -
't Was alles rondom stil: alleen 't geklots der zee
En 't suizen van den wind bereikt zijn legersteê
En voedt zijn mijmring aan. Met half beschoten oogen,
En in zichzelf' verdiept, en aan zichzelf' onttoogen
In geestvervoering; hoort hij eensklaps voor zijn spond'
Een zacht geritsel, dat hem opwekt. Hij ziet rond,

Hij staart en staroogt. Wit als zilver, en omgeven
Van stralen tintlend licht, die door de sloopshut dreven,
Staat, blinkt een ridder voor zijn rustbed in 't kuras,
En wijst naar 't Zuiden heen. De graaf herkent hem: 't was
Sint Joris! nogmaals hij, die, naar 't gerucht verhaalde,
In d'eigen vorm en dos voor Salems muren daalde,
En op d'Olijfberg stond, en heenwees naar de stad,
Tot zich de storm hernieuwd en haar verweldigd had.
Zoo daalt hij nogmaals af, en heft d'ontblooten degen,
Als toenmaals, in de vuist en strekt hem 't Zuiden tegen,
En drijft weer statig heen, omzwachteld in zijn gloor. -
De kruisheld blikte hem na, en ziet zijn meening door:
Niet regtstreeks Azië in, maar door Egypte henen,
Moet hij naar Syrië op, ten val der Saracenen.
Wat heeft beleid en moed in kamp op kamp gewrocht;
't Bezit van Salem zelf, met zoo veel bloeds gekocht;
Van zoo veel sterkten, zoo veel vlekken, zoo veel steden, -
Zoo lang Medina, nooit de hartaar afgesneden,
Weer nieuwe plagen, nieuwe legers, schrik en dood
Op Palestinaas grond van uit Egypte goot?
Eerst zij de bron gestopt, waaruit die jammren drongen;
Egypte-zelf verheerd en Meccaas vuist ontworpen;

En van den Nijlstroom af, tot daar Judea daagt,
Europe 't pad geslecht en d'ontrek schoon gevaagd!
Dat opzet staat bepaald en 't roemrijkst uitzigt open.
Niet weer naar Acraas wal en andren nagekropen,
Maar langs een nieuwe baan op nieuwe lauwen uit!
Dien toeleg stemt zijn raad in 't even kloek besluit.
'Ja!' rolt de krijgsschreeuw voort van togt- tot togtgenooten:
'Op Damiate los! Egypte 't eerst ontsloten!
Het broeiness uitgerooid van zoo veel krijg en moord,
En naar Arabië langs Kairoos bodem voort!' -
'Land!' gilt ten zelfden stond het bootsvolk uit de toppen;
'Land!' dreunt het langs het dek, op eenmaal zwart van koppen;
'Land!' klinkt en herklinkt van de stevens heen en weer,
En Cyprus oever graauwt in 't Oosten uit het meir.
Nu houdt men Zuidwaarts aan en nader naar de zoomen,
En zoekt den Nijlmond op, waaruit de golven stroomen
Van 't Maangebergte neer in 't Middellandsche zout,
En Damiates vest bespoelen; zwaar gebouwd,
Bemanteld en bemurd met dubbele wal en wanden,
Als voorburg van Egypte en sleutel van haar landen.
Reeds schemert ginds een top van kerktin en moskee,
En 't weer herhaald gejuich rolt luider langs de zee.

De vloot snelt derwaarts; al de zeilen staan gezwollen;
De wind blaast landwaarts heen, waarheen de golven rollen;
't Gaat vliegens voort; de kust komt nader; dak en plat
En burgt en bouw verschijnt en de omtrek van de stad,
Met al haar tempels en haar torens en haar wallen.
De schepen scharen zich langs d'oever; de ankers vallen;
De benden schittren in hun rusting; 't heilig vaan
Verheft zich uit den drom... 't vermaard beleg vangt aan.

Bedrogen stuit de blik, langs waar hij door wil boren,
Op wal en weerstand af. Een ijzersterke toren,
Die op een rotsklomp rust in 't midden van den Nijl,
Verschanst en dekt de stad. De steenworp en de pijl
Verzeekren hun den dood, die 't ankren zich vermeten
Aan d'afgebrokten voet. Een zwaargesmede keten,
Geklonken in de rots, reikt over 't water heen
En sluit de haven af, en stad en slot aan een.
Geen vleugelvlugge boot, voor wind en tij gestoven,
Glijpt door dien slagboom voort, van onder noch van boven;
Geen sluw beraamde vond, begunstigd door den nacht,
Wrikt kram of schakel los door list of reuzenkracht.
Regts houdt de Turk de wacht op bolwerk en in schansen;

Links nestelt hij in 't slot, bezet rondeel en transen,
En gluipt rondom, en smijdt den kei-klomp en het puin
Uit top en kijkgat neer, wie naadren op de kruin.
Hier houdt graaf Willem stand, en wil dat slot verwinnen,
Dat onbeklimbaar slot; en wil dien stadswal binnen,
Dien ongenaakbren wal, waar langs de Nijlstroom stort,
Die digtgesloten stroom, die niet ontgrendeld wordt.
Dat ziet de Saraceen en juilt met schimpend smalen
Den waan der Christnen uit, dien zij hem duur betalen:
Dat zweert hij! schouwt zijn magt, zijn lijftogt, en ontvangt
Van binnen 's lands ter ij wat toevoer hij verlangt.
Zijn manen weemlen op de wallen; slot en stranden
Zijn proppens vol; het wapen blinkt; de toortsen branden;
De reê weergalmt den schreeuw van Otman en van Moor,
En 't lastrend Allah krijscht de Christnen in het oor.

Maar de aanblik van den dood, langs welken kant zij staren,
Ontvlamt te meer hun moed, die hunkert naar gevaren,
En meest den roem waardeert, die kostbaar is en duur.
Noch de afgesmeten steen, die neerploft van den muur,
Noch de aangegonsde pijl, gemikt van wal en daken,
Drijft een der schepen weg van waar hun ankers haken.

Reeds worden kei en klomp, die storten binnen boord,
Naar boven weer gekeatst van 't snorrend slingerkoord,
Of met de wiplank weer den slottrans opgesmeten.
De flitsen kruisen reeds elkander; luider kreten
Verwarren in de lucht en druischen door elkaar,
En 't voorspel van den kamp, die aanvang neemt, is daar.
Ginds stuiptrekt reeds een Turk, een schicht in 't hart gedreven,
En reutelt met een vloek zijn afscheid uit aan 't leven;
Hier valt een Christen reeds, van 't moordend puin verplet,
En geeft zijn ziel aan God in 't staamlen van 't gebed.
Het eerst gezigt van 't bloed ontvlamt de woede feller:
Het schreeuwt om wraak: de strijd verheft zich; digter, sneller
Giert keizelsteen en pijl uit slinger en uit boog
Van boven naar omlaag, van onder naar omhoog.
't Gekrijt gaat op uit slot en schepen. Vloot en toren
Telt schutters, vast van vuist. De tromslag en de horen
Verdooft het bang gekerm en hitst al meer ten strijd;
Maar 't voordeel is den Turk, die neerwaarts schiet en smijt:
Zijn moordtuig faalt niet in der Christnen digte drommen.
Dat blaast zijn stoutheid op, en, roekloos afgeklommen,
Geeft hij dat voordeel prijs, en valt in blinden moed
De slotpoort uit, de Christnen aan met al zijn stoet,

En wil de vloot op; haar vermeestren of vernielen.
Daar breekt op eens een wolk van pijlen uit de kielen
En hagelt schriklijk op zijn benden. Lans en speer
Velt op den rotsklomp al wat naadren durft ter neer
En rijgt ze 't ligchaam door. Langs masten en langs sprieten
Staan nu de Christnen in de hoogte; werpen, schieten
Van boven, op hun beurt, den vijand op den kop,
En vlijmen hem de huid met schroot en scherven op.
Hij stuift terug, hij vlugt naar binnen, bleek bestorven
Van schrik en rood van bloed; gehavend en gekorven;
En laat zijn lijken en hun rusting, laf en vuig,
Den overwinnaar prijs, met schut- en slingertuig.
Hij nestelt zich in 't slot, ziet grijnzend naar de stroomen,
Maar waagt geen uitval meer, zoo zuur hem eens bekomen.

Nog laaijer zet zijn vlugt der Christnen moed in vuur:
Zij zien elkander aan, en naar den torenmuur,
En naar de keten voor den Nijlmond. Allerwegen
Vaart de eigen kreet omhoog: 'Ten torentrans gestegen!
Ter haven in! ten aanval op! ten storm! ten strijd!
Graaf Willem stemt hun doel en keurt het stormenstijd,
En blaast een geestdrift aan, te brandend om te dooven.

Men sjort de ladders uit het scheepsruim op naar boven,
En sleept ze naar de rots en zet ze tegen 't slot,
Gekoppeld aan elkaar. Er valt geen steen, geen schot;
Er daagt geen wacht. 't Is of de vesting is verlaten,
De Turk van schrik gevlugt. Hij loerde door de gaten
En wacht het waagstuk af. De dappren snellen aan,
Bevoorregt bij het lot met de eer van voor te gaan,
En stijgen op de sport, den stormhoed om de slapen,
Het pantser aan het lijf, op zijde boog en wapen,
En op den rug, gelijk de schildpad, elk zijn schild.
Zoo gaat het opwaarts aan, den eenen voet getild,
Den andren voet gezet, met afgemeten stappen,
Langs al de ladders voort, op al de laddertrappen.
Reeds vat de hoogste hand de rollaag van den trans...
Daar stuift de vijand op, met mokerkolf en lans,
Met haak en angelvork, en duwt met alle krachten
De ladders van den muur, die wagglen met hun vrachten
En kantlen overzij' en ploffen op den grond,
Met al het volk door een, vermorzeld of verwond,
En staaplende op elkaar met stukgebroken leden.
Daar druipt de zwavel, blaauw en brandend, naar beneden,
De kokende ongel en de pekreep: zengt en schroeit,

De kolders doorgelekt, de helmen ingevloed,
En drijft het ligchaam langs, dat krimpt en wringt van smarte.
't Geschrei verscheurt het oor en snijdt den graaf door 't harte.
Wie nog den moord ontwoelt en voortkruipt uit den dood,
Haalt niet dan zwaar gekneusd of zwart gezengd de vloot;
Besterft het van de pijn, na luttel bange stonden,
Of kwijnt zijn leven lang aan 't nawee van zijn wonden.

Hun valt niet meer geluk, niet meerder roem ten deel,
Die naar de haven heen (met hamer en houweel
De booten ingestort) om doortogt durven steken,
En van den mond des Nijls de kluister los gaan breken.
Zij reppen roeiend voort en 't hijgend lijf in 't zweet,
Tot hen de keten stuit, die van geen buigen weet.
Zij mookren op haar neer en houwen met de bijlen
En wrikken met den pook en krassen met de vijlen,
En bonzen 't ligchaam krank op 't hardgesmeed metaal:
Maar alles krult en schaart, het ijzer en het staal.
Hun armen zijgen neer, verlamd en matgestooten.
Daar valt een bui van puin en rotsteen in de booten,
En kwetst en morselt, plompt de schuiten door den last
Tot zinkens in den stroom, die langs de boorden plast,

En binnensbodem gulpt. Nog grijpen zij de bogen
En schieten naar de vest, al roeiend wat zij mogen
't Bereik der schansen uit en naar de schepen weer,
Maar loom en langzaam gaan de riemen op en neer.
Een pijlzwerm haalt hen in, vergiftigd aan de spitsen;
De spotkreet schreeuwt hen na, nog scherper dan de flitsen;
En halvertal gedund, geteisterd en verguisd,
Beklautren zij de vloot, waar wee en wanhoop huist.

Graaf Willem smooit zijn rouw. Hoe diep in 't hart gegrepen,
Zijn oog ontveinst zijn hart. Hij stijgt op al de schepen,
En brengt er hulp en troost; beteugelt er den schrik
En vonkt den moed weer op door 't vonklen van zijn blik.
Intusschen geeft hij last om de ankers weer te ligten;
Te deinzen met de vloot tot buiten 's vijands schichten,
En raad te plegen, vrij en veilig aan zijn boord.
De stevens wenden om, de kielen snellen voort,
En leegren kringswijs zich in d'afstand langs de baren,
Om Willems bodem heen, waarheen de vroedsten varen
En zeetlen in zijn raad. De vijand ziet hun vlugt,
En geeft in luid geschreeuw zijn woeste blijdschap lucht,
En vaagt zich d'angst van 't hart, als waar de nood verdwenen.

Houdt, houdt dien juichtoon in, verwaten Saracenen!
Die vlugt bestemt uw val; die blijdschap staat u dier!
Reeds wordt de raad gewikt van wakkren Olivier;
De stoute vond getoetst, in 't schrander brein ontsproten;
Berekend en beraamd, en tot de proef besloten.
Reeds ijlt de raadsman heen en roeit de schepen rond
En kiest een viertal uit, hem noodig voor zijn vond,
De zwaarsten van de vloot, de stevigsten van allen,
En voert hen uit de rij. De steile masten vallen,
Van uit de kiel gekapt; en alle tuig en want
Wordt van het dek geruimd, onttakeld tot den rand
En evenhoog gevloerd. Nu klampt men in de breedten
De boorden aan elkaar met beugel en met keten,
En krijgt een vierkant vlak van 't hecht verbonden vlot.
Daar zal een toren staan, de weerga van uw slot,
Verschanste Saraceen! een toren op de stroomen,
Die meêzeilt in de vloot, en met haar weer zal komen!
Reeds wordt uit schip aan schip, met alle man en magt,
Het misbaar hout geligt en naar het vlot gebracht,
De palen, die men heeft, de planken en de platen.
De hamer blinkt reeds in de vuisten der soldaten,
En klinkt den omtrek rond, en timmert aan 't gevaart,

En slingert heen en weer, in stede van het zwaard.
Geen oogenblik vliegt heen, dat de arbeid staat te wachten:
De moede ruimt zijn plaats aan telkens versche krachten;
Elke ochtend vindt hen op bij d'eersten straal aan 't zwerk;
De middernacht vindt bij de pektoorts hen aan 't werk.
De vordring vuurt hen aan; al digter gaan de slagen;
Verspijkerd is het hout, zoo snel als aangedragen;
Het voetstuk is voltooid; de ribben staan geschoord;
't Geraamte wordt bekleed; al verder gaat het voort,
Al hooger ieder uur met altijd rapper handen.
De zolders zijn verdeeld; de gaten in de wanden;
De borstweer om de kap en langs den omloop heen,
En stevig staat de romp van 't hout kasteel in een.

Nog bragt men onverwijld van uit de rij der schepen
Een ander viertal voor, om 't in den kring te slepen;
Een viertal, vlug getuigd, van steven spits gebouwd,
En tot een kans bestemd, niet minder kloek en stout.
Dat viertal zal zijn deugd op d'ijzren slagboom proeven;
Gewapend met de zaag, die 't aan den boeg zal schroeven,
Met ieder zeil in top en voor den wind door zee,
Wil 't op de keten los en kerven haar in twee.

Ginds, op de voorplecht, staat de smidse reeds te rooken;
De blaasbalg togt in 't vuur; de steenkool wordt ontstoken;
Rapier en harnas, op de Turken, in 't gevecht,
Gespleten of geschaard, de sindels ingelegd.
Reeds wordt het ijzer rood en knedensweek in d'oven;
Het aanbeeld wacht het op; de mokers gaan naar boven,
En wisse slag op slag, met blooten arm gedriid,
Valt, bonst in maatklank neer op gloeiend zwaard en schild.
Het scheepsdek raakt bezaaid met de afgespatte vonken.
Zoo worden strook aan strook met taai geduld geklonken,
En, telkens weer gegloeid en telkens weer gesmeed,
Tot bladen uitgeklopt, naar wilkeur lang en breed.
Nu draait de schroefklaauw los en klemt zich om de reepen;
Nu heeft de moker rust; de vijlen zijn gegrepen,
En krassen in het staal met schrijnend wangeluid,
Dat elke zenuw trilt, de scherpe tanden uit.
Reeds kort hun arbeid op met zweeten en met zwoegen.
Reeds drilt de hamer met den klinkbout langs de boegen
Het zware zaagblad vast, en bogtig loopt het op
Van uit het kielhout heen tot naar den steventop,
De blanke tanden bloot, die blikken naar de keten.
'Voort!' heft de krijgsschreeuw aan: 'de neerlaag zij vergeten!

De schande zij gewischt! of zegepraal of dood!
En 't viertal wijst den weg weer Nijlwaarts aan de vloot.

Intusschen was de bouw van 't scheepskasteel voltogen;
Het binnenwerk gereed; de schichten en de bogen,
De spaanders en de hars en slingertuig en lans
De wapenzolders op, en 't kruisvaan op den trans.
De kap was overdekt met huiden en met vellen,
Voor 't vatten van het vuur. De volle booten snellen
Elkanders vaart vooruit, en de aangeroeide schaar'
Verspreidt zich in 't gebouw. 't Beslissend uur is daar.
Nu houdt de vloot weer aan op de afgeweken reede,
En zeilt de zagers na, en voert den toren mede,
Aan 't stevig scheepstouw vast, bij 't razen van de bom,
Het steken der trompet en 't juichen van den drom.
De Turk verneemt het, maar mistrouwt het als een logen,
't Rumoeren in zijn oor, 't gevaarte voor zijn oogen,
En twijfelt of hij waakt en of hij hoort en ziet.
Maar de optogt komt nabij: hij twijfelt langer niet.
Verbijsterd vliegt hij naar zijn posten; grijpt de speren
Weer aan, den boog weer op, om 't roekloos feit te keeren,
En pijl en javelijn dritt nogmaals op de koord.

De schepen slaan zich neer; de zagers vliegen voort
En op de haven los; en de aangestuwde toren
Drijft statig uit de vloot, die opensplijt, naar voren,
En klampt zich bij het slot, zoo dicht hij mag, aan wal.
Daar staan zij tegen een en onverwrikbaar pal,
De klompen, log en hoog, als rotsen, die aan 't branden
Van 't opgegaderd vuur in hart en ingewanden,
Geworteld voet aan voet, en barstens vol en zwaar,
De lava, die haar prangt, gaan storten op elkaar.
Zoo stort de moord zich uit en overstelpt de benden
Van beider sloten, uit de transen, kop en lenden
Met puin en schroot, kassij en klinker. Kalk en teer
Vliegt uit de schietspuit aan en achter pijl en speer
De wonden gloeiende in. De kolven en de klooten,
Geworpen naar elkaar, en weer terug geschoten,
Verpletten die ze smeed. Langs beide wanden heen
Ploft Turk en Christen neer. Hier werpt met kracht er een
De scheepsdreg aan het touw naar de overzijdsche knechten,
En haalt den eersten uit, dien ze in den kraag blijft hechten,
Of tusschen 't harnas grijpt. Hij morselt op de rots
Of tuimelt in de zee. Een ander zweept de knods,
Met knobbels lood bezet, aan 't uitgerekte leder

Door 's vijands drommen heen en op de helmen neder.
Geen koopren ketelhoed beveiligt; geen kuras
Van schubbig staal beschermt. De koevoet slaat rondas
En beukelaar uiteen, met de armen, die ze dragen.
Geen wonderen van moed, maar moorden zijn de slagen.
't Vernuft put weerzijds zich in helscher vonden uit. -
De Christen grijpt in 't eind', als lang genoeg gestuit,
De sprokkelbundels op, met harsgruis overstoven,
En doopt ze in 't vuur, en schiet ze brandende naar boven,
Naar 's vijands toren, naar den omloop, naar den top,
Naar ieder uitstek heen. Een harder wind stak op
En blies de vlammen voort, die door de tralies breken
En lekken binnenswands. Met haken en met speken
Snelt Moor en Otman toe en stoot de mutsaards neer;
Maar andre vliegen aan, al laaijer en al meer.
Een zwarte rookwolk dampst en dwarrelt naar den hoogen
En nevelt om het slot; de vonken slaan in de oogen;
De vlam dringt door en vat al verder. Hand aan hand
Versmijdt den boog en ijlt tot blussching van den brand,
Die telkens wakkert door den toevoer. Rondom henen
Verspreidt de doodschrik zich in 't hart der Saracenen,
Die deinzen voor den smook en 't spatten van het vuur.

Daar schiet op eens de breede valbrug naar den muur
Des vijands voort, en grijpt zich klemmend in de gaten
Met klaauw en weerhaak vast; en hopliên en soldaten,
En groot en klein, vassal en ridder, alles snelt
En stuift den krijgsman na, den wakkren Frieschen held,
Die allen voorvliegt, en hen toewuift, en tot wapen
Een ijzren vlegel zwiert om de ongedekte slapen,
En op de Turken stort. Van ieder plecht en boord
Dringt alles naar het vlot en langs de ladders voort,
Naar boven op, de brug zich over, en naar binnen,
De stormers op den voet, tot sterven of verwinnen.
't Gaat voort en verder, door de menigte en 't gedrang,
Met piek en zwaard, met dag en dolk, door zaal en gang,
De onthutste Turken na, die vlugtend zich verdringen
En rondzien naar behoud, maar spartlen aan de klingen,
Bereikt, gegrepen, of vertrappeld met den voet,
En 't Christenbloed ter wraak', verstikkende in hun bloed.
Niet een ontkomt het zwaard, noch Muzelman, noch Mooren.
De zegekrete gaat op en dreunt de stad in de ooren;
De brand gaat uit; het Allah zwijgt; de Christen looft,
En 't Saraceensch kasteel staat met het kruis op 't hoofd.

Bij de eersten van den drom, die met de wraak in de oogen
En 't wapen in de vuist, de stormbrug overvlogen,
Bevond Henrico zich, weleer zoo zacht van aard,
Zoo zalig in zijn lot, en al zijn zegen waard.

In 't schoon Algarve vlood zijn stil en needrig leven
Aan Lagos zeestrand heen. Hem was van God gegeven
Al wat hij bad van God. Vergeten en bemind,
Won hij met eerlijk zweet het brood voor vrouw en kind,
En wist geen blijder lot, geen beter deel te smeeken,
Bij 't boeten van zijn net en 't visschen in de kreen.
Helaas! een bittere slag was voor zijn hoofd gespaard!

't Werd feestdag in zijn huis: zijn Blanca was verjaard;
Haar oudren dankten God, hun kind aan 't hart gesloten,
Voor 't onvermengd geluk, nu reeds zoo lang genoten,
Voor 't overdier geschenk, nu dertien zomers oud.
Het avonduur ging om in schuldeloozen kout,
In huisselijke vreugd en herderlijke zangen.
Met d'ouderlijken kus op de ongerepte wangen,
Lei Blanca 't hoofd ter neer en sliep al biddend in.
Daar rilt in eens de schrik door 't opgewekt gezin:
'Help! help! de Mooren!' schreeuwt de onnoosle. Weggegrepen
In 't midden van den nacht; naar de Indiaansche schepen

Gesleurd, in 't vanzig hol geworpen, krijt ze en gilt
En zwijmt bewustloos op den bodem. Woest en wild
Werpt zich Henrico, als een tijger aangeschoten,
De roovers achterna. In 't zand terug gestooten,
Sleept hij zich raadloos langs de rotsen, kermt en schreit
Den hemel aan om wraak voor 't hemeltergend feit.
Vergeefs het misdrijf slaagt. Met uitgestoken armen
Reikt hij de schepen na, bidt knielend om erbarmen,
En roept den roover weer, die wegwaait van de kust
Met knapen voor zijn dienst en maagden voor zijn lust. -
Helaas! de moeder kon dat wigt van wee niet dragen:
Henrico dolf haar kuil, na weinig bittre dagen,
Maar had geen traan meer, om te plengen op haar graf.
Hij doolde dag en nacht de rotsen op en af,
Al starende op de zee, met pijnlijk handenwringen,
Of wezenloos van smart, verdiept in mijmeringen,
En zwierf al voort en voort tot dicht bij Lisbons muur.
Daar zet een andre schok zijn ziel op nieuw in vuur.
Hij hoort dat Hollands graaf, op Ubes kust geslagen,
Des konings beê verhoort, den omtrek schoon wil vagen,
En 't Moorsch geboeft' tot stof vermalen, waar 't zich schuil'.
Hij hoort, hij grijpt het zwaard, en volgt het krijgsgejuil,

Dat langs de heuveln druischt, en grijpt met Willems benden,
Het hart in wraak ontgloeid, de Mooren in de lenden,
Tot dat de laatste vlood of voor hun slagen viel.
Nog koelt de drift niet op in zijn ontvlamde ziel;
Hij schiet den kruisrok aan! hij wil naar 't Oosten henen,
En zeilt met Willem meê. Beeft! vreest hem, Saracenen!
Geen u geduchter held heeft Rome voor haar zaak:
Wat godsvrucht andren drijv', zijn godsvrucht is de wraak!
Daar steeg de kreet omhoog, die rondklonk langs de stroomen:
'Niet meer naar Cyprus kust! Een andren weg genomen!
Naar Damiate heen!' En op dien enklen naam
Stort zich Henrico neer en vouwt de handen zaam,
En dankt den Hemel voor 't beschikken. In de kreten
Stijgt ook zijn juichtoon op. Neen! 't is hem niet vergeten,
Wat hem 't gerucht reeds in zijn kindschheid heeft verhaald:
In 't ontoegankelijk slot, dat aan de vesting paalt
En op den rotsklomp rust, in Damiates toren
Verzaamelen zij hun roof, de godvergeten Mooren;
Daar krimpen knaap en maagd in ketens, eng en zwaar,
Tot dat hun weerstand zwicht.... Misschien is Blanca daar!
Misschien verheft zij daar de handen; schreit naar boven
En klaagt haar vader aan, die lijdzaam haar liet rooven!

Dat denkbeeld jaagt hem voort op heel den verdren togt,
Bij 't ankren aan den wal, met zoo veel drift gezocht,
Bij 't storten op den Turk, in 't al te roekloos landen,
Bij 't bouwen van 't kasteel, bij 't blakeren en branden
En 't stormen langs de brug in 't overweldigd slot.
'Komt, mannen!' roept hij uit: 'bewijst uw dank aan God
Door menschenliefde 't eerst! Een aantal Christenslaven
Kwijnt hier in holen weg, als levende begraven,
En smacht naar lucht en licht, misschien reeds jaren lang.
Verbrijslen we elke deur, doorkruisen we elken gang...'
Hij zegt, en grijpt een toorts, en voert een tiental knapen,
Met de opgegrepen bijl voor 't weggeworpen wapen,
Naar 't onderaardsch verwulf onstuimig met zich voort.
Verkracht wordt ieder slot, gespaanderd elke poort;
Al verder dreunt de vuist, de voetstap van de bende.
Daar daagt hun 't eensklaps op, het schouwspel der ellende!
Daar zien zij maagd en knaap, van jammer bleek en krank,
Gebeugeld en geboeid aan kerkerwand en bank:
Zij slaan de kluisters stuk of wrikken ze uit de steenen,
En breken de offers los, die aan hun knieën weenen.
Henricoos wilde blik vliegt al de kerkers door:
'Mijn Blanca!' gilt hij uit, 'mijn Blanca! geef gehoor!

Heeft mij de hoop misleid? mij 't voorgevoel bedrogen?...
Mijn Blanca!' roept hij weer, met rondom zoekende oogen;
'Mijn Blanca!' gaat hij voort, en houdt weer luistrend stil.
In 't eind, een flauwe kreet geeft antwoord op zijn gil:
'Mijn vader!' roept het kind, en zinkt, van vreugd bezweken,
Weer in haar zwijmel weg, onmagtig meer te spreken,
Maar de armen uitgestrekt. Henrico siddert; vliegt,
Nog twijflend of een droom zijn duislend brein bedriegt,
Met de opgeheven toorts weer holen door en gangen,
En zijgt in de armen neer, die teeder hem omvangen.
Neen, 't was geen droom, 't was geen verbeelding! 't was zijn kind,
Het eenigst wat hij zoekt, het laatste wat hij mint,
Het was zijn Blanca, die hij omdraagt door de scharen,
God lof! nog even rein als bij haar laatst verjaren;
Hem kostbaar meer dan ooit en onverminderd schoon...
Zijn dank steeg in 't gejuich het vurigst naar Gods troon.

En de eigen windvlaag, die de vonken rond deed spatten,
De vlammen stijgen deed, en om den toren vatten,
En grijpen binnensmuurs, kwam voor de havenkil
Het viertal wél te stâ, dat door den slagboom wil.
Reeds giert het op hem toe met losgelaten schoten,

Al bonzend op den vloed, en af- en aangestooten,
En schurende in het staal reeds hier en daar een voor'.
De pijlen vlogen aan en wand en zeilen door,
Maar deerden 't krijgsvolk niet, dat, tusschendeks geweken,
De zagen vlijmen laat, de pijlen aan laat breken,
En rustig d'uitslag toeft, bevolen aan 't geluk.
Weer stak de windvlaag op met harder ruk aan ruk,
En smeed de golven voort, die hol en holler joegen,
En bruisten naar den wal. De keten stuit de boegen,
Die schokten op haar aan, bij 't persen van de vlaag
Het rekken van het zeil, het krassen van de zaag,
En 't stampen van den vloed. De schepen slaan en hotsen
En kraken als uit een; de stuurman laat ze botsen
En kraken wat er wil, en zwiepen mast en spriet,
Maar houdt den steven voor en draait de roerpen niet,
Noch bindt een reef in 't zeil, al rillen touw en takels.
De tanden slijten stomp of breken op de schakels
En springen wijd en zijd; maar elke nieuwe proef
Snijdt toch gedurig in den ketting weer een groef,
En maakt hem wrakker van de kepen en de beten.
Ginds is een schalm alreeds ten halve doorgesleten,
En, schoot nog eens een scherper zaagtand in die kerf,

Misschien... daar stort met kracht het viertal anderwerf
Op d'ijzren slagboom aan, en onder 't voorwaarts dringen,
Het splintren van het hout, het persen en het wringen,
Klemt zich een zaag in een der kerven nogmaals vast,
En vlijmt al verder, schuurt al dieper, knaagt en krast,
En - met een schrikbren schok, waarvan de stranden beven,
Breekt, schiet het zaagblad, en het kielhout, en de steven,
En heel de bodem door de keten, die, aan twee
Gekorven, nederplompt en wegzinkt in de zee,
En 't schuim der branding rond doet stuiven langs het water.
Op nieuw weergalmt het strand van 't luid triomfgeschater,
En 't juichend zegelied, dat uit de haven druischt,
Ontmoet den zang van 't slot, die nog door 't luchtruim ruischt.

Daar lag de stad ontbloot en voor den aanval open
En door de vloot bereikt. Den Nijlstream opgelopen,
Den dubben wal genaakt, en leegrende aan zijn voet,
Vereent zich Willems magt, in 't hart vereend van moed.
Geen laffe zucht naar rust verlost zijn matte scharen:
Hun lauwrēn zijn hen niets: de schoonste faalt hun hairēn!
In Damiate zelf of op haar stuvend puin
Wast de onverwelkbre krans, die staan moet op hun kruin.

Die eerkroon zij behaald en eer' geen rust genoten!
Het schuttuig wordt gelost; de stormram voortgestooten;
De digglen aangeroeid, van rots aan rots gekloofd,
En uit de boot geraapt en op de blij' gesloofd.
Reeds wordt een schans gebeukt, die wegbrokt in de haven;
Een ladder hier gesteld, een toegang daar gegraven;
Reeds grijpt een wakkre gast, die entert naar den muur,
Een Turkschen standaard weg. Daar ginder zet het vuur,
Van onder aangestookt en door den togt aan 't vlammen,
Een waterpoort in brand. Al meerder mokers rammen,
Al dieper klieft de bijl, al hooger draagt de sport,
Tot de aanval zich in eens op alle punten stort,
En door de bressen heen de stormers opwaarts ijlen.
Geen weerstand stuit hen af, geen pekhoep en geen pijlen.
Een ander vult de plaats van wie er neerstort weer;
Een derde volgt hem op, al ploft de tweede neer.
Geen plek wordt meer ontruimd, die eenmaal is bestegen;
Al voorwaarts gaat het heen, en voorwaarts allerwegen,
Naar bolwerk en rondeel, zoo ver en veel er staan.
Van buiten wast de moed - de schrik van binnen aan.
Terug schrijdt stap aan stap de drang der Saracenen,
Van post tot post terug, van wacht- naar wachthuis henen,

Terug van muur naar muur, door greb en grachten voort,
Tot de allerlaatste schans en de allerlaatste poort
Geramd wordt en vermand, en kruisbanier en klingen
In de overstelpte stad door bres en breuken dringen,
En 't schaatrend zegelied, ten derdemaal geschald,
Egypte op 't siddrend hart gelijk een donder valt.

Toen was de kroon behaald, waarnaar de dappren dongen;
Medinaas kracht geknot; de steun haar vuist ontwongen;
Toen lag, langs Kairoos boôm, 't ontgrendeld heldenpad
Voor heel Europa bloot naar Davids koningsstad.
Toen klonk van rijk tot rijk, door steden en door velden,
De lof van Hollands naam, de roem van Hollands helden,
De moed van Hollands graaf, die zich een kroon bevocht,
Een wapenfeit bestond, zoo als geen kruisheld mogt. -
De stedehouder Gods schonk plegtig hem den zegen;
De dank van 't vaderland woei over zee hem tegen;
En 't glorierijk bedrijf, van eeuw tot eeuw vermaard,
Bragt Haarlems wapenschild het heilig kruis en 't zwaard.

Avondmijmering.

Somtijds zinkt mij 't hoofd ter neer
Op de ontgloeide borst,
En de dorst verheft zich weer,
De oude gloriedorst.

Somtijds, in mijn dier gezin,
's Avonds aan mijn haard,
Haal ik weer de droomen in,
Reeds zoo vaak verjaard.

Dertig jaren dring ik door,
Drijf ik uit mijn oog,
En herroep den tijd er voor,
Die zoo ver vervloog.

'k Zeg weer 't woelig IJ vaarwel,
Waar mijn kindschheid bleef;
Knaap, die dertien jaren tel,
Groet ik 't heerlijk Kleef.

't Needrig Elten neemt mij op,
Dat daar lagchend ligt,
Aan dien schoonen heuveltop,
Met dat aadlijk sticht.

Uren staar ik heen en weer
Van het kostschool-plat;
Berg en dalen op en neer,
Niet van staren zat.

'k Zie, verbaasd, die beemden rond,
Dat mij vreemd tooneel,
Dien geruiten heuvelgrond,
Wit en groen en geel.

Of de dorpsbuurt omgegaan,
't Leerboek in de hand,
Blijf ik bij de linde staan,
Op de markt geplant:

En gevogelt', jong en graag,
Vlugt van alle pluim,
Lok ik uit het loof omlaag
Met mijn tweebak-kruim.

Of langs kerk en pastorijs
Dool ik rond, en lees;
Ril het knekelhuis voorbij,
En zie om van vrees.

En bij 't kruisbeeld, doodsch en bleek,
In die breedte nis,
Maakt mij 't roerend bijschrift week,
Dat zoo zinrijk is.

Of des feestdaags, ieder vóór,
Vlugst van al ter been,
Baan ik, wie mij volgt, een spoor
Naar den bergtop heen.

Niet langs 't afgebakend pad
Stijg ik naar de kruin,
Maar aan tak en struik gevat,
Dwars door gruis en puin.

Voorwaarts, over hei en mos,
Kluit en keizels op,
Holen langs van das en vos,
Woel ik naar den top.

Of ik kies een rustplaats uit,
Waar een heester wast,
Waar een wel naar boven spuit,
En in 't keizand plast.

En met oog en ziel en zin
Wijd en zijd verstrooid,
Adem ik de schoonheid in,
Die de schepping tooit.

Diep en onbestemd gevoel,
Maar mij innig zoet,
Klopt, met nog verholen doel,
Tintelt door mijn bloed.

En tot schreijens aangedaan,
Eng en week gekneed,
Beeft er langs mijn wang een traan,
Eer ik zelf het weet.

En verdoold in mijmerij,
Dweep en droom ik voort,
Tot de kerkklok van de abtdij
Mij in 't mijmren stoort.

Blijde tijd, zoo ver gevlugt,
En zoo vaak beklaagd,
Die mijn eerst ontwaakte zucht
Voor wat schoon is, zaagt:

Die een hooger aandrift schonkt
Aan mijn kindsche ziel,
En de dichtsprank hebt ontvonkt,
Die er nederviel:

Blijde tijd, zoo vaak herdacht!
Blijf me duurzaam bij;
Zoete droom, zoo menig nacht!
Naak mijn sponde vrij. -

Diep bewogen, heerlijk oord,
Mij het schoonst op aard!
Toog ik uit uw beemden voort
Weer naar huis en haard;

En beklemd' elken pas,
En van weemoed stom,
Zag ik door het reiskoetsglas
Honderdwerv' om.

Schoone heuvel, vreedzaam dal,
Vriend en medgezel,
Leeftijd, die niet keeren zal!
Vaart voor altoos wel! -

Wees gegroet, gij vaderstad,
Waar de koopgod tiert,
Bodem, door de Maas bespat,
Dien ik vreemdling wierd!

Wees gegroet, geliefde kring!
Neem den zwerver weer,
Huis, dat ik als kind ontging,
Waar ik jongling keer!

Neem hem aan, als zoon hem aan,
Schoon hem 't harte trekt,
Schoon zijn wenschen dolen gaan,
Waar zijn pad niet strekt.

Ziet, ik breng een bruisend bloed,
Een ontvonkten zin,
Ouders, die mij welkom groet!
U ter huisdeur in.

Heimlijk smeult een vreemde dorst,
Dien gij stilt noch lescht,
Ouders, in des jonglings borst,
Die ge aan de uwe prest.

Ziet, hij slaat een weigrend oog,
Waar zijn dagtaak wacht;
Vurig blikht hij, ver en hoog,
Waar zijn droombeeld lacht.

Zang en vrijheid, zucht voor 't schoon',
Is zijn gansch gevoel;
Dichterlof en lauwerkroon
Is zijn eenigst doel.

Niet op 't enge koopkantoor
Aâmt hij in zijn lucht;
Naar Minervaas tempelkoor
Hijgt zijn diepste zucht.

o, Geeft toe! hij smeekt u 't af!
Dwingt zijn aard niet wreed;
Maakt de gift hem niet ter straf,
Die natuur hem deed.

Nacht en dag en vroeg en spâ
Prangt hem de eigen gloed,
Fluistert hem de lokstem na,
En ontvonkt zijn bloed.

Ziet, hij doet zichzelf' geweld,
Uit besef van pligt,
Maar de oproerige ader zwelt
En zijn weerstand zwicht.

Hij bestraft, bestrijdt natuur
En betemt zijn lust,
Maar te meer ontvlamt het vuur,
Hoe hij 't meerder bluscht.

Ja, nog staat hij klaar mij voor,
Die gestreden strijd;
Jaren afstands dring ik door,
En herleef dien tijd:

'k Zit, de hand om 't hoofd gevat,
Dat zich mijmrend boog,
Treurig voor het cijferblad,
Met een traan in 't oog.

'k Zie rondom mij, keer op keer,
Met bedwongen pijn,
En gevoel mij meer en meer
Waar ik minst moest zijn.

Hijgend zie ik telkens uit
Of nog 't uur niet naakt,
Dat mijn kerker opensluit
En mijn kluister slaakt:

En bij 't slaan van d'eersten slag,
Naauwlijks half gehoord,
Ijl ik, wat ik ijlen mag,
Van mijn pijnbank voort;

En mijn boekeel ingevlugt
Met mijn diepe smart,
Geef ik in gezangen lucht
Aan mijn schreijend hart.

En, in spijt van leed en lot,
Weer op eens ontgloeid,
Laaf ik me aan het kunstgenot,
Dat me in de aadren vloeit.

Met verrukte ziel en zin,
Los van boei en dwang,
Drijf ik hooger sferen in
Op mijn lagen zang;

Drijf op wieken, zwak en teer,
Boven stof en slijk,
En gedenk mijn lot niet meer,
Maar ben vrij en rijk!

En ik zweer der schoonste kunst,
Voor haar troost in rouw,
Voor haar wondre hemelgunst,
Onverbreekbre trouw;

Zweer, dat elk ontwoekerd uur
Aan den dierbren tijd,
Als een vrijbuit op Merkuur,
Haar zal zijn gewijd;

Zweer, wat gids en baak ik mis,
Waar mijn eerezucht streeft,
Dat de krans eens mijner is,
Dien de dichtkunst weeft!

Zweer... Ja, duidelijk heugt het mij,
Waar ik d'aanblik sloeg,
Hoe ik ieder perk voorbij,
Elken eerprijs vroeg.

Zwak en mat nog steeg mijn toon,
Zonder kracht of zwier,
Eenmaal zou hij, stout en schoon,
Stroomen van mijn lier.

Onbekend nog klonk mijn naam
In des landzaats oor,
Luidkeels drong hem eens de faam
Tot den vreemdeling door.

Wat al lauwren lachten me aan
In het schoon verschiet!
Wat al harten deed ik slaan
Door mijn roerend lied!

Siddrend staarde 't juichend volk
Op 't ontrold tafreel,
Als ik Melpomenes dolk
Zwaaide op 't hoog tooneel.

Zuchtend stortte 't ijskoud hart
Zich verteederd uit,
Als een zoete minnesmart
Kirde van mijn luit.

Zwaard en veldleus dreigde en blonk
In des krijgers hand,
Als mijn gloeiend lierdicht klonk,
Klonk voor 't vaderland.

Mij uw kunstroem, mij uw rang,
Tasso en Virgiel!
Stortte ik in den heldenzang
Heel mijn volle ziel.

Neen, geen krans, hoe rijk en schoon,
Die den dichter siert,
Rang noch roem noch lauwerkroon,
Die mijn prijs niet wierd!

Eenmaal schreef voor 't nageslacht
's Lands historieveêr
Mijnen naam, met dank herdacht,
In 't geschiedboek neer.

Schittrend uitzigt! blinkend lot!
Waar toch vlood uw glans?
Kunst, waar bleef uw rein genot?
Roem, waar groent uw krans?

Of bedroog een ijdele waan
Mijn verrukt gemoed?
Waagde ik de oogen op te slaan
Naar te hel een gloed?

Plofte ik, schacht en wiek verschroeid,
In mijn onmagt neer?
Was mijn voet niet aangeschoeid
Voor het pad der eer?

Neen, mij gloeiden ziel en zin
Van geen wuft bedrog;
'k Voelde in 't hart de zanggodin:
Ik gevoel haar nog!

'k Voelde, ontrukkt aan boei en band,
Waar mij 't lot in sloot,
Me aan een hooger sfeer verwant,
En het stof te groot;

'k Voelde, in geestdrift opgesneld,
Al den moed ontwaakt,
Al de kracht in 't hart geweld,
Die den dichter maakt.

Heerlijk voorregt! schoon verschiet,
Dat in rook verdween!
Zege van 't onsterflijk lied,
Als een droom daarheen!

Ben ik 't, hemel! ben ik 't wel,
Wien het hart zoo sloeg,
Wien het bloed zoo bruisend snel -
Wien de pols zoo joeg?

Ik, die Neerland toonen zou,
Wat natuur vermogt,
Die, genoeg als voedstervrouw,
Mij tot dichter wrocht:

Die geen kweekling noodig had
Van Minervaas schoot,
Maar ook mij het lauwerpad,
Haar ten spijt, ontsloot.

Ben ik 't, hemel! ik dat? ik,
Die in slaafsch bedrijf
Beuzel, reken, weeg en wik,
Zwoeg en zwoegen blijf?

Die op 't vunze koopkantoer,
Rang en roeping kwijt,
Heel het kostbaar leven door,
Geest en kracht verslijt?

Ben ik 't, hemel! En, zoo ja,
(Staat mij 't vragen vrij)
Is de plaats waarop ik sta,
Dan een plaats voor mij?

Was 't een weldaad, zonder doel,
Uw geschenk, natuur?
Was om niet dat diep gevoel,
Dat inwendig vuur?

Werd dat zaad uit hooger sfeer
Dan onnut verspild?
Viel het om te sterven neer,
Weggestrooid in 't wild?

Waarom bleeft gij ongeplukt,
Nu verdord en dood,
Lauwren, die mij nog verrukt,
Die voor mij ontsproot!

Siert ook - hult een enkel blad
Mijn reeds graauwend hoofd:
Krans van lauwren, zijt gij dat,
Die mij waart beloofd?

Neur ik ook ter vlugt een lied,
Waar men 't hart in hoort:
Neen, dat zijt gij, zangen, niet,
Mij in 't hart gesmoord!

o, Wie vrouw en kindren mint,
Hem als 't leven dier,
Stemt zoo ligt voor vrouw en kind
De eens gesnaarde lier;

En wiens boezem klopt en zwelt
Bij een eedle daad,
Zet, waar 't eigen glorie geldt,
Haar zoo ligt op maat:

Wat nog meer - wat anders nog
Wrocht mijn dichtgeest uit?
Dát zijn al uw noten toch,
Laaggestemde luit!

Daartoe was die hooger drift,
Dat ondoofbaar vuur,
Dat gevoel, te rijk een gift,
Mij verkwist, natuur!

Daartoe, schoone heuveltop,
Met mijn jeugd vertrouwd!
Zwol mij 't hart te bruisend op,
Steeg mijn geest te stout.

Daartoe, nietig cijferblad,
Mijn beschoren deel!
Schreide ik u te dikwijls nat,
Haatte ik u te veel.

Daartoe.... Och, zoo dwaal ik voort,
Voort van jaar op jaar,
Tot uw heuvel, heerlijk oord!
En terug van daar:

Voort, van haard en huisgezin,
Jeugd en kindschheid door,
En van daar de baan weer in,
Die mij 't lot beschoor.

En een zucht, mijn hart ontsneld,
Een gesmoord verwijt,
En een traan, mijn oog ontweld,
Tuigt mijn diepe spijt.

Diep gevoel ik, innig diep,
Met verbeter klagt,
Naar wat doel natuur mij riep -
Waar mij 't lot toe bragt.

'k Meet den afstand telkens na,
De onafzienbre baan,
Van de plek, waarop ik sta,
En had moeten staan.

'k Maal verrukt mij 't schittrend pad,
Naar wiens top ik steeg,
Had natuur de keus gehad,
Die het lot verkreeg.

En zoo dool ik d'avond door,
Huis en leefkring uit,
Tot ik weer den klokslag hoor,
Die te rusten luidt;

Tot ik, mat van mijmerij,
Afgewaakt en loom,
't Hoofd tot sluimren nedervlij,
En van Elten droom.

De jongeling van Westzanen.

'Sta stil, sta stil, of 't gaat er door!
Laat los den schat: 't is onze prijs;
Verdoemde ketter! sta en hoor,
Of anders blazen we u van 't ijs:
Gij hebt den last te zwaar gegrepen:
Wij zullen u dien helpen slepen.'

Zoo riep een hopman van 't gespuis,
Dat Alva had voor heer en hoofd,
En in Westzanen hof en huis
Had afgestroopt en leeggeroofd,
En Spaanschen Flips met al zijn vreemden
Een vloek maakte in Noordhollands beemden.

Zoo riep hij ruw een jongling toe,
Die voor een draagbaar trok en liep,
En, schoon tot zwichtens mat en moê,
Al sneller vlood, hoe meer hij riep,
En langs de hard bevrozen stroomen
Zocht met zijn schat den roof te ontkomen.

En zoo deed elk wie kon en mogt
En pakte 't kostbaarst van zijn goed,
In allerijl bijeen gezocht,
En vlood den klaauw van 't roofgebroed,
En liet, om 't leven nog te sparen,
In Godsnaam, huis en have varen.

Maar niemand greep de vracht zoo zwaar
Noch zwoegde zich zoo gansch in 't zweet,
Gespannen voor een volle baar
Als de onbezonnen jongling deed,
Die, door te groot een deel te willen,
Zijn schat en 't leven ging verspillen. -

En niemand, hoe in 't hart verkleefd
Aan goed en goud, van wat waardij,
Die voor 't gemis zoo vreest en beeft,
Zoo voor 't behoud zich waagt als hij,
En zoo gewillig lijf en leven
Voor 't redden van zijn schat zou geven.

Maar waar en wat hij vlugten mag,
De hopman nadert meer en meer,
Bereikt hem met een sabelslag
En ploft hem voor zijn draagbaar neer,
En heet de knechten, die genaken,
Zich meester van den prijs te maken.

'Grijpt aan, grijpt aan!' zoo brult hij uit,
'En schudt den ganschen hoop op 't ijs;
Wij deelen hier terstond den buit
Bij loting om, naar krijgsmans wijs;
Stoot dan nog eerst den ketter neder
En keert op nieuwe kansen weder.' -

'Genâ, genade! spaart mijn schat
En neemt mijn leven, keurt ge 't regt:'
Zoo gilt de knaap, en klemt en vat
Zijn last in de armen, woelt en vecht
En worstelt met de ruwe gasten,
Die vlammend naar den roofbuit tasten.

'Genâ!' vervolgt hij: 'goud noch goed
Ontvoer ik aan uw wapenknechts;
Mijn moeder slechts, mijn eigen bloed,
Mijn eigen moeder redde ik slechts;
Dien schat alleen wilde ik besparen,
En liet mijn huis en have varen.'

Met rukt hij 't kleed af van de baar,
En toont hun de afgeleefde vrouw,
Verstramd van leden, wit van hair
En rillende van angst en kou,
Maar dekt haar met zijn beide handen,
Opdat haar 't rot niet aan zou randen.

Verstomd van 't onverwacht tooneel,
Stond schaamrood daar het roofgebroed,
Wel wreevlig om 't gemiste deel,
Maar diep geschokt in 't ruw gemoed;
En zonder vrouw of knaap te deren,
Beval de hopman weer te keeren.

En was 't wel wonder wat hij deed?
Of deinsde niet somwijl in 't bosch
Het roofdier op den moederkreet
En liet zijn weerloos offer los?
Of zouden 't leeuwen en leeuwinnen
In menschlijkheid van menschen winnen?

Al juichend trok de jongling voort,
Weer ingespannen voor zijn baar,
En trok tot binnen Hoornes poort,
Vier verre mijlen wijd van daar:
En niemand, niemand, wat hij spaarde,
Hield zijnen schat van zulk een waarde.

Wat slaan wij dan naar verder strand,
Naar vroeger eeuw den aanblik toch,
En volgen uit den Trooischen brand
Eneën en Anchisen nog?
Wat vreemde fabelpennen schreven,
Dat is op onzen grond bedreven.

Aardsgezindheid.

Daar is de lieve lente weer,
Ons aangewaaid van 't Zuiden;
Zij lokt de vooglen weer in 't hout,
En regent over veld en woud
Weer honderdduizend kruiden.

o God! wat is uw schepping schoon,
Wat zijn uw werken wonder!
Hoe zoel dat licht! hoe koel die dauw!
Wat is die hooge hemel blaauw!
Hoe groen het veld er onder!

Wat ademt juicht, wat leeft geniet,
Met nieuwen lust in de ader;
Mij klopt een jonger hart in 't lijf:
Heb dank voor zulk een schoon verblijf,
Gij aller schepslen vader!

Heb dank, heb dank! ik smaak uw gunst,
Ik voel des levens waarde!
Zoo menig bloem versiert mijn baan,
En, heeft de roos ook doornen aan,
Het is mij goed op aarde.

Mij heeft geen bui, geen bliksembrand
Den oogst van 't veld geslagen;
Als 't effen beekje vloeit mijn lot:
Gij legt geen last mij op, o God!
Of helpt den last mij dragen.

Wat is 't mij wél, wat is 't mij goed!
Wat heb ik stof tot roemen!
Daar strijkt op nieuw de lente neer,
Verjongt mij lust en leven weer,
En strooit mijn hof met bloemen.

En is nog de aarde 't voorspel slechts
Van 't geen ons wacht daar boven?
o God! hoe klopt mij 't hart er van!
Wat pronkstuk is die hemel dan,
Waar ik U hoop te loven!

Maar moge ik eens die hooge vreugd
Met hooger zangen prijzen,
o, Spaar mij 't leven, spaar het nog!
Deze aarde is ook uw schepping toch:
Ik wil er gaarne grijzen.

Mij boeit zoo menig band er 't hart,
Gedrukt door luttel zorgen;
'k Heb vrienden van beproefde trouw,
Een bloeiend kroost, een beste vrouw,
En brood voor nu en morgen.

'k Voel nog mij 't bloed met kracht en vuur
Gezond door de aders vlieten;
Nog klopt, als in den bloei der jeugd,
Mij 't warme hart voor levensvreugd:
Ik bid een lang genieten.

Verhoor die beê, verhoor haar, God!
Verleng mij vreugd en krachten;
Wie aardsch geluk waardeer' als rook,
't Is toch, o God! uw weldaad ook:
Ondankbren, die 't verachten.

Of druischt die aardsgezinde zucht
Uw doel, o Vader! tegen,
Vergeving, zoo uw wil haar wraakt:
Gij hebt ook de aard zoo schoon gemaakt
En mij zoo rijk aan zegen!

Daar is de lieve lente weer
En tootit weer veld en dreven;
Daar is zij weer met al haar pracht!
De schepping juicht, het aardrijk lacht...
o God! verleng mij 't leven.

**Pelgrim van Ter Leede.
Volkssprookje. 1304.**

Nu voelde Folpert van Ter Lee,
Na 't godgeklaagd bedrijf,
De helsche straf aan ziel en lijf,
En schreide: Wee! o wee!
Maar tandgeknars noch handenwringen
Verzacht de helsche pijnigingen.

Verschriklijk had hij rondgewoed,
Gebanketteerd, gebrast;
Den kerkroef op zijn ziel getast
En wees- en weeuwengoed;
Kasteel en klooster opgebroken,
En moord gepleegd en brand gestoken.

Maar heftigst was zijn wrok ontvlamd
Op Arkels eer en magt,
Op hem, van 't eigen vroom geslacht
Als d'onmensch afgestamd;
Op Arkel, die, in magt en eere,
De knieën boog voor God den Heere.

Doch dolk en vuur en wrok ten spijt,
Bleef Arkels huis gespaard:
Wien God bewaart is wel bewaard,
Al daagt de hel ten strijd.
Hoe hooger Folperts gruwlen stegen,
Te meer wies Arkels magt er tegen.

En nu - des monsters tijd was uit;
Daar sloeg zijn laatste stond:
Voleindigd was het helsch verbond
En hij des Satans buit.
Van bloed en gruwlen suizeldronken,
Was hij met lijf en ziel verzonken.

Dat was op Haastrechts markt gebeurd:
Daar zag het groot en klein
Hoe Folpert, door de keijen heen,
Ter hel werd neergesleurd;
Hoe 't groene bloed spoot uit de steenen,
Waar de onmensch eensklaps was verdwenen.

Maar Pelgrim, Folperts booze zoon,
Zijn gruwzame afkomst waard,
Bleef erve van zijns vaders aard
En tartte 't eigenst loon:
Hij dagvaardde uit zijn zwarte kloven
Den vorst der hel weer op naar boven.

En, even als zijn vader deed,
Stond hij der helsche straf
Zijn lijf en ziel voor eeuwig af,
Bij handslag en bij eed,
Opdat hij moorden, branden, stroopen
En gruwlen mogt op gruwlen hoopen.

Maar niet, als 't bij zijn vader stond,
Bepaalde 't zwart verdrag
Zijn hellevaart met jaar en dag
En 't einde van 't verbond:
De booswicht zocht, in 't loos bedingen,
Uit Satans klaauw zich los te wringen.

Want dit slechts stond er, woord voor woord
Dat als hij veer of vaart
Zou oversteenvnen met een paard -
Een paard bij zich aan boord,
Dat dán zijn uur zou zijn gekomen
En 't vaartuig omslaan in de stroomen.

En ijlings werd verbod gedaan,
Herhaald bij elken togt,
Dat ros noch ruiter naadren mogt,
Waar Pelgrim sloop zou gaan;
Want wie een ros zou derwaarts sporen,
Den ruiter was de dood gezworen.

En voorwaarts ging het, juilend voort,
De streken in en uit,
De hoeven op en neer om buit,
De buurten langs tot moord;
De schrik, de doodangst en de ellende
Beschreven 't spoor der rooverbende.

En 's avonds, na den woesten dag,
Verzamelt zich de schaar',
En zet, met onbesuisd misbaar,
Zich aan 't geroofd gelag,
En doet, bij 't schuimen van de glazen,
Het vuig bordeellied luidkeels razen.

En 's ochtends, na den dronken nacht,
Met boozer lust ontwaakt,
Wordt weer geplonderd, weer geblaakt
En deerlijk omgebragt;
Noch jeugd ontzien noch zilvren haren,
Noch goud van kruisbeeld en altaren.

En angstig vlood wat vlieden mogt
En doolde wijd en zijd;
Want banger dan bij Folperts tijd
Werd nu het land bezocht:
Geen priester in zijn bidcel heilig,
Geen dochters bij de moeders veilig!

En verder ging het, wild en woest,
Den omtrek op en neer:
Geen ros verscheen aan vaart of weer,
Waar Pelgrim over moest;
Geen straf scheen 't misdrijf te achterhalen,
En 't overschrijdde perk en palen.

En dag aan dag en jaar op jaar,
In alle kwaad volleerd,
Bleef Pelgrim boos en onbekeerd,
Al grijsde 't borstlig hair.
Wat wigt van schuld hem mogt beladen,
Hij zon op zwarter gruweldaden.

Maar Arkel, 's vromen hoop altijd,
Weerstand des booswichs vaart:
Wien God bewaart is wel bewaard,
Al kookt de hel van spijt:
Hoe hooger Pelgrims euvlen stegen,
De magt van Arkel wies er tegen.

Als razend om dien tegenstand,
Daar grijpt hij lont en speer,
En werpt zich met zijn bende neer
Op Arkels leen en land;
Verwoest het veld, vernielt de vruchten,
En brandschat dorpen en gehuchten:

Verwoest, vernielt, verbrandt en woedt,
Berooft het huis van God,
Schoffeert met zijn onbandig rot
En keert met buit en bloed,
En juilt van vreugd, in 't huiswaarts trekken,
Om 't luid gekrijt van veld en vlekken.

Maar eensklaps schiet de landzaat op,
Geklept van wijd en zijd,
En zweert aan wat er zit en krijt,
Verderf op Pelgrims kop,
En ijlt met kolven en met speken
Om 't gruwzaam misdrijf streng te wreken.

Maar Pelgrim hoort en ziet den drom,
En tijgt op sneller vlugt,
Voor 't missen van den roof beducht,
Uit hut en heiligdom;
Hij stuift door hoven en door hoeven
Weer naar de schuiten, die hem toeven.

Maar even snel vliegt even dra
De op wraak ontvlamde stoet
Door hoeve en hof, te paard, te voet,
Hem tot den Lekstroom na,
En komt den oever opgedrongen,
Toen 't vlugtend rot was scheep gesprongen.

En haak en boom, in hand aan hand,
Ten spijt van knods en spaak,
Duwt ijlings - ijlings boot en aak,
Tot zinkens vol, van land;
En riem en roeispaan snijdt door 't water,
Bij Pelgrims sarrend vreugdgeschater.

Maar zie! van uit de digte schaar,
Die deinzend zich ontsluit,
Daar stuift een zwarte hengst vooruit,
Met steil en steigrend hair;
Zijn gloeiende oogen schieten vonken;
Hij briescht en schuimt en rekt de schonken:

Hij briescht en schuimt, en stampet den grond,
En zweept met maan en staart,
En meet met de oogen strand en vaart,
En blikte de bodems rond;
Hij meet nog eens, en rekt zich weder,
En ploft in Pelgrims vaartuig neder.

Hij ploft er neer; 't gegil gaat op,
Het water kookt en plast;
De boot slaat om met heel haar last,
En zinkt in 't klotsend sop;
En knecht en knaap, in eens bedolven,
Verdwijnt en smoot in 't hart der golven.

Maar Pelgrim rijst en zwalpt en zinkt,
En zinkt en rijst gestaag:
Hem naakt de dood van ver en traag,
Dien hij bij teugen drinkt;
Hij grijpt om hulp naar bei de stranden
En huilt en wringt van angst de handen:

Hij huilt om hulp en grijpt zich vast
Aan 't naast hem zwalpend paard;
Het zweept van vreugd met maan en staart
Om d'opgeladen last,
En schiet door baar en bodem henen,
En ros en ruiter zijn verdwenen.

En heel de schat van 't wangedrogt,
Zijn heerlijkheid en land,
Kwam aan zijn vromen bloedverwant,
Dien hij niet krenken mogt;
Aan Arkel, die, in magt en eere,
De knieën boog voor God den Heere.

Geloofsbelijdenis.

Ik dank, beschikker van mijn lot!
U voor 't geschenk van 't lieve leven;
Maar dáárvor dubbel dank, o God!
Dat mij 't in Neerland is gegeven.

Hier heft de blik zich onbeschroomd,
Het hart zich vrij tot U naar boven;
Hier mag ik bidden, danken, loven,
Met klanken uit het hart gestroomd;
Hier loert geen sleep van hurelingen,
Als wachters van de vrije ziel,
Voor wat altaar ik nederkniel,
Op welke wijs ik lof wil zingen;
Hier zet ik onbetwist den voet
Op elken Godgewijden drempel,

En hef het hart in elken tempel
Tot d'Oorsprong op van alle goed.

o Vaderland, van alle landen
Gewis nog dát, waar reinst en meest
Het offervuur van hart en geest
Den hoogen God ter eer mag branden!
Gezegend oord, Europes lust!
Hoe heerlijk mogt uw voorbeeld toonen
Dat daar, waar God en godsvrucht wonen,
De godsdiensthaat is uitgebluscht;
Dat daar, waar deugd en Christenzeden
Niet blootstaan voor des spotters smaad,
Waar Jezus kruisleer, onbestreden,
Nog, zonder blozen, wordt beleden,
Verdraagzaamheid aan 't outer staat!

Zie rond, wie twijfelt! sla uw oogen
De wereld langs, de rijken door:
Waar tucht en godsvrucht uitgetogen
En de ondeugd diepst is ingezogen,
Daar krijscht de banvloek luid in 't oor.

Waar 't ongelooft, in eer gezeten,
Met tempels en altaren spot,
Daar sluit men ketens om 't geweten,
Daar dreigt den ketter zwaard en keten,
Daar martelt men voor de eer van God. -
Zie rond: ginds steekt uit Brussels wallen
Vergrijsde dom en torentop
Van Sint Gudulaas tempel op,
Waar Romes heilige hymnen schallen:
Hier, aan den Haagschen vijverboord
Verheffen statig trans en toren
Zich op Sint Jacobs tempelkoren,
Waar Luthers leer wordt aangehoord:
Hier, ginder, staan de altaren veilig,
In welk een tooi en feestkleedij,
Voor schimper en bestormer vrij;
Hier, ginder, klinkt het driemaal heilig,
In welk een taal en toon het zij!
Hier, ginder, smoren wrok en twisten:
Geen priesterlijke tiggertand
Verscheurt er meer den broederband;
Hier, ginds, is Roomsche en Onroomsche Christen

In 't nog Godvreezend Nederland.

Laat, laat mij 't voorregt wél beseffen,
't Erkennen in mijn dankbaar dicht,
Van vrij en naar mijn eigen licht
Het hart tot God te durven heffen,
Om 't even voor wiens aangezicht!
Het leer' mij dulden en verdragen
Wie anders wil en denkt en doet,
En de Almagt elders valt te voet;
En geve ik, wat ik af mag vragen,
Den genen, die mij 't geven moet.
Neen, wiens gezag dien pligt verbiede,
Zijn voorschrift daalt uit God niet neer:
Doe, doe aan andren, zegt de Heer,
Hetgeen gij wilt dat u geschiede:
Hier, hier ook geldt die Christenleer.

Hij is geen Christen, neen hij, neen,
De trotschaard, wijs in eigen oogen,
Die met een schamper mededoogen
De blikken uitschiet om zich heen;

Die, Romes wil en wet te boven,
Den vromen om zijn kruis bespot,
Waarmeê hij aanvangt God te loven,
Waarmeê zijn beê begint aan God;
Die glimlacht als de onnoosle zielen,
Te deerlijk, naar zijn dunk, misleid,
Om vrijspraak in den biechtstoel knielen,
Of vasten uit boetvaardigheid. -
Zij zijn geen Christnen, schoon zij 't heeten,
Die met den vloek van 't Vatikaan,
Wie loswoelt uit de Roomsche keten,
Baldadig tegen 't voorhoofd slaan;
Die lastrend zich onfeilbaar noemen,
Als zaten ze in den hemelraad,
En uit godsdienstigheid verdoemen
Wie naar Geneves leerstoel gaat:
Dat zijn geen Christnen; neen voorzeker!
Zij dwalen ver van 't regte spoor:
Noch spotter noch verdoemnispreker
Trok ooit het land met Jezus door.
Hij, hij is Christen, anders geene,
Die, naar wat licht en leer hij leeft,

Elke andre deugd ontleent aan de eene,
Die luister aan al de andren geeft:
Hij, die, het oog op 's Meesters wandel,
Zijn godsvrucht door zijn liefde toont,
En, streng omtrent zijn eigen handel,
Zijns broeders dwaling 't eerst verschoont;
Hij, die, hoe andren doen en heeten,
Zich aan gebruik noch namen stoot,
Maar wie de stem volgt van 't geweten
Erkent als zijn geloofsgenoot;
En niet verwijst om kleur of stam,
Ook u niet, zoon van Abraham!

God, schepper, vormer, ziel en ader
Van wat bestaat of zal bestaan!
Versterk mij in 't geloof er aan,
Dat ge al uw schepslen mint als Vader,
Langs welken weg zij uwaarts gaan;
Dat ook wie afdoolde uit uw oogen,
Door schijnngenot te dwaas verblind,
Zoo ras zijn knieën nederbogen,
Vergifnis aan uw voeten vindt,

Zoo als de vader geeft aan 't kind;
Dat, als er haat in U kon wonen,
o Heilge, die de liefde zijt!
Gij hem-alleen uw haat zoudt toonen,
Die roekloos in uw naam kastijdt,
En U een perk zet in 't verschoonen;
Die, dringende op uw regterstoel,
Naar wilkeur rondgrijpt door de scharen,
En d'eenen doet ten hemel varen,
En d'andren naar den jammerpoel. -
God! sterk mij, sterk mij in 't gelooven,
Dat, hoe omhuld de toekomst naak',
Als ons 't gordijn wordt weggeschoven,
Het vonnis, dat ons wacht daar boven,
Geen wilkeur zijn zal en geen wraak;
Dat, welk een deel wij namaals erven,
Gij niets ten doem te voorschijn riept;
Uit lust niet voortbragt tot verderven,
Maar tot behouden wrocht en schiept;
En spreij' mij in mijn jongsten nacht
Dat vast geloof het doodsbed zacht!

1825.

Zomerochtendliedje.

Ontwaakt, ontwaakt wie slaapt en droomt!
Het goud heeft reeds de kim gezoomd;
Het licht beschildert woud en akker;
De dauwdrop glanst op bloem en kruid;
De klepel heeft al vijf geluid:
De velden in! de veeren uit!
Het schaatrend bosch is wakker.

Naar buiten op! naar dreef en beemd,
Eer de arbeid weer een aanvang neemt:
De tijd snelt heen op rappe vlerken.
De veeren uit! het uur besteed,
Eer 't in de stad weer ochtend heet:
Veel zoeter, zeker, is het zweet
Bij 't wandlen dan bij 't werken.

De velden in! naar bosch en gaard!
't Is wel het zien en 't luistren waard!
Verjongd en frisch lacht al 't geschapen;
Geschal en zang klinkt wijd en zijd...
Gedood, gekruisd of neergevlid!
Des zomers is het wakenstijd:
Des winters mag men slapen.

o Dwaas, die 't zomerochtenduur,
Het jublend opstaan der natuur,
Versluimert onder 't klamme laken,
En 's winterdaags, uit weelde en pracht,
Al stuiven sneeuw en hageljagt,
Tot midden in den barren nacht
Zit aan den disch te waken!

Het reedloos vee toont meer verstand:
't Strijkt met den donker neer op 't land,
Om met het licht weer op te rijzen.
Hoor toe! zie rond! het tjipt en tiert,
Het graast en gonst en kruipt en zwiert...
Wat zijt gij wijzer, dom gediert!
Dan vele steedsche wijzen!

Wij volgen u, wij zwerven rond,
Genieten 't veld en d'ochtendstond,
Doorkruisen struiken en struweelen;
Doorwaden 't gras aan d'oeverkant,
Het nuchter waas van bloem en plant,
Of strijken neer op 't geurig land
In 't lommer van de abeelen.

o, Hadden we ook nu vin en veer,
Wij plompten met de visschen neer
En schoten in en door de stroomen,
Of zweefden, als de vooglen doen,
Van over 't laag en jong plantsoen,
Tot in het hoogstgetopte groen
En zongen in de boomen.

Daar gaf ik heel wat kostbaars voor:
De bank, de koopbeurs en 't kantoor,
Met wat zij immer zaamlen lieten;
Den arbeid, die ons grijzer maakt,
De zorg, die tot in 't slapen waakt,
Den rijkdom, die naar meerder haakt
En minder laat genieten.

o, Zalig, die der steden rook
Zijn leven lang in 't veld ontdook
En al haar zonden, al haar zorgen;
Die, onbenaauwd door wal en muur,
In d'open tempel der natuur
Mogt danken ieder avonduur,
Mogt bidden elken morgen!

Hem dreef des Cherubs vlammend zwaard
Niet voor zich heen uit Edens gaard,
Ten zoen van 's hemels strengen toren;
Voor ons-alleen, die, moê en mat,
Geboeid aan schrijf- en cijferblad,
Gevangen zijn in de enge stad,
Is 't paradijs verloren!

En gluurden wij eens weer, ter sluik,
Er zijlings in door haag en struik,
Nu weer aan 't beuslen en bedrijven!
Geen uitvlugt baat, geen klagen, neen!
De morgen vlood, de dag verscheen:
Terug naar huis! wij moeten heen:
't Gelukkig vee mag blijven.

Het *Te Deum laudamus* in 's Hertogenbosch.

Heel Neerland stak in diepen rouw
En bad tot God om hulp;
Met Coligny, de weduwwrouw,
Treurde ieder slot en stulp;
De kreet ging op van oord tot oord:
'De koning heeft den prins vermoord!'

Daar lag hij neder, koud en dood,
De vader van den Staat,
Getroffen door des huurlings lood,
Ten zoen van Spanjes haat;
En Roomsch en Onroomsch, naast elkaar,
Lag schreijend om de staatsiebaar.

Want Roomsch en Onroomsch, evenzeer,
Was heul en hoeder kwijt,
Den toeverlaat van ieder leer',
Die d'eigen God belijdt:
Want Nassau wist dat Christenpligt
Het dulden is van ieders licht.

Als dwingland Flips, verhard en koel,
Met martelvuur en zwaard,
Wat afweek van den Roomschen stoel
Verdelging zwoer van de aard,
En doemde en moordde in razernij,
Dan was de prins niet Roomsch als hij.

En als Sonoy en als Lumey
Wat trouw aan Rome bleef
Ter dood op pijnbank en palei
Met duivlen-wellust dreef,
En bloedschuld wierp op Luthers leer',
Dan was de prins niet Onroomsch meer.

Maar Christen was hij, Christen slechts,
Die allen kerktwist schuwt,
Die liefde rondddeelt, links en regts,
En van verkettren gruwlt;
Die Roomsche en Onroomsche broeder heet,
En niet in 't godlijk oordeel treedt.

En daarom steeg van oord tot oord,
Uit ieder slot en stulp,
De wraakkreet om den muichelmoord,
De beê tot God om hulp;
De Staat zonk weg in diepen rouw
Met Coligny, de weduwvrouw.

Maar in 't getreur, in 't luid geweën
Van ouden stok en jeugd,
Daar dringt zich, door den klaagtoon heen,
Een helsche kreet van vreugd,
Van vreugd, omdat de redder viel,
Die vrijheid zwoer aan lijf en ziel.

Dat woest gejuich, dat helsch gedruis
 Steeg schaatrend uit den Bosch:
Daar stak een dom en boos gespuis
 In d'achtbren priesterdos,
En trok, bij Neerlands rouwmisbaar,
In feesttogt naar het hoog-altaar.

En 't vuig gebroedsel schoolt er zaam
 En knielt er huichlend neer:
Het momde met den Roomschen naam
 Zijn godvergeten leer';
Maar 't was niet Roomsch, 't onzalig ras,
Waarvan er geen een Christen was.

En 't schalde en zong, op d'orgeltoon,
 Met statig kerk-akkoord,
Te Deum, God den Heer ten hoon,
 Te Deum om een moord;
Te Deum om den harteslag,
Daar Neerland van te zwijmen lag!

En zie! op eens betreft het zwerk:
Daar komt een onweer op!
Een zwarte wolk bereikt de kerk
En dekt den torentop;
De donder gromt... daar vlamt het licht
En schiet een rossen bliksemschicht.

De bliksem valt, een rukwind loeit,
De toren vliegt in brand!
Hij brandt en blakert, vlamt en gloeit
Langs elken zuil en wand,
En lei en lood en hout en steen
Vliegt ver in vuur en vonken heen.

De toren brandt, hij brandt tot puin
En stort aan kolen neer;
Geen andre spits, geen andre kruin
Had let of leed van 't weer;
De bui dreef af: daar kwam de maan
En lonkte Neerland troostende aan.

En 't kerkgebouw, bedekt met gruis,
Stond van zijn pronk beroofd;
De kroon, die 't droeg als Godes huis,
Gebliksemd van het hoofd;
De trotsche naald gesmakt in 't stof,
Die 't nader voerde aan 't hemelhof.

Voorwaar, dat was de hand van God,
Die met den bliksem schreef,
Wat gruweldaad het heilloos rot
Als Hem ter eer bedreef,
Toen 't lofgezag ten hemel zond
Voor 't euvel, dat de hel bestond.

Klara en Ewoud.

Klara en Ewoud.

De waard was volgestroomd en stulp en stal bedolven;
Geen dak verhief de nok uit de ingeplaste golven;
Een molenwiek alleen - een gouden torenhaan
Wees op den nieuwen vloed nog d'ouden bodem aan.
Geen runder stak den kop om redding meer naar buiten;
Geen noodkreet steeg meer op. De weggeroeide schuiten,
Met vracht op vracht gekeerd, verschenen nu niet weer.
't Was doodsch en eenzaam, waar men rondzag langs het meir.
Alleen het zwalpend ijs, de dijkbres ingestoven,
Kruit nog de baren langs en spat het schuim naar boven;
Het stroo, 't ontnageld hout, het leeggewaaide tijk
Spoelt hier en ginds nog aan en dobbert naar den dijk.
Geen leven - nergens meer - geen schepsel op de stroomen;
Gered is mensch en vee, gered - of omgekomen:

De jammren zijn verduurd; het uur van schrik verdween...
Ginds echter..? hemel, ja!... daar drijft nog leven heen!
Het heft, het roert zich; 't wuift en nadert... Aangeschoten,
Gij wakkre mannen! weer de riemen in de booten!
Het geldt een mensch, een mensch in doodsnoed! nogmaals voort,
Al zijn de handen raauw van 't roeijen, weer aan boord!
Zij ijlen aan met haak en dreggen; slaan en klotsen
Door 't brokkelig water, door de spaanders en de schotsen,
En tijgen voorwaarts; zien en staren... Grootte God!
Zij zien een vrouw, zij zien een zuigling op een vlot,
Een waggelnd vlot, dat dreigt te kentlen voor hun ooggen!
Zij reppen hijgend voort, zij roeijen wat ze mogen,
Zij komen nader; slaan de haken en de dreg
Naar 't rank gevaarte heen en schol en scherven weg,
En buigen over wat ze kunnen; grijpen, trekken
Het vlot aan 't vaartuig vast, waaruit zij de armen strekken,
En klampen boord aan boord; zij reiken haak en touw
En palmen heide sloop, den zuigling en de vrouw.
Zij roeijen heen; 't gejuich vermengt zich met de slagen;
Zij pronken met den schat, dien ze uit de golven dragen;
Bereiken d'oever met de moeder en den zoon,
En danken God... en God, die 't aanzag, geev' hun 't loon!

Maar, de afgetobde vrouw, vermoeid van angst en waken,
Bidt nieuwen bijstand af aan wie van rondom naken;
't Van kou verkleumde kind, dat ze aan den boezem sust,
Schreit aller deernis aan, hoe menigmaal zij 't kust.
Daar gaat een stulpdeur op, daar wordt haar de arm ontsloten:
'Kom binnen!' is de roep, 'vermeer de huisgenooten:
Hier brandt een koestrend vuur, hier wacht een warme disch,
Hier is een legplaats vrij, voor wie nog zonder is:
Kom binnen!' Zij gaat in, zij staroogt om zich henen;
Haar brekend hart schiet vol; God dank, zij raakt aan 't weenen;
Zij peilt haar toestand, wat zij doorstond, wat haar wacht;
En 't weer bekomend kind, dat in het vuur ziet, lacht.
Het knappend hout vlamt op; de melkschaal staat te rooken;
Het wichtje smakt er naar, met de armpjes uitgestoken;
De moeder snikt; zij kan niet eten. Neen, te wreed,
Te vreeslijk is haar lot en 't haar verscheurend leed.
Zij smeekt een handvol stroo, om 't ligchaam neer te strekken,
Te sluimren, zoo zij kan, en 't wicht er meê te dekken:
Zij vindt een donzig bed met wollig dek gespreid,
En kust de handen, die 't haar schenken; snikt en schreit.
Onmagtig zijgt zij neer en sluit het wichtje aan 't harte;

't Slaapt zorgloos aan de borst, die barsten wil van smarte:
Zij kan niet rusten, zij niet duren. Schrik en wee
Spookt door haar zinnen rond en langs haar legersteê.
Och, zonder danken legt zij 't hoofd voor 't eerst ter neder;
Haar handen vouwen; zij ontvouwt ze zwijgend weder;
Zij kan slechts siddren, maar niet bidden. Hulp of raad
Zij mindre ramp van nut: voor haar is troost noch baat!
Maar de Almagt ziet haar aan met vaderlijk meêdoogen;
Een loome sluimer daalt en luikt haar schreiende oogen;
Zij zinkt in duisling, schrikt weer wakker, kust den knaap,
En woelt nog eens zich rond en zijgt naast hem in slaap.

Rampzalige, rust zacht, en moge u uitkomst toeven!
Rust zacht: de Algoede waakt, en zorglijkst voor de droeven;
Reeds schonk Hij tranen, reeds de sluimring... Wanhoop niet:
Geen muschje valt op de aard, dat Hij niet vallen ziet.

Nooit had de waterwolf zoo gulzig rondgebeten;
Zoo vreeslijk nooit geraasd noch elken toom versmeten.
Geen grijsaard, van der jeugd gehuisvest langs den dijk,
Wien van een zondvloed heugt, aan zulk een vloed gelijk.
Waar vloodt gij, blijde hoop, waarop de landman bouwde!

Bedriegelijke droom, dien hij te blind vertrouwde!
Waar vloodt gij heen? De wind steekt op, de stroom breekt aan,
En scheert den veestal weg, den hooiberg en het graan;
Vernielt zijn oogst, zijn zaad, zijn droomen en zijn hopen,
En zweept hem van den grond, dien hij met zweet moest koopen,
En leert hem schriklijk duur, ontzet van erf en goed,
Hoe roekloos hij vertrouwt, die 't ooit op morgen doet.

De strenge winter vlood. Voor zoeler zon geweken,
Stoof hij zijn staten in, waarin geen stralen breken.
Het togkje van het Zuid, dat door de twijgen ging,
Blies reeds het sneeuwkleed weg, dat op de velden hing:
Een zachte dooi drong door en wekte de aarde in 't leven.
Reeds werd de hut geraagd; de duffe lucht verdreven;
Het vensterglas gekuischt, waar langs het smeltend vocht
Der teekenweefsels droop, die 's winters adem wrocht;
Reeds werd de schuur geleege, het werk weer aangegrepen,
De wagenlens gesmeerd, het akkertuig geslepen;
De vunze stal verfrist, waaruit te met alreê
Zich kop en horen wrong van 't luchtverlangend vee.
Maar de oudsten van de streek, die 's avonds rondom zagen,
Voorspelden buijig weer en ruwe Maartsche vlagen:

Een enkele doffe vlek, die ver in 't Westen dreef,
Ontrustte 's nachts hun geest, waaruit de sluimer bleef.
Ja, wettig, meer dan ooit, gegrond was wél hun zorgen!
Reeds is de storm ontwaakt voor de opkomst van den morgen;
Het jagend zwerk is woest, en rolt zich in zijn vlugt
Het dompig ijdel door der graauwgekleurde lucht;
De buijen warlen door elkander, worstlen, pakken,
En scheuren zich van een, en buldren door de takken;
Of als hun adem flauwt en 't loeijend huilen zwijgt,
Dan plast de regen neer, die door de halkorst zijgt.
Nu lekt geen zachte zon, de schotsen langs geschoten,
Den ijsvloer dunner, die de stroomen houdt gesloten;
De scherpe regenslag en 't geeslen van d'orkaan
Randt, onbezonnen, met geweld, op eens hem aan,
Verroert en schokt hem, doet hem barsten, bijt hem open,
En jaagt de scherven op, die zich tot stapels hoopen.
Daar giet uit hooger streek met daverend geweld
De ontdooidde sneeuw zich van de bergen. 't Water zwelt,
Het vangt dien toevoer in zijn kruiken. Hooger, breeder,
Verheft het de armen langs zijn zoomen; zakt niet weder;
Drijft sneeuw- en ijsdam op zijn baren voor zich uit,
En stopt zijn doortogt met de stapels, die het kruit.

De klompen vijslen op elkander, klemmen, wassen,
En slaan de golven af, die op hun bolwerk plassen:
Een vestingbouw gelijk, waar door het buldrend vuur
Vergeefs een bres zoekt, maar terugbotst van den muur.
Nu stroomt de vloed niet meer: hij rijst slechts. Nieuwe schotsen
En nieuwe golven rollen opwaarts, zwalpen, klotsen
En zwerven de oevers langs van d'een naar d'andren kant.
De nood klimt hooger... help! het ijs beklimt het strand!
De ontruste polder vliegt in oproer. Neergesmeten
Ligt taak en arbeid, spoel en handspâ. Duizend kreten
Uit twintig dorpen stijgen hooploos, bij 't gelui
Der schorre noodklok en 't gebulder van de bui.
De mannen ijlen, bleek bestorven en benepen,
Met riek en hooivork naar de dijkkruijn; kindren slepen
En torschen rijzen, riet en stroobos naar den top;
De vrouwen wagglen met de kruikar hijgende op.
Geen zwakheid zondert uit; geen uitgeputte krachten;
't Zwoegt alles, alles slooft, en laadt en zeult zijn vrachten,
Zijn last van zoden, puin en keijen, mest en slijk,
En klimt, en rust niet; daalt, en stijgt weer naar den dijk.
De kisting vordert; paal en plankwerk is geslagen;
De klei getrapt, de mest gestapeld laag op lagen;

Een tweede dijk gehoopt op d'eersten... Al om niet!
Het water wast, en perst door zode, rijs en riet;
Het wil een uitkomst; 't wil zich worstlen uit zijn boeijen,
En vat de wapens op, die in zijn armen vloeijen:
Het snijdend ijs, de scherpe schotsen; vijlt en knarst
En mokert op den wal, dat alles scheurt en barst.
Het geeft geen hairbreed gronds, dien 't in zijn magt heeft, weder,
Maar bijt en brokkelt; schudt de kluiten; rukt ze neder,
En boort al verder; welt en sijpelt; graaft door de aard,
En borrelt uit den grond tot binnen in den waard.
Snelt aan! snelt aan! stopt bed en bulster in de kloven!
Geen kostbaarheid ontzien! het leven gaat er boven!
Het geldt uw vrouwen, 't geldt uw kindren! mannen, vlijt!...
Om niet! 't is al om niet! de dijk verzakt en splijt;
Het water gudst met breede golven door de gaten!
Vlugt! bergt het leven, wie er 't leven niet wil laten!
Bestijgt de kappen en de nokken! redt u! spoedt!
Als die des bliksems is de snelheid van den vloed.
Hij jaagt u na, hij haalt u in, hij schuimt u tegen
Langs bouw- en weiland, hoeve en hofsteê, veld en wegen;
Van voor en achter, van ter zijde, spat en spuit
Het sluipend water op en zand en kleikorst uit;

Het klimt langs hutten, stal en schuren naar de daken;
Stokt huis en haaf, gehucht en dorpen in de kaken;
Rolt wederzijds den dijk zijn golven even hoog,
En de ingezwolgen waard bezit geen plek meer droog.

Wie durft den stouten blik in zoo veel jammren dringen,
Op zoo veel wanhoop slaan en raadloos handenwringen?
Wie, de ooren wagen aan dat bang gehuil om hulp,
Dat deerlijk loeit en gilt uit elke stal en stulp?
Wat naar gemengel van den noodkreet, die in 't blazen
Der gramme rukvlaag smoot en in des stortvloeds razen!
Wat roep van menschen in den doodsangst, overstemd
Door 't brullend vee, dat om de hutten zwalpt en zwemt!
De vloed scheert weg al wat hem afstuit, slaat de tanden
In steen en ijzer; snijdt door muren en door wanden;
Knaagt stut en grondvest los, rameit en ondermijnt
En zwelgt het plompend puin, dat in zijn kolk verdwijnt.
Ja, wuift, rampzaalgen! zwaait de doeken! heft de kreten
In 't rond: de vijand naakt, hoe hoog ge zijt gezeten;
Wat nog zijn klaauw ontstijgt en wijk geeft in den nood,
Dat delft hij uit den grond en 't valt hem in den schoot.
Ziet, ziet, rampzaalgen, die op daken en op boomen

Om uitkomst jammert! ziet uw noodlot langs de stroomen:
Uw eigen vee, uw eigen buren, vriend en maag
Verdwijnen voor uw oog en toeven u omlaag;
De wanden brokklen, waar gij opsteegt; stam en takken
Bezwijken onder 't wigt en scheuren of verzakken;
De vloed gaapt gulzig naar zijn offers. Bomt en klept
En schreit om redding rond tot al wat adem schept!
IJlt, ijlt, kloekmoedigen, met deernis in de harten!
Schiet toe! hier is gevaar, hier valt de dood te tarten;
Hier blinkt de prijs, de prijs der liefde! Hoort dien kreet,
Dien roep om redding... God zij dank! zij zijn gereed!
Zij ijlen aan! noch graf, noch afgrond doet hen beven!
De riemen plassen door de beemden en de dreven;
De zeilen wappren langs het bouwland en de wei,
En 't vreugdgejuich der hoop vervangt het naar geschrei.
Met aak en booten, praam en schouwen, naadren, dagen
De kloeke gasten op, die 't lijf en 't leven wagen;
Den dood verachten, om te redden uit den nood,
Wat in den doodsangst steekt, nog erger dan de dood!
Zij snellen rondom toe naar wie op uitkomst toeven;
Verlossen hen het eerst, die 't eerst hun hulp behoeven;
Ontladen vracht aan vracht, en wenden om en weer

En redden mensch en dier en wat nog leeft op 't meir.
Geen waagstuk zoo gevreesd, waarvoor zij staan verschrokken:
Zij schuren over 't puin en klautren naar de nokken,
En wat er weerloos zit, van jaren stram en zwak,
Dat tillen ze op den nek en zeulen 't van het dak.
Geen runder wordt verzuimd, waar hoop is op behouên:
Zij slingren 't om den kop de zelen en de touwen,
En slepen 't uit den vloed, met ingespannen kracht,
De breede vlotten op, met stallen vee bevracht.
Wat wemelend gewoel verzaamt zich in de booten!
Wat vreemden aan elkaar, in jammer lotgenooten,
Beroofd van have en goed, ontrukt aan maag en vrind...
De kinderlooze grijze en 't ouderlooze kind!
Och, treurig zien zij rond, zoo ver hun oogen strekken,
De holle golven langs, die zoo veel dierbaars dekken;
En meten naar een top, die opsteekt uit den plas,
Nog eens den omtrek af, waarin hun woning was.
Maar eer de derde zon de neevlen van de stroomen
Verjaagt, de buijen scheurt en 't schouwspel op doet komen,
Heeft de aangesnelde hulp, gedaagd van elken kant,
Wat leven had gered en plaats geruimd aan land.
Gramstorig moog' de vloed zijn golven opwaarts zweepen,

En nog naar de offers slaan, zijn armen uitgegreden:
In spijt der vloeden en der vlagen, is zijn keel
Een deel der prooi ontscheurd, en 't allerkostbaarst deel.
De streek in 't rond ontsluit haar schuren en haar stallen:
De menigt' stroomt er heen; gehuisvest worden allen,
Gelegerd en gevoed, van waar de herkomst zij,
En de onbekende vrouw en 't schreijend kind er bij.

Nog lag ze in diepen slaap, met de oogen toegesloten,
Maar tranen op de wang, in 't sluimren nog vergoten,
En woelende in den droom, die 't bang gemoed bezwaart.
Intusschen dringt de buurt, op de open werf vergaard,
De ontsloten woning in, de schuilplaats der ellende,
En ziet op 't eenzaam leed der slumrende onbekende.
Doch wie er komt of gaat, niet een die weet aan wien
Of waar de vreemde hoort of haar heeft meer gezien.
Gewis, van uren wijd, van de andre zij' der baren,
Der nieuwgedolven zee, is zij tot hier gevaren,
Opdat zij de uitkomst vind', van God haar toebeschikt:
Zoo fluistert men en gist, terwijl zij wakker schrikt.
Verwilderd ziet zij rond, ten halve slechts bekomen,
Nog duielig van den slaap en angstig van haar droomen,

En grijpt haar zuigling in vervoering aan het hart,
En mengt een zoeter traan in d'alsem van haar smart.
'Och!' roept zij 'kostbaar pand! 'k heb dan toch u behouên,
Onnoosle wees, die met mij lijden zult en rouwen;
Die mij in elken trek, in elken gullen lonk,
Den eeuwigdierbre maalt, die uit mijn armen zonk!..
Och, Ewoud, Ewoud!' snikt ze, en zijgt vertwijflend neder,
Haar wanhoop weer ter prooi; en wringt de handen weder,
En kust het kind op nieuw, dat, hangende aan haar mond,
Haar natte wangen streelt, als of 't haar wél verstond.
Neen, geene die haar ziet, aanschouwt haar onbewogen,
Of zonder wensch in 't hart, of zonder traan in de oogen,
Of niet ter hulp bereid in 't haar verscheurend leed.
'Spreek,' vangt de leeraar aan, die minzaam nader treedt,
De vraagbaak van 't gehucht, en uren wijd in 't ronde
De toevlugt in den nood, de trooster aan de sponde,
En herwaarts heen gesneld op 't eerstvernomen woord:
'Spreek,' zegt hij, op een toon, die tot vertrouwen spoort:
'Spreek, diepbedroefde vrouw! en moog de troost u streelen,
Die 't lijdend hart verligt, door 't lijden meê te deelen!
Stoot niet de hulp terug, die elk om 't eerst u bragt,
Ware ons uw lot bekend, en staat ze in menschen magt.

Ontsluit den boezem, meld uw jammren: kunt gij 't weten,
 Wat hand uw wangen droogt, zoo bitter thans bekreten;
 Wat uitkomst in uw ramp de Almagtige beveelt?
 Spreek, droeve! wanhoop niet: 't is God, die slaat en heelt.'

'Neen,' zegt ze, en rigt zich op, 'mij staat geen uitkomst open:
 Mijn rampen zijn ten top! ik heb niet meer te hopen!
 Och, met mijn Ewoud, met mijn eenigen, ontviel
 Voor altoos elke vreugd aan mijn verscheurde ziel.
 Ja, bitter is mijn lot! Wat andren torschen mogen,
 Mij heeft het wigt verplet; mijn deel werd zwaar gewogen!
 Geen zegenrijker vrouw viel in één oogenblik
 Van uit haar hemel neer in dieper wee dan ik!
 Ken, ken mijn lijden, hoor mijn jammren; ja, volkomen
 De diepe deernis waard, die u heeft ingenomen;
 De wrange tranen waard, die vloeijen tot mijn dood.
 Ik, van mijn wieg af, wees, van vriend en maag ontbloot,
 Een vreemdeling op aard, het toeval prijs gegeven,
 Werd Hermans pleegkind, eer ik denkbeeld had van 't leven:
 De brave zag mijn nood en droeg mij tot zich in
 En nam als dochter me aan van 't needrig huisgezin.
 Benijdenswaarde wees! 'k had vader weer en moeder,

En in hun Ewoud, in hun zoon, een dierbren broeder!
'k Wies vrolijk naast hem op, aan de Oostzij' van den waard,
Op de ouderlijke hoef, aan d'ouderlijken haard.
Hij was me in jaren voor, en stuurde 't eerst mijn schreden,
En vloog mij 't eerst ter hulp, waar ik lag uitgeleden,
En leidde en hoedde en onderwees mij elken dag.
Het vriendlijk vader oog aanschouwde 't met een lach,
En moeders scherper blik, die niets zich liet verheelen,
Voorzag een naauwer band reeds uit de kinderspelen.
Och ja, zij had het regt! Geen andre dag verscheen,
Of Ewoud werd mij dier, en dierder dan voorheen.
Wat teeg hij noode weg! wat kwam hij vrolijk weder
Na d'arbeid van den dag, en hukte naast mij neder,
En koutte en zong en bragt den avond met mij door!
Hoe gretig kwam hij steeds al wat ik wenschte voor!
Waar hing een vrucht zoo hoog, dat hem 't gevaar verschrikte,
En hij niet derwaarts klom, zoo ras ik derwaarts blikte?
Waar stond een schoone boom in onzen hof geplant,
Die Klaraas naam niet droeg, gegrift door Ewouds hand?
Zoo wies de liefde in 't hart, hoe onbewust wij 't waren.
Nu telde ik zestien jaar en Ewoud achttien jaren:
Helaas, wat diepe smart verving toen beider vreugd!

Daar werd zijn moeder krank! de leidsvrouw onzer jeugd
Verzwakte en kwijnde en lag den doodslaap in te wachten!
Wij schreiden heel den dag en baden gansche nachten:
Vergeefs! haar tijd was daar, en Ewoud lag naast mij
Te snikken voor haar bed, geknield aan Hermans zij'.
Nog zaamde zij haar kracht, tot flauwens toe bezweken,
En trok haar Herman tot zich nader; zocht te spreken,
Maar kon niet; wenkte en wees; hij wist haar wil, en sloot
Mijn hand in Ewouds hand: toen lachte ze en - was dood.
Och, nu was 't rouw in huis en elke vreugd vervlogen!
Wij treurden maanden lang, met roodgekretene oogen,
En zagen zuchtend neer en zwijgend op elkaar.
Wat was de hut ons leêg en alles rondom naar!
Hoe langzaam wou de wond in 't bloedend hart genezen!
Toch bragt de tijd ons troost, hoe traag het dan mogt wezen;
En viel nog soms een traan op 't graf der zaalge neer,
In 't eind misgunden wij den hemel haar niet meer.
Eens, toen wij aan den haard des winteravonds zaten,
Al koutende van haar, die wij nog nooit vergaten,
Nam vader Herman 't woord en sprak ons minzaam aan:
Nog bleef uw moeders wil, mijn kindren! onvoldaan:
Gij weet het wat zij wenschte en nog met blik en teeken

In 't sterven mij beval, toen zij 't niet uit kon spreken.
Zij vormde u voor elkaar, van 's levens eerst getij:
Bezit elkander, God geev' langer nog dan wij!
Haast zal de bange dag ten tweede maal verjaren,
De dag van smart, die haar ten grave heeft zien varen;
Dan worde op nieuw haar deugd in stillen rouw herdacht,
En zij haar wil daarna, haar laatste wil, volbragt.
Als weer het ijs ontdooit en wegzinkt in de stroomen,
Als 't eerste loover kiemt en bot op veld en boomen,
Dan zij voor 't oog van God uw echtknoop toegehaald:
Ik heb Sint Thomas voor uw bruiloftsdag bepaald. -
Hij zweeg, ik zag ter neer; maar Ewoud, opgetogen
Van blijdschap, gilde 't uit, en lag me aan 't hart gevlogen,
En viel aan Hermans kniën, van vreugde snikkend, neer.
Toen kwam voor 't eerst een lach op 's vaders wangen weer.
De dag brak aan, de dag van zegen, die ons paarde!
Wie was zoo rijk als ik, gelukkigste van de aarde?
Ik, Ewouds gade! hij de mijne!... Ja, mijn lot
Was voor deze aard te schoon, te zalig mijn genot!
Hoe scheen natuur verjongd, waarheen mijn oogen zagen!
Nooit lachte 't groen zoo blij, zoo blij geen lentedagen!
Een nieuwe wereld was ontloken om mij heen!

Wat werd mij 't aanzijn dier, met Ewouds aanzijn één!
Nog had ik heils te min, hoe hoog het was gestegen:
Daar kwam Sint Thomas weer: hij kwam met nieuwen zegen!
Daar werd ik moeder! God verligte mij de smart:
Ik hield mijn Ewouds beeld, ik hield een zoon aan 't hart!
Soms was mijn boezem te eng om al mijn heil te omsluiten;
Dan zwol me een traan in 't oog en viel er tintlend buiten,
En bragt aan God den dank van 't overkropt gemoed
En biggelde op mijn kind... die tranen waren zoet!
Soms duchtte ik, in gepeins, en 't mijmrend hoofd gebogen,
Of niet een blijde droom mijn zinnen hield bedrogen;
Of wel een lot op aard zoo zalig reeds kon zijn?..
Maar 'k hield mijn kind aan 't hart: het was geen droom, geen
Wat zeg ik? Grootte God! waar is het dan verdwenen, (schijn!
Dat heuglijk deel? waar vlood die zaligheid dan henen?
Och, al te wettig was mijn twijfel en mijn schroom!
Hoe schriklijk waakte ik op van uit dien blijden droom!...
Ziet, ziet de diepe ellend, waartoe ik ben vervallen,
Ik, ieder eens te rijk, rampzaligst nu van allen,
Die wat ik bad verkreeg, maar wat ik had verloor,
En werd van 't graf gered... God weet waartoe, waar voor!
Weer kwam Sint Thomas aan, en, hoe hij is gekomen,

Gij weet het, die den waard zaagt zinken in de stroomen!
Wat scheen mij in 't verschiet die blijde jaardag schoon,
De tweede van mijn echt en de eerste van mijn zoon!
o God! moest aardisch geluk dan zoo vergankelijk wezen!...
Reeds zeven dagen lang was altoos de angst gerezen;
Reeds zeven dagen lang zwoegde Ewoud, dag en nacht,
Met Herman op den dijk, waar alles toevoer bragt.
Och, telkens droever maar, zoo vaak zij huiswaarts kwamen!
Het water zwol altoos; het ijs pakte altoos zamen;
De dijk werd drasser, veeg en veeger; hier en daar
Was reeds een scheur gestopt, en ginds op nieuw gevaar;
De hoop werd flauwer en al feller steeds de vlagen!
Zoo waakte ik, in den angst, geheele bange dagen
En banger nachten door, slechts met mijn kind in huis
En siddrend als een blad... o Schrik! wat naar gedruisch,
Wat luid gekrijt weergalmt op eens! Daar stuift hij binnen,
Mijn Ewoud, bleek, ontdaan, verwilderd, woest van zinnen:
Vlugt! (gilt hij) vlugt! zoek niets te redden! 't is te spâ!
De dijk brak door: het ijs en 't water zwalpt mij na!
Naar boven met ons kind en laat al 't ovrig varen!
Mijn vader vond zijn graf in de aangedrongen baren;
Een stortvloed sloeg hem neer; hij zonk met klomp en kluit...

Naar boven met ons kind! ik red u met de schuit. -
Van schrik bedwelmd, en tusschen twijflen en gelooven,
Stond, weifelde ik in 't eerst: hij drong mij voort naar boven:
Vlugt, vlugt! - Ik waggelde op, mij steunende aan den wand,
In d'eenen arm mijn kind, de lamp in de andre hand,
En kwam (ik weet niet hoe) door luik en dakraam henen.
Verwezen staarde ik rond, maar maan noch sterren schenen;
't Was zwart en donker. Slechts het huilen van den wind,
Het storten van den vloed, 't geschrei van vrouw en kind,
't Geraas en 't jammren slechts vernam ik. Sneeuw en regen
Viel neer; de lamp woei uit; al banger kreten stegen;
Al hooger klom de vloed, de doodsangst en 't gevaar.
Toch werd ik Ewouds stem in al 't gedruisch gewaar.
Moed, Klara! (riep hij) moed! hoe meer de golven wassen,
Hoe nader ik u kom en meêrijz' met de plassen.
Ik heb de schuit bereikt, reeds zwalpende uit de sloot,
En boosde er 't water uit en scheepte bed en brood.
Ik kom... En, groote God! naauw had hij 't woord gesproken,
Daar loeit een rukvlaag aan, den polder ingebroken,
En stoot de hutten los en gruizelt leem en steen,
En breekt het kranke dak, waarop ik zat, uit een.
De voorhelft scheurt zich af en dompelt in de golven,

En ploft op Ewoud neer, met boot en al bedolven,
En door den val verplet. Nog hoorde ik zijn gekrijt
Door 't huilend stormen heen. Een tweede rukvlaag smijt
Op eens met de andre helft, in brokken afgestoven,
Mij met mijn kind hem na. Wij tuimelden van boven,
En plompten in den plas met riet en sparren neer:
Zoo kwam Sint Thomas mij ten derde male weer!
Nog tastte ik, in den angst, en worstlend met de baren,
In 't ronde, niet om mij, slechts om mijn kind te sparen,
En reikte en greep - en hechtte, ik wist niet waaraan, vast,
En woelde me op een vlot met d'overdierbren last.
Zoo zwalpte ik heel den nacht, nu hier, dan ginds geslagen;
Onkundig wat mij droeg of waar ik werd gedragen;
Mijn zuigling aan het hart, die, afgewaakt en nat,
Van slaap en koude kreet, maar wieg noch deksel had.
Ik sloot hem aan mijn borst, ik dekte hem met de armen:
Vergeefs! de nacht was guur: ik kon hem niet verwarmen!
Zijn deerlijk geschrei, dat mij de ziel doorsneed,
Verdubbelde nog d'angst van al mijn naamloos leed.
Verschrikkelijke nacht, wie zaagt gij banger dwalen?..
Traag kwam de morgen weer met flauw geschoten stralen
Ik staarde rond en om bij 't eerstontwakend licht...

En op een staldeur dreef ik henen met het wicht!
Wat schouwspel zag ik! wat verwoesting en ellende,
Wat zondvloed om mij heen, zoo ver ik de oogen wendde!
Wat bouwval, wijd en zijd, van hoeven zonder tal!
En in die jammren mij 't rampzaligst nog van al!
Wel wuifde ik wat ik kon, langs waar een riem mogt klotsen,
Maar niemand, die mij zag, verlorene in de schotsen!
De trage dag vlood heen, en had geen hulp gebragt;
De lange nacht kwam weer, die schrikkelijke nacht!
Nu wilde ik, lijdens zat, mij 't foltrend wee verkorten;
Mij met mijn krijtend kind in 't holst der golven storten...
Maar een onzichtbre hand kwam nog den gruwel voor,
En bragt mij weer den nacht en zijn verschrikking door.
De dag herrees, ik was den dijk nabij gekomen,
Ik werd ontdekt, gered, menschlievend ingenomen,
En vindt mij, na den slag, waarvan ik op moest zien,
Ten tweede male wees en weduw bovendien!...
Och, Ewoud! Ewoud!' schreit ze en barst weer uit in snikken,
En staroogt om zich heen, de wanhoop in haar blikken,
En wringt de handen; zinkt in mijmring; spreekt niet meer -
En alles zwijgt als zij, en staroogt voor zich neer.

Maar de indruk van haar ramp vervloog niet met haar rede.
Niet een ontweek haar zij', of droeg de deernis mede;
De deernis, die in 't hart met luider roepstem dringt,
Als jeugd en schoonheid kermt en raadloos handenwringt.
Men liep den omtrek af, om op- en na te sporen;
Vroeg elk, wie aankwam, uit, om iets voor haar te hooren,
En volgde 't minst berigt, hoe los het scheen gegrond:
Vergeefs! verloren vlijt! geen mensch die Ewoud vond.
Men kwam terug; zij hefte 't hoofd, en scheen te vragen
Om hoop; maar ieder zweeg, met de oogen neergeslagen,
En wist geen troost meer of geen toespraak in haar leed;
Dan zonk haar 't hoofd weer op den boezem, en zij kreet;
Dan mogt het kozend kind haar stroken langs de wangen,
Zij weerde 't van het hart, waaraan zij 't vast moest prangen,
En in haar ramp verdiept, en doof voor elke stem,
Riep ze 'Ewoud! Ewoud!' uit, en dacht aan niets dan hem.

Nu brak de zondag aan. Na 't onderstboven keeren,
't Verwoesten van den waard, kwam de eerste dag des Heeren.
De kerkklok van 't gehucht, dat op den dijk lag, luidt,
En noodigt plegtig tot de godsdienst d'omtrek uit.
Van alle zijden stroomt de menigte daarhenen:

Zoo veler kerspel is verzwolgen en verdwenen;
Zoo veler harte voelt behoefte zich tot God
Te heffen, in den nood of 't voorregt van zijn lot.
Getroff'nen van de ramp, in goed en bloed geslagen,
Gespaarden van 't verderf, gered met have en magen,
't Vloeit alles zamen naar den tempel, waar 't gemoed
In vreugd en voorspoed dankt, en bidt in tegenspoed.
Ook Klara wil er heen: geen menschelijk vermogen
Heeft voor haar jammer troost of mag haar tranen droogen;
Zij wil het klagen aan den hemel, wat zij lijdt,
En krachten smeeken van de hand, die haar kastijdt.
Zij strikt een rouwlint zich ten tooisel om de haren,
En kust het wicht vaarwel, dat insliep op de varen,
En waggelt henen met den toevloed; nadert, zit
Ter kerke neder, vouwt de handen zaam, en - bidt.
Het vroom gezang hield op; het orgel heeft gezwegen;
De leeraar rijst, en smeekt den hemel kracht en zegen,
En boeit rondom zich aan zijn lippen klein en groot.
Hij past zijn rede toe op d'algemeenen nood,
Op de onvoorziene ramp, die zoo veel tranen volgen,
En schetst het aardsch geluk, in zee en zand verzwolgen.
Hij leidt den geest naar God, als de eenig vaste rots,

Waar 't hart aan hechten mag in alle golfgeklots;
De heul in elken nood; ook nu weer, in de ellenden,
Het uitzigt en de hoop, waarheen zich 't oog moet wenden;
d'Algoeden vader, die uit wrevel ons niet grieft,
Maar tot ons best bepreeft, en tuchtigt, dien hij liefst;
Den wijzen schepper, die niet antwoordt van zijn daden,
Maar tot zijn doel ons leidt langs ons verborgen paden,
Zijn doel, ons eeuwig heil, en 't aardsch begrip te hoog.
Zoo grijpt hij elk in 't hart, die heimlijk morren moog',
En doet een drup van troost in veler wonden vallen.
't Gebed besluit zijn taal, het smeekgebed voor allen.
Maar, eer weer 't loflied stijgt en de orgeltoon en slaan,
Herneemt hij nog het woord, met Klaraas ramp begaan,
En zegt met luider stem, dat allen rondom 't hooren:
'Wie uwer iets vernam, wien ooit iets komt ter ooren
Van Ewoud, Hermans zoon, van de Oostzij' van den waard,
Die geev' berigt aan mij. En heeft hem God gespaard,
Mogt iemand hem herzien, of waar hij huisvest weten,
Die lei' tot haar hem weer, door wie hij wordt bekreten;
Die zegg' hem, dat zijn vrouw - zijn zoon zich hier bevindt:
Dat beide zijn gered, de moeder en haar kind.' -
'God!' roept op eens een gil, die weerkaatst langs de bogen:

'God!' klinkt het door de kerk; en Klara, opgevlogen,
Vergeten waar zij is, haar schrik geen meester meer...
'Dat is hij!' roept zij uit, en stort bewustloos neer.
'Haar stem? dat was haar stem!' gilt Ewoud; breekt naar voren,
Door wat hem afstuit heen, 't ontzag der plaats verloren,
Dringt door de menigt', maakt zich ruimte, worstelt, naakt,
En valt aan Klaraas borst, die aan zijn borst ontwaakt!
't Was Ewoud, Ewoud zelf, die, van den slag getroffen,
Van 't vallend puin gewond, in 't op hem nederploffen,
Gekenteld met zijn boot, maar klemmende om den boôm,
Aan 't overliggend strand gered was uit den stroom:
't Was Ewoud, Ewoud zelf, die, krijtende allerwegen
Om Klara en zijn kind - op elke kruin gestegen,
Naar elke buurt gesneld, en vragende oud en jong,
Tot hier was voortgedoold, en in Gods tempel drong. -
De priester wenkt: ontzag en stilte keeren weder;
't Gefluister zwijgt; de onthutste menigt' zit weer neder,
En hangt, ontroerd nog, maar eerbiedig aan zijn stem...
Slechts Klara luistert niet, noch Ewoud hoort naar hem...
Hij wijst de goedheid aan van 't weldoend Alvermogen;
De werken van zijn magt, zoo wonder in onze oogen;
En noemt vertwijfling in de slagen van het lot,

Een strafbre wantrouw op de almogendheid van God.
Hij noodigt allen uit, om de Oppermagt te loven,
Te danken voor het blijk, dat ze ons aanschouwt van boven,
Dat ze ons bewaakt en volgt en uitredt in 't gevaar;
Te danken voor het heil van 't weer vereenigd paar.
Hij heft den blik omhoog, hij vouwt de handen zamen,
En alles dankt met hem en zegt, bewogen, amen.

Zomeravondliedje.

Zit neer, zit neer! de velddisch wacht;
De grond is droog, het kruid is zacht;
Welriekend geurt het gras;
Al bleeker blinkt de zonneschijn,
Al geler trekt de kruidervijn,
En gist in 't groene glas.

Zit neer, zit neer! de kelk gevat!
Den rug gekeerd naar de enge stad!
De ruime streek aanschouwd!
Versmoor' de stad in wal en muur,
Wij zitten op uw schoot, natuur!
En scheppen lucht in 't hout.

U zij onze eerste dronk gebragt,
Bekoorlijk landschap, vol van pracht,
    Getooid met berg en dal!
Gegroet, nabijheid en verschiet!
Gebloemt', geboomt' en veld en vliet,
    En wijnstok, eerst van al!

Wat zachte rust vloeit om en rond
Langs 't eikenwoud en d'akkergrond
    En 't om ons wiegend kruid!
Zij rolt al voort van treê tot treê,
En spreidt zich als van lieverleê
    Tot in mijn aadren uit.

Bekoorlijk land, hoe tooverzoet
Doorsuist uw adem brein en bloed
    En drijft de zorg van daar!
Een ruimer hart, een reiner zin
Vloeit mijn verjongend aanzijn in,
    Terwijl ik rondom staar.

o Wel hem, die d'ontwaakten dag
Des ochtends welkom groeten mag,
Verdoold in bosch en beemd;
Die hem door dal en dreef verzelt,
En 's avonds eerst op 't open veld
Van hem weer afscheid neemt!

Schenkt in, schenkt in! zwiert rond het glas!
Op 't open veld, in 't geurend gras,
Den dag vaarwel gegroet!
Met iedren adem, dien ik haal,
Met elken teug der veldbokaal,
Doorstroomt mij frisscher bloed!

Och, of de schepping vlek noch stad
Maar enkel berg en dalen had,
En bosschen heinde en veer!
Zóó kwam ze uit uwe hand, natuur!
Wij dwazen bouwden wal en muur
En ze is zoo schoon niet meer!

Wij staaplen balk en blok op een,
En metzlen ons in kalk en steen
    En tusschen dak en wand;
Met bruggen op en poorten digt,
Betimmren wij de lucht en 't licht
    En grendlen ons van 't land.

Schenkt in, schenkt in! zwiert kelk en nap,
En drinken we onze beterschap,
    Wij dwazen, als we zijn!
Uw beterschap, gij vriendenrij!
Ik drink haar u! drink gij ze mij
    Met frisschen kruidewijn! -

Maar zie! een opgestegen dauw
Kleedt bosch en veld in vochtig graauw:
    Het groen mist tint en licht;
Het dal vloeit vol, de heuvel wijkt,
En de avond, die hen effen strijkt,
    Dekt al hun schoonheid digt.

Doch ginder op dien heuveltop
Daar vlamt een needrig lampjen op;
Ginds brandt er een in 't dal:
Die lichtjes zeggen 't nog, o stad!
Hier is de grond niet vlak en plat,
Als in uw doodschen wal.

Hoor toe! schoon dauw en duister wast,
Het murmlend beekje ruischt en plast,
Het klotsend water welt;
Het klotst, in spijt der duisternis,
Dat hier geen stad, geen steenklomp is,
Maar waterval en veld.

Och, wie zijn tent hier op mogt slaan,
Hier mijmren bleef bij 't licht der maan,
Bij 't kabblen van den vliet!...
Ondankbren, die dat voorregt smaakt,
En nog naar meer en beter haakt!
Gij kent uw zegen niet.

Wat is dat? hoor! het suist en vlugt!
Het is de vleêrmuis in de lucht,
Die ons langs de ooren strijkt:
Zoo zeldzaam zijn de menschen hier,
Dat stout het onbescheiden dier
Nieuwsgierig ons bekijkt.

Welaan, welaan! wij trekken voort;
De bengel klept van gindsche poort;
De kerker eischt ons weer.
Zwijg, bengel, zwijg! reeds komen wij:
Of vreest ge, dat men wijzer zij
En eens niet wederkeer?

Nog eenen teug toch, eer wij gaan,
En dan op nieuw de kluisters aan,
Waarin het lot ons klonk!
U, schoone, die daar blinkt van ver,
U, ochtendster en avondster!
U zij die laatste dronk.

Vaart wel, landouwen heinde en veer!
Wij zien u weer, nog dikwijls weer,
    Zoo God ons 't leven laat!
Wij komen weer, o zalig veld,
Waar 't hart den hemel tegenzwelt
    En ruim en reiner slaat.

Nanning Kopperszoon te Hoorn.

Baldadig werd de schoonste zaak,
De kamp voor vrijheid en voor regt,
Dien al wie beide lief heeft vecht,
Bezoedeld door de vuigste wraak;
En Alva-zelf scheen minder wreed,
Omdat de Geus als Alva deed.

Niet enkel werd van Spanjes zij'
De vrije ziel geweld gedaan:
De smet kleeft Roomsch en Onroomsch aan,
De schuld van zielewinglandij;
Het bloed, dat luide riep om wraak,
Spoot op voor Flips en Luthers zaak.

Verworpen eeuw van veete en wrok,
Wat staat ge in 's lands kronijken zwart!
Wat klopte menig tijgerhart
In outerkleed en kanselrok!
Wat zette zulk een Christenleer'
Den blinden Heiden hoog in eer!

Helaas, daar lag in Hoornes muur
De vrome Nanning, bleek en mat,
Gekneveld op het martelrad,
Te smachten naar zijn uiterst uur;
Geschroefd, gekneusd, uit een gerekt,
En 't brekend oog naar God gestrekt.

Geen schepsel, dat hij onregt deed,
Geen schuld, die hem werd aangeticht,
Dan dat hij, blind voor 't nieuwe licht,
Zijn God naar Romes leer' beled,
En 't regt, dat zich de Geus bevocht,
Voor zijne ziel te houden zocht.

Maar daarvoor was de folterpijn,
De marteldood geen straf te zwaar,
In 't oog dier woeste Christenschaar',
Die liever Turksch dan Paapsch zou zijn;
Die Romes kluister van zich sloeg,
Maar Spanjes wreedheid met zich droeg.

En kermend zag de lijder rond,
En smeekte met gebroken stem
De harde beulen rondom hem,
Een priester in zijn laatsten stond,
Opdat hij toch, hoe mat en zwak,
Zijn biecht nog in zijn doodsuur sprak.

Maar - wreed en vreeslijk Christenwerk! -
Het koor stond leeg, het kruis lag neer;
Geen priesters dienden 't outer meer:
De kerker had hen, niet de kerk:
In hunne plaats, barbaarsche spot!
Kwam Epeszoon aan 't moordschavot:

Kwam Epeszoon, versteend van hart,
Die monnikskap en pij versmeet,
Verruilde voor het kanselkleed:
Van ziel en tabberd even zwart;
In ieder kleed een kind der hel,
Een wolf in ieder lammrenvel.

En gluipend naar de slagbank neer,
Een grimlach op het norsch gelaat,
Verguisde hij met schimp en smaad
Den lijder en zijn beuzelleer';
Bespotte biecht en kerkaltaar
En de onrust van den martelaar.

Geen woord van troost - van deernis geen
Verwijt van welverdiende straf,
Bedreiging met een eerloos graf:
Die vloek ontging zijn mond alleen,
En eer de laatste hartslag viel,
Verscheurt hij ook des lijders ziel.

Maar eensklaps, als door hooger gloed,
Door hooger kracht in eens ontbrand,
Wringt Nanning zich uit zeel en band
En heft zich uit zijn drijvend bloed,
En plegtig zegt hij: 'Epeszoon!
Ik daag u voor den hemeltroon.

Ik daag u op! verschijn, barbaar!
Ter vierschaar op! ik klaag u aan:
Verantwoord uw gevloekt bestaan;
Verschijn ten derden dage daar!
Ik reis u voor: wij zien ons weer...'
Toen sliep hij in - hij leed niet meer.

De dag ging om, de nacht verscheen;
't Gemarteld lijk werd, onbetreurd,
Naar d'opgedolven kuil gesleurd;
Een tweede dag ging zwijgend heen;
Een tweede nacht bedekte 't feit
En nieuwgepleegde onmenselijkheid.

Maar hoor! zoo ras de morgenhaan
Berigt geeft van den derden dag,
Daar kondigt ook een ratelslag,
Een donder van omhoog hem aan;
En Epeszoon verneemt de stem,
Die uit den hemel roept om hem.

Een ijskou vaart zijn aders rond;
Het doodzweet wordt hem uitgeperst;
Hij wringt en grijpt en tandeknerst
En stuiptrekt op zijn legerspond;
En de onnensch lag verkild en dood,
Eer de avondstar weer stralen schoot.

Zijn ziel voer heen van sfeer tot sfeer
Ter plaatse, waar zij opgedaagd,
Door Kopperszoon was aangeklaagd;
De regter zat ter vierschaar neer...
Maar wie dringt door in 't Godsgerigt?
Hier valt de duistre voorhang digt.

Aan m^r. Hugo Beijerman.

'k Benij geen koningen hun kroonen,
Hun aangeboren magt;
Geen trotschaards, die in hoven wonen,
Hun nagebootste pracht.

'k Begeer geen juk, waarmee de dwazen pronken,
Geen klatertooi der hoovaardij:
Had mij fortuin dien last geschonken,
Ik wierp hem ver van mij.

Een ander deel, door weinigen gekoren,
Bad ik den hemel af;
Het henchlijk lot, - helaas! niet mij beschoren -
Dat u zijn liefde gaf.

Neen, hem niet schat ik rijk aan zegen,
Hij is der goden gunstling niet,
Die, op een wereldtroon gestegen,
Miljoenen met een wenk gebiedt:

Maar hem, die met zich-zelv' te vreden,
Verlokt door goud- noch gloriezucht,
Den dampkring uit van hof en steden,
Mag âmen in Gods vrije lucht;

Die, eigen heer, geen sterfling ziet naar de oogen,
Geen dwaas te vreezen heeft, van welken rang hij zij:
Dien acht ik hier gezegend uit den hoogen:
Dat, vriend! dat, Beijerman! zijt gij.

Gij torscht de kweeling niet, waaraan wij 't hart verslaven,
Gevangnen in een wal - een warreklomp van steen;
Gij laat wie 't wil zich daar begraven,
En doolt langs berg en dalen heen.

U zweept geen dagtaak op met elken nieuwen morgen,
Geen spoorslag drijft u voort van zon- tot maneschijn;
Gij laat de koopbeurs ons, de pleitzaal en de zorgen,
Het beuslen en het bezig zijn.

Gij kweekt de kiemen aan, u ingestort van boven,
Veredelt ziel en zin, in 't aanschijn der natuur,
En laat wien 't lust de sprankel dooven
Van 't hooger in hem smeulend vuur.

Gelukkige, geniet het leven!
Wij, dwazen, durven 't niet, wij, kwisters van den tijd!
Gij zijt het voorregt waard, dat u de goden geven,
Gelukkige, die wijzer zijt!

o, 'k Zwerf u dikwijls na, verdiept in zoete droomen,
Langs Veluwbeemd en IJsselboord,
Door 't ritslend loof der digtgetopte boomen
Van 't hoog en heerlijk Reederoord:

Daar zwelt u 't reiner hart den heldren hemel tegen,
In de eenzaamheid van d'avondstond;
Daar zweeft uw stouter geest, van sfeer tot sfeer gestegen,
In bovenzijnlijke oorden rond.

Geniet dat voorregt, rijkbedeelde,
't Geluk, dat in geen steden schuilt,
Gij, die voor rang noch roem noch vorstelijke weelde
Het lommer van uw beuken ruilt.

Geniet, geniet! Wij, dwazen, derven,
Wij delven naar 't geluk, dat u in 't woud omzweeft,
Wij zwoegen tot aan 't graf, en sterven,
Helaas! en hebben niet geleefd.

Leef, wijze, leef, en laat aan ons de smarte
En neem voor u de vreugd, hier beiden uitgestrooid;
Geniet uw deel - het Geldersch wijfje aan 't harte,
Dat uw geluk voltooit.

Feestzang bij het vierde eeuwgetijde van de uitvinding der boekdrukkunst.

Bekroond met den gouden eereprijs der Hollandsche Maatschappij van Fraaije Kunsten en Wetenschappen en uitgesproken na de feestrede van den hoogleeraar J.H. van der Palm, in de groote kerk, te Haarlem, op den 10 van hooimaand, 1823.

O Haarlems kloeke gheest, u lof zal ewigh flonkren.

SPIEGHEL.

Feestzang.

Snelt aan, snelt aan! De feestklok bomt
In Haarlems muren. Nadert, komt,
Wie Kusters beeld wil helpen sieren!
Ten feesttogt op met zang en snaar!
De dag brak aan, het feest is daar:
De wereld moet dien feestdag vieren.

Op, Neerland, op! omkrans het hoofd;
De kroon was u te lang ontroofd,
Te lang de pronk van vreemde haren;
De rooverklaauw is ingekort;
Zijn meêgevoerde lauwer dort,
En Mentz verneert de kruin voor 't Sparen.

Ten feesttogt op! ten hoogtijd op!
De vlag siert Haarlems torentop,
De kransen slingren door haar wijken.
Geen feest zoo hoog, geen dag zoo schoon,
Geen kroon zoo rijk als Haarlems kroon,
Van Neerlands jubel geen gelijken!

Ter beêvaart op van uren rond!
Hier is de grond gewijde grond;
Geen andre plek heeft zulk een waarde:
Hier schoot een straal van hooger sfeer,
Een nooit aanschouwde luister neer;
Hier rees een nieuwe zon voor de aarde.

De wijsheid zelf ontspant den geest;
Verlichting viert haar heiligst feest;
De kunsten luistren 't op met zangen;
Wat goed en schoon is juicht en looft;
De godsdienst treedt en juicht aan 't hoofd,
Een hemelglimlach op de wangen.

Snelt aan, snelt aan van heinde en veer,
En huldigt, volken! Haarlems eer
Met alle tongen, alle talen!
De lofzang dreun'! de wereld hoor!
Geslachten zullen, de eeuwen door,
Dien lof op dezen dag herhalen.

Een zwarte walm hing over d'aardbol heen,
Een bare nacht, zoo ver de blik zich strekte;
Geen ster ging op, die door den nevel scheen,
Geen zon verrees, die groei en leven wekte.
Vergeefs, vergeefs, o Hellas heilge zoom,
De kostbare oogst, dien uw landouwen gaven:
Verboden vrucht, verboden levensboom!
Gij moogt het hart met uw genot niet laven.
Vergeefs, vergeefs, Campanies welig oord,
Uw naglans van Athenes hellen luister:
Hij lokt geen bloei van uit den bajert voort,
Hij schiet geen sprank, die doorbreekt in het duister.
Vergeefs, vergeefs uw uitgeplengde schat,
Minervaas koor en rei van zanggodessen!

En gij met hen, die hooger oorsprong hadt,
Gij, Jezus leer! vergeefs uw schoone lessen!
De dweepzucht heerscht, de domheid zit in eer;
Geweld en schrik zijn aan haar zij' verheven;
Geen bloem versiert den weg des levens meer,
Geen fakkel wijst het spoor naar hooger leven.
In muren, zwaar en ijzervast gebouwd,
In vunze cel en duffe kloosterholen,
Lag nutloos bij den buit van 's aardrijks goud,
Nog rijker schat dan schat van goud verscholen.
Daar bleef de glans, de middagglans gesmoord,
Die 't zeedlijk rijk der schepping moest bestralen,
En kennis, kunst en Gods geheiligd woord
Gekast in 't hol van monniks hersenschalen.
Van daar, o smaad! ging voorschrift uit en wet
Op stulp en stad en hooge koningssloten;
Daar werd de grens aan 's menschen geest gezet,
Die worstlend op den slagboom af bleef stooten;
Daar trad de hel met 's hemels doel in strijd,
Die 't menschedom oproept en zijn oorsprong nader;
Daar klonk de kreet, de doemvloek wijd en zijd:
Geen zoon zette ooit den voet voorbij den vader!

Toen kromde neer, wat zich niet heffen mogt;
De ontwrichte geest liet wereloos zich dwingen;
De vonk ging uit, die vruchtloos voedsel zocht,
En rugwaarts drong zich, wat niet voort mogt dringen.
Van trap tot trap zeeg 's werelds opperheer
Ten zetel af, waarop zijn rang hem voerde;
De schakel brak, die de aarde aan hooger sfeer
Verknocht hield, en den mensch aan d'engel snoerde.
Vervallen stam, alleen verwant aan 't slijk,
Zijn leengoed kwijt, zijn adel en zijn waarde,
Geboeide slaaf in zijn verloren rijk:
Dat werd de rang des opperheers van de aarde;
En, blonk hij uit bij 't lastdier door zijn leest,
Hij zonk tot naast het lastdier met den geest.

Zoo zou uw schoonheid en uw pracht,
Weldadige natuur! versterven;
De doodstooi van den zwarten nacht
Zich neevlen om uw blijde verwen;
Gij tooide 't hoofd met air noch kruid,
Ging 's hemels gouden fakkel uit.

Het woudkoor zong geen hoogtijdlid:
Geen loover zou de dreven tooijen;
Het zilvren beekje suisde niet:
Geen lente zou zijn schors ontdooijen;
Geen gaard gaf bloemen, 't veld geen ooft,
Wierd 's hemels fakkel uitgedoofd.

Onvruchtbaar laagt ge, kil en dood,
Met elke sprank in 't hart bevroren;
Gesloten bleef uw dorre schoot,
De zegen, dien hij draagt, verloren;
Een onbezielde rots gelijk,
Natuur! wierd uw verbazend rijk.

De godheid zag, in rouw, de trotsche teelt vervallen,
Den koning, dien ze aan de aarde schonk;
Zij zag beschaamd haar beeld, haarschoonst gewrocht van allen,
Dat laagst van al 't geschaapne zonk.
Zij zag den kostbren geest, uit haar hem ingevloten,
Ontsierd, ontadeld, uitgedoofd;

Het vruchtbaar zaad verstikt, het onkruid opgeschoten,
Den smaad hem voor de kroon op 't hoofd.
Zij zag het misdrijf aan, haar schepping ingebroken,
Gewetensdwang en moord en roof;
Den doemvloek, in haar naam; de houtmijt, haar ontstoken;
Den marteldolk van 't bijgeloof.
Zij zag de jammren rond, de opeengetaste plagen,
Die 't krimpenscheepsel weerloos leed,
Dat haar niet smeeken dorst, dat haar geen regt dorst vragen,
Wie 't aanzag als barbaarsch en wreed.
Zij zag den tastbren nacht zijn vlerken verder strekken,
't Gebied zich eighen over de aard,
En de uitgebroeide teelt van wee en gruwlen dekken,
Voor 't aanschijn van den dag vervaard.
Zij zag de vreugd der hel, die uit haar kolken bruiste,
Om de euvlen, door haar aangerigt;
Zij zag het, steeg ten troon, en door den chaos ruischte
Ten tweedemale: Daar zij licht!

De afgrond siddert met zijn spoken,
't Rijk der domheid gruizelt neer!
't Woord der godheid is gesproken;
Boei en breidel zijn verbroken:
Aarde! neem uw koning weer!

Opwaarts, opwaarts gaat hij treden;
't Hoofd verheerlijkt uit den hoon,
Gaat hij weer zijn rang bekleeden:
De oppermagt in 't rijk der zeden;
Telkens op al hooger troon.

Zink, onzaligste aller nachten!
't Uur van licht en luister slaat:
't Slaat ontwikkeling aller krachten,
Voort- en voortgang van geslachten:
Welkom, welkom, dageraad!

En de engel der aarde, gevlugt naar den hoogen
Om 't woeden der hel,
Ontving, voor den zetel der godheid gebogen,
Het heilig bevel.

Hij greep uit de glansen, die rondom hem schenen,
Een sprankel van vuur,
En roeide langs stelsels en sferen zich henen,
In lager azuur.
Hij naderde de aarde, van nevels omvangen,
Al digter, al meer,
Maar bleef op de wieken in twijfeling hangen,
En staarde ter neer.
Daar zag hij het weemlen der staten, der landen,
Der volken in 't rond,
En zocht voor den luister, vertrouwd in zijn handen,
Den waardigsten grond.
Daar zag hij een plekje, gering en vergeten,
Het diepst aan zijn voet,
Maar dat eens de parel der wereld zou heeten,
Gevischt uit den vloed:
Daar rept hij al lager de klappende veder,
Dat plekje in 't oog,
En schiet uit de verte den luister ter neder,
De vonk van omhoog:
En ijlings, daar breekt zich door nevels en wolken,
Met vlammenden gloor,

Die straal van den hemel, dat licht voor de volken,
Tot Nederland door.
En, peinzend verloren in 't suizen der blaadren,
(Zoo meldt het de maar')
Wordt Koster den invloed der godheid in 't naadren
Des luisters gewaar:
Zij stroomt in hem binnen, zij klopt hem in de aadren:
De Drukkunst is daar.

Steek de toppen hoog en hooger,
schoon geboomte in Haarlems woud!
Schalt en orgelt scheller zangen,
vooglen, die er bruiloft houdt!
Heestertwijgen, groent er blijder,
weliger, struweel en kruid!
Bloemen, die er moogt ontluiken,
wasemt zoeter geuren uit.
Stormen! laat het ongeteisterd,
bliksems! laat het ongemoeid,
't Ander paradijs der aarde,
waar Gods gunst is neergevloed;

Waar Hij, afziende uit zijn luister
op de werken, die Hij schiep,
't Menschdom, als in 't vroeger Eden,
weer ten troon der schepping riep.
Heilig bosch! word oud aan eeuwen,
blijf in bloei en schoonheid jong,
Gij, waar 's hemels weldaad neerschoot
en in Kusters aanzijn drong;
Waar hij, zwanger van den zegen,
die der wereld was bereid,
't Godsgeschenk voor de aard deed rijpen
in zijn mijmrende eenzaamheid.
Heilig bosch! blijf ongeschonden,
gij, getuige, die het zaagt,
Dat op Neerlands dierbren bodem
't godlijk licht is opgedaagd.
Blijf in wezen, gij getuige,
die alleen het hebt aanschouwd,
Dat Gods engel Haarlems burger
de eerste sprank heeft aanvertrouwd;
Die hem eenzaam in uw lommer,
in verrukking van gemoed,

Hebt zien dolen, zwerven, peinzen,
tintlen van den hemelgloed;
Die den kreet der vreugd gehoord hebt,
die er opsteeg uit zijn ziel,
Toen de kiem er was ontwikkeld,
die uit hooger sferen viel.
Heilig bosch! verbreed uw takken,
gij, waaruit het vlamvend licht
Door der eeuwen nevel heenvoer
en den nacht in 't aangezicht;
Gij, waaruit de morgen aanbrak
van den afgebeden dag,
Die de menschheid, uit haar boeijen,
op haar zetel stijgen zag!
Wat verouder', win aan luister,
wat ter neer stort', blijf gespaard,
Haarlems lusthof, Neerlands hoogmoed,
heiligst plekje gronds op de aard!

Ontgrendelt was de schat, te lang in nacht verstoken;
't Verborgen goud daagt op, zijn mijnen uitgebroken,
En doet de starende aard, die 't stikziend oog ontsloot,
Verbaasd staan van de pracht, die ze omdroeg in den schoot'
Wat de oudheid kostbaars wrocht, wat volken en geslachten
Omvadenden in 't brein, wat Griek en Romer dachten,
Wat kunst en wijsheid schiep, maar wulft en wand omsluit,
Rijst uit den doodslaap op en klimt de graven uit.
De ontwaakte geest doolt rond, in zoo veel glans verloren;
Hij ziet den adel in, zijn afkomst aangeboren;
Hij voelt zijn waarde, zijn bestemming; werpt het wig
Der kluisters af, ontstijgt zijn kerker, drijft in 't licht.
De dos der woestheid valt der menschheid van de leden;
Vereedling is haar doel en reiniging van zeden;
Geen drijvers roepstem, die haar breidelt of vervaart:
De teugels zijn verscheurd: de drukkunst daalde op de aard!
De wijze vaart ten strijd: in eenzaamheid gezeten,
Daagt hij de monsters uit, tirannen van 't geweten,
De teelt der dweepzucht en der domheid; gordt zich; peinst,
En doopt de veder in, waarvoor de bende deinst.
De waarheid rolt hij bloot, van 't fabelkleed ontslagen;
Den blinddoek scheurt hij weg, door 's aardrijks vorst gedragen,

En wijst de diepte, die hem insluit en omvangt,
En d'onbestegen top, waar nog zijn rijkskroon hangt.
De wereld luistert toe: van uit de boekcelwanden
Breekt, dreunt der wijzen taal door steden heen en landen;
De zigtbre stem gaat op van 't lichtverspreidend schrift,
Verduizendvoudigd door Gods uitgeplengde gift.
Alom ontgloeit de sprank, die niet meer uit zal dooven;
De weerstand vuurt haar aan; de vonken slaan naar boven;
De moêgekromde ziel, 't verbroken juk te groot,
Wil 't voorregt waard zijn van den stam, waaruit zij sproot.
De kennis breidt zich uit: haar kostbre zaden vallen,
Ontkiemen in den geest, en dragen vrucht voor allen;
Een schat van gaven, van geneugten schudt zij neer,
En de eens gezamelde oogst verderft of dort niet meer.
De naneef gaart zich wat zijn vaadren voor hem kweeken;
Het een geslacht vangt aan, waar 't ander af moet breken;
Gestage voortgang en ontwikkeling zonder grens
Toont aan 't geschaapne weer zijn koning in den mensch.
't Vernuft herneemt zijn vlugt uit de afgeschudde hoeijen;
De kunsten heffen 't hoofd, waarvoor weer lauwren groeijen;
De dichtlier snaart zich en doortrilt weer ziel en zin;
Het doek neemt leven aan, het marmer adem in.

De slagboom stort ter neer, die volk en volken scheidde;
Geen bergtop deelt hen af, geen zeeën tusschen beide;
Alom en weerzijds stort de geest met wat hij heeft
Zich uit en over, en ontvangt weer waar hij geeft.
Geen lichtstraal aan de pool blijft d'evenaar verborgen;
't Gedachte vonkelt rond als 't opgaan van den morgen;
De cijns der eeuwen en der volken is vergaard;
Het menschdom vloeit tot een: de drukkunst daalde op de aard!

Maar boven alles gij, ter wereld afgezonden
Uit d'open hemel, leer van Jezus! vuig geschonden
En snood misbruikt door list en heerschezucht, als hun buit!
Hoe wrong de drukkunst u den klaauw dier monsters uit!
Zij daalde, en gij verreeft, van heerlijkheid omtogen!
Uw eenvoud werd uw pracht en zeggen uw vermogen;
Van uit het schrikkleed en de omwindslen, doodsch en zwart,
Tradt ge in uw reinheid op, met al uw troost voor 't hart.
Geen priesters magtwoord zal meer vreezen doen of hopen;
De drukkunst sloot de rol van Gods oraaklen open,
En wees in 't heilig schrift, van beuzelvonden schoon,
De deugd als eerdienst aan - den hemel als haar loon.

Dat wetboek deelt zij rond, zoo ver er menschen âmen:
De Heiden ziet het in, en vouwt de handen zamen;
Barbaar en wilde, dien zij nadert met die leer',
Deinst van zijn afgoôn weg en buigt voor God zich neer. -
Eens, als het laatst altaar der domheid wordt verbroken;
Als allen 't zonlicht zien, dat allen is ontstoken;
Als al wat mensch heet - wie hem voortbragt, waar hij leeft -
Tot ééne kudde stroomt, die éénen herder heeft,
Dan zij 't aan u gedankt, onschatbre gift van boven!
U vloeije 't loflied toe, waar tong en taal kan loven,
U, die, uit Haarlems woud van pool tot pool verspreid,
Den geest tot kennis riept - de ziel tot zaligheid.

Ja, van uit de jubelklanken,
Die ontstroomen aan de snaar,
Zwelt het hart om U te danken,
Grondelooze Alzegenaar,
Uit wiens glans de sprankel vloeide,
Die in Kusters aanzijn gloeide.

't Was geen vond van lager geest,
Tot hoe hoog de geest moog zweven;
't Is een adem Gods geweest,
Dat alombezielend leven!
Menschlijk, wat van menschen kooft:
't Godlijke is uit God gestroomd.

't Is een straal, uit Hem gevallen,
Haarlem! die gewijde vonk,
Die den luister aan uw wallen
En het licht aan de aarde schonk;
Die uw stedekroon doet prijken
Boven praal van koningrijken.

't Is een zegen, Hem ontweld,
Koster! dien gij uit mogt gieten;
Die, zoo ver hij sproeit en snelt,
Lauwren voor u op doet schieten;
Lauwren, onverdord van pracht,
Bij geslacht en nageslacht.

Maar de ingetoomde hel, 't gebied op de aarde ontwongen,
Zag woelende en in wrok omhoog;
Zij zag den wondren glans, uit Haarlems woud gedrongen,
Den aardbol vonklen in het oog,
En schittrend Neerlands roem voldongen.
Daar vlamt ze op eens van wraak en spijt,
En magtloos om, in 't giftig branden,
Den hoogen luister aan te randen,
Die op- en omvoer wijd en zijd,
Sloeg zij naar Neerlands roem de tanden,
En dagvaardde uit haar kolk den nijd.

En 't monster steeg, der hel ontgleden;
Het steeg, en sloop de rijken rond:
'Wat laat gij,' blies het, 'trotscher steden!
Aan Haarlem de eer van zulk een vond?
Is dan die heldre zon verrezen,
Om aller volken smaad te wezen -
Ter eer alleen van Neerlands grond?
Te nietig is die plek van waarde
Om 't licht te spreiden over de aarde.'

En 't ingeblazen gif drong hart en aadren door:
 Met weerzin zagen staat en rijken
 De kroon op Haarlems schedel prijken
   En Neerland schittren in haar gloor.
 'Neen!' riepen ze uit, in 't wrevlig staren:
   'De krans misstaat op zulk een kruin!
 Zoo rijk een teelt van lauwerblâren
   Belommer' geen onvruchtbaar duin
 Noch wortel' aan 't onaadlijk Sparen!
   Geen schaamle vliet in dras en wier
   Sarr' wereldstroom en hoofdrivier,
 Als spiegelde in zijn plas de koningin der steden!
   Fnuik, Haarlem! fnuik uw dwazen waan:
 De Rijnstroom wil dien rang bekleeden;
   In Mentz is 't wonder opgegaan.'

Maar, niet ten prijs van list en logen,
 Is 't wonderlicht ontvlamd en 't Godsgeschenk gedaagd;
   De mist der eeuwen niet verjaagd,
 Waarvan de waarheid was omtogen,
   Opdat aan logen en aan list
   De lof der volken zij gekwist,

En de eerkroon haar zou lauweren mogen!
 Neen, vreemden, neen, verhit op Neerlands loof,
 En die u 't hoofd wilt met haar roem beladen!
 Grijpt, tast niet naar die lauwerbladen:
   Gevreesd, gevaarlijk is de roof,
 Die zijn bezitter kan verraden!
   De drukkunst, uw bejaagde buit,
   Brengt gruwlen en geheimen uit:
 Zij zal uw ontrouw niet verschoonen;
 Zij zal den roof aan de aarde toonen,
   Haar toonen uit wat stam zij spruit.
 Zij wil met valschen tooi niet prijken,
 Noch vraagt een naam aan trotscher rijken,
   Aan hoofdrivier noch heuveltop:
   Zij slaat haar needrig stamboek op,
 En list en logenvonden wijken.
   Dat stamboek deelt gij rond aan de aard',
 Gij, tot zoo grootsch een taak gewijde,
 Voor Neerlands roem gedost ten strijde,
 Gij, Koning,^(*) wel een beeld naast Kusters standbeeld waard!

(*) JACOBUS KONING wordt geacht, in zijne Verhandeling over den oorsprong en de uitvinding der Boekdrukkunst, het regt der stad Haarlem op de eer dier vinding voldingend bewezen en boven allen redelijken twijfel te hebben verheven.

Verbreedt, verheft u, grijze muren!
Voldongen werd het worstelpleit,
Uw roem de wereld door verbreid,
En schaamrood staat de waan der bureu.
Verbreedt, verheft u! 't feest is daar,
De dag is daar van roem en zegen!
In beêvaart trekken schaar' aan schaar'
De bakermat der drukkunst tegen;
In beêvaart naar den kostbren grond,
Waarop haar eerste trede stond.
Ontsluit uw poorten! toot uw wallen!
De volken stroomen juichend in,
En kroonen u, in 't jubelschallen,
Als aller steden koningin.
Zij groeten u, in 't binnendringen,
Met bekkenklank en vreugdevaan,
En brengen, onder 't zegezigen,
Den burger, uit u opgestaan,
Als waardigste der stervelingen,
Den wierook van de wereld aan.

Roem van helden zwindelt henen
Als een vlugtig droomgezicht
Voor het rijzend ochtendlicht;
Glorie, niet ter vlugt verdwenen,
Roem, die onverduisterd gloort,
Sproot tot heil der menschheid voort.

Blinkt en bralt, geweldenaren!
Tast u kroonen op de kruin;
Schrijft met bloed uw naam op puin;
Doch, na viermaal honderd jaren,
Heerschers, eens zoo hoog in eer!
Puin stoof op uw glorie neer.

Maar wat naam zij uitgewreven,
Wat waardij en prijs verloor,
Vier vernielende eeuwen door,
Haarlems burger! bleeft gij leven,
Leven, wat verging tot stof,
Ieder eeuw met hooger lof.

Zoo beslist de tijd de waarde,
Schift de grootheid van den schijn:
Lauwren, die onwettig zijn,
Schuiflen weg als kaf van de aarde;
Lauwren, die verdienste tooit!
U verwaaijen de eeuwen nooit.

Juich en jubel, stad aan 't Sparen!
Lei de wereld op ter feest!
Gij zijt Kusters wieg geweest:
Schal zijn lof, aan 't hoofd der scharen;
Stad aan 't Sparen! kroon uw zoon:
Nergens past zoo rijk een kroon!

Jubel, Neerland! dreun van zangen!
Bij de steden, die gij draagt,
Telt gij Haarlems stedemaagd,
Die den morgen aan zag vangen:
Neerland! breng haar dank en dicht:
Grootscher stad werd niet gesticht!

Jubelt, volken! zingt den zegen!
Zegent Neerland, jong en oud!
Op haar grond wast Haarlems hout,
Waar de glans is uitgestegen:
Volken! zingt haar 't jubellied:
Milder grond heeft de aarde niet!

Alle tongen, alle talen,
Wereldkoren, heemlenheir!
Zingt den God des lichts ter eer',
Die den luister af liet dalen:
Al wat ademt, paart uw stem:
Dankt, aanbidt en huldigt HEM.

Geluk en deugd.**DE JONGELING.**

Mijn boezem jaagt, mij bruist het bloed,
Een vlam doorwoelt mijn borst:
Zeg, grijze, die het weten moet!
Wat bluscht of koelt het best dien gloed,
Wat laafnis stilt dien dorst?
Ik volg een droombeeld wijd en zijd:
Het is 't Geluk gewis!
Het lokt en wuift, maar vlugt altijd
Eer 't nog te omarmen is.
Zeg, grijze, die het leeren mogt!
Langs wat verborgen spoor
De schoone vlugtling opgezocht,
Die ik alweer verloor?

DE GRIJSAARD.

En met wat tooi, o jongling! spreek!
Was dan 't Geluk gehuifd,
Dat droombeeld, dat u steeds ontweek,
Dat steeds op nieuw u wuift?

DE JONGELING.

Mijn vader! 't was verblindend schoon,
In welk een tooi gehuld!
Nu droeg het hoofd een lauwerkroon,
Van schitterend licht verguld;
Dan zwierde een rijke vederpracht,
Van gouden loovren zwaar,
Een wrongel, met juweel bevracht,
Om 't weidsch gevlochten hair;
Dan eindlijk - neen, in voller glans
Verscheen mij nooit het beeld! -
Dan was alleen een rozenkrans
Door 't golvend hair gespeeld;
De lok hing neer op de open borst,
Met enkel gaas beplood;
En - welk een wensch ik smeden dorst..
Mijn lippen! zegt het nooit!

Maar hadt ge, als ik, het beeld aanschouwd,
Mijn vader! in dien schijn,
Uw bloed, sinds lang verkleumd en koud,
Had weer gegloeid als 't mijn'.

DE GRIJSAARD.

Dat was 't Geluk niet, neen, mijn zoon!
Het was niet wat u 't scheen:
Dat droombeeld, met die lauwerkroon,
Was aardsche Roem alleen.
Ja, tintlend bruist het jeugdig bloed,
Begoocheld door zijn lach,
En dorstend staat het hart in gloed,
Dat hij vermeestren mag;
Begeerlijk, boven pracht en schat,
Is 't loover, dat hij vlecht,
En heerlijk staat zijn lauwerblad,
Om 't waardig hoofd gehecht:
Maar 't is 't Geluk niet, jongling! neen!
Het schut geen foltring af,
Het scheidt geen zielsrust om u heen
Noch strekt een steun aan 't graf.
Och, meer niet dan een schoone bloem,

Maar die van verw verschiet,
Verwaaijend loof is aardsche Roem
En wat gij najaagt niet. -
't Was ook 't Geluk niet, neen voorwaar!
Dien opschik droeg het nooit!
Dat droombeeld, met juweel in 't hair,
Met loovren gouds bestrooid:
Dat was de Rijkdom. - Arme dwaas,
Die, 't hart vertuit aan pracht,
Uit klei en mijnkloof zich, helaas!
't Geluk te delven tracht!
Neen, neen, mijn zoon! vertrouw op mij:
't Geluk stak nooit in 't goud!
Het hang' den pels u om de pij,
Het laat u 't harte koud.
Niet zoeter smaakt des levens zuur,
Schoon gij 't uit zilver drinkt;
Niet zachter valt hem 't scheidensuur,
Die op een goudbaar zinkt.
Neen, neen, mijn zoon! wat faalt en vliedt,
Wanneer gij 't bijstand vraagt,
Wat in den nood u 't eerst verliet,

Dat is 't Geluk voorzeker niet,
 Waarnaar gij smacht en jaagt.

DE JONGELING.

Maar dan die derde schoonheid toch,
 Slechts met een roos in 't hair...?
 Dát was voorzeker geen bedrog:
 Dát was 't Geluk voorwaar!
 Neen, nimmer joeg mij 't hart zoo snel,
 Als toen dat beeld verscheen!
 Dat is 't Geluk! ik dacht het wel!
 Ontdek mij 't pad er heen.

DE GRIJSAARD.

Wee, wee u, zoo gij 't vinden mogt!
 Wat kwam 't u duur te staan!
 Zoo gij ellende en wanhoop zocht,
 Ik wees u 't monster aan.
 Dat was de Wellust. - Vlugt haar! vlugt!
 Verstrikkend is haar pronk;
 Verpestend is haar ademzucht
 En moordend ieder lonk.
 Ja, zoet is 't loos bereid venijn,
 Waarmeê u 't monster vangt,

Maar zuur bekomt die zoete wijn,
Wie in zijn netten hangt.
o, 't Martelt deerlijk d'armen buit!
Die in zijn scharen viel;
Het mergelt tot het been hem uit,
En plondert lijf en ziel.
Ontvlie zijn blik, zijn tooi, zijn toon;
Aanschouw noch hoor het aan;
Geen euvel eischt een hooger loon:
Het is 't Geluk niet, neen, mijn zoon!
Dat huist er ver van daan.

DE JONGELING.

En is 't Geluk dan, vader, ach!
Een onverkrijgbaar lot,
Een schat, dien niemand delven mag,
Een nooitgesmaakt genot?
Waartoe dan ons, rampzaalgen, toch
Dien dorst in 't hart ontgloed;
Dat smachten naar een droombedrog,
Een vrucht, die hier niet groeit?

DE GRIJSAARD.

Neen, neen, mijn zoon! ter straf niet, neen!

Ontgloeide in 't hart die zucht:
Gij grijpt niet naar een schaduw heen,
Naar geen verboden vrucht.
Voorwaar, voorwaar, 't Geluk bestaat,
Bestaat voor al wat aâmt;
Wie 't pad verkoos, dat derwaarts gaat,
Stond nooit aan 't eind beschaamd.
Geen aardsche roem, geen wereldsch goed
Ontsluit dat kostbaar spoor;
De wellust zet er nooit een voet,
Al liegt ze 't loos u voor.
Slechts een geleigeest - eene slechts,
Die list noch lokstem hoort,
Voert, ondanks klippen, links en regts,
Op 't veilig pad u voort.
Mijn zoon, mijn zoon! geloof mijn raad:
Dool op geen dwaallicht af;
Verkies den gids ten toeverlaat,
Wien elke slagboom openstaat,
En die niet vlugt aan 't graf.

DE JONGELING.

Mijn vader! spreek! waarheen het zij,

Ik volg zijn wenk alleen;
Ik blijf in lief en leed hem bij:
Waar huist die gids? ontdek het mij:
Mijn boezem hijgt er heen.

DE GRIJSAARD.

o Heerlijk is dat wijs besluit,
Reeds in de vaag der jeugd!
Mijn zoon, voer onverwikt het uit:
Die leigeest is de Deugd.
Snel voort, snel 's levens doolhof door,
Met onverschrokken zin;
De gids houdt u de fakkel voor
En 't veilig voetspoor in.
De rotsklomp scheur' zich van den top,
De vuurwel vlamme en bruis':
De Deugd leidt naar 't Geluk u op
Door 's aardrijks puin en gruis!
Verneem wat licht, aan 't eind van 't pad,
Mijn twijflend oog bescheen:
De ontdekking is een kostbre schat!
Dat elk het wist en 't nooit vergat!
Geluk en Deugd is één.

Winteravondliedje.

Het Oosten blaast, het wintert fel,
't Is buiten vinnig koud:
God dank! wij hebben turf en hout;
Wij zitten warm en wel.
Al zijn de boomen wit als dons,
De grachten hard als lood,
Wat, wijfjelief! wat deert het ons?
Wij hebben warmen wijn en pons,
Wij hebben dek en brood.

En nooden we eens een vriend te gast,
Wij zetten vleesch en visch -
En somtijds wildbraad op den disch,
Met wat daarneven past.
En als er een van 't huis verjaart,
Hoe jong de kleene zij,
Wij bakken, hem ter eer', een taart,
Of eten wafels aan den haard,
En drinken slemp er bij.

Dat kan die arme stumpert niet,
Die langs de straten schooit,
En, of het vriest, en of het dooit,
Verkleumd van honger ziet.
Verjaar' zijn kind, verjaar' zijn vrouw,
Geen gast betreedt zijn kluis;
Hij lijdt altijd gebrek en kou,
Hij stookt geen vuurtjen in zijn schouw
Hij krijgt geen tulband t'huis!

Wat moeten wij niet beter zijn,
Bedeeld met zoo veel goed;
Den winterhaard in vollen gloed,
Den beker vol van wijn!
Wij zijn uit andre klei gekneed,
Uit beter leem dan hij,
En God, die alle dingen weet,
Gaf ons met regt een fraaijer kleed,
En hem een ruwer pij.

Ik beter zijn...? Vermetel lied,
Is 't waarheid, wat gij slaakt?
Ik wenschte dat gij waarheid spraakt;
Ik vrees dat doet gij niet!
Wie weet, of onder 't slecht gewaad,
Genaaid uit stuk en brok,
Geen minverdorven harte slaat,
Met meerder goed en minder kwaad,
Dan onder dezen rok!

Zou 't mogelijk wezen...? Goede God,
Zoo 't mogelijk wezen mogt,
Waarom dan hem zoo bang bezocht
En mij dat blijder lot?
Ik zit en mijmer, peins en gis
En dring het raadsel in,
Maar, wat al meer mij duister is,
Ook mijn bezit en zijn gemis
Heeft mij te diep een zin.

Doch dát voor 't minst, hoe blind ik zij,
Begrijp ik toch er van,
Dat ik den arme geven kan,
Wat hij niet kan aan mij;
Dat, van wat God ons ruimer schonk,
Hem hulp behoort in nood;
Van onzen haard een enkle vonk,
Een enkle drop van onzen dronk,
Een kruimel van ons brood.

En daarom dan den pligt voldaan,
Dien 't hart zoo luid gebiedt!
Verdiepen we ons in raadsels niet:
Dat droogt geen enklen traan.
Het Oosten blaast, het wintert wreed,
't Is buiten bitter koud;
Den stumpert, die geen uitkomst weet,
Behoort een vlokje van ons kleed,
Een spaander van ons hout.

Hoot, maagd en knaap! hoe laat het zij,
Wie kloppen mogt, ontsluit!
Dringt oud noch jong de huisdeur uit
En zendt geen mensch voorbij...
Wat hoor ik? vliegt! doet op! gezwind!
't Is buiten ruw en guur!
o, Zond ons God, door weer en wind,
Een arme moeder met haar kind,
Zij kwam ter goeder uur!

Ik dank u, Bron van alle goed!
 Voor wat uw gunst mij schonk;
Ik dank U voor de liefdevonk,
 Mij tintlende in 't gemoed;
Maar driewerf dank, algoede God!
 Voor elke ervarenis,
Dat uw bevel ons reinst genot -
Ons zoetst genoeg en uw gebod -
 Dat weldoen zalig is.

De vaderlandsche weezen aan hunne landgenooten.

Wij komen met een vol gemoed,
Verzorgers, die ons kleedt en voedt!
En buigen in het stof ons neder;
Hoe kwistig reeds uw weldaad zij,
We omvatten u de knieën weder
En smeeken nog een gunst er bij.

Ja, redders in den bangsten nood!
Gij geeft ons dak en dek en brood
En kracht en nieuwen lust tot leven;
Gij naamt ons op van 't oudergraf,
Om van uw schat ons weer te geven
Wat eertijds ons hun armoê gaf.

Ja, 't jeugdig hart van dank vervuld,
Erkennen we onze onmeetbre schuld,
Zoo vaak, zoo lang wij ademen;
Wij bidden vurig, dag aan dag,
Dat God voor ons u moog betalen,
Wat geen van ons betalen mag.

Maar, eedlen, die ons kleedt en reedt!
Waarom uw milden troost in 't leed
Zoo zwaar, zoo duur ons aangerekend?
Waartoe door bonte spotkleedij
Voor ieders aanzigt ons geteekend
Als d'overlast der maatschappij?

Wij vragen geen satijn of dons:
De pij is pronk genoeg voor ons,
Die alles van uw gunst verkregen;
o, Scheldt ons slechts een tooisel kwijt,
Dat ons die gunst te zwaar doet wegen
En ze ons bij elken blik verwijt.

Of zoudt gij, eedlen! (neen, gewis!)
Zoudt ge op uw deugd, uw deerenis,
Uw weldaad, trotsch en ijdel wezen?
Trokt ge ons dat kleed ten opschrift aan,
Waaruit men, u ter eer', zou lezen:
'Ook die wordt door ons welgedaan?'

Of wilt gij, eedlen! (neen, o neen!)
De liefde niet - 't ontzag alleen
Ten loon voor al uw gunst gewinnen?
Zegt dat livrei ons elken dag
Dat u geen wees als ouders minnen -
Maar slechts als meesters vreezen mag?

o, Weg van u zoo zwart een smet,
Gij, redders, die uit liefde redt!
Weg, wat zoo vuig uw eer zou schennen!
Weg, 't onbescheiden spotgewaad,
Dat onze afhankelijkheid doet kennen
En uw weldadigheid verraadt!

Neen, eedlen, met een rijker lot
Gezegend door d'algoeden God,
Wiens beeld we in u beminnen mogen!
Neen, hoe bedeed met overvloed,
Hij wijst niet aan voor ieders oogen,
Wat voorregt gij Hem danken moet.

Ziet, volgers van de liefdeleer!
Ziet op ons smeecken gunstig neer;
Wij bidden 't, ook in uw belangen.
Neen, toont niet wat en wien gij geeft:
Die deugd zal 't hoogste loon ontvangen,
Die 't minst van al geblonken heeft.

o, Wikkelt uit d'onwaarden dos
Onze armoê en uw weldaad los:
Met deernis ziet ons God dien dragen!
Van ons de smaad! van u de smet!
Dat, eedlen, die wij niets meer vragen,
Dat is ons eenig smeeckgebed.

Avondgodsdienst.

Het schemerfloers is opgehaald:
't Ontrold tooneel van wondren praalt
Aan d'onbewolkten hemel:
o God! wat schitterend schoon gezigt!
De blaauwe lucht is wit van licht
En tintlend stargewemel.

De werelden van goud en vuur
Besprenklen 't onbegrensd azuur
Zoo ver onze oogen rollen;
Hoe hoog en diep wij d'aanblik slaan,
't Ontelbaar tal groeit telkens aan
Dier wondre wereldbollen.

En klommen wij van ster op ster,
Voorbij Merkuur en Jupiter
En zon en maan gestegen,
Wij blikten, na zoo steil een vlugt,
Weer boven ons, aan hooger lucht,
Nog hooger zonnen tegen.

o God! wie zweeft dat gloeiend spoor,
Die eeuwigheid van ruimte door,
Met geen begrip te meten?...
Waar zinkt gij met uw wormen heen,
Gij, korrel zands, gering en kleen,
Die wij de wereld heeten?

Ja, plofte ge uit het groot heelal,
Wat schade wrocht ge door uw val?
Wat ledig zou het krijgen?
't Was als liet ginds het statig bosch
Een enkel dorrend blaadje los
Van al zijn duizend twijgen.

En wij, wij wriemlende in het stof,
Wij staamlen, eeuwig God! uw lof:
    Gij gunst ons, dat wij 't mogen!
Wij, maden op die korrel zand,
Wij zien de werken van uw hand:
    Gij rolt ze ons uit voor de oogen!

Wie zijn wij, dat Ge aan ons gedenkt,
Almagtige, die wil, en wenkt,
    En 't staat er, vast en veilig!
Wie zijn wij, dat wij de oogen slaan,
o Heilge, waar uw merken staan,
    Wij, magtloos en onheilig!

o God! wie niet aanbidt en looft,
Met al die zonnen boven 't hoofd,
    Die op uw wenk vergaren;
Wie in 't gewrocht geen oorsprong ziet,
Verdient tot zelfs het stofje niet,
    Van waar hij 't aan mag staren.

Wij, Oorsprong, Schepper, God en Heer!
Wij vallen op de knieën neer
En bidden bij 't aanschouwen;
Wij bidden, van dien glans verrukt,
In 't voetzand uit ontzag gebukt,
Maar - bidden met vertrouwen.

Geen adem spreekt uw grootheid uit;
Geen kreits, die om uw schepping sluit!
Uw almagt kent geen perken:
Die sferen, zonder maat en tal,
Zijn, eeuwig Bouwheer van 't heelal!
Welligt uw minste werken.

Geen tongslag schetst onze onmagt af!
Klein, nietig zijn wij, stuivend kaf,
Dat dwarrelt door het duister:
Toch, toch, o Eeuwige! heft ons oog -
Ons hart vertrouwend zich omhoog
Tot U en uwen luister.

Bewaar, bewaar ons, hoed ons, God!
Dat we ooit den leenheer van ons lot
    Door lage wantrouw krenken;
Dat we ooit, omringd van al die pracht,
Bij 't huivrend opzien naar uw magt,
    Aan minder liefde denken!

Gij, zonnen aan d'azuren trans!
Die liefde tintelt in uw glans;
    Zij waakt er, als wij slapen.
Die liefde schiep natuur zoo schoon:
Niet louter almagt op den troon
    Had haar zoo schoon geschapen.

Neem, Almagt! Liefde! neem het lied,
Den lofzang van het stof en 't niet:
    Gij sluit er 't oor voor open!
Rol, zee van zonnen! drijf daar heen!
Wij siddren niet bij 't wonder, neen!
    Wij bidden en wij hopen.

Aan een vogel.

Vogeltje, eer gij op gaat vliegen,
't Enggevlochten nestjen uit,
Eer ge op tak en twijg gaat wiegen
En uw eerste toontjes fluit;
Vogeltje, eer gij zingen gaat,
Luister naar een goeden raad.

Ja, gij zult het nebjē reppen,
Schaatren in 't ontluikend groen,
Adem in gezangen scheppen,
Dat niet ieder dier mag doen:
Wel u met uw orgeltoon!
Zanger zijn is zoet en schoon.

Maar als andre vogels kwelen,
Schaatren in het bosch als gij,
Blijf uw eigen liedje spelen,
Meng geen anders toon er bij;
Wat rondom u schal en sla,
Fluit geen andre vogels na.

Menig ongepluimde zanger
(Beestje, spiegel u daaraan!)
Weet zijn eigen toon niet langer
Door steeds andren na te slaan;
En wat geeft hij in zijn lied?
Nageneurie, anders niet.

Wacht u, wacht u voor die dwaling;
Klem geen boei om keel en krop!
Onverslaafd als de ademhaling
Stijg' het lied des zangers op!
Geef geen ingeschapen zucht
In ontvreemde klanken lucht.

Neen, geen kunstgreep is het zingen,
't Is geen beuslig hersenspel;
Zang moet uit het hart ontspringen:
Put hem uit geen andre wel;
Wie geleende toonen slaakt,
Heeft zijn lied in 't hoofd gemaakt.

Schal en klapwiek, onbedwongen,
Vrij van gorgel, vrij van vlerk;
Nagewiegd noch nagezongen!
Vrijheid is des zangers merk.
Vraag natuur de les alleen:
Zij mag leeren, anders geen!

Juich dan, schater! meng uw zangen,
Zangen, waar men 't hart in hoort,
Niet van elders opgevangen,
In 't geschal van 't groot akkoord!
Wie de wijs van andren fluit,
Heeft geen stem in 't maatgeluid.

Drukfout.

Eerste deel. Blz. 31, .reg. 13, staat:

Pronkt, o dreven! jubelt, o beemden!

Lees:

Pronkt, o dreven! jubelt, beemden!